UPTON SINCLAIR
AȘA
SE FAC
DOLARII

UPTON SINCLAIR

AȘA SE FAC DOLARII

UPTON SINCLAIR

AŞA SE FAC DOLARII

ROMAN

Traducere de ST. FREAMĂT

EDITURA LUCIA
Bucureşti

Coperta : ADRIANA IONIȚĂ

Consilier editorial : FLORICA VASILIU

ISBN 973-97003-0-6

CAPITOLUUL 1.

ORAȘUL DE VITE

I.

Șinele marei linii transcontinentale se întindeau drepte și fără cotituri peste câmpiile nesfârșite și prin micul sat Alamito ; două perechi de șine paralele, așezate fără nici un cusur, netede și lucioase în soare și ploaie. Micului Jed Rusher ele îi apăreau ca un minunat produs al naturii ; de când își putea aduce aminte le știa acolo și erau lucrul cel mai interesant din lumea lui. Trenuri lungi, alcătuite din câte o duzină de vagoane elegante, de culoare roșiatică, treceau duduind peste ele ; deasupra coșului locomotivei fâlfâia o flamură neagră de fum și nori de praf se rostogoleau în urmă... În vagoane ședeau oameni care puteau fi văzuți la ferestre și pe platformele dinapoi, făcând semne cu mâna, în timp ce se pierdeau în depărtare.

Se întâmplase odată că unul din aceste trenuri își încetinise mersul, un domn aruncase băiețașului zdrențăros de pe marginea liniei o monedă de un sfert de dolar — și astfel se ivise în viața lui Jed Rusher o problemă serioasă : dacă arată moneda, iar fi luat-o babacul, iar dacă n-o arată — ce folos ar fi avut ?

„Trenurile-fulger“ transcontinentale catadixeau să țină seamă de existența satului Alamito numai prin aceea că locomotiva, când ajungea la câțiva kilometri de stație, fluiera de două ori lung și de două ori scurt, repetând

apoi semnalul aproape de gară, fiindcă ceva mai încolo era un pasaj de nivel. Aceste șuierături răsunau ziua și noaptea, la ore fixe ; vara sau iarna, pe vreme bună sau rea, puteai să-ți potrivești ceasornicul de buzunar sau pendula după ele ; numai că bietul Jed nu văzuse încă niciodată un ceasornic de buzunar, iar pendula din casa părintească nu mai mergea de atâta timp încât copiii nu prea știau ce rost avea acolo. Pe „Mersul trenurilor" numele stației Alamito avea în dreptul lui un „h", ceea ce însemna că trenurile se opreau acolo numai când călătorii din Omaha sau alte localități mai răsăritene doreau să coboare, sau la un semnal deosebit, pentru a lua pasageri care mergeau la Ogden ori mai departe spre apus. Dar personalități atât de simandicoase nu veneau prea des la Alamito și Jed mânca și așa bătaie de la babacul când hoinărea fără rost prin gară, în timp ce acasă era atâta treabă de făcut.

Pentru acest pui de țăran calea ferată juca același rol ca basmele pentru copiii mai fericiți. Ea era covorul lui fermecat, lampa miraculoasă a lui Aladin, căsuța lăcută din turtă dulce, ea dădea de lucru fanteziei lui, era tema gândurilor sale. Încotro se îndreaptă trenurile și cine sunt oamenii din vagoane ? Poate călători oricine în ele, și dacă nu, pentru ce ? De ce se împreună în depărtare cele patru șine lucioase și cum se pot ține pe ele vagoanele , de vreme ce se îngustează tot mai mult ? Lizica, sora mai mare a lui Jed, râdea de el și spunea că șinele nu se îngustează, ci lucrul pare numai așa. Dar pentru ce anume pare așa, nu-l putea lămuri nimeni.

Peisajul din Alamito nu era prea vesel. Valea era largă și munții foarte îndepărtați. Dar un băiețaș nici nu putea ști prea bine ce este un munte. Copaci erau puțini, căci apa se pompa din puțuri arteziene și Rusher-ii trebuiau să și-o care în butoaie până la bordeiul lor. Vitele sunt plicticoase când sunt atât de multe și când ești deprins de mic copil cu ele și cu năravurile lor. Caii sunt mai interesanți, dar cei doi pe care-i mâna tatăl lui Jed erau la fel de molatici ca și vizitiul lor. Așa că nu rămâneau decât trenurile zgomotoase și ființele vrăjite care locuiau în ele. Oare aceste ființe locuiau mereu în-

tr-însele, sau unele coborau și altele se urcau? Cum pot fi pe lume atâția oameni și oare mai fac ei și altceva decât să călătorească? Cum funcționează locomotivele și cum se produce fluieratul? Ce înseamnă cuvintele scrise pe vagoane?... Calea ferată nu era numai covorul fermecat al lui Jed și căsuța lui din turtă dulce, ci și abecedarul lui.

Trenurile care catadixeau să se oprească la Alamito erau destinate vitelor. Locomotive grele aduceau aceste trenuri de obicei în timpul nopții și manevrau vagoanele pe vreo linie moartă în fața rampelor cu zaplazuri văruite. Boarii își goneau dobitoacele peste rampă, vitele mugeau, caii nechezau speriați, oamenii înjurau; apoi se închideau bine ușile vagoanelor încărcate, o nouă locomotivă venea, și ducea cu ea tot mugetul acela — „un obor de vite care gonea prin noapte cu patruzeci de leghe pe oră".

Nici unul din aceste animale nu era al bătrânului Rusher, care muncea doar ca vizitiu și salahor la un crescător de vite cu numele de Hinks. Hinks acesta era gras și rumen la față și era stăpânul a vreo șase mii de capete de vite; din câștigul de pe urma acestei cirezi întreținea prin vecinătate trei femei, pe care le bătea ori de câte ori era poat. Câte odată îl „altoia" și pe bietul Jed când băiatul îi ieșea în cale, iar când se mânia rău îl bătea și pe tatăl lui Jed; atunci bătrânul se despăgubea asupra copiilor săi. Astfel, din copilărie, ei învățară că puterea trebuie respectată. Jed însă învață și mai mult, el învață anume să și râvnească puterea. De când își aducea aminte, în fiecare zi trebuia să se scoale vara la patru și iarna la cinci, pentru a roboti din greu; și mereu își muncea mintea cum ar putea scăpa din această viață și să intre în tagma acelor fericiți care locuiesc în vagoane de tren.

II.

Când Jed fu în vârstă de opt sau nouă ani, una din femeile lui Hinks trebui să plece la drum; pentru a se duce la înmormântarea tatălui ei și astfel se întâmplă

că elegantul tren-fulger căpătă ordin să-și întrerupă goana-i nebună. Împopoțonată cu blănuri și pene, îngropată între cutii și geamantane, doamna stătea pe peronul stației și micul Jed consimțise în sinea lui să încaseze o sfântă de bătaie, numai pentru a putea fi de față la marele eveniment. Din depărtare se auzi fluieratul ascuțit, apoi veni șirul lung de vagoane care se opri brusc ; un conductor în alb deschise ușa unui vagon, coborî și așeză o lădiță pe peron. Trufașa cucoană urcă și ușa fu trântită în nasul unui grup de țărănuși care se zgâiau nedumeriți.

Dar dintr-o pricină oarecare trenul se încăpățână să nu mai pornească. Mecanicul, fochistul, frânarii, conductorii dădură buzna cu toții. Ce se întâmplase ? O osie se înfierbântase și scotea fum, astfel că trenul trebui să aștepte până ce reparația fu gata.

Ce întâmplare minunată pentru copilul setos de cunoștințe noi ! Era prima lui aruncătură de ochi în lumea cea mare. Ușile vagoanelor se deschiseră una după alta, conductorii îmbrăcați în alb își puseră jos lădițele și din vagoane coborâră acele ființe cerești pe care Jed le vedea gonind pe dinainte-i în fiecare zi a tinerei sale vieți, cu patruzeci până la cincizeci de leghe pe oră. Domni în haine bine călcate, care păreau ieșite chiar atunci din atelierele de croitorie, domni cu gulere albe, imaculate, cu cravate în culori delicate și cu pantofi lustruiți lună, domni proaspăt bărbieriți și cu obrajii îmbujorați, răspândind în jurul lor o atmosferă aproape divină de belșug și bună stare... Era în octombrie, și cu tot soarele de amiază era destul de frig. Micul țăran stătea pironit locului și holba ochii negri și melancolici la toți acești oameni. El n-avea pe dânsul decât o cămașă albastră pe care tatăl său o purtase cât se putuse, înainte de a fi prefăcută pentru băiat, și niște pantaloni lungi care și peste câțiva ani îi vor veni bine.

Coborâră și cucoane, singure sau câte două, ciripind vesel ; cucoane strălucitoare, cu blănuri moi în jurul gâtului, împodobite cu giuvaiericale scumpe și având părul frumos coafat, de parc-ar fi fost opera unui pictor decorator. Aveau picioruțe subțiri îmbrăcate în ciorapi de mătase transparentă și pantofi eleganți, iar obrajii erau

de culoare roză, ceea ce Jed lua drept natural — căci de unde să știe biețul de el că existau sulimanuri! Unele se plimbau singure, țanțoșe, altele flecăreau cu bărbații. Era o paradă a modei, o oră de Fifth Avenue sau de Bois de Boulogne, în inima acestui ținut pustiu, a acestui regat al vitelor.

Trenul avea un vagon-restaurant care se oprinse tocmai lângă Jed, și acolo, în fața ochilor lui, despărțit doar de un geam dublu, ședea un om cu trei perniță de grăsime sub bărbie și una în ceafă. Felurile pe care le mânca îi erau necunoscute lui Jed, dar gustul lor delicios făcea să strălucească toată fața străinului. Argintărie și cristaluri, fețe de masă albe ca zăpada, chelneri negri sau mulatri, îmbrăcați în alb, alergau încolo și-ncoace... În felul acesta mâncau, așa dar, cei mari!

După un timp, domnul cel gras coborî pe peron și adresă vorbe galante cucoanelor. Pe locul lui la masă ședea acum un băiețaș care nu era mult mai mare ca Jed, dar a cărui înfățișare și purtare erau cu totul altfel. Ținea lista de bucate în mână, mamă-sa ședea în fața lui și Jed ghicea că acum băiatul va spune ce dorește... El putea alege și căpăta tot ce vroia, în timp ce privirile lui Jed urmăreau fiecare îmbucătură care dispărea în gura micuțului. În bordeiul lor Rusher-ii căpătau lapte de băut, câtă vreme vaca îl dădea și de mâncare căpătau varză și sfeclă, atâta timp cât ajungea provizia de iarnă. Jed nu-și putea aduce aminte să se fi săturat vreodată în viața lui.

Intr-un târziu amploiații strigară: „Poftiți în vagoane!" călătorii urcară, conductorii își luară lădițele și trântiră ușile de oțel. Cu o smucitură trenul începu să se târască afară din stație și în curând nu se mai văzu din ei decât o pată tulbure, care dispăru într-un vârtej de praf cenușiu.

Jed se duse acasă unde căpătă porția lui de bătaie pentru chiuleală, dar asta nu-l scoase din starea de tulburare în care se găsea. Povesti fraților despre cele văzute și o copleși pe Lizica cu întrebări, despre una și despre alta. Lizica era angajată la una din metresele lui

Mr. Hinks, unde spăla vasele și dereteca prin casă, și acolo vedea în reviste și jurnale de modă fotografii de cucoane frumoase și domni — cucoane și domni cum tocmai văzuse Jed — precum și imagini din orașele mari în care locuiau ei și reproduceri după lucrurile minunate creiate pentru plăcerea lor.

Toate astea se întemeiau pe un *Ce* magic, care se numește „bani". Jed știa ce sunt banii, pentru că fusese adesea trimis după cumpărături la dughiana de la colțul străzii, care împreună cu gara, garajul și cele patru barăci pentru lucrătorii de pe linie, formau sătucul Alamito. El știa că dând vânzătorului câteva monede, căpătai de la el ce vroiai. Întocmai la fel — îi spuse Lizica — se întâmplă și atunci când vrei să călătorești cu trenul : plătești celor de la calea ferată bani pentru un bilet. Nici la oraș lucrurile nu stau altfel ; puteai locui acolo și să cumperi de toate, cu condiția să ai bani.

Jed învăță lecția aceasta înainte ca să-și dea bine seama că o învăța. De ce avea voie bătrânul Hinks să-și bată femeile ? Pentru că el avea bani iar ele n-aveau. De ce îl putea lovi pe tatăl lui Jed ? Din aceeași pricină. De ce trebuia Lizica să alerge pe ploaie și zloată la amanta lui Hinks și să-și frângă șalele muncind acolo ? Pentru că muierea primea bani de la Hinks și dintr-ăștia îi plătea ceva și Lizicăi. De ce trebuia familia Rusher să locuiască într-un ținut pustiu ca acesta, înăbușindu-se în furtunile de nisip și înghețând în viscolele iernii ? Pentru că n-aveau bani ca să se mute în altă parte. „Câștigă bani !" îi striga lumea micului Jed Rusher.

Hinks avea bani, dar nu era nici un chip să-i iei banii. Doi Mexicani încercaseră cândva asta, dar Hinks culcase pe unul din ei la pământ iar pe celălalt îl spânzurase de un stâlp de telegraf ; așa dar, precum se vedea, nu acesta era drumul cel bun. Probabil că trebuia să te duci într-un oraș mare — acolo sunt bani care nu aparțin nimănui și pe care ți-i poți însuși într-un fel oarecare. În orașe banii „se fac" ; dar Jed avea o imagine foarte nelămurită despre felul cum se petrec lucrurile cu această „facere de bani".

E vorba doar de fabricarea monedelor și de tipărire de cifre, capete de oameni și de tauri, pe niște hârtie verde? Și oare sunt fabricatele acestea ale aceluia care le face? Te pomenești!

Cu vreo cincisprezece leghe mai departe se afla „orașul de vite" Banner, care era atât de mare încât zilnic oprea un tren în gara lui. Zack Rusher, tatăl lui Jed, pleca din când în când într-acolo din ordinul stăpânului său, și unul din copii trebuia să-l însoțească, pentru că bătrânul obișnuia să se îmbete și uita apoi să se învelească bine, așa că ar fi înghețat tun în timp ce caii îl duceau acasă. Astfel micul Jed fusese de câteva ori în acest oraș de vite, unde banii erau cu nemiluita. Îi zvârleau oamenii pe mesele verzi în sălile de joc care erau totdeauna pline și aveau ușile deschise spre stradă; se rostogoleau pe tejghele în cârciumi; dănțuiau în mâinile femeilor care stăteau în kimonouri țipătoare în fața caselor cu un felinar roșu deasupra ușii și în mijlocul străzii cu o lumină roșie prinsă în vârful unui băț — emblema cartierului în care femeile își exercitau profesiunea.

Suntem în deceniul dinaintea primului război mondial și în acest ținut de vite, la poalele munților înalți, nu prea exista prohibiția alcoolului Cowboy-ii coborau în galop din munți și simbria le ardea buzunarul ca niște cărbuni aprinși; asta era epoca în care se „făceau" bani. Din păcate însă, Zack Rusher nu-i „făcea" niciodată, iar Jed putea câștiga ceva numai prin aceea că din când în când ținea frâul vreunui călăreț, care-i zvârlea în schimb un bănuț.

III.

Jed avea patru ani când îi murise mama și păstra în memorie doar o imagine foarte ștearsă despre o ființă slabă, încovoiată de griji și cu glas blând. Din cei șase frați și surori numai patru rămăseseră în viață. Jed era cel mai tânăr, apoi venea Tom, un băiat greoi și morocănos, după aceea Magda cea frumoasă, a cărei soartă era să apuce pe căi greșite, și, în sfârșit, Liza — sau cum îi

spunea el : Lizica — care luase asupra ei toate îndatoririle materne și ținea gospodăria. Lizica se înăiță repede și nu ajunse să-și mai împlinească formele, căci se frământa zi și noapte, luându-i sub oblăduirea ei pe frățiori și-n cele din urmă și pe bătrân. Ea era un suflet cucernic, plin de fanatism. De foarte timpuriu își puse speranțele în fratele mai mic, cel mai înzestrat din toată familia. Îl înconjura cu o grijă deosebită, îl îndruma și mereu era pe urmele lui, acum când el începuse să înainteze pas cu pas în lumea mare.

Când Lizica fu de paisprezece ani și Jed de zece, ea izbuti, prin energie și curaj, să-l puie cu botul pe labe pe bătrânul ei tată. Într-o sâmbătă seară el veni beat acasă și începu să-și bată băieții ; atunci Liza, furioasă ca o leoaică, se repezi la dânsul : „Să nu îndrăznești ! Să nu îndrăznești !" Până atunci Zack „îndrăznise" totdeauna, dar acum el făcu o greșeală fatală : se opri și se holbă la ea ; mintea-i înegurată se sperie de expresia chipului ei, de scârba pe care o trezeau într-însa răsuflarea lui duhnitoare de whisky, privirea-i tulbure, mustața-i zbârlită și umedă încă de alcool. Liza era o metodistă [1] zeloasă și dintr-o bucată. „Să-ți fie rușine ! Să-ți fie rușine !" strigă ea bătrânului. Asta fu ultima oară când Zack își bătu copiii.

Veni apoi un predicator ambulant la Banner și Liza merse cu tatăl ei la adunare și acolo duse la bun sfârșit opera înrobirii lui. Predicatorul se concentră asupra înfierării demonului Rachiu și zugrăvi în imagini vii prăpădul la care dă naștere patima băuturii. Când veni clipa în care convertiții urmau să iasă din rânduri, Liza începu să-i șoptească la ureche tatălui ei, să-l ghiontească cu cotul și să-l împingă încolo și încoace, astfel că atenția celorlalți fu atrasă asupra lui și un roi de oameni se strânse în juru-i cântând și scoțând exclamații. Îl târâră în cele din urmă la banca acuzării — și Liza deveni capul familiei Rusher.

Îndată ce bătrânul dădea semne de slăbiciune, ea îi chema pe vecini în ajutor și în fața locuinței lor se

---

[1] Metodism = doctrină anglicană bazată pe principii morale severe — N. Tr.

înălța un cor de cântece și rugăciuni. El îl pândeau chiar la Banner, femei fanatizate se luau după el în cârciumi astfel că apariția lui strica afacerii și prezența sa nu era privită cu ochi buni.

Așa că Zack aducea acum acasă leafa și Liza nu mai trebuia să muncească la ibovnica lui Hinks, iar micul Jed avea o pereche de ghete cu care să poată merge la școală. În curând se dovedi că Jed era înzestrat cu un „căpșor inteligent" și în sufletul ei de fanatică Liza hotărî să-i dea o educație bună. Seara, în timp ce ea țesea ciorapi și cârpea pantaloni, Jed își făcea lecțiile și în felul acesta contribuia atât la cultura Lizei cât și a lui însuși. Duminica învăța cu râvnă o lecție pentru școala duminicală, dar partea aceasta a instrucțiunii sale nu dădu prea multe roade. Jed știa că nu va avea nevoie niciodată să devină bigot, pentru a nu cădea în patima alcoolului. Țelul lui era a face carieră și de biserică se interesa numai în măsura în care și oamenii bisericii s-ar putea interesa de el și l-ar putea ajuta.

Când Jed avu doisprezece și Liza optsprezece ani, veni în „orașul de vite" Banner un foarte vestit predicator pocăit. Vestea sosirii lui se răspândi repede și bărbați cu vază veniră să-l asculte. Unul din acești vizitatori era un bancher bogat și soarta vru ca să iasă la iveală că el era un camarad din copilărie și de joacă al bătrânului Zack Rusher. Cei doi își strânseră mâinile și Zack puse să defileze droaia lui de copii, toți spălați și pieptănați și cu frica lui Dumnezeu. Marele bancher mângâie pe fiecare pe obraji și le adresă cuvinte frumoase.

Pentru întâia oară întâlnea Liza un om atât de influent. În clipa când familia se pregătea să urce în căruța care avea s-o ducă acasă, Liza spuse tatălui ei să aștepte și împreună cu Jed se duse la Mr. Crumback, bancherul. Nu vroia să-i împărtășească bătrânului ce avea de gând, dar îl puse pe Jed să-și șteargă ghetele de praf, în timp ce ea-însăși își drese părul și-și potrivi funda, după care porniră spre pensiunea de familie antialcoolică în care obișnuiau să tragă vizitatorii cucernici ai acestui oraș de vite — pentru că singurul hotel era, de fapt, doar un han de mâna doua.

Marele bărbat îi primi și Liza, tremurând, dar neînfricată, începu să-i vorbească... Jed — spuse ea — era cel mai inteligent copil din școală și ea se străduia să scoată ceva dintr-însul ; dar ce perspective putea avea el în colțișorul acesta de lume, la un stăpân care ducea o viață fără Dumnezeu și plătea tatălui lor un salariu de foame ! Zack se lăsase acum de băutură, și cei patru copii își împlineau cu râvnă îndatoririle bisericești... și n-ar putea să-i ajute Mr. Crumback să găsească de lucru în orașul său, pentru ca Jed să poată umbla la o școală mai bună ? Impresionat de grija ce-o purta fata familiei și de felul dezghețat al băiatului, bancherul făgădui să se gândească la ei.

Nu trecu mult și sosi o scrisoare, în care Mr. Crumback spunea că Zion, unde locuia el, tindea să devină un „oraș al zahărului" ; se construise o fabrică mare și pe întinderi de zeci de leghe în jurul orașului fermierii învățau să planteze sfeclă de zahăr. Întâmplarea făcea ca banca lui să fi preluat — din cauza unei ipoteci neplătite — o moșioară de vreo patruzeci de pogoane și era dispus s-o arendeze lui Zack Rusher ; afară de asta, conform unui sistem pe care băncile din regiunea sfeclei de zahăr aveau de gând să-l introducă, banca va finanța prima sa recoltă. Mr. Crumback nu pomeni din ce motive arendașul dinainte nu putuse plăti dobânzile ipotecii ; el scria numai că familia, muncind cu râvnă, va câștiga bani frumoși și până la urmă ar putea dobândi ferma la un preț avantajos. Dădu de înțeles că era vorba aici de o afacere între Zack Rusher și bancă ; el, Mr. Crumback, n-avea nici un amestec și se oferea doar să le împrumute oanii de drum până la Zion.

Bătrânul Zack, care toată viața lui nu făcuse alta decât să înhame cai și să repare garduri de sârmă, ar fi avut nevoie de mult timp până să ia o hotărâre atât de gravă. Dar Liza luă pe seama ei totul și purtă de grijă ca toată familia să se înflăcăreze pentru viața nouă care-i aștepta. Ea împărtăși bătrânului Hinks hotărârea lor și înfruntă mânia lui în fața perspectivei de a pierde un lucrător stabil, precum și amenințările lui de a-i reține pe cale judecătorească, ca și ispita unei sporiri de salariu

de cinci dolari pe lună. Da, înfruntă toate acestea și închirie căruța care avea să le transporte cele câteva boarfe în țara făgăduită, în țara mierei de sfeclă.

Sus de tot pe mormanul de vechituri se ghemuise familia (ca să economisească banii de tren) lângă câteva lăzi cu păsăret gălăgios, în timp ce băieții mergeau în urma căruței cu singura vacă pe care o aveau.

CAPITOLUL 2.

SFECLĂ DE ZAHĂR

I.

Astfel începu a doua etapă din cariera lui Jed Rusher. Ținutul sfeclei de zahăr nu se putea asemui cu acela al vitelor ; pământ arabil bun, — chiar dacă fermele erau denumite „Ranch"-uri, adică crescătorii de vite, ca în Vest. Erau aici mai multe biserici și mai multă ordine, iar viciul nu se arăta cu acea lipsă de jenă a „pionierismului". Întreaga presă locală „propaga" în coloanele de publicitate plantarea de sfeclă și datorită acestui fapt prețurile urcau. „Tarif vamal protecționist și conjunctură favorabilă", era lozinca oamenilor politici și a ziariștilor.

Un grup de mari capitaliști din orașele Apusului trimiseseră în Capitală emisari prevăzuți cu argumente convingătoare și cu bancnote și mai convingătoare și obținuse un tarif vamal ridicat pentru zahărul importat. Consumatorii plăteau cu cincizeci de milioane mai mult pentru zahărul lor și capitaliștii puteau folosi banii pentru crearea unei industrii de zahăr indigene. Pretutindeni în orașele acestei țări muntoase ei construiră fabrici mari din cărămidă roșie și întinseseră brațul lor lung până la Alamito, smulgându-l pe Zack Rusher cu toată familia sa producției de carne conservată, spre a-i folosi pentru producția de zahăr. Și făcuseră asta cu atâta iscusință încât Zack și familia sa nici nu știau ce se întâm-

plase, ci se socoteau drept cei mai liberi dintre toți cetățenii acestei țări mari a libertăților cetățenești.

Îndată ce trecea gerul — cam prin februarie — se ara pământul și se punea sămânța. Apoi — chiar dacă erai atât de mic ca Jed Rusher — mergeai timp de câteva săptămâni la școală, până venea vremea plivitului plantelor ; pentru treaba asta trebuia să te târăști în patru labe pe pământ, cu genunchii înfășurați în saci ca să-ți aperi pielea, și în mâna dreaptă cu un hârleț cu coada scurtă. Fermierii cu stare foloseau muncitori cu ziua mexicani. Societatea pentru fabricarea zahărului rezolva chestia în modul cel mai îndatoritor : expedia familiile în vagoane colective din Texas și supunea fermierului contractul în alb, pe care el nu trebuia decât să-l completeze, — un tată și o mamă împreună cu șase sau opt copii, la un preț fixat de atotputernica și atotînțeleapta societate. Dacă erai un biet nevolnic ca Zack Rusher, un mic arendaș deasupra capului căruia atârna sabia lui Damocles a unei ipoteci agricole, atunci îți puneai copiii să robotească pe țarini din zori și până noaptea târziu. Inspectorii pentru protecția muncii copiilor și controlorii pentru frecvența școlară erau destul de amabili ca în vremea asta să se ducă în altă parte.

Apoi, câtva timp, soarele și ploaia se îngrijeau de restul lucrului și copiii își puteau vedea iar de învățătură. Școala își împlinea întocmai programul cursurilor și existau chiar și școli ambulante pentru copiii mexicani, ca să-i învețe limba engleză, pentru ca să afle și ei într-o zi ce scria în contractele pe care le iscăliseră părinții. Iar la începutul lui septembrie venea adevărata muncă ; recolta era gata și începea „decapitarea". Iarăși te târai pe brânci de-a lungul brazdelor, care acum erau răscolite de plug și înțesate de plante mari cu frunze late. Cu o singură lovitură a unui cuțit lung și ascuțit coroana era tăiată ; cel puțin încercai să faci treaba dintr-o lovitură, și dacă nu te ajutau puterile, continuai să te înverșunezi cu loviturile până când puteai arunca sfecla albă și lunguiață alături de celelalte în grămadă. Sfeclele erau apoi încărcate într-o căruță și transportate la fabrică, ale cărei mașini invizibile începeau să țăcăne și al cărei coș

înalt, înegrit, scuipa spre cer nori de fum ziua și noaptea. Lucrul în fabrică ținea cam vreo sută de zile, după care țarinile deveneau netede ca-n palmă și ultima sfeclă era scoasă din pământ. Ca prin farmec totul devenea iarăși mort. Mexicanii o luau din loc, iar copiii arendașilor se duceau din nou la școală pentru vreo opt săptămâni.

II.

Astfel se scurse viața familiei Rusher în timpul primilor ani petrecuți la Zion. Munceau din greu toată ziua și uneori chiar la lumina felinarului. Din când în când căpătau bani de la societate și atunci își plăteau arenda pentru fermă și dobânda pentru ipotecă, iar cu restul își duceau zilele până la toamna viitoare. Din nenorocire, banii nu prea ajungeau. Mâncau tot ce era mai ieftin și-și cârpeau hainele vechi și încălțămintea, dar tot n-o scoteau la capăt. Din pricina asta, copiii, în loc să meargă la școală , trebuiau să-și caute ceva de lucru ; și ce fel de lucru se putea găsi într-o localitate unde toți locuitorii se concentrau asupra sfeclei de zahăr, despre care se spunea în anunțurile cancernului că era „singura șansă a fermierului" ?

In rândurile cultivatorilor de sfeclă din întreaga regiune domnea nemulțumire mare și ei începură să se organizeze în cooperative. Bietul Zack Rusher, care habar n-avea de afaceri și politică și-i venea foarte greu să se hotărască pentru ceva, avea acum de ales între a înfrunta atotputernica Societate de zahăr, ai cărei agenți erau neobosiți în amenințări și intrigi, sau a se pune rău cu vecinii și coreligionarii săi, care trimiteau la el deputați ca să-l convingă. Firește că Zack vroia să se călăuzească după Mr. Crumback ; dar Mr. Crumback spuse că el nu putea să supere nici societatea nici pe arendași. A doua zi însă veni un agent al societății și-i șopti lui Zack Rusher că indicația băncii glăsuia să rămână afară, și astfel Rusherii fură proscriși de vecinii lor.

Când veni vremea să se fixeze prețul noii recolte, reprezentanții cooperativelor, în număr de vreo sută de oa-

meni, plecară la Mountain-City și luară loc la masa de ședință alături de reprezentanții Societății de zahăr Rocky-Mountain. Încă pe când avea loc această conferință, și înainte de a se fi hotărât ceva, „Mountain-City-Post", marele ziar care domina viața spirituală a unui mic regat, știa cât se poate de precis ce se va întâmpla și răspândi în tot regatul ei o ediție specială anunțând: „Noul preț al sfeclei șase cincizeci tona. Cultura sfeclei câștigă 20.000 dolari. Conjunctură favorabilă în ramura zahărului".

In vremea asta, reprezentanții cooperativelor zbierau, amenințau și cerșeau între cei patru pereți ai unui restaurant de hotel; ei părăsiră furioși localul, declarând că grupările lor nu vor mai cultiva sfeclă anul viitor. Acum începu o campanie de propagandă și intrigi, un război în miniatură, care se întinse asupra districtelor agricole a mai multor state, cu scopul de a îndemna un număr îndestulător de plantatori să-și cultive ogoarele. „Singura șansă a fermierului", — ziarele, bancherii, oamenii politici, toți repetau lozinca aceasta, în timp ce fermierul studia prețurile pieței, pentru a găsi, eventual, un alt venit mai rentabil, — îl studia șovăitor, cu teamă, deoarece era în joc viața familiei sale.

Liza se ducea să lucreze în case străine. Magda cea frumoasă fu nevoită, cu toate protestele ei, să facă același lucru. Tom se angajase vizitiu pe un camion iar Jed mergea la școală. Indiferent cât de flămânzi erau toți, Jed trebuia să învețe, pentru că el era „cel deștept". Indiferent cât de ostenită era Liza, ea „tocea" împreună cu el, ca să-l poată călăuzi. Se ținea mereu după dânsul, ca o umbră. Duminica mergeau la biserică, în primul rând pentru că aveau nevoie de sprijinul lui Dumnezeu, și în al doilea rând pentru că acolo stăteau sub controlul lui Mr. Crumback; și atâta timp cât el îi va vedea rugându-se cu zel, nu va avea inima să-i alunge din casa lor. Jed Rusher căpătă dubla învățătură că pentru lumea cealaltă treouie să faci ceéa ce spune preotul, în timp ce pentru lumea asta trebuie să te călăuzești după domnul șef și domnul bancher.

Astfel trăi Jed timp de doi ani, până-n clipa când explozia unor forțe uriașe transformă într-o clipită destinul întregii omeniri. Popoarele Europei se azvârliră în război, și asta însemna că milioane de oameni erau smulși de la îndeletnicirile lor obișnuite și căpătau o însărcinare nouă, anume : de a distruge bunul altuia. Națiunile mari începură să-și cheltuiască banii pentru mereu alte mărfuri. Zece milioane de oameni mâncau atâta zahăr cât nu mai mâncaseră niciodată până atunci și în același timp încetă brusc importul de zahăr din sfeclă din Germania. Așa se făcu, că în acest colț al Vestului îndepărtat răsună un strigăt puternic după zahăr și concomitent se produse lipsa de brațe. Agenții Societății de zahăr Rocky-Mountain deveniră brusc de o mărinimie fără seamăn, membrii familiei Rusher puteau căpăta de lucru cât pofteau și salarii mai mari decât s-ar fi gândit să ceară. Situația aceasta ținu cei patru ani critici din viața lui Jed și însemna pentru el : frecventare regulată a școlii și alimentație mai bună, astfel că atinse înălțimea normală a locuitorilor Vestului îndepărtat, adică un metru și optzeci. Nu-l preocupa deloc faptul că datora aceasta măcelăririi a milioane de semeni de-ai săi în Europa. Lua lucrurile așa cum sunt, în timp ce Liza era încredințată că aici intervenise providența.

III.

Într-o zi friguroasă de octombrie din anul al doilea al războiului mondial, Zack Rusher munci toată ziulica pe țarinile sale scoțând sfecle din pământ, după care, cu sudoarea curgându-i șiroaie, se luă la sfadă cu un vecin care vroia să-l îndemne să intre într-o cooperativă. Poate că împrejurarea că Zack păcătuise și trăsese câteva înghițituri dintr-o sticlă să fi contribuit la nenorocirea care-l lovi ; în orice caz, încă în noaptea aceea se alese cu o răceală zdravănă, pe care a doua zi medicul o numi „pneumonie“, iar peste alte două zile magazinul de pompe funebre o numi, la rândul său, o afacere...

Și astfel se încheiase cu sfecla în viața familiei Rusher ; banca puse sechestru pe restul recoltei ca acoperire pentru ipotecă, iar Mr. Crumback se declară dispus — din pură mărinimie — să lase să meargă înainte o parte din împrumut, pentru ca Liza să poată închiria în oraș o casă și să deschidă o pensiune.

Era în toiul sezonului și orașul era supra-aglomerat. „Vagabonzii zahărului" — așa erau numiți lucrătorii care în cursul celor o sută de zile de activitate munceau în fabrici — căpătau salarii mari și plăteau bine pentru masă și casă ; Mr. Crumback folosi influența de care dispunea asupra societății de zahăr, determinând să se rețină oamenilor, din salariu, banii pentru pensiune, care să fie plătiți direct Lizei, astfel că ea deveni un fel de birtășiță oficială, dacă se poate spune așa. Asta era răsplata pentru refuzul bătrânului Rusher de a intra în cooperativă. Bancherul își asigura în felul acesta dobânzile și odată mai mult Jed învață ce important lucru este să te ții mereu cât mai aproape de cei puternici.

Tom Rusher căpătă un loc de vânzător într-un magazin și cu asta putea socoti că se asigurase, pentru toată viața ; era un chiriaș fidel al surorii sale, căreia îi plătea regulat. Magda cea frumoasă se săturase de muncă grea și de evanghelia severă a Lizei, și într-o bună zi veni și declară că tocmai se măritase cu un șofer-mecanic ; în felul acesta familia se împuțină cu unul. Jed intră în gimnaziu și în timpul liber îndeplinea tot felul de treburi casnice.

Încetul cu încetul el ajunse să descopere secretele lumii. În Alamito i se lămurise că n-avea nici un chef să devină văcar. Banii s-or „face" ei undeva, numai pe ogoare nu, asa era sigur. În cei trei ani pe care fu nevoit să-i petreacă la pensiune ca ajutor în casă, își dădu seama că nici asta nu era ocupația care-i se potrivea. Nu-i puteai împiedica pe chiriași să șteargă putina fără să plătească, nu-i puteai sătura niciodată și nu-i puteai opri să joace cărți și să se îmbete în odăile lor.

Observându-i apoi pe „vagabonzii zahărului" și ascultându-le discuțiile, lui Jed i se lămuri că nici lucrător nu vroia să devină. Munca în fabrică era grozavă, oame-

nii erau mânați neîncetat încolo și încoace, în larma asurzitoare a mașinilor sau în căldura de iad a sălilor de cazane ; veneau atât de istoviți de la lucru încât cădeau ca niște butuci în paturile lor și adormeau tun.

Lucrau în trei echipe și locuiau în trei echipe, așa că paturile nu se răceau niciodată. Când Jed începea să muncească dimineața, cei din „echipa cimitirului" tocmai plecau la lucru ; în lumina tulbure a zorilor arătau ca niște fantome. Când se trezeau, se așezau în grup și-și povesteau despre accidentele întâmplate în minele de cărbuni și aramă, la cuptoarele înalte și celelalte mari industrii ale acestei regiuni muntoase. „Numai lucrător să n-ajungi ! îi spunea viața lui Jed Rusher.

Liza nădăjduise să facă din el predicator, dar cu timpul ea băgă de seamă că-i lipsea zelul cucerniciei și — ce era mai rău — nu era vorbitor. Se gândi atunci să scoată dintr-însul un dascăl de liceu, căci asta era profesiunea cea mai nobilă din oraș. Jed însă citi în ziare ce leafă aveau învățătorii și gândurile lui se îndreptară îndată spre altă carieră. Locul de unde veneau banii, în Zion, era banca, și Jed hotărî să devină ceva asemănător ca Mr. Crumback. El începu să-l observe cu luare-aminte pe acest om mare care se ducea totdeauna duminica la biserică în haină neagră și purta un cioculeț de modă veche, bine îngrijit. Mr. Crumback era înalt și avea o ținută plină de demnitate. Jed se înălța și el văzând cu ochii și nu vedea de ce nu i-ar izbuti și lui să arate respectabil — când va ieși odată din stadiul uceniciei. Învață să tacă și să-i lase pe alții să vorbească ; afli astfel tot felul de lucruri pe care le iei cu tine acasă, le prelucrezi în minte și ajungi să le poți folosi, poate.

Dat fiindcă era cel mai „cu cap" din școală, căpătă o slujbă de noapte în redacția ziarului local, „Star", și cu asta începu o perioadă însemnată în cariera lui ; căci acum află chestii din viața orașului pe care nu le-ar fi putut afla nici la școală, nici în biserica metodistă. Proprietar și editor al ziarului era foarte onorabilul domn T. Jerryman Andrews, cunoscut sub numele de „Jerry" în cercul acelora care veneau pe la redacție. Jerry, fost șerif, un factor în viața politică a orașului, știa tot ce se

petrecea în district și obișnuia să istorisească mai departe totul, râzând cu poftă. „Ei, Jake, ia povestește-ne cum s-au luat după tine reformiștii și cum ai ars arhiva comitatului !“. Îi dădea apoi un ghiont lui Jake și adăuga : „Ia te uită ! Îi e rușine !“

Jerry se avea foarte bine cu directorii Societății Rocky-Mountain și Jed află iarăși ceva nou și anume că acest mare concern furniza banii pentru campania electorală, iar în preajma alegerilor alcătuia lista candidaților. Știa precis cine urma să fie numit și ce servicii făcuse fiecare candidat. El mai află acum în ce fel câștigau banii proprietarii unor anumite gazete provinciale Se produceau, de pildă, deosebiri de vederi cu privire la o contribuție pentru campania electorală — amănuntele nu le putea afla Jed, dar vedea cum „Star“-ul anunța orusc publicarea unei notițe biografice care urma să se ocupe cu agentul politic al societății de zahăr din acest district. Povestirea — se făgăduia — va corespunde adevărului în toate amănuntele și nu lipsea nici indicația că vor fi pomenite și legăturile personajului în chestie cu soția unui cetățean de vază al orașului.

A doua zi după înștiințarea aceasta Jed intră întâmplător în biroul șefului său, care tocmai vorbea la telefon cu un funcționar al societății ; după terminarea convorbirii Jerry se întinse în fotoliul său turnant și începu să râdă cu hohote. Făgăduita biografie a agentului concernului nu va mai fi scrisă niciodată ; locul ei îl va lua o pagină întreagă de publicitate, care va apare timp de șase săptămâni la rând, cu prețul de patru sute dolari pe săptămână. Da, firește, inseratele ! Inseratele acelea elocvente și pline de generozitate, care vesteau pe cultivatorii de sfeclă cu câtă dragoste se ocupa marea societate de interesele lor și că prosperitatea americană se întemeia pe conlucrarea strânsă dintre toate ramurile economiei, dependente unele de altele !

Asta fu pentru Jed o descoperire atât de zguduitoare încât îi era rușine să-i povestească Lizei, și o păstră pentru sine, ca să cugete singur asupra ei. Există multe lucruri rele pe lume și un tânăr care și-a pus în gând să facă dolari trebuie să fie atent să nu cadă în ispită și să

n-o facă de rușine pe soră-sa ! Era vorba aici de cea mai mare sumă de bani pe care o văzuse cândva Jed trecând dintr-o mână în alta ; și pe el îl neliniștea gândul : ce-ar fi dacă ar ieși la iveală că toate metodele de a câștiga repede bani sunt așa și nu altfel ? Presupunând că ar avea de ales între a munci, câinește toată viața ca văcar sau lucrător de fabrică — și a șantaja pe cineva, cum făcea din când în când Jerry Andrews, care ar fi alegerea lui ? Și cum ar explica-o Lizei ?

IV.

Liza avea acum douăzeci și trei de ani și calea vieții ei se întindea înainte-i la fel de dreaptă ca linia ferată care trecea prin regiunea de vite și prin cea cultivată cu sfeclă. Era înaltă, slabă, conștiincioasă și avea concepții și deprinderi serioase. Ura lenevia, beția, murdăria și orice soi de ușurință, și ori de câte ori întâlnea unul din aceste păcate se năpustea să-l înfiereze, cu un glas ca al însuși bunului Dumnezeu. Cucernicia, temperanța, sârguința și o comportare strict morală, acestea erau virtuțile în care credea ; își alegea modelele dintre personalitățile cu vază ale bisericii și școlii și țelul vieții ei era să fie primită în cercul acestor personalități.

Cu Magda cea frumoasă lucrurile mergeau prost. Ea nu se comporta ca soția unui șofer-mecanic ; căpătă un copil, dar nu se îngriji nici de el, nici de casă, în schimb se certa toată ziulica cu bărbatul și cu soacra, iar într-o bună zi lăsă totul baltă și plecă lăsând o scrisorică, în care spunea că vroia să se mai „distreze“ puțintel, înainte de a deveni o femeie bătrână. Fugise cu un dansator dintr-o trupă ambulantă. Scria că o va scoate ea la capăt singură și-i sfătui pe-ai ei s-o dea cu totul uitării.

In schimb Jed corespundea — în exterior — idealurilor surorii sale și creștea ca un adevărat copil model în această comunitate de fermieri. În fiecare Duminică mergea de două ori la biserică, la vârsta de șaptesprezece ani conducea o clasă la școala duminicală, bucurând prin asta inima lui Mr. Crumback. La concursurile școlare

câștigă numeroase premii în cărți și alte obiecte. Dar în același timp viermele îndoielii începu să-i roadă sufletul. Ce scop avea toată cultura aceasta, istorie și literatură și Dumnezeu mai știe ce? De ce folos îi putea fi în viață? Firește, acesta părea să fie drumul obișnuit, cu care toți erau mulțumiți, așa că-l urma și el — dar nu putea scăpa de impresia că toate astea nu-s decât o mare risipă de forțe și că ar trebui ca cineva să descopere un alt soi de instrucțiune, care să-ți ajute să afli și ceea ce vrei să știi de fapt.

De prisos să pomenim că Jed n-avea timp pentru latura decorativă a vieții gimnaziale. Nu cânta nici din mandolină, nici la saxofon și nici nu-și tapeta odaia cu steguleț și scoarțe indiene. În ce privește sportul, nu trebuia decât să se întoarcă cu gândul la zilele când muncise la vite sau sfeclă, pentru ca să aibă simțământul că făcuse pentru toată viața destule exerciții fizice. Colabora la un ziar adevărat, așa că n-avea timp pentru gazeta școlară. De societățile secrete fu trecut cu vederea și nici nu stătea în raporturi intime cu tinerele dudui distinse, ale căror gropițe din obraji și zâmbete erau cu atât mai mult scoase în relief prin catifeaua moale și blănurile scumpe cu care erau îmbrăcate. Jed își alese o fată din cea mai bogată familie a orașului, și o adorăi timp de patru ani, fără ca ea să știe. El socotea că e ceva de la sine înțeles ca o făptură atât de strălucitoare să disprețuiască pe un băiat care se târâse pe lanurile de sfeclă și a cărui soră avea o ospătărie pentru lucrători, în realitate însă tânăra cu pricina avea un respect adânc pentru băiețandrul acesta serios, care se ținea totdeauna deoparte, nu cerea nimănui nici un serviciu și câștiga cu ușurință o sumedenie de premii.

America intră în război și Tom fu încorporat. Lui Jed îi mai lipsea un an și câteva luni până la vârsta reglementară, astfel că o umoră amenințătoare atârna acum mereu deasupra lui. Nu avea nici cele mai slabe înclinații soldățești și perspectiva de a trebui să se supună disciplinei militare îl umplea de groază. Toată viața fusese „instruit“ și singura-i strădanie era să se descătușeze, să devină propriul lui stăpân. Noțiunea gloriei nu-i

spunea nimic. Îi auzise pe veteranii din sat istorisindu-și faptele eroice ; gloria lor însemna treizeci de dolari rentă de Stat pe lună și Jed nădăjduia să n-aibă nevoie de acești treizeci de dolari. Poate că oratorii patrioticî aveau dreptate când spuneau că trebuia să-i se dea la cap Kaiser-ului, dar treaba asta o puteau îndeplini mult mai bine ca el, alții.

Ca să fim sinceri, trebuie să spunem că-i era frică. Citea comunicatele de război în ziare și-l treceau fiori reci prin spate. Să-și prăpădească el viața în felul acesta ? Erau destui tineri care rumegau același gând, dar erau mândri ca s-o mărturisească. Jed era hotărât să plece în război dacă va fi nevoie, și să se supună soartei sale : cât privește însă entuziasm, ambiție războinică, să cânte imnuri patriotice și să vândă titluri de-ale împrumutului de război — pentru așa ceva nu era el omul, nu !

Tocmai cu câteva zile înainte de a trebui să se prezinte el la recrutare, veni vestea semnării armistițiului și dintre toți cetățenii din Zona care dăduseră buzna în stradă ca să danseze, să urle și să cânte, nici unul nu era atât de sincer ca Jed Rusher și Liza.

CAPITOLUL 3.

UNIVERSITATEA

I.

Aaron Grimes Crumback nu era numai președinte al lui „First National Bank“ și unul din stâlpii Primei Biserici Metodiste, ci și curator al unei Universități metodiste în capitala statului federal. Ea se numea „Universitatea Mountain City“ și pentru a încuraja dezvoltarea ei, Mr. Crumback instituise o bursă pentru un studiu de patru ani, care se acorda anual celui mai bun elev al liceului din Zion. În felul acesta studiau mereu patru viitori cetățeni ai orașului în marele Institut și în fiecare an, în iunie, bancherul trebuia să țină o cuvântare la ser-

barea de sfârșit de an de la liceu și să înmâneze premiul tânărului sau tinerei, care fusese ales sau aleasă de profesori. Jed Rusher obținu premiul și prin asta viața sa era hotărâtă pentru următorii patru ani.

Și acum urma să se mute într-un oraș mare! Pentru întâia oară în viața sa va călători cu unul din acele trenuri-fulger transcontinentale, care îl trataseră cu atâta dispreț în tot decursul copilăriei sale. Va sta pe platforma din spate a unui vagon elegant, lăcuit în cafeniu, în timp ce locomotiva va scoate două fluierături lungi și două scurte, ducându-l în goană pe dinaintea micuței gări galbene din Alamito și a bordeiului din care privise după trenuri în cursul primilor doisprezece ani ai vieții sale.

Liza vroia să-l însoțească. Acum n-o mai reținea nimic la Zion. Tom își găsise o nevastă și unica sarcină a Lizei era să-l ocrotească pe Jed de ispitele orașului mare. Ea se duse deci înc-odată la Mr. Crumback și-i zugrăvi situația. Timp de aproape trei ani dăduse dovada că e capabilă să conducă așa cum trebuie o pensiune; și desigur că studenții universitari vor aduce un beneficiu mai mare decât „vagabonzii zahărului". În consecință, Liza propuse să vândă mica întreprindere din Zion și în cazul când Mr. Crumback era dispus să-i împrumute mai departe banii pentru a-i investi în întreprinderea mai mare, ea îl va însoți pe fratele ei la Mountain City, va închiria acolo o casă potrivită și va pregăti totul pentru ca deschiderea să poată avea loc în toamnă.

Mr. Crumback acceptă, și iată-i pe cei doi frați în tren, îmbucând cele câteva sandviciuri pe care le luaseră cu ei și stând unul lângă altul pe platforma dinapoi, ca să vadă trecându-le în goană pe dinainte vechea casă părintească.

In zilele noastre America rustică învață să cunoască orașele mari prin filme. Dar nimic nu poate micșora încântarea băiatului trăit la țară, care pășește pentru întâia oară pe trotuarele înțesate de oameni, se zgâiește în sus la turnurile zgârie-norilor și zărește aceste mărturii ale bogăției, trufiei și puterii. Jed și Liza își lăsară bagajele în gară, se plimbară pe principala stradă comer-

cială până la impozanta clădire a Parlamentului și nu se mai săturară privind...

Liza avea acum douăzeci și șase de ani ; tot ce avusese ca frumusețe se ofilise. Fața îi era slabă și zbârcită, dar ea era viguroasă, avea mâini vrednice, deprinse cu orice fel de muncă. Purta părul într-un conciu pe ceafă și deasupra o pălărie de paie cu o panglică simplă. Bluza și-o apretase și și-o călcase singură, rochia îi ajungea până la glezne. Se ferea cu grijă de orice compromis cu moda imorală care începuse să se ivească după război.

Cu cei douăzeci de ani ai săi Jed era mai înalt ca soră-sa, avea brațe și picioare lungi și trupul viguros. Fața și gâtul erau smolite. Soarele și vântul câmpiilor îl însemnaseră ca fiu al lor. Purta o pălărie de paie nouă, și un costum nou, dar, din păcate, oricine ar fi recunoscut îndată în el pe „țărănoiu".

Chipul lui nu oferea nimic deosebit. Avea păr des, negru, tăiat scurt de foarfeca părintească și ochi întunecați sub niște sprâncene stufoase. Nasul era osos și pronunțat, fălcile aminteau puțintel pe ale unui Indian ; altminteri însă trăsăturile sale erau cu totul comune și nimeni nu-l învrednicea cu o a doua privire. Numai când spuneai ceva care-l rănea sau îi stârnea dorințele, putea fi văzut încruntând fruntea și te simțeai sfredelit de o privire ascuțită. Oamenii credeau uneori că vroia să-i hipnotizeze, dar el era departe de așa ceva și nu făcea decât să-și exprime simțămintele. Tot ce-i ieșea în cale vroia să priceapă și uneori să și posede.

Acum Jed vedea Mountain City și vroia să-l aibă, să-l stăpânească. Știa de pe acum că-și va însuși o parte însemnată dintr-însul și tresălta în așteptarea viitoarelor lupte. Pe care din aceste imobile cu birouri va sta numele său țintuit pe ușă ? La care din băncile acestea va fi el director ? Care din aceste palate somptuoase va fi al lui și ce aventuri se vor desfășura între zidurile sale ?

II.

Universitatea Mountain City era așezată la marginea metropolei cu același nume. Ea avea un teren întins, cu

arbori mari și umbroși, dar clădirile ei se aflau în cea mai mare parte încă pe hârtie. Cele trei sau patru care trecuseră din faza proiectului în aceea a înfăptuirii, fuseseră construite în stil gotic, pentru ca să impună unor oameni ca Liza și Jed, care nu văzuseră stilul acesta decât în fotografii și pentru care el simboliza tot ce este venerabil și grandios. Asta era cultură veritabilă, care nu suferea nici o comparație cu imitațiile palide pe care le putea oferi „marele sat" Zion. Jed uită de neîncrederea sa împotriva oricărei culturi superioare și trecu aproape un an până când ea să se trezească iarăși într-însul.

Institutul tocmai se găsea în „semestrul de vară" și mișuna de tineri serioși, doritori de învățătură, care aveau același fel de a gândi ca Jed și Liza. Noii oaspeți aveau însă ceva în plus față de ceilalți și anume : o scrisoare de recomandare către dirigintele Institutului, scrisoare care purta semnătura unui epitrop bogat. Cea dintâi grijă a lor fu să predea această scrisoare și ei fură călăuziți în biroul părintelui Saybuck, un predicator metodist, care își începuse cariera la fel ca Jed, ca băiat sărac. Acum el era un bătrân înalt, încovoiat, care-și consacra viața înălțării Universității, și când venea cineva să-l ajute în opera aceasta, îi strângea amândouă mâinile și era atât de mișcat încât îi dădeau lacrimile în ochi. Însușirea veneraoilului Dr. theol. Ernest Aloysius Saybuck de a vărsa lacrimi în public în favoarea proiectului său favorit, dusese la achiziționarea celei mai mari părți a terenului și la construirea celei mai mari părți din clădiri. Liza și Jed însă firește că nu știau asta și ei puseră pe seama lor proprie primirea călduroasă de care se bucurară, iar bărbatul acesta făcu o impresie adâncă asupra lor. Timp de câteva minute— cel puțin atât cât ținu convorbirea — Jed crezu că el venise acolo ca să sprijine Universitatea Mountain City, nu însă ca s-o folosească drept trambulină.

Liza porni în căutarea unei locuințe și găsi ceva potrivit ; numai chiria era cu mult mai mare decât își închipuise. Cumpără mobile vechi plătibile în rate săptămânale și, împreună cu Jed, își puseră la contribuție tot talentul și cheltuiră multă cerneală compunând o cir-

culară pe care o dădură la tipărit, apoi o trimiseră prin poștă părinților acelor studenți ale căror nume le putură afla. Dintre aceștia făceau parte și toți aceia care erau originali din Zion și împrejurimi, apoi învățători și pastori ai parohiilor metodiste. Acei părinți care își trimiteau fiii și fiicele la oraș ca să învețe, vor fi bucuroși să găsească acolo un cămin unde odraslele lor să trăiască într-o atmosferă creștinească și unde să fie la adăpost de orice ispite. Așa se făcu că în septembrie, când tineretul dădu năvală și morile Universității începură să macine, toate odăile Lizei erau închiriate, iar Jed putu să-și dea seama înc-odată cât de importantă era solidaritatea celor cucernici.

Jed se bucură de gratuitate la învățătură, dar trebui să se întrețină singur. Se informă la un funcționar al Asociației Creștine a Tinerilor despre posibilitatea de a căpăta ceva de lucru și alese un loc de „fochist".

Munca aceasta începea în octombrie. El se scula la cinci dimineața, își făcea ruta prescrisă, intra în o duzină de case ca să curețe sobele și să le alimenteze cu cărbuni, iar seara, după terminarea cursurilor, o lua de la început. Odată pe săptămână își încasa banii, tocmai cât îi trebuia ca să plătească pensiunea la Liza și să facă față celorlalte cheltuieli, cum ar fi pentru cărți și rufărie.

III.

Astfel își începu Jed Rusher noua sa viață, — cel mai neînsemnat dintre toți tinerii studenți ai unei Universități neînsemnate. În zilele de iarnă el pornea dis-de-dimineață prin întuneric, având sub picioare zăpada și deasupra capului stelele reci și albe. Și în timp ce mergea astfel, rumega neîncetat problema cum să facă pentru a deveni un om de seamă.

Erau unii studenți care aveau bani și se trăgeau din familii influente, și tinerii aceștia erau primiți în mod automat în societate, drumul lor era netezit și ei se purtau față de colegii lor din clasele inferioare cu o politețe

îndărătul căreia se ascundea un dispreț destul de vădit. Alții, iarăși, e drept că n-aveau mulți bani, în schimb erau binecuvântați cu trăsături anglo-saxone, îmbrăcăminte bună și maniere frumoase ; ei știau să se facă folositori în societăți corale, cluburi teatrale și la ziarele universitare, și după un anumit termen dobândeau ce vroiau. Mai erau apoi fii de țărani, la fel de neciopliți ca Jed, dar aveau oase și mușchi viguroși și erau în stare să-i culce la pământ pe rivalii lor pe terenurile de fotbal. În felul acesta ei deveneau eroi și aveau acces pretutindeni. Dar ce posibilități poate avea un om care trebuie să îngrijească de focul din case străine, să dea o mână de ajutor într-o pensiune și în timpul său liber să meargă cu soră-sa la biserică ?

Să încerce să-și facă loc în viață prin meritele sale ! Faptul că izbutise în aceasta la Zion și câștigase premiul Crumback, nu-i folosea la nimic aici ; trebuia s-o ia din nou de la început. O prelegere despre geometria sferică, una despre istoria Reformei germane și una despre geografia Țării sfinte, (la aceasta din urmă participa de dragul Lizei) — ce-i folosea dacă afla lumea că el pricepea din toate acestea mai mult decât toți ceilalți, afară de profesori, bineînțeles ? N-ați văzut cât câștigă profesorii ? Unii din ei numai o sută de dolari pe lună !

Jed vorbea adesea cu Liza despre această chestiune și ea susținea că el își va dobândi un șir de avantaje numai aparent neînsemnate, pe care acum nu le putea pricepe încă. Își va însuși o purtare civilizată și nu va mai fi țărănoiul care era. Va cunoaște acele lucruri de care se interesează cei bogați, își va apropia deprinderile și concepțiile lor și treptat-treptat își va croi drumul în mijlocul lor. Să ajungă el numai în ultimul semestru, c-apoi trufașii domni studenți care acum — cât timp el era „nou" — îl treceau cu totul cu vederea, vor învăța să-l stimeze ; el va face cunoștință cu surorile și părinții lor și în felul acesta va găsi prieteni cuveniți pentru viitorul său.

Intr-acestea — pentru a-l pregăti — Liza își făcu rost de o carte cu reguli de bună purtare, pe care se puse să

le studieze cu râvnă și le servi apoi fratelui ei în doze mici, atât cât putea el să suporte. Temperamentul masculin se împotrivește regulilor de bună purtare ; dar Liza nu se dădu bătută și mereu îl punea pe Jed în fața întrebării : ținea oare să rămână toată viața un țărănoi ? Vroia să strige sus și tare lumii că începuse ca argat ? Dacă nu vroia asta, apoi trebuia să învețe să țină cum trebuie cuțitul și furculița și să-și scoată pălăria când urca în ascensor cu o doamnă. Cel dintâi rezultat al studiilor ei fu că Liza se duse în oraș și cumpără într-un magazin cu prețuri unice câteva duzini de tacâmuri pentru pește, pentru pensiunea ei, ridicând în felul acesta în mare măsură prestigiul casei.

Chiar de la început, Liza se bucură de concursul uneia din chiriașele sale, o anume Miss Meecham, secretara unui șef de secție al unei mari bănci din Mountain City. Miss Meecham era de fel din Zion și fusese în serviciu în banca lui Mr. Crumback ; acum, în orașul mare, studia cu râvnă obiceiurile lumii bune. Ea atrase atenția Lizei asupra faptului că, deși e cât se poate de bine să studiezi Codul manierelor elegante, nu trebuie însă să pomenești de el, ci să-i lași pe oameni să creadă că toată viața te-ai comportat cum se cere. Miss Meecham îi cunoștea pe toți clienții băncii, știa câți bani aveau și unde locuiau ; afară de asta ea poseda un mic automobil drăguț și care iarna era chiar încălzit, cu care obișnuia să iasă la plimbare duminicile după-amiază, împreună cu gazda și tânărul ei frate.

Lucrul acesta se întâmpla nu fără o anumită intenție — cum băgă imediat de seamă Liza ; Miss Meecham avea cel puțin treizeci de ani și Jed era, fără nici o îndoială, un bărbat cu viitor. Dar când ea îi dădu de înțeles aceasta, el nu făcu decât să zâmbească. Nu prea era el sensibil la farmecele feminine și știa că se va căsători abia atunci când va fi ajuns la o situație. Până atunci firește că era foarte instructiv să te plimbi cu mașina prin Mountain City cu secretara unui șef de secție de la o bancă, secretară care te ducea totdeauna prin cartierele cele mai elegante, îți arăta locuințele plutocrației și

la fiecare casă avea de povestit ceva asupra proprietarului respectiv.

— Asta e casa Schuyler — bătrânul Schuyler a fost președinte al Societății de Gaz și el a ridicat monumentul acela mare pe care l-am văzut noi în parc. Și în colțul de colo e casa Plattner ; Plattnerilor le aparținuse odinioară Societatea pentru alimentarea cu apă, înainte de a fi fost vândută orașului, și se spune că bătrânul i-ar fi cumpărat pe consilierii comunali — eu n-am de unde știi dacă lucrul e adevărat sau nu... se vorbesc doar atât de multe ! Clădirea asta mare de cărămidă este locuința judecătorului Steer, a cărui nevastă a fugit de curând cu un cântăreț de operă italian. Cea de colo, cu viță sălbatecă pe ea, e casa Danforth — el e vicepreședinte al lui „Western National", un bărbat distins, care cheltuiește mulți bani cu spitalele, iar nevastă-sa joacă un rol de seamă în societate.

IV.

Firește că la început novicii noștri trecură cu destulă ușurință peste asta, dar auziră mereu despre acești oameni și mereu avură prilejul să le vadă casele. Și nu trecu mult și Jed Rusher știa ce vroia de la viață : o casă din gresie cafenie, sau din marmură, sau din cărămizi roșii, sau din cărămizi albe într-unul din aceste „cartiere elegante", o clădire arătoasă în stil străin — englez vechi, Renașterea italiană sau Imperiul al treilea — Jed nu știa să le deosebească unele de altele, dar cu timpul va învăța el și asta — o casă cu fațadă impunătoare, cu grilajuri și porți înalte, cu un șir de copaci umbroși și pajiști întinse de verdeață, pe care lucrau grădinarii și în zilele fierbinți de vară țâșneau fântâni arteziene, — asta vroia el să aibă și asta își va cuceri ! Înăuntru va fi o bibliotecă, statui de marmură, nenumărate picturi și un pian, — o, da, Jed știa cum trebuie să arate așa ceva ; și ce era mai important, el mai știa că își va putea angaja oricând pe cineva care să-l învețe ceea ce el-însuși nu știa.

Când ai asta, viața abia începe cu adevărat; atunci scapi de toate lipsurile și de toate necazurile, de orice muncă înjositoare, de foame, frică și umilire, — de toate mizeriile care au umplut cei dintâi douăzeci de ani de viață ai lui Jed. Când ai asta, oamenii își scot pălăria în fața ta, automobilele trec pe dinaintea porții tale și șoferii spun: „Asta e casa Rusher. Bătrânul Jed Rusher și-a câștigat averea cu..." Jed nu știa încă ce cuvânt vor introduce ei dar i se părea că-i și aude vorbind așa.

Era înarmat pentru luptă, vigilent și încordat ca un boxeur care pășește în ring. Știa, firește, că va fi o luptă aprigă, căci concurența era mare. Mii de automobile goneau prin aceste „cartiere elegante", și în ele se aflau oameni care holbau ochii la fel ca și Carrie Meecham, Liza și Jed Rusher. Existau autobuze luxoase cu care, în schimbul sumei de un dolar, puteai face în fiecare dimineață sau după-amiază o călătorie circulară prin oraș, în timp ce un ghid cu un megafon îți arăta palatele și-ți vorbea despre proprietarii lor. Toți acei gură-cască din autobuze erau plini de râvniri, o mare parte dintr-înșii aveau ambiție, și fără îndoială că nu prea mulți își vor atinge țelul. Palatele acestea sunt de dorit tocmai pentru că numai puțini aleși le pot avea. La pensiune, la Universitate, pretutindeni unde venea Jed, găsea atențiunea tuturor îndreptată asupra puținilor membri fericiți ai plutocrației; toți se gândeau la ei, vorbeau despre ei, se străduiau să-și orânduiască viața după exemplul lor. Ziarele erau pline de dânșii — Duminicile apăreau coloane întregi cu „Știri mondene", fotografii ale bogătașilor, ale nevestelor lor, ale copiilor lor, ale caselor lor și altor proprietăți pe care le aveau. O sută de mii de gospodine, prinse în canoneala nesfârșită a vieții de fiecare zi, își hrăneau sufletul cu visuri fantastice despre acești cuceritori, care erau oameni liberi, binecuvântați de soartă, și norocoși. Nefericiții se înghesuiau la nunți, înmormântări și serbări publice pentru a-i vedea pe cei fericiți: ei cutreierau în mașină sau pe jos „cartierele elegante", se zgâiau la palatele mărețe și făceau socoteala cât costă ele. Mii dintre ei se născuseră și crescuseră în oraș și văzuseră luând ființă aceste palate, dar nu avuseseră

încă niciodată prilejul să treacă măcar pragul unuia din ele.

Dar Jed Rusher avea sufletul de cuceritor, el va învinge! Credea în asta cu toată tăria și simțurile sale pândeau numai semnul cum să înceapă. De câte ori putea pune mâna pe o informație privitoare la cei bogați o înșfăca repede și proceda cu ea așa cum procedează un câine flămând cu un os. Când trecea o zi fără să fi „apucat" ceva, era neliniștit și iritat.

Bogătașii se purtau de parcă nici nu le-ar păsa de banii lor. La început lucrul părea uimitor, apoi însă observai că prin aceasta ei nu vroiau decât să dea de înțeles că ei avuseseră din totdeauna bani. Ca bluff procedeul nu era rău. Dar ce-ar fi acești oameni fără bani? Unde ar ajunge ei? Jed asculta ce spunea Liza și se declara dispus să devină un bărbat distins"; dar mereu mocnea în adâncul sufletului său disprețul pentru cei care-și dădeau aere că nu țin la bani. Prostia aceasta putea fi crezută despre aceia care în copilăria lor nu fuseseră nevoiți să se scoale iarna cu noaptea în cap ca să îngrijească de vite, în timp ce mâinile și picioarele le înghețau la suflarea blizzard-ului, — sau să se târască prin murdărie cu legături grele de sfeclă de zahăr după ei, până le amorțeau mușchii.

V.

Cine se aseamănă se adună — la Universitate ca pretutindeni — și studenții, cu care Jed venea în atingere mai apropiată, erau oameni muncitori ca el-însuși, pentru care învățătura trebuia să fie numai o trambulină. Ei se întrețineau despre diferitele prelegeri, și cum te puteai „strecura" cu cea mai mică sforțare; și mai discutau și despre feluritele mijloace și căi pentru a câștiga banii de locuință, hrană și îmbrăcăminte. Vacanța de vară oferea prilejul să pui deoparte ceva pentru iarnă.

Tinerii mai schimbau între ei și amintiri. Câțiva lucraseră ca muncitori agricoli, un altul robotise la con-

struirea unei linii ferate, unul încărcase saci cu ciment în vagoane. Alții, mai pretențioși, serviseră ca chelneri în hoteluri balneare și știau să povestească lucruri cumplite despre „bombe" supraaglomerate și despre resturile de mâncare cu care se hrăneau. Jed asculta și-i răsuna din nou în urechi marea învățătură a vieții : „Câștigă bani !"

Aristocrația acestei pături era formată din aceia care aveau darul să fie buni vânzători. Era acolo un tânăr care se lăuda că în fiecare vară câștiga peste o mie de dolari. Natura îl înzestrase cu trăsături frumoase, delicate, păr castaniu ondulat la tâmple și un surâs care încânta inima fiecărei gospodine. Explica într-un mod atât de ușor și sigur încât oricine trebuia să se rușineze dacă n-ar fi fost în stare ca în cursul unei zile să stoarcă de la clientela feminină douăzeci până la treizeci de dolari. Dick Sunstorm — acesta era pitorescul său nume — începuse prin a vinde un aparat de cincizeci de cenți pentru ascuțitul cuțitelor de bucătărie ; asta însă fusese o greșeală — spunea el — căci pentru a vinde ceva ieftin era nevoie de tot atâta energie ca pentru a vinde ceva scump ; nu se va mai încurca niciodată cu obiecte sub trei dolari, și preferința sa era pentru cele de cinci.

Tocmai acum Dick se afla „în franci", cum se zice, de pe urma vânzării unei biografii a noului președinte Harding. Existau așa-numite „Edituri de subscripție", a căror specialitate era să arunce pe piață ediții uriașe de volume ilustrate și frumos legate, asupra unor celebrități proaspete sau unor mari evenimente, ca, de pildă, scufundarea „Titanicului", cutremurul din San Francisco, intrarea Americii în război. Ele colecționau câțiva compilatori să pună la punct toate acestea ; apoi puneau o jumătate duzină de mașini tipografice să lucreze în trei echipe ziua și noaptea și la numai zece zile după evenimentul cu pricina, „exemplarele de probă" ale cărții erau expediate la douăzeci până la treizeci de mii de agenți din întreg cuprinsul Statelor Unite.

Frumosul și surâzătorul Dick dedica o jumătate de ceas cercetării volumului și schița un „plan de vânzare", cum îl numea el. Apoi pornea la drum spre regiunile

izolate de fermieri, unde, de obicei, nu erau acasă decât femeile. El vâra piciorul în ușa întredeschisă și prezenta frumosul volum legat în mătase albastru-palid cu marginile aurite, și cu fotografiile statuare ale senatorului Warren Gamaliel Harding, pe care partidul republican tocmai îl desemnase candidat la președinție. Datoria fiecărei familii americane era să fie la curent cu toate evenimentele politice, și aici era vorba de o carieră care trebuia să servească de exemplu pentru orice tânăr american ; acest mare bărbat se ridicase din păturile poporului muncitor, — știa oare doamna că el suflase odată din trâmbiță într-o orchestră sătească ? Multe asemenea dezvăluiri extrem de interesante într-un volum minunat de aproape cinci sute de pagini — inclusiv toate cuvântările candidatului — numai pentru cinci dolari. Orice mamă americană e datoare față de copiii ei să le înfățișeze această pildă stimulatoare de onestitate burgheză și devotament desinteresat față de patrie.

— Cel puțin dacă s-ar arăta vreun copil ! își zicea Dick Sunstorm.

Dacă măcar ar avea prilejul „să-și dea drumul" asupra frumuseții, inteligenței și altor calități ale viitorului senator din regiunile de vite sau sfeclă de zahăr ! Dacă cel puțin ar putea ajunge până acolo încât să fie poftit în casă, unde să ia copilul pe genunchi și să-i arate pozele din carte ! Un singur caz ar putea exista — spunea Dick — când să nu fie în stare să stoarcă bani femeii și anume : dacă femeia n-ar avea nici un ban în casă ! Un acont de un dolar era de ajuns și dacă stăpânul casei refuza apoi să ratifice contractul, Dick rămânea cu dolarul său ; un dolar de ici, unul de colo și iată că după o zi întreagă de muncă se aduna o sumă frumușică.

Și mai mult de gândit îi dădu lui Jed povestea lui Ignatius O'Grady, căruia numele ce-l purta îi îngăduia să strângă subscripții pentru o revistă romano-catolică ce apărea la Chicago și să-și câștige astfel existența. O'Grady, un Irlandez vânjos și mărunțel, cu ochi vii, negri, se grăbea să asigure pe toată lumea că el nu se lăsa prostit nici de Papa, nici de oricine altcineva ; era foarte radical și nu credea în nimic și îndruga lucruri atât de

revoltătoare încât pe Jed îl lua cu rece... Religia — spunea el — e fleac, dar se putea trăi de pe urma ei. El le arăta revista cu fotografii de sfinți și fecioare, episcopi grași care în loc de pălărie purtau pe cap un fel de ceainic brodat, oase sfinte și amulete care se atârnau de gât. Trebuia numai să găsești ținutul în care trăiau mulți Irlandezi sau Polonezi sau Italieni, și femeile de acolo se holbau cu veneraţie la simbolurile sfinte, în timp ce întreprinzătorul agent afirma solemn că părintele Shillelsh sau părintele Spaghetti, sau cum altfel s-o fi numind păstorul sufletesc al comunității respective, aprobase publicația. El așeza revistele șiruri-șiruri, și de fiecare trei dolari subscriși îi rămânea în buzunar un dolar treizeci și cinci.

„Câștigă bani!" spuneau acești tineri deștepți. Prima mie era cel mai greu — în privința asta toți erau de acord ; după aceea ai capital și te poți face independent. O trambulină să ai! Înainte, mereu înainte! Să nu-ți prăpădești viața spetindu-te pentru alții!

În privința Universității părerile erau împărțite ; unii veniseră aici numai de dragul mamei sau al „feliței" lor, în timp ce alții erau de aceeași părere cu Liza, și anume că studiul academic aducea anumite foloase, chiar dacă ele erau greu de sesizat : — devii mai „luminat" adică și capeți un orizont mai larg. E ca și cum te-ai ridica în aer — spunea Dick Sunstorm. Și Jed se vedea ca un vultur purtat de aripi puternice tot mai sus — fără însă să-și întoarcă măcar o clipă privirea de la pământ, de la prada căreia se va năpusti într-o bună zi.

CAPITOLUL 4.

TIMPURI GRELE

I.

Jed Rusher terminase primul an de Universitate și urmând sfatul lui Dick Sunstorm, porni să vândă țărancelor o mapă cu douăsprezece portrete frumoase ale celor

mai vestiți americani în viață și să-și caute norocul în felul acesta. Între altele seria cuprindea pe descoperitorul luminii electrice, pe inventatorul avionului, pe creatorul automobilului ieftin, pe un predicator ambulant vestit prin afurisenile sale și pe un jucător de baseball, care deținea recordul mondial în „Homerun". Pentru fiecare gust câte ceva, la prețul de numai șaptezeci și cinci de cenți. Prea ieftin, după părerea lui Dick, dar era totuși un bun exercițiu ; asta-i ajută lui Jed să elaboreze un „speech de vânzare" și-i făcu rost de date din psihologia gospodinei solitare.

Din păcate însă aceste forțe care îl favorizaseră pe Jed în cursul ultimilor cinci ani, se întoarseră acum brusc împotriva lui. Se produsese un eveniment surprinzător, un eveniment care răspândi groază în toate ținuturile Americii producătoare de grâne și alimente : dintr-odată se păru că nu mai există piață de desfacere pentru acestea și prețurile scăzură atât de mult, încât jumătate din fermierii din țară ajunseră aproape la sapă de lemn.

Inflația determinată de război își urmase cursul și acum cineva trebuia să plătească cheltuielile. Cine alții puteau fi, decât sclavii pământului, neorganizați și lipsiți de apărare ? Lucrul era foarte simplu : îndată ce se apropia timpul pentru strângerea recoltei, „Federal Reserve Bank" dădea dispoziții filialelor ei din regiunile agricole să urce scontul pentru banii dați cu împrumut. Dar nimeni nu-i explică asta lui Jed Rusher și prietenilor săi ; nici o prelegere de la Universitatea Mountain City nu atingea această problemă. Jed băgă doar de seamă că se producea situația pe care o zugrăvise odată Dick Sunstorm : nu era cu putință de stors bani de la nevestele fermierilor, pentru bunul motiv că n-aveau. În unele zile Jed nu-și putea plăti nici măcar dormitul și trebuia să se roage să fie lăsat să petreacă noaptea în vreo magazie sau într-un pod. În orice moment el ar fi dat cu bucurie o serie din fotografiile sale „culturale" în schimbul unei farfurii cu mâncare preparată din grâul acela pe care fermierii îl vor arde în sobele lor la iarnă, pentru că n-aveau bani cu ce să cumpere cărbuni.

Când se-ntoarse la oraș din „turneul" său, Jed văzu că criza n-o cruțase nici pe Alma Mater a sa. Numărul studenților scăzuse, și dintre acei care veneau, mulți nu puteau face rost de banii de pensiune, așa că-și căutau odăi ieftine și se hrăneau cu covrigi și lapte. Și colac peste pupăză : Mr. Crumback scrise că nu mai putea reînnoi împrumutul... Băncile populare — spunea el — se găseau într-o situație catastrofală, sute din ele dădeau faliment, și terenurile cultivatorilor de sfeclă erau scoase la mezat pentru acoperirea birurilor. Biata Liza fu nevoită să trimită bancherului economiile ei și pensiunea ar fi trebuit să fie desființată, dacă Carrie Meecham, care avea ceva bani puși de-o parte, nu i-ar fi oferit ajutorul ei.

Câștigă bani ! îi spunea viața lui Jed Rusher. Câștigă destul ca să nu faci în pantaloni de spaimă, când vine o criză ! Câștigă pentru ca să nu fii nevoit să împrumuți de la o tânără fată, care nici nu mai e atât de tânără precum susține și care se zgâiește la tine cu ochi de oaie și caută mereu prilejul să te invite la o plimbare cu mașina ! Pe Jed îl supăra gândul ca soră-sa să fie îndatorată față de Carrie, iar el să fie nevoit să plătească pentru aceasta cu libertatea sa. De ce nu se putea mulțumi o astfel de femeie cu situația bună și sigură pe care și-o creiase ? Dacă era neapărat nevoie să aibă un bărbat, de ce nu-și căuta vreun văduv mai bătrâior care-și cucerise deja locul în viață ? Și ce să însemne că Liza îl dăscălea mereu să fie politicos ? Era ea oare într-adevăr dispusă să-l pună pe el amanet pentru un împrumut, plus câteva mii de dolari, pe care Carrie Meecham îi plasase în terenuri situate în suburbiile orașului ?

II.

Jed era în al treilea semestru și nu mai era o persoană atât de neînsemnată. Studia ecuații de gradul al doilea, literatura engleză de la Milton până la Pope, istoria europeană a secolului al nouăsprezecelea și — ca să-i facă pe plac Lizei — Exegeza Noului Testament. Dar la ce

naiba să-i folosească toate astea? Acest lux de cultură, în timp ce oamenii din țara lui de baștină — afară de câțiva fericiți cocoțați sus de tot în vârf — trăiau în spaimă de moarte și mizerie crâncenă! Jed avea impresia că nu făcea nici un pas înainte. Nu izbutea să facă cunoștință cu nici un fel de oameni influenți. Mereu aceiași indivizi, care trebuiau să-și croiască singuri drum în viață și care povesteau cum izbutiseră să treacă vara cu bine, cum trebuiseră să lupte cu muncitori șomeri pentru a căpăta ceva de lucru în mine sau uzine. Jed o mai putea duce așa încă trei ani, pentru ca la capătul acestora să se aleagă cu o diplomă pergamentată, cu înfloriturl, care să-i îngăduie să capete la școala din Zion o slujbă plătită cu o leafă de o sută zece dolari pe lună... Aceasta să fie viața lui?

Trebuia să constate acum cu tristețe că strămutarea la oraș nu era încă o garanție pentru succes. Și la orașe există o grămadă de existențe ratate. Uneori, când porneau să vadă palatele plutocrației, Carrie trebuia să treacă cu mașina prin cartierele sărăcimii, unde întâlneau șirurile nesfârșite de căsuțe din cărămidă, în care oamenii își trăgeau sufletul de la o zi la alta, izbutind să câștige doar atât cât să nu moară de foame. Zeci de mii de asemenea căsuțe de cărămidă, și în fiecare din ele o familie mult chinuită! În partea mai veche a orașului, prin cartierul gării, se întindeau pe o suprafață de câțiva kilometri pătrați, clădiri străvechi în care fuseseră odinioară locuințele celor mari, birourile comerciale, hotelurile și cârciumile unor vremuri apuse, — și care acum erau cu totul în ruină, cartiere murdare pentru muncitori și vagabonzi. Mountain City, orașul munților, atrăgea mii de bolnavi de plămâni, și alte mii de oameni veneau încoace de teama acestei boli. Veneau din toate regiunile țării și primeau orice fel de muncă, numai să se poată ține deasupra apei; ei determinau scăderea salariilor și împingeau toată populația muncitoare pe marginea mizeriei crâncene.

În anul acesta de criză, Coana Grijă, vrăjitoarea, sări pentru întâia oară pe cocoașa lui Jed și-l prăbuși în prăpastia disperării. Era cu putință ca strălucitoarele sale

visuri de glorie să se stingă, ca să naufragieze și să rămână părăsit în urmă, — unul din oamenii aceia mărunți și neînsemnați, un vânzător de magazin ca fratele său Tom, sau poate vreun agent de asigurare sau de terenuri ? Va fi nevoit oare să se mulțumească a deveni ajutorul surorii sale la conducerea unei pensiuni de mâna treia, să pună de-oparte în fiecare săptămână un dolar pe care să-l ducă la bancă, pentru ca să se scoale într-o dimineață și să citească poate în ziar că banca dăduse faliment ? Nu, de o mie de ori nu ! — —strigă Jed în sinea lui, în vreme ce se ducea să îngrijească de focurile de prin casele unde era angajat.

O hotărâre bine conturată se născu într-însul : trebuia să facă cunoștința câtorva bogătași. Aceasta era punctul de plecare. Atâta timp cât cunoști numai oameni săraci, auzi numai vorbăria acestora, te molipsești de gândurile lor și trebuie să te declari mulțumit, cu șansele pe care le pot avea dânșii. Când vii însă la cei bogați, afli cum trăiesc ei și cum își câștigă banii ; prinzi câte o idee și-ți faci prieteni care îți arată fel de fel de șanse. Bogătașii au totul, ei stăpânesc toate căile care duc la succes, și în timp ce trec prin viață împrăștie cu amândouă mâinile daruri îmbelșugate. Drumul spre fericire : aține-te prin apropierea lor, atrage-le atenția asupră-ți și încredințează-i de capacitatea ta de a le fi de folos !

III.

Întâmplarea vroise ca Miss Carrie Meecham să cunească o femeie bogată, fiica unui vechi pionier, care venise călare pe un măgăruș în țară și descoperise o mină de aur. Această Miss Hugins, o fată bătrână, se certase cu toate rubedeniile, pentru că acestea vroiau să pună mâna pe banii ei. Ea locuia singură-singurică în palatul clădit de tatăl ei. Din când în când venea pe la bancă și Carrie Meecham întocmea hârtii pentru dânsa.

În felul acesta legaseră cunoștință și într-o zi bătrâna o invită pe Carrie la ea. Din momentul acela Carrie putea lua masa cam odată pe lună la dânsa și să-i admire

comorile, perle și giuvaiericale, bulgări întregi de aur din mina tatălui ei, precum și suvenirurile pe care le adusese cu sine din China și Țara Sfântă.

Ea povestea Carriei ultimele vești despre ticăloșiile nepoților ei, iar Carrie se întorcea la pensiune și le împărtășea Lizei, care, la rândul ei, a doua zi dimineață la dejun le împărtășea oaspeților, și toți se întrețineau despre asta și puneau veștile acestea alături de cele pe care le aflaseră din altă parte despre ticăloșii nepoți. Timp de două sau trei zile apoi bogata Miss Hugins, palatul ei, comorile și rubedeniile sale formau subiectul de discuție pentru clienții pensiunii Rusher. Perspectiva de a face cunoștința acestei femei bogate și a fi invitat în palatul ei, era una din momelile pe care Liza și Jed le vedeau fluturând în fața lor, atunci când rumegau gândul că Jed ar putea nimeri în lațul întins de Carrie.

Erau la pensiune și alții care aveau cunoștințe printre oamenii bogați. Unul din studenți avea un unchi pe care-l scotea la suprafață ori de câte ori prestigiul Carriei Meecham ieșea prea mult la iveală. Un altul avea un văr de departe, care era proprietarul unui mare magazin de fierărie, și care-l invita la ei în fiecare an de Crăciun. Așa că îndată ce era zugrăvit interiorul unei case bogate, studentul acesta zugrăvea și el casa unchiului său, și când Carrie povestea ce anume mânca Miss Hugins la prânz, istorisea și studentul ce mânca vărul său la prânz. Un al treilea student fusese în Europa și întâlnise acolo un milionar care nu se putea descurca prin coridoarele muzeelor ; cei doi călătoriseră o bucată împreună, așa că tânărul nostru putea contribui și el la discuție, când venea vorba despre ce mâncau bogătașii, ce întrebări puneau și ce vorbeau. În toată pensiunea Rusher nu era nici o persoană, oricât de săracă și obscură ar fi fost, care să nu-și dea partea ei la conversații. Prin faptul că-și împărțeau între ei comorile, ei izbutiseră să agonisească o rezervă însemnată de maniere frumoase și să se impună prin aceasta străinilor care veneau în vizită pe acolo.

Jed trăgea cu lăcomie toate acestea într-însul și chibzuia de zor la ele, în timp ce-și făcea drumurile mati-

nale, din casă în casă, ca să vadă de focuri. Tot ce e bun în viață vine de la cei bogați : libertatea, frumusețea, puterea, ba chiar și siguranța. Așa, de pildă, un student avea o mătușă, care fusese menajeră la o doamnă bogată, și când doamna aceasta muri, îi lăsă moștenire două mii de dolari. Proprietarul magazinului de fierărie ajuta vărului său să-și plătească taxele școlare. Miss Hugins dăruia Carriei Meecham rochiile ei purtate și-i făcea daruri de Crăciun, pe care Carrie le păstra cu grijă și le arăta tuturor cunoștințelor, la fel cum Miss Hugins îi arăta ei, Carriei, giuvaiericalele și bulgărașii ei de aur.

Fă cunoștință cu cei bogați ! spunea viața către Jed Rusher. Dar cum se face asta ? Desigur că nu dregându-le focurile căci atunci trebuie să intri prin ușa de dindos și nu vezi decât servitorimea. Și nici nu erau măcar bogătași adevărați acei care-l angajaseră pe Jed ; cei foarte bogați țineau unul sau mai mulți servitori, care, între altele, se îngrijeau și de încălzit. Clienții lui Jed erau oameni din pătura mijlocie, care fuseseră și ei atinși de criză, și unii dintr-înșii preferaseră în iarna asta „grea" să-și vadă singuri de focuri.

Și-apoi nici nu era ușor să ajungi la bogătași, prin Universitate. Feciorii de bani gata urmau la marile Universități din Apus în timp ce studenții înstăriți de la Mountain City formau o castă a lor, aveau propriile lor relații și se duceau în mașinile lor proprii la distracțiile lor proprii. Când stăteau de vorbă cu tine în sala de cursuri sau în curte se țineau foarte rezervați, ca și cum te-ar fi bănuit că vrei să te „strecori", „să-ți faci loc înainte" și „să ajungi sus". Jed Ruher nu le făcu o vină din atitudinea asta a lor, ci o socoti drept foarte firească și la locul ei.

Jed nu citise prea multe romane iar la cinematograf se ducea rar — în primul rând pentru că n-avea bani și în al doilea rând pentru că soră-sa era împotriva a tot ceea ce arăta a teatru. Îi era deci foarte greu să-și imagineze sau să născocească mijloace de „pătrundere". Nu-i dădu niciodată în gând că ar putea salva pe o fiică de plutocrat pe care calul ar fi zvârlit-o din șea ; o vedea adesea pe fiica aceasta ieșind călare dar totdeauna calul

era la fel de mândru și demn ca și călăreața lui. Și nici c-ar putea salva vreo tinerică dintr-o casă în flăcări nu-i dădu în gând ; o singură dată văzuse el un incendiu și atunci pompierii ajunseseră înaintea lui la fața locului. Intr-un rând avusese prilejul să ridice batista unei dudui care arăta c-ar putea fi bogată ; ea îi mulțumi de sus și-și văzu de drum. Se părea că totul pe lume e deja în cea mai bună rânduială și pus la punct ; bogații aveau tot ce le trebuie și nicăieri nu se găsea vreo întrebuințare pentru Jed.

IV.

Această stare de lucruri ținu toată iarna și întărâtarea lui Jed creștea zi de zi. În aprilie, ea atinse punctul culminant, căci atunci lua sfârșit încălzitul sobelor, în timp ce vremurile grele nu se ușuraseră întru nimic. Dar tocmai când disperarea era gata să-l cuprindă, găsi în sfârșit ceea ce căuta : un fel foarte nimerit, ba chiar demn, și impresionant de a face cunoștință cu oameni bogați. Pentru aflarea unui astfel de secret Jed și-ar fi pus zălog jumătate din viitorul său (o sumă destul de mare) ; dar el îl căpătă pe degeaba — de la bătrânul și cucernicul rector al Universității sale.

Așezământul metodist resimți și el, la fel ca toate celelalte, strânsoarea financiară. În cei câțiva ani din urmă valoarea dolarului scăzuse cu vreo treizeci la sută, fără nici un fel de considerație asupra ctitoriilor universitare ; și iată că acum numărul studenților se micșoră, în timp ce taxele de cap de student rămaseră neschimbate. Bietul rector îi zgâlțâise de mult pe toți acei care formau galeria donatorilor săi și rezultatul fusese destul de anemic ; până când, în deznădejdia sa, el convocă studențimea ca s-o încarce pe ea cu povara ce apăsa umerii săi. Tinerii aceștia, care erau creația sa, și trebuiau să știe cât prețuia pentru dânșii educația dată de el, urmau să pornească la lucru și să vestească lumii nevoile lor. O campanie de strângere de fonduri pentru scumpa și bătrâna Alma Mater, cu premii, cuvântări de propagandă

și toată sforăria pe care o zămislise războiul. Și pentru Jed Rusher asta era un prilej ca să-i viziteze pe bogătași în ascunzătorile lor tăinuite, să se apropie de ei și să le impună prin acele aere, prin acele ifose și acele atitudini țanțoșe atât de mult folosite în America.

Jed deschise această campanie cu un zel care ar fi stârnit poate suspiciune dacă cineva s-ar fi interesat de activitatea sa. Dar ne aflăm în țara libertății și în patria ariviștilor, unde fiecare își urmează propriile sale căi, Jed uită tot ce-l necăjise cândva în ecuațiile de gradul al doilea, în poeziile lui Pope, strategia lui Moltke și Exegeza Noului Testament și fu cuprins deodată de o vajnică iubire pentru bătrâna sa Alma Mater. O singură greutate era în toată povestea asta, și anume : habar n-avea cui să se adreseze. Singurul bogătaș pe care-l cunoștea era Mr. Crumback și acesta invocase deja lipsa de fonduri. Se gândi atunci la Miss Hugins ; dar atât Lizei cât și lui Jed li se dăduse de înțeles în chip lămurit că Miss Hugins avea prețul ei, din care nu înțelegea să lase nimic : o propunere de căsătorie din partea lui Jed către Carrie.

S-o pornească la întâmplare, după adresele din cartea de telefon ? Sau cu o listă a studenților ? Să intre din casă în casă în cartierele unde locuiau bogătașii ? Tocmai era pe punctul să ia o hotărâre când oarba întâmplare îl puse pe drumul drept. Sau era providența atotmilostivă, cum credea Liza în cucernicia ei ? În cazul acesta providența lucra cu metode foarte misterioase ; căci Jed, cu sufletul chinuit cum era, nu pusese mâna pe Biblie, ci pe un număr din suplimentul pentru familie al lui „Mountain City Post" ; acesta era tipărit pe hârtie trandafirie și toată pagina era înțesată cu „casete". Într-una din ele dânsul citi că bine cunoscutul financiar Claudius G. Warrener vându-se în dimineața aceea colțul de Sud-Vest format de Fiftstreet cu Jeffersonstreet, cu un preț care nu putuse fi aflat în mod exact, dar care, după zvonurile ce umblau, se apropia de 235 000 dolari.

„Un exemplu demn de relevat, pentru faptul cum se poate câștiga o avere cu vânzările de terenuri aflătoare

în cuprinsul orașului" — scria „Mountain City Post." În urmă cu unsprezece ani Mr. Warrener abia dacă plătise 40.000 dolari pentru terenul acela. Cumpărătorii erau proprietarii magazinului universal Lipsky și Isaacson și această achiziție imobiliară era răspunsul lor la flecăreala despre vremurile grele și decăderea prosperității americane. Se descria apoi ascensiunea senzațională a lui Lipsky și Isaacson din comerțul de detail și, în sfârșit, se putea afla câte unele despre Claudius G. Warrener, capul uneia din cele mai vechi familii din oraș, întemeietorul lui „Fourth National Bank" și presupus proprietar al majorității acțiunilor ei — „acțiuni care valorează cât o greutate egală de radium", scria acea glumeață dar foarte cumsecade gazetă.

Astfel Jed Rusher își vedea lămurit drumul înaintea sa. Fără îndoială că un om care tocmai câștigase la o vânzare imobiliară două sute de mii de dolari, va fi într-o dispoziție cât se poate de bună. Fără îndoială că va consimți să dăruiască vreo câteva miare pentru o instituție atât de nobilă ca Universitatea Mountain City. Și fără îndoială că e destul de bun cunoscător de oameni, ca să recunoască în Jed Rusher o viitoare personalitate a orașului. Singura țintă a vieții lui Jed devenise acum să se apropie de acest Claudius G. Warrener, să-i strângă mâna, să i se uite în ochi și să stea de vorbă cu el hotărât, dar politicos.

V.

Primul lucru ce-l făcu Jed fu' să caute în cartea de telefon numele victimei sale. Îl găsi imediat și dedesubtul lui era scris cuvântul plin de greutate : „bancher", precum și adresa : „Fourth Natl. Bk. Building." Jed nu telefonă, ci trase chiulul de la cursuri și se duse la ora unsprezece la sediul cu pricina ; căci își spuse că la ora aceasta un om bogat putea fi găsit mai curând.

Într-o sală de așteptare se pomeni în fața unei tinere care-l privi nu prea încurajator dindărătul unor zăbrele de alamă.

— Mr. Claudius G. Warrener e aici ? întrebă el cu glas hotărât.

—— Sunteți așteptat ? întrebă, la rândul ei, fata.

— Vin din partea domnului rector al Universității Saybuck — spuse Jed.

Lucrul acesta nu era matematic exact, e drept, însă Jed se gândi că pentru scopul practic ce-l urmărea era destul de apropiat de adevăr. Rectorul trimisese întreaga studențime în căutare de bani, oriunde i-o găsi, și fără îndoială că el îi va sprijini pe băieți în tot ce era trebuitor.

— Luați loc ! spuse tânăra și Jed se așeză pe unul din scaunele înșirate de-a lungul peretelui.

Fata trebuie să fi apăsat pe un buton sau să fi făcut vreun semn, căci după câtva timp se ivi din altă încăpere un tânăr elegant, care-l măsura pe Jed cu priviri experimentale. Vizitatorul își pusese cea mai bună haină și se gătise cât putuse mai corect, căci știa că trebuia să se prezinte demn și să nu apară nici sfios, nici prea îndrăzneț.

— Doriți să vorbiți cu Mr. Warrener ? întrebă tânărul.

— Da — răspunse Jed.

— Îl cunoașteți personal pe Mr. Warrener ?

— Rectorul Universității, Saybuck, m-a însărcinat să-i vorbesc.

— Despre ce e vorba ?

Jed chibzui : se putea oare ca tânărul acesta să nu fi auzit nimic de „campania" despre care ziarele vorbeau pe larg ? În orice caz, el nu trebuia să trădeze că venise aici ca să cerșească. Răspunse deci :

— Am primit însărcinarea să stau de vorbă cu Mr. Warrener personal.

— Și eu am însărcinarea să nu anunț pe nimeni înainte de a mi se spune despre ce e vorba — răspunse secretarul — căci secretar trebuie să fi fost.

După ce vânduse toată vara mape cu fotografii, Jed învățase să nu se dea bătut prea ușor.

— Chestia e de mare interes pentru Mr. Warrener — zise el.

— Am însărcinarea de a aprecia eu-însumi dacă ceva e sau nu de interes pentru Mr. Warrener — replică secretarul.

Misiunea lui era să trimită la plimbare zilnic o duzină de străini, care doreau să stea de vorbă cu Mr. Warrener despre chestiuni de care spuneau c-ar fi de cel mai mare interes pentru el.

— Cred că cel mai bun lucru ar fi să-i scriu — zise Jed, cu demnitate. — Va ajunge scrisoarea în mâinile lui Mr. Warrener ?

— Mr. Warrener citește personal toată corespondența — fu răspunsul.

— Mulțumesc, bună ziua ! spuse Jed, îndepărtându-se și lăsându-l pe secretar cam plouat.

— Să mă fi înșelat oare ? se întrebă acesta.

VI.

Părăsind clădirea, Jed mai căută odată în cartea de telefon și se încredință că adresa particulară a victimei sale nu era trecută acolo. Găsi numai unul cu numele Clive A. Warrener, despre care își spuse c-o fi vreo rudă și că poate marele bărbat locuia la el. Formă numărul și un glas masculin îi răspunse că Mr. Claudius G. Warrener nu locuia acolo. Când Jed ceru adresa lui, glasul spuse :

— Fourth Natioanl Branck Building.

— Eu doresc adresa lui particulară — spuse Jed.

La care glasul răspunse iar, rece :

— Adresa lui particulară n-o putem da.

Scurt !

La masa de seară de la pensiune, Jed aduse în discuție subiectul care preocupa toate gândurile sale. Citise cineva notița privitoare la un anume Claudius G. Warrener, care câștigase două sute de mii dolari la o vânzare de teren imobiliar ? Da, o citiseră câțiva și erau dispuși să discute despre asta. Știau toți despre marele Warrener. Locuia în una din casele acelea de pe Fremont Plaza,

pe care Carrie o arătase lui Jed și Lizei chiar la prima lor ieșire împreună : o casă boierească din gresie cafenie, așezată pe un teren ceva mai ridicat, — un întreg bloc de case înconjurat din trei părți de o verandă și pe acoperiș o pădure întreagă de coșuri și coame — una din cele mai mari case din oraș ; se spunea că costase două sute de mii de dolari. Jed mărturisi că se purtase cu gândul să stoarcă ceva bani de la Mr. Warrener pentru Universitate, dar nu fusese în stare să-i afle adresa în cartea de telefon. La care o studentă, care fusese în serviciu la Societatea de telefoane, îl lămuri că oamenii aceștia mari nu aveau aproape niciodată numele în cartea de telefon, în schimb posedau așa-zise „numere secrete".

Discuția se concentră asupra familiei Warrener. Da, erau oameni distinși ; Mrs. Claudius făcea parte dintre doamnele care dădeau tonul în chestiuni mondene ; era o femeie foarte morală dar în același timp foarte caritabilă și făcea parte din toate comitetele spitalicești și altele asemănătoare. Mai era și un fiu, Clive, și soția lui, dar aceștia se aflau mai tot timpul în Răsărit sau în străinătate. Ei erau prezentați la Curte, erau intimi cu ducese franceze și altele la fel. Mountain City nu era destul de bun pentru dânșii.

Recolta de informațiuni a lui Jed mai fu sporită prin aceea că unul din studenți cosise iarba din grădina uneia din fiicele familiei Warrener. După cât se părea erau trei fiice și aceea despre care era vorba aici era măritată cu președintele „Băncii Fermierilor și Comercianților" ; se spunea că au o casă frumoasă și c-ar fi oameni cât se poate de drăguți. Mrs. Evarts —se mai spunea — venea adesea în grădină pentru a-și culege singură trandafirii, cu care prilej stătea de vorbă cu oamenii. La o festivitate a Crucii Roșii din timpul războiului, Carrie Meecham o văzuse pe bătrâna Mrs. Warrener. Părul ei era alb, purtase un șirag dublu de perle și ținuse o cuvântare plină de efect. Se interesa și de muzică, — într-un cuvânt, erau oameni foarte cultivați. Mrs. Clive e o Sanderson — știți, Sandersonii, petroliștii ! — și ea frecventase o școală de mâna întâia în Răsărit, unde învățase și una din nepoatele Miss-ei Hugins. Asta se în-

tâmplase cu mulți ani în urmă ; acum erau cu toți oameni vârstnici, și existau o grămadă de nepoți, printre care un cunoscut jucător de tennis, despre succesele căruia se putea citi adesea în ziare.

Și ba una, ba alta, fiecare avea ceva de spus, iar Jed punea de-oparte fiecare cuvânt, ca o veveriță care-și umple buzunărașele fălcilor cu alune. Cu cât auzea mai mult despre familia Warrener, cu atât îi plăcea mai mult, și cu atât se întărea hotărârea lui de a pătrunde în palatul acela de gresie care costase două sute de mii dolari. El își dădu seama acum ce greșeală făcuse ducându-se la birou, unde primea secretarul. Pe viitor îi va vizita pe bogătași în locuințele lor, căci acolo ai cel puțin o anumită șansă să-i iei prin surprindere, dacă nu-s prea de tot cu ochii-n patru.

CAPITOLUL 5.

PRIMUL PAS MARE

I.

Jed își făcu socoteala că ora cinci și jumătate după-amiază era cea mai potrivită pentru a găsi acasă pe un milionar mai în vârstă, căci atunci el tocmai trebuie să se fi întors de la birou sau de la plimbare și nu începuse încă să se schimbe pentru masă.

La ora aceasta deci, îmbrăcat iarăși în cel mai bun costum al său, cu ghetele lustruite lună și părul lins sub pălăria cenușie de pâslă, Jed Rusher se plimba în sus și-n jos pe dinaintea clădirii din gresie de pe Fremont Plaza, încercând să-și stăpânească tremurul genunchilor și repetând în gând răspunsurile pe care le clocise, pentru a fi în măsură să facă față incidentelor ce s-ar putea ivi. În cele din urmă deschise poarta grea de fier, urcă scara care ducea pe terasă și apăsă pe butonul de lângă ușa cea mare.

Aproape în aceeași clipă ușa se deschise, ca și cum cineva ar fi stat îndărătul ei și ar fi așteptat niște vizi-

tatori. Era un bărbat mai în vârstă, ras complet și îmbrăcat în negru : Jed știu îndată că acesta trebuia să fie slujbașul acela despre care auzise adesea, pe care însă nu-l văzuse niciodată până acum în carne și oase, — un „Butler“ [1]. El spuse deci grăbit, dar cu glas ferm :

— Doresc să vorbesc cu Mr. Warrener-Senior.

Formularea era bună, căci se vedea dintr-însa că era la curent cu situația familială.

— Sunt Mr. Rusher — zise el. — Vin din însărcinarea lui Mr. Saybuck, ca să vorbesc cu Mr. Warrener.

Oh ! facă atotmilostiva Providență ca „Butler“-ul să nu fi citit nimic despre campania de strângere de fonduri ! Atitudinea lui era puțin cam șovăitoare și Jed caută să profite de ocazie.

— Spune-i numai că Mr. Rusher e aici — zise dânsul. — Știe el de ce-i vorba.

Trebuia riscat — riscat pur și simplu ! N-avea ce să strice. Marele financiar va crede probabil că memoria îl trădase, sau poate că se va lăsa îmboldit de curiozitate. E mai mult ca probabil că-l cunoaște pe rector — poate că sunt chiar prieteni intimi. Așa sau așa, Jed se va folosi în orice caz de judecata sa repede, ca să nu piardă șansele.

— Intrați vă rog ! zise „Butler“-ul și-i făcu loc.

Jed se pomeni într-o sală imensă ca vestibulul unui hotel, numai că puțin cam crepusculară, ca o catedrală atât cât știa Jed despre catedrale). Era destul de inteligent ca să știe că nu trebuia să se zgâiască la tot ce era acolo. Ceea ce se cerea era să-și țină cumpătul. Scoate-ți pălăria și atârn-o în cuierul de lângă ușă, ca și cum ai fi deprins să intri în fiecare zi într-o casă boierească, unde ești sigur de o primire bună !

— Luați loc ! spuse „Butler“-ul, apoi se făcu nevăzut.

Jed avea acum prilejul să-și arunce privirea în jur : o scară largă, cu balustradă sculptată, care sus apuca la dreapta și la stânga, apoi parchet acoperit cu covoare groase, un pian negru uriaș, o statuie de bronz în planul din fund, picturi în ulei în mărime naturală...

---

[1] Intendent.

Dar Jed nu trebuia să-și piardă capul. Nu, păstrează-ți calmul, tinere, căci, în definitiv, toate astea nu-s decât obiecte, și când vei câștiga odată bani, ți le vei putea cumpăra și tu. Probabil că bătrânul era acasă ; și dacă se hotăra să te primească, ce sistem aveai de gând să încerci : „atacul direct" sau „conversație degajată" ? Nu-ți mai bălăbăni mâinile și nu lăsa să ți se usuce buzele într-atâta !

„Butler"-ul se întoarse. Părea că poartă pantofi vătuiți, ca chinezii. El aducea soarta lui Jed ; ce va spune ? Oricum o fi, rămâi ferm, liniștit, căci ăsta nu-i decât un servitor ! Mai mult decât „nu", nu poate spune.

II.

Când ajunse aproape de tot de Jed „Butler"-ul zise :

— Mr. Warrener vă așteaptă, Sir.

Lui Jed îi țupăia inima, respirația aproape că i se oprise. Cum va fi : „atac direct" sau „conversație degajată" ? În culmea disperării caută să ia o hotărâre, în timp ce pășea prin sală, și cu acest prilej făcu descoperirea că pe parchet ceruit covoarele pot aluneca ușor și sunt foarte viclene.

Printr-o ușă largă pătrunse într-o bibliotecă și pentru a doua oară avu impresia fugară a unor pereți nesfârșit de înalți și a unei lumini tulburi. O lampă cu abajur verde, — o pată de lumină pe o masă uriașă din lemn negru lustruit. Alături de această masă un fotoliu moale de piele și în adâncul lui un bărbat. Aici urma să se hotărască soarta lui Jed, și toate simțurile sale, toate însușirile pe care le avea se concentrară asupra acestei deciziuni.

„Butler"-ul rămăsese lângă ușă și Jed trebui să facă singur restul drumului. Păși cu luare aminte, dar se ținu drept, în timp ce își măsură repede cu privirea victima : un bărbat de cel puțin șaptezeci de ani, înalt, gras, cu bărbie dublă, mustață căruntă și păr rar pe cap ; o față largă, roșiatică, bine căptușită cu grăsime, pe alocuri cu câte o vinișoară purpurie ; o privire prietenoasă dar isco-

ditoare. Jed își dădu seama îndată că asta nu era figura unui om aspru, a unui stăpân de sclavi, ci aceea a unui bărbat care-și moștenise banii și luase totdeauna viața ușor.

El rămase la distanță respectuoasă și întrebă :

— Mr. Warrener ?

Și când celălalt dădu din cap afirmativ, dânsul adăugă :

— Numele meu este Jed Rusher.

— Luați loc !

Jed își luă un scaun la câțiva pași de Mr. Warrener și se așeză pe el, nu pe margine, ci cât se poate de comod, ca unul care are de gând să rămână mai mult timp. Mr. Warrener însuși ședea afundat în fotoliul său, fără să se miște și cu privirea ațintită asupra vizitatorului.

Acum era momentul oritic ; Jed știa că viitorul său atârna de minutele următoare.

— Mr. Warrener — începu el — sunt student în anul al treilea la Universitatea Mountain City. Am crescut în regiunea de vite, nu departe de orașul Banner, dacă știți unde se află.

Se hotărâse pentru conversația degajată" și așteptă acum o frântură de secundă, pentru a da amfitrionului său prilejul să constate familiarizarea sa cu geografia țării.

— Ai mei s-au mutat apoi la Zion, în regiunea sfeclei de zahăr. Când eram copil am muncit la câmp, — a fost o viață grea. Din fragedă copilărie am fost nevoit să răzbat singur, căci, din nenorocire, tatăl meu era muncitor cu ziua și băutor. N-am prea dus-o bine în copilărie. Acum sunt student și sora mea are o pensiune studențească.

Bătrânul se hotărî în sfârșit să vorbească :

— Spuneai că vii din partea rectorului Saybuck ?

— Da, Mr. Warrener.

— Pentru ce anume te-a trimis încoace ?

Jed nădăjduise că va putea amâna întrebarea asta, dar acum trebui să răspundă la ea fără ocoluri :

— Mr. Warrener, ca student al Universității, știu să prețuiesc, firește, foloasele învățăturii de care mă bucur,

căci pentru mine studiul înseamnă mai mult decât pot spune, el îmi ajută să scap dintr-o situație cât se poate de proastă. Și iată că acum aud de la domnul rector că instituția se află într-o situație anevoioasă, având de suferit serios de pe urma vremurilor grele...

— Oh ! Vrei deci să contribui și eu cu ceva !

— Vedeți dv., Mr. Warrener, donațiile au rămas aceleași, în timp ce războiul a făcut să se urce toate prețurile.

— Da, știu asta.

— Așa că, noi studenții...

— Știu și asta ; doar citesc ziarele. Dar spune-mi te rog : de ce te-a trimis Saybuck la mine ?

— Păi să vedeți, Mr. Warrener, el cunoaște marele interes ce-l purtați învățământului...

— De așa ceva nici nu poate fi vorbă ; el știe că eu consider asta ca o prostie.

Slavă Domnului că Jed avea în spatele lui trei luni de turneu prin țară cu mapele de fotografii, ceea ce-i îngăduise să învețe a se descurca în situațiile anevoioase și să se acomodeze cu toanele temperamentului omenesc. El trase aer în piept și zise foarte repede :

— Firește, știm cu toții, Mr. Warrener, că profesorii nu-s fără prihană și că nu toate cursurile sunt așa cum ar trebui să fie...

Dar bătrânul acesta, care moștenise bani și toată viața știuse să-și impună voința, nu se lăsa abătut prin cuvinte sforăitoare.

— Spune-mi te rog : ți-a zis Saybuck în mod anume să vii la mine ?

Jed era prins. Nu mai exista alt mijloc decât să mărturisească totul, cât mai repede și cât mai elegant cu putință :

— Nu, Mr. Warrener. M-a însărcinat numai să fac rost de bani.

— Oh, pricep ! Care-va-să-zică ți-ai făcut singur alegerea ?

— Da, Mr. Warrener.

— Unde ai auzit despre mine ?

— Am auzit pe mulți oameni vorbind despre dv.

— Ce spuneau acești oameni ?

— Că aveți mulți bani, sunteți foarte darnic și vă interesați de chestiuni culturale...

— Cine îndrugă asemenea prostii despre mine ?

— Păi... să vedeți dv... avem mulți studenți în pensiunea noastră...

— Oh ! Studenții din pensiune vorbesc despre mine ?

— Da, Sir.

Interveni o pauză și deodată bătrânul taur se năpusti din nou asupra lui Jed.

— Desigur c-ai citit ceva despre mine în ziare — așa e ?

— Da, Sir.

— Ai citit că am vândut niște terenuri imobiliare — nu ?

— Da, Sir.

— Și cât am luat pe ele ?

— Da, Sir.

— Și te-ai gândit c-ar fi rost să înhați ceva din banii aceștia, înainte ca eu să-i fi pus bine ?

Jed suferea mult, obrajii și urechile-i ardeau. Cu ton aproape implorator zise :

— Trebuie să știți, Mr. Warrener, că vin de la țară, sunt străin în oraș și vroiam să-i fiu de ajutor într-un fel oarecare rectorului.

— Foarte frumos, tinere — spuse celălalt și glasul său suna acum mai prietenos, deși pe buzele sale mari stăruia un zâmbet batjocoritor. — Ești un băiat vrednic, și-i vei face cinste Almei Mater a d-tale. Am auzit că la vestitul nostru Institut de cultură se prăsește un nou soi de tineri plini de curaj și de mult țineam să știu cum arată ei. Când te vei întoarce la pensiunea d-tale, te rog să spui studenților că primesc zilnic cam vreo douăzeci și cinci de scrisori cu sfaturi cum să folosesc suma aceasta, și dacă aș vrea să urmez toate sfaturile ar trebui să cheltuiesc de trei ori mai mult decât mi-e toată averea.

III.

Rămâi ferm, Jed Rusher ! Lucrurile nu merg așa cum te-ai așteptat, dar nu uita ceea ce e principal : te afli la unul din oamenii cei mai bogați din oraș, și în vreme ce el te ia în râs poate, fără să vrea capătă totuși o impresie despre personalitatea ta și începe să-l intereseze.

— Mă tem că m-am comportat prosteşte, Mr. Warrener, dar firește că nu puteam cunoaște situația dv ; — până acum am cunoscut un singur om bogat și anume pe bancherul din Zion, a cărui bursă am câștigat-o la liceu și în felul acesta am ajuns la Universitate. Și în timp ce mă bucuram aici de învățământ gratuit, aflu deodată că Institutul se zbate în greutăți și are nevoie de sprijin financiar. Știu ce vreți să spuneți cu „lipsurile instrucțiunii publice", am observat și eu că multe din ce se învață acolo nu-s tocmai indicate și de folos. Dar eu am trecut printr-o școală morală bună, Sir, și vă încredințez că am învățat multe lucruri folositoare de când am venit încoace din ținutul sfeclei de zahăr.

Warrener îl sfredeli pe Jed cu privirea, ceea ce Jed băgă de seamă și-și dădu toată osteneala să găsească drumul just, dar orbecăia în întuneric, căci nu putea descifra gândurile acestui om și nu putea ști ce i-ar place să audă spunându-i-se.

— Ai citit în ziare — zise deodată bătrânul — că am câștigat o avere la o vânzare de terenuri imobiliare. Ce ți-ai spus când ai citit asta ?

— Păi — răspunse Jed, și acum vorbea pentru prima oară cât se poate de sincer — m-am gândit că e o lovitură bună.

— Numai atât ?

— Da. Firește că m-am gândit mult la asta și cel dintâi lucru pe care mi l-am spus ,este cât de important lucru e să ai capital. Eu am îngrijit de întreținerea focurilor prin diferite case toată iarna și am scos-o astfel la capăt, iar acum, când s-a sfârșit cu asta, mă văd pus în fața problemei de a-mi găsi altceva de lucru.

— Ai băgat de seamă așa dar că nu ai cărți prea bune în mână.

— Nu Sir n-aș putea spune asta, dar m-am simțit deodată foarte stingher și mult aș fi vrut să am un prieten sau pe cineva care să-mi dea o șansă.

— Care-va-să-zică n-ai fost poate chiar atât de dezinteresat când ai venit la mine?

Jed roși; dar pe acest inchizitor nemilos nu-l puteai minți.

— Mr. Warrener — spuse el — poate fi un om cu totul dezinteresat atunci când trebuie să răzbată singur și când vremurile sunt atât de grele ca acum?

Bătrânul tăcu și Jed rămase într-o așteptare înfrigurată. Nimerise oare just? N-avea de unde să știe și de aceea nici nu cuteza să vorbească mai departe.

Într-un târziu marele financiar deschise gura:

— Poate că-mi stă în putință să-ți vin în ajutor, Mr. Ruscher.

— Da, Sir? spuse Jed și se sili să-și stăpânească emoția.

— Poate că aș face o donație Universității, sub anumite condiții — o donație să zicem de cincizeci de mii de dolari.

Marea încăpere cu pereții ei acoperiți cu cărți și tablouri începu deodată să se clatine și să se învârtească în fața ochilor lui Jed Rusher. Abia de-i venea să-și creadă urechilor. Cincizeci de mii de dolari! Dacă izbutea să facă rost de o asemenea sumă, devenea cel mai mare om din Universitate. În revista săptămânală a studențimii va apare o dare de seamă însoțită de fotografia sa — și poate chiar și în „Mountain City Post".

— Adevărat, Mr. Warrener? izbuti el să rostească — Despre ce fel de condiții e vorba?

— Intenția mea ar fi — răspunse celălalt — să înființez o catedră de reformă funciară.

„Reformă funciară!" Jed Rusher știa ce înseamnă cuvântul „funciar" și știa de asemenea ce înseamnă cuvântul „reformă", însă pe cât își putea aminti nu auzise încă niciodată aceste cuvinte legate împreună și ele nu-i spuneau absolut nimic. Dar el își impusese o regulă de conduită care glăsuia: Să nu-ți trădezi niciodată ignoranța, dacă e cu putință altfel.

„Reformă funciară", — asta trebuia să fie vreo idee sau teorie, ceva despre care se țin cursuri ; și dacă marele și bogatul Mr. Warrener dorea aceasta și vroia să plătească pentru așa ceva...

— Bine, Sir — spuse Jed, prompt — sunt încredințat că lucrul se va putea face.

Din nou apăru pe buzele bătrânului zâmbetul acela ironic, zâmbetul acela care ar fi trebuit să stârnească bănuielile lui Jed, dacă n-ar fi fost atât de amețit de succesul său.

— Vorbești acum cu împuternicirea rectorului ?

— Nu — răspunse Jed — dar nu mă îndoiesc că el va fi foarte bucuros.

— Presupun că în momentul de față nu se țin cursuri despre reforma funciară ?

— Nu, Sir, cred că nu ; cel puțin eu n-am auzit nimic de asta.

— Nu știi absolut nimic de asta ?

— Nu Sir. Dar nu judecați. Universitatea după mine, — eu sunt aici abia de doi ani și vin de la țară.

— Liceul însă l-ai făcut ?

— Da, Sir, la Zion.

— Și acolo nu ți s-a spus niciodată ce înseamnă reforma funciară ?

— Nu, Sir.

— Bine. Du-te la rector și expune-i propunerea mea și dacă e de acord fac un contract cu Universitatea și donez cincizeci de mii de dolari în rentă de Stat, care dă o dobândă de vreo două mii cinci sute pe an.

— Mr. Warrener, nu știu cum să vă mulțumesc...

— Lasă ,tinere, îmi vei putea mulțumi mai târziu.

Și iarăși apăru zâmbetul acela straniu pe buzele bătrânului, zâmbetul acela pe care Jed nu-l observa pentru că era prea agitat.

— Bine, Sir — zise el — voi sta de vorbă imediat cu rectorul. Sunt încredințat că va fi foarte bucuros.

IV

Jed își dorea aripi, ca să-și atingă mai repede ținta. S-ar fi urcat într-o trăsură ,dacă i-ar fi venit în gând că există asemenea mijloace de transport. Picioarele-i lungi străbătură câțiva kilometri în douăzeci de minute și ajunse tocmai la vremea mesei în fața locuinței rectorului, nu departe de Universitate.

Servitoarea cu bonetă albă care-i deschise, spuse că stăpânii erau la masă. Jed însă replică :

— Spune-i domnului rector că am vești foarte, foarte importante ; e vorba de bani pentru Universitate.

Era încredințat că bătrânul nu va avea nimic împotrivă ca să lase jos cuțitul și furculița de dragul unei sume atât de mari. Și, într-adevăr, nici nu-și sfârși bine gândul, că-l și văzu venind, cu mâncarea în gură încă și șervetul prins sub bărbie.

— Ce-i nou, Rusher ?

— Domnule rector, am cincizeci de mii de dolari pentru Universitate.

— Ce ?

Ernest Aloysius Saybuck, *doctor theologiä*, făcu gura mare, încât se putea vedea toată mâncarea dintr-însa. Rămase ca prins în rădăcini, întinse amândouă mâinile și îngăimă :

— Tinere prieten ! Tinere prieten ! Cine ?...

— Warrener.

— Warrener ? Care Warrener ?

— Claudius G. Warrener.

O uimire fără margini se zugrăvi pe chipul bătrânului.

— Dar... asta e cu neputință !

— Vin acum de la el, domnule rector. E dispus să dea cincizeci de mii de dolari în rentă de Stat.

— Dar... pentru ce ?

— Pentru o catedră de reformă funciară.

Multe surprize trăise Jed Rusher în viața lui. Călărise armăsari sălbatici, fusese atacat de un taur și încercase s-o scoată la capăt cu un tată beţiv ; întâmpinase viscole și furtuni de nisip, trecuse printr-un război

mondial și îndurase toate mizeriile unor vremuri grele, — dar niciodată încă în viața sa nu primise o lovitură atât de neașteptată, un șoc atât de grozav ca în clipa asta. Ernest Aloysius Saybuck, Dr. theol., se clătină pe picioare, mâinile-i întinse începură să tremure și să fâlfâie, sângele i se urcă în gât, obraji și frunte, până deveni la fel de roșu ca un nou născut, părul de pe cap păru că se zbârlește, ochii-i scânteiară, — arăta ca unul din acei demoni dănțuitori japonezi, când strigă la Jed :

— Nerușinat ce ești !

Bietul Jed se chirci, ca și cum ar fi primit o palmă Atâta doar putu să îngaime :

— Dar bine... domnule rector ! Dar bine... domnule rector !

— Vrei să-ți bați joc de mine ? Îți închipui că ai făcut o glumă bună ?

— Dar bine... domnule rector ! mai încercă Jed și lacrimile îi dădură în ochi. — Dar ce-am făcut ? Ce s-a întâmplat ?

Lacrimile șiroiau pe obrajii lui Jed, bătrânul văzu aceste lacrimi și începu să ghicească adevărul.

— Tinere... nu știi deloc despre ce vorbești ?

— Habar n-am ce anume credeți, domnule rector. Vroiam să-mi dau și eu contribuția la campania de ajutorare a Universității. Credeam că...

— Scârbosul acela de Warrener cu umorul său respingător ! Să-ți facă d-tale o astfel de propunere, să-și bată joc de mine, să mă insulte...

— Dar, domnule rector... spuneți-mi vă rog despre ce e vorba ?

— Nu știi ce înseamnă reforma funciară ?

— N-am auzit niciodată de așa ceva.

— Care-va-să-zică el nu ți-a spus-o ?

— Zicea doar că dorește să aibă o catedră pentru asta. Dar ce e, Sir ?

— Erezie roșie — radicalism.

— Oh, domnule rector !

Acum era rândul lui Jed să facă o mutră îngrozită. El își dădu seama ce făcuse, venind la conducătorul Universității cu propunerea de a răspândi învățături radicale.

— Expropierea proprietății ! scrâșni rectorul. — Confiscarea valorii pământului printr-un impozit ! Una din acele învățături infame cu care se urmărește înșelarea poporului, prin aceea că se apelează la instinctele cele mai josnice, la lăcomie și invidie.

— Dar, domnule rector ! îngăimă iarăși Jed, în timp ce totul se învârtea în capul său și nu-și putea aduna gândurile.

— Cum e cu putință asta ? Mr. Warrener e doar un om bogat.

— Are un caracter pervertit, e un zeflemist, își bate joc de tot ce-i sfânt, cochetează cu necredința, cu libera cugetare.

— Dar ce, vrea să-și piardă proprii săi bani ?

— El n-a fost nevoit să-și câștige singur banii și lasă să se creadă că n-ar pune nici un preț pe ei. Se întoarce împotriva clasei sale — o pasăre care-și murdărește propriul cuib.

— Și omul acesta nu se jenează să câștige bani cu o afacere de vânzare de terenuri !

— Se distrează cu asta, spunând că e o crimă pe care i-o îngăduie societatea. El susține cu banii săi o propagandă care urmărește confiscarea valorii pământului și jefuirea văduvelor și orfanilor de ultimele lor economii. Dar el a socotit că face o glumă bună exploatând ignoranța d-tale, trimițându-te la mine cu o propunere de care știe foarte bine c-o voi respinge cu indignare, căci cunoaște lupta pe care am dus-o pentru a ocroti tinerele suflete ce mi-au fost date în pază.

V

Prins în vârtejul furtunoaselor sale simțăminte Jed trebui să se reculeagă și să chibzuiască repede. Își bătuseră joc de el, dar lucrurile nu stăteau atât de rău cum arătau. Partea bună din povestea aceasta era că rectorul avusese prilejul să-l cunoască acum, — și iată-i stând amândoi unul în fața altuia și strângându-și mâna. Jed își ceru iertare, ceea ce rectorul îi acordă, spunând

că nu era vina lui, ci a omului aceluia satanic care exploatase nevinovăția lui sufletească.

Ba, Jed avu acum chiar prilejul să dovedească în chip clar că el nu era un student obișnuit, ci un om inteligent. O lumină bruscă țâșni într-însul — cum putea fi tras pe sfoară vicleanul Claudius G. Warrener, pentru a i se plăti cu aceeași monedă.

— Domnule rector — spuse el — cincizeci de mii de dolari sunt foarte mulți bani.

— Firește, tinere — încuviință celălalt, cu glas melancolic.

— Zău că nu e bine să trebuiască să renunți la ei.

— Știu, însă nu se poate altfel.

— Mr. Warrener punea condiția să se țină prelegeri despre reforma funciară, dar n-a precizat ce să spună conferențiarul respectiv despre reforma funciară. Asta nici nu poate controla, nu-i așa ?

— Va încerca el, să n-ai nici o grijă.

— Dar va izbuti oare ? Dacă lucrul e primejdios și radical nu poate sili pe nimeni să-l laude. Conferențiarul are fără nici o îndoială dreptul să-i pună în gardă pe auditori de pericolul reformei funciare.

O expresie de bucurie se ivi pe fața bătrânului Dr. theol. Ernest Aloysius Saybuck.

— Rusher — spuse el — ai un căpșor inteligent.

— Mă străduiesc să salvez cei cincizeci de mii de dolari, pe care dumneavoastră i-ați putea folosi mai bine ca acest om fără Dumnezeu. Cum se procedează în cazuri dintr-acestea, — pe conferențiar îl numiți dumneavoastră, nu ?

— Universitatea îl numește.

— Nu poate donatorul menționa în contract pe cine dorește ?

— Asta nu s-a întâmplat încă.

— Atunci puteți numi pe cineva care să folosească banii pentru a țintui la stâlpul infamiei teoria reformei funciare.

Un surâs se răspândi pe chipul rotunjior al bătrânului. Ideea era ingenioasă, chiar dacă mintea lui sănătoasă îi spunea că e numai un vis.

— Am putea întoarce căruța — urmă Jed — și să facem ceva pentru a zădărnici aceste învățături primejdioase.

— Mă tem că nu sesizezi situația în întregime, tinere prieten. Va fi numai o gălăgie mare și asta e tocmai ce vor radicalii.

— Însă de răspuns trebuie să li se răspundă, domnule rector. E necesar ca oamenii să afle ce e fals în ideile lor.

— Da, însă asta trebuie să se petreacă în liniște, fără controversă publică. Dacă luăm bani ca să tratăm problema reformei funciare, și folosim apoi acești bani ca să ne ridicăm împotriva ei, partizanii reformei funciare vor tuna pe toate drumurile c-au fost înșelați, lucru de pe urma căruia va ieși scandal și Universitatea va fi ruinată.

— Dar, domnule rector, nu va afla cel puțin atunci toată lumea că noi suntem de partea proprietății și a ordinei ?

— Situația nu-i prea ușoară, Rusher. Vezi dumneata, acești tulburători ai ordinei sunt oameni șireți, ei se pricep să vorbească în graiul idealismului, îndrugă despre dreptate socială, tot fraze frumoase una și una, așa că e greu să te măsori cu ei într-o discuție publică.

— Pricep ce vreți să spuneți și dv, trebuie să știți mai bine cum stau lucrurile, domnule rector. Dar socot că e o greșeală ca studenții, să nu fie lămuriți, căci s-ar putea ca ei să întâmpine într-o zi greutăți, cum mi s-a întâmplat și mie.

— E drept — încuviință rectorul — și eu am dat indicații profesorilor noștri de economie politică să-i pună în gardă față de aceste teorii vătămătoare și să lămurească amănunțit. Dar asta trebuie să se întâmple în sala de curs și nu cu mare tamtam în presă. Simpla informație că Universitatea Mountain City a luat cincizeci de mii dolari ca să înființeze o catedră pentru reforma funciară ne-ar compromite în opinia publică și în cursul timpului ne-ar costa mult mai mult decât cincizeci de mii de dolari. Mi-aș pierde simpatia bărbaților și femei-

lor bogate, pentru a căror satisfacere m-am străduit în toți anii aceștia.

— Pricep — spuse Jed. — Firește, la asta trebuie să vă gândiți în primul rând.

Cuvintele acestea treziră în bătrânul și mult încercatul predicator un simțământ de durere adâncă, ceea ce-l făcu să exclame :

— Scumpul meu prieten, nici nu bănuiești ce înseamnă să porți pe umeri o asemenea povară. A fi la discreția mărinimiei oamenilor bogați, a-i linguși și a face frumos" înaintea lor ! Ei sunt oameni buni, cei mai buni din țară, nobili, generoși, muncitori harnici în via Domnului — dar în același timp nu-s decât oameni și pe lângă virtuți au și slăbiciunile lor omenești. Ei nu se mulțumesc cu conștiința că prin banii lor contribuie la îndrumarea unor tineri de ambe sexe pe poteca adevărului, că mai vor să-și vadă numele legat de niscai clădiri sau monumente, cer să fie pomeniți în public, și când se întâmplă ca unul să fie lăudat mai mult ca un altul, să vezi atunci ce mă chinuiesc cu invidia și dușmănia lor ! Trebuie să-i vizitez, trebuie să stau la mesele lor și să le cânt osanale, trebuie să-i vizitez la patul de suferință, să ies cu ei la plimbare, să-i servesc, să le studiez capriciile, să pândesc prilejul și timpul potrivit pentru a le cere ofranda. Nu mai departe ca ieri a trebuit să stau mai bine de două ceasuri cu unul din aceștia în baia turcească, unde era aproape să mă sufoc, — și totul a fost degeaba, căci la urmă a găsit cu cale să-mi spună că bugetul său pentru acte caritabile s-a epuizat !

Cu asta spovedania nu se sfârșise ; mai urmară și alte mărturisiri despre desconsiderație socială și tortură sufletească, — dar în toiul vorbirii cuviosul dr. theol. Aloysius Saybuck își aduse deodată aminte de mâncare și își mai aminti și că acest sărman student se străduise în mod sincer să-l ajute, dar fusese maltratat de soartă. Pentru ca să repare lucrurile, îl pofti să împartă masa cu el, — o adevărată încântare pentru sufletul lui Jed Rusher, care savura fiecare cuvânt din anecdotele povestite cu acest prilej de rector. El se pregătea pen-

tru o mare misiune, și anume : să-i ajute acestui bătrân eroic luând asupră-și o parte cât mai mare din povara care apăsa pe umerii lui, acea îndatorire aspră de a mânca la mesele bogătașilor, de a-i vizita la patul de suferință și a-i însoți la baia turcească !

CAPITOLUL 6

DIPLOMAȚIE

I

Jed Rusher se întoarse la învățătură. Cât de plicticoase, searbede și incolore îi apărură acum deodată cursurile, după ce gustase din plăcerea înaltă de a sta de vorbă cu milionari și rectori ! Nu, el n-avea stofa unuia care se spetește muncind. Era cu neputință să urmeze a se mai preface că l-ar interesaa ecuațiile de gradul al doilea, poeziile lui Pope, strategia lui Moltke sau Exegeza Noului Testament, câtă vreme pe el îl preocupă ideea de a-și croi drum în viață !

Un gând se impunea cu stăruință, și anume : pentru întâia oară în viață călcase în casa unui om bogat. Cu toți porii trăise într-însul impresiile. Așa trebuia trăit ! Asta e demnitate, asta e putere ! Jed se simțea ca tigrul care a lins sânge.

Cea din urmă sobă fusese curățată pentru vară și acum Jed nu mai avea de lucru și nu știa de unde va plăti Lizei. Ce era de făcut ? După ce luase masa cu rectorul, desigur că s-ar fi putut duce la el și să-l roage să-i vină în ajutor ; dar la ce se putea aștepta ? Bătrânul Dr. theol. îl va recomanda undeva ca ajutor de grădinar sau „scuturător de covoare“ și prin muncă grea și ostenitoare Jed va izbuti să câștige treizeci și cinci de cenți pe oră. Să-și piardă el vara în felul acesta ?

Necontenit îl muncea un gând : avea prilejul să mai viziteze odată casa lui Claudius G. Warrener. Va fi primit, fără îndoială, ba trebuia chiar să se ducă acolo

pentru a da răspunsul la propunerea bătrânului. Să lase oare acest prilej nefolosit, numai pentru că rectorul Saybuck îl socotea pe Mr. Warrener drept un om rău? Pe Jed nu-l interesa morala lui Warrener, ci banii lui; și nu erau oare buni banii lui? „*Pecunia non olet*" — banii n-au miros, spunea împăratul roman; și de curând un oarecare profesor universitar american repetase asta pe americănește, prin aceea că strigase în gura mare la o întrunire publică: „Dați încoace averile voastre murdare!"

Rectorul era un om bătrân, care se înfierbânta repede și își lua ideile în serios; Jed însă era tânăr și tenace și lui nu i-ar da niciodată în gând să-și frământe mintea de dragul unor teorii politice. Nu lucrase el în redacția „Star"-ului la Zion și nu aruncase o privire în culisele politicii? Una din clici se află la putere și împarte prada între ai săi, iar cealaltă clică încearcă să se înfrupte și ea. Fiecare din clicile acestea stârnește cu certurile ei valuri de praf, pentru a acoperi ceea ce face în realitate; fiecare din aceste clici își alege o platformă și un program — și Jed vedea în toate astea numai momeala.

Când își întorcea gândul la scena cu Warrener, își dădea seama că în cursul convorbirii lor bătrânul financiar își râsese de el aproape tot timpul. Dar puțin îi păsa lui Jed de asta, dacă lucrul servea scopului său. Știa că nu va mai trece mult până să se descurce în viață și atunci nu-l va mai lua nimeni în râs. Warrener părea să fie un om blajin, poate că se rușina puțintel de festa aceea răutăcioasă pe care o jucase unui biet tânăr dela țară, poate că-l îndemna inima să-l despăgubească — și pentru asta trebuia să i se dea prilejul.

Pasiunea bătrânului, călcâiul lui Achile al lui era chestia aceea cu „reforma funciară"; firește că Jed trebuia să afle cum stau lucrurile cu asta. Pentru că nu prea avea chef să se informeze la Universitate, se duse la Biblioteca municipală și ceru dudui atotștiutoare din camera cataloagelor să-i indice câteva scrieri cu privire la reforma funciară. Ea îi dădu o carte cu titlul: „Progres și sărăcie" și o broșură editată de o oarecare aso-

ciație de propagandă. Jed alese broșura, pentru că era subțire și până într-o jumătate de ceas prinsese ce era mai important, esențialul adică. Oamenii aceștia vroiau ca Statul să ia sub formă de impozite plus valoarea pământului și astfel să înlăture specularea terenurilor. Și asta e foarte frumos când nu posezi nici un fel de pământ, sau când ai atâția bani încât îți poți îngădui să te lipsești de terenurile tale. Jed nu găsi primejdioasă reforma funciară, ci numai prostească. El o studie cu atâta râvnă încât ar fi putut susține un examen la cursul acela de cincizeci de mii de dolari, care nu trebuia să fie ținut niciodată.

Și astfel, într-o după-amiază, fără să spună surorii sale ceva despre riscul moral la care se expunea, el se gătì din nou și porni spre palatul de gresie din Fremont Plaza.

II.

Mr. Werrener nu-i acasă — spuse Butler-ul.

— El m-a însărcinat să transmit rectorului Saybuck o comunicare și să-i aduc apoi răspunsul — spuse Jed.

— Trebuie să se întoarcă curând, Sir — zise omul, respectuos. — Doriți să așteptați ?

Da, Jed dorea să aștepte. Se așeză pe un scaun în vestibulul mare, sau cum s-o fi numind încăperea aceea, în timp ce Butler-ul plecă și-l lăsă singur în mijlocul tuturor comorilor adunate acolo. Mult ar fi vrut să știe Jed cum se apărau bogătașii de furturi ; se vede că aveau multă încredere în el. Firește că și dânsul era un hoț, dar el fura numai gânduri și senzații. Își plimba privirile dela un obiect la altul și își însușea o sută de amănunte. Într-o bună zi Jed va fi stăpân pe frazele potrivite și va fi în stare să le și folosească, întocmai ca unul care se născuse într-o casă boierească. El va ști atunci că un pian nu e „mare" sau „mic", cu „coadă" sau „pianină" ; va ști că pânzele atârnânde zugrăvite cu imagini se numesc „goblenuri" ; va ști să deosebească covoarele persane de cele chinezești și va

cunoaște valoarea fiecăruia din ele. Va ști dacă trebuie să se zgâiască la toate aceste comori, sau dacă nu cumva e mai elegant să rămână pe loc și să-și înfrâneze curiozitatea.

Ușa dela intrare se deschise și Mr. Warrener își făcu apariția.

— Alo, Rusher ! zise el, prietenos, își scoase pălăria, puse jos servieta pe care o ținuse sub braț, întinse lui Jed mâna și-l conduse în bibliotecă.

Apoi, cu un oftat adânc, se lăsă în fotoliul mare de piele și scoase două țigări din buzunarr.

— Fumezi ?

— Nu, Sir, mulțumesc — răspunse Jed.

— Atunci vei economisi bani.

Deoarece el n-avea nevoie să economisească bani, își aprinse o țigară și se uită la vizitator cu luare aminte.

— Ei, ce e nou ?

— Am stat de vorbă cu rectorul, Mr. Warrener.

— Și ce-a spus ?

Jed șovăi.

— Îmi vine greu să vorbesc de asta. Vedeți dv., rectorul e un om bătrân și mă tem că e puțintel înclinat spre un fel de a gândi conservator.

— Nu mai spune !

— Da, Sir. Pare să fie de părere că reforma funciară e ceva foarte primejdios și că nu e indicat să se vorbească la Universitate de ea. Spunea că dacă vreunii din bogații săi donatori ar afla de asta, n-ar mai căpăta nimic de la ei.

— A spus el așa ? întrebă Mr. Warrener, chicotind. — Și altceva ce-a mai spus ?

— Păi, a stat de vorbă cu mine în particular și cred că n-ar fi frumos din parte-mi să repet totul. Fapt este că nu e dispus să înființeze o catedră pentru reforma funciară.

— Nici măcar pentru a se explica ce este reforma funciară ?

— Se pare că socoate mai nimerit să nu se vorbească deloc de asta, Sir. Lucrul nu mă miră, căci m-am dus eu însumi la Biblioteca Municipală unde am răsfoit

câteva lucrări, și văd că nu e ușor să te sustragi argumentelor.

— Ai găsit că e interesant, nu ? Te-a convins ?

— Să vedeți dumneavoastră, Mr. Warrener... eu nu-s deprins cu idei noi, am fost crescut în spirit foarte religios și de asta nu te poți scutura așa dintr-odată. Aș dori totuși să mă informez mai exact.

— Și ce anume ai citit ?

Jed îi numi titlul broșurii, și Warrener spuse :

— O cunosc ; dar trebuie să citești „Progres și sărăcie", asta e Biblia reformiștilor funciari, într-însa scrie totul.

Jed făgădui să citească cartea și bătrânul îi schiță cuprinsul și-i povesti cum se ajunsese acolo, — îi povesti multe despre Henry George și minunata lui teorie, cu ajutorul căreia s-ar putea stârpi de pe suprafața pământului sărăcia și nedreptatea. Jed asculta și din când în când arunca și el câte un cuvânt politicos, iar Mr. Warrener vorbea și vorbea și vorbea... Jed era acum încredințat că pe viitor nu va întâmpina nici cea mai mică greutate să intre la orice oră în clădirea aceasta de gresie — atâta timp cât era dispus să asculte vorbindu-se despre teoriile lui Henry George și să lase a se înțelege că — deși încet — e pe drumul convertirii.

Mr. Warrener vorbi până i se stinse țigara, apoi își aprinse o alta și vorbi iarăși până când se stinse și aceasta. Se ridică atunci cu oarecare greutate din fotoliul adânc, arătă lui Jed un portret al bărbosului său profet, îi arătă și un exemplar din prima ediție a Bibliei reformiștilor funciari cu dedicația profetului, așa cum se cerea, deschise un sertar în care avea o provizie de broșuri și făcu din ele o culegere pentru noul său prozelit. Se distra atât de bine încât ar fi putut continua să pălăvrăgească toată seara, dacă n-ar fi intrat o fată care anunță că Miss Lucile spusese că e timpul să se schimbe pentru masă. Mr. Warrener strânse deci mâna lui Jed și-l pofti să mai vină, îndată ce va citi toată literatura pe care i-o dăduse. Vizitatorul făgădui să vină și plecă, cu conștiința că în matchul său de box cu destinul câștigase încă un round.

III

Jed citi toate broșurile și timp de patru zile își înfrână nerăbdarea. Apoi încercă să riște o vizită, la ora opt și jumătate seara. „Butler"-ul îl primi acum foarte respectuos — deveniseră doar vechi prieteni — și fără nici o introducere fu poftit să ia loc. Apoi „Butler"-ul se duse să-și anunțe stăpânul și se întoarse spunând că acesta îl așteaptă și-l lăsă pe Jed să găsească singur drumul spre bibliotecă.

Mr. Warrener ședea în același fotoliu ca ultima oară ; puse un creion în cartea pe care tocmai o citea și spuse că se bucura mult văzându-l pe vizitatorul său. Acesta raportă despre materialul pe care-l prelucrase, făcu câteva observații inteligente și puse câteva întrebări la fel de inteligente — și astfel convorbirea se însufleți. După vreo jumătate de ceas Jed își spuse că Warrener se încălzise destul și că era timpul pentru el să facă pasul următor.

— Mr. Warrener — începu dânsul — resimt oarecare sfială să mă adresez dumneavoastră, presupun că aveți foarte multe griji. Dar mă văd în fața problemei de a trebui să mă hotărăsc ce voi lucra în vara aceasta, și m-am gândit că ați fi poate atât de binevoitor să mă ascultați și să-mi dați un sfat.

Mr. Warrener era „atât de binevoitor", și Jed îi vorbi despre aspirația lui — de care nădăjduia că nu e nelalocul ei — de a se ridica și nu să vegeteze în neștiință și nesiguranță. Era un om serios și tot ce ar lua în mână va fi îndeplinit cu atențiunea trebuitoare. Îl auzise cândva pe Mr. Crumback spunând — Mr. Crumback e președintele lui „First National Bank" din Zion și donatorul bursei pe timp de patru ani la Universitate, pe care Jed o câștigase prin concurs ca elev de liceu — Mr. Crumback spusese așa dar că pentru orice om care activează pe tărâm administrativ sau care e binecuvântat cu avere, e cât se poate de greu să găsească pe cineva căruia să-i poată încredința o răspundere ; e ușor de găsit oameni care să execute ordine, dar e greu de găsit

dintre aceia care să aibă destulă minte ca să dea ordine. Jed era încredințat că făcea parte din aceștia din urmă ; el va ști să se familiarizeze cu munca ce i se va încredința, indiferent ce fel de muncă ar fi, și să se facă indispensabil cuiva. Poate că Mr. Warrener, cu numeroasele sale afaceri, ar putea folosi serviciile unui astfel de om...

Mr. Warrener chibzui, apoi răspunse. Era foarte firesc că Jed să dorească să parvină. El. Warrener, n-avea pentru moment nici un loc liber în biroul său și nici vreo propunere nu-i putea face. Dar știa să aprecieze intențiile serioase ale lui Jed și va încerca să se gândească la ceva. Până atunci, dacă vizitatorul său se află cumva la mare nevoie, îi putea împrumuta cu multă plăcere ceva bani...

Jed se grăbi să-l întrerupă, spunând că nu făcuse niciodată datorii. Mulțumi pentru ofertă, dar el era în stare să muncească și era și deprins cu munca ; toată iarna „încălzise sobe", și cu siguranță că se va găsi acum pentru el vreo ocupație la grădinărit sau ceva asemănător. La care Warrener spuse că grădinarul său avea nevoie în fiecare primăvară și vară de câteva ajutoare și fără îndoială că l-ar putea folosi și pe Jed. Jed era foarte recunoscător, și se arătă chiar entuziasmat, dar cunoștea deajuns condițiile din lumea bună, pentru a-și da seama că, dacă primea o muncă manuală în casa familiei Warrener, nu va mai fi întâmpinat respectuos de Butler și condus în bibliotecă.

El povesti lui Warrener despre viața sa din copilărie, despre bătrânul Hinks și vitele, caii și femeile sale și cum îl bătuse odată pe Jed, despre orașul de vite și speluncile lui și despre ceea ce avusese de îndurat cu tatăl său. Așa ceva nu cunoscuse Warrener în viața lui și lucrul i se păru și mai grozav decât era în realitate. Povesti apoi despe trenul acela miraculos care se oprise odată în satul lor, povesti despre mutarea la Zion și despre existența cultivatorilor de sfeclă, despre „vagabonzii zahărului" și fabrică, despre femei și copii care munceau din greu pe ogoare.

Warrener ținea să cunoască totul amănunțit, probabil că strângea date statistice, care vor apare într-o revistă a reformiștilor funciari. Jed povesti cum familiile de mexicani, bărbat, nevastă și o jumătate duzină de copii, pentru munca unui an întreg în toate feluritele ei etape — sădire, plivit și seceriș — nu primeau mai mult de șase sute de dolari. Warrener spuse că asta era grozav ; el poseda câteva acțiuni ale Societății de zahăr Rocky-Mountain, care în anul trecut dăduse dividende de treizeci și trei la sută, dar societatea susținea totuși că nu-i în măsură să plătească muncitorilor un salariu ca lumea sau cultivatorilor un preț îndestulător. Asta se datora numai faptului că speculanților de terenuri le era îngăduit să sustragă terenurile, culturii și să creeze o armată uriașă de oameni fără pământ, care se concurau apoi unii pe alții pe piața muncii.

Din nou călcâiul lui Achile al bătrânului financiar ! Lest Henry George ! El începu o altă prelegere, pe care Jed o ascultă cu luare aminte, cu toate că Warrener nu făcea decât să repete întocmai aceleași lucruri pe care le povestise numai cu o jumătate de ceas înainte. Jed băgă de seamă de pe acum că lucrurile vor merge așa la nesfârșit ; bătrânul va repeta totdeauna exact același lucru ce spusese înainte, dar de la interlocutorul lui va aștepta ca să-l asculte cu tot atât de mare interes ca prima oară. Totuși, la sfârșitul prelegerii sale începu să-l mustre puțintel conștiința, zâmbi cu un aer de vinovăție și zise :

— Dar ți-am mai spus odată toate acestea, — desigur că mă găsești grozav de plictisitor :

La care Jed se grăbi să răspundă :

— Ba câtuși de puțin, lucrul e atât de important încât vreau să-l pricep temeinic.

Ceea ce-l făcu pe Warrener să se simtă îndrituit s-o ia din nou de la început, iar Jed făcu și el experiența de care se plânsese atât de amarnic bietul rector Saybuck, când îi vorbise de bogătașii aceia care în schimbul donațiilor lor te sileau să le cânți în strună.

IV

Warrener făgădui să încerce a se gândi, dacă nu s-ar putea găsi o posibilitate de a se folosi talentele lui Jed Rusher ; și Jed plecă și se pregăti de așteptare, cu toată răbdarea de care era în stare. Aștepta o zi, două, trei, venea la masă la pensiune și întreba temător dacă nu sosise vreo scrisoare. Oaspeții pensiunii aflaseră despre ce e vorba și erau la fel ne nerăbdători ca el și cercetau poșta care venea de două ori pe zi. Toată pensiunea aștepta — patru zile, cinci zile. Jed se sfătui cu sora sa dacă n-ar fi bine să se mai ducă odată acolo, când deodată unul din studenți sosi cu o veste sfâșietoare, din ultima ediție a lui „Rocky-Mountain-Post" :

„Un cetățean de vază lovit de un atac de apoplexie — Claudius G. Warrener se prăbușește în biroul său".

Se spunea în reportajul cu pricina cum șeful uneia din cele mai vechi și bogate familii din Mountain City suferise un atac de apoplexie în biroul său de la Fourth National Bank Building și fusese trasportat acasă cu ambulanța. Fuseseră chemați câțiva medici, dar rezultatul examenului lor nu era cunoscut încă.

Asta era o lovitură crunță pentru speranțele și visurile lui Jed Rusher. Tot studiul pe care-l făcuse asupra familiei Warrener, mulțimea de date pe care le strânsese cu privire la psihologia unui multimilionar și reformist funciar, nu erau decât osteneală zadarnică, energie risipită. Masa de la pensiune fremăta de agitație. Ce va face acum Jed ? Se va duce în vizită pentru a exprima compasiunea sa ? Dacă murea Mr. Warrener, va lua și el parte la înmormântare ? Cine va moșteni averea, după părera lui ? Reformiștii funciari ?

A doua zi dimineață ziarul aduse vestea cum că era de așteptat ca „eminentul și mult iubitul cetățean al orașului nostru", Mr. Warrener, să treacă cu bine atacul de apoplexie, dar pierduse folosința membrelor inferioare și medicii se îndoiau dacă o va recăpăta vreodată. Fură citate numele medicilor — și pentru acești domni specialiști asta era mai de preț decât o medalie de aur din străinătate. După cum spunea ziarul, câțiva membri

ai familiei Warrener se aflau la patul de suferință al mult-încercatului bătrân, și toată grandoarea familiei, bogăția, legăturile ei, fură descrise cu amănunțime, ca și cum ar fi murit nu numai picioarele lui Warrener, ci Warrener în întregime.

Bietul Jed Rusher ! Icar, care se înălțase atât de sus pe aripile lui de ceară încât acestea se topiră în căldura soarelui, făcându-l să se prăbușească la pământ, fu câteva zile simbolul potrivit pentru starea sa sufletească. Totă munca lui fusese degeaba. Problema de bază : cum ar fi cu putință de a pătrunde în societatea bună ?, trebuia luată de la început. Jed, se necăji pe el-însuși că fusese atât de nesocotit să refuze împrumutul oferit. Ar fi căpătat poate o sută de dolari, bani cu care și-ar fi putut plăti pensiunea pe timpul verii și ar fi avut mână liberă să facă cunoștință cu o duzină întreagă de milionari. În loc de asta însă, acum naufragiase în chip mizerabill, trebuia să se întoarcă la o muncă istovitoare și chiar să cerșească ceva de lucru.

Își înăbuși necazul atât cât putu și-l vizită pe Saybuck, care-l făcu să vadă în întâmplarea aceasta degetul Providenței care pedepsise aspru pe un om rău, care-și bătuse joc de cele sfinte. Firește că Jed nu pomeni deloc că mai fusese odată la Warrener, ci-i zugrăvi rectorului situația grea în care se găsea, în urma cărui fapt căpătă o recomandație către o doamnă din comitetul de patronaj al Universității, o femeie bogată și bătrână, care-l angajă pe Jed cu treizeci și cinci de cenți pe oră, punându-l să curețe o cămăruță de la mansardă, în care se părea că nu călcase nimeni de când se clădise casa. Jed luă mătura și stârni un nor uriaș de praf cu care-și umplu plămânii, și când ieși la iveală dintr-însul arăta de parcă ar fi scăpat dintr-una din acele furtuni de nisip care erau spaima regiunilor de vite.

Se duse acasă, își atârnă hainele în curte, le scutură cu o coadă de mătură, se spălă de sus până jos într-o cadă de baie care servea la o duzină întreagă de clienți ai pensiunii, apoi se duse la masă, morocănos și înciudat, cât și de puțin sensibil la compătimirea cu care Carrie Meecham căuta să toarne balsam peste rănile lui.

Să nu-și închipuie ea că planul acesta îi va reuși ! E adevărat, el era la pământ, dar nu atât de rău încât să se vândă pentru trei terenuri din suburbiile orașului.

Masa era în toi când se auzi soneria de la intrare. Un curier-expres. Jed își auzi numele rostit și sări în sus. O scrisoare, un plic mare din hârtie fină ; inimile tuturora zvâcniră. Și în timp ce privirile erau ațintite asupra lui, el desfăcu scrișoarea și citi :

„Dragă Mr. Rusher !

Mr. Claudius G. Warrener te roagă să fii atât de drăguț și să-l vizitezi astă seară acasă.

Cu deosebită stimă
Mary E. Nerocomb
(secretara lui Mrs. Warrener)"

V.

Hainele Butler-ului arătau mai negre și figură lui mai gravă când îl întâmpină pe Jed în ușă.

— O întâmplare tristă, Sir, o întâmplare grozavă — își îngădui el să spună.

De data aceasta îl conduse pe Jed cu un etaj mai sus și vizitatorul descoperi cu uimire plină de venerație că în casa aceasta exista un ascensor, un ascensor mare cu grilaj impunător de bronz. Intrai în el, apăsai pe un buton și ascensorul te ducea în chip magic oriunde vroiai. Jed păși pe covoare moi printr-un coridor alb-auriu și ajunse într-o cameră spațioasă cu ferestre de amândouă părțile și în care se găsea un pat alb, mare. În pat ședea sprijinit în perne groase prietenul său, milionarul și reformistul.

Tristă priveliște ! Jed trebui să se stăpânească din toate puterile pentru a nu-și trăda consternarea. Culoarea trandafirie pierise de pe chipul bătrânului ; acesta era acum cenușiu, brăzdat de cute adânci, obrajii căzeau fleșcăiți peste oasele maxilarelor, grăsimea de sub bărbie atârna în jos. Mâinile stăteau moarte pe pătura albastră, — păreau prea istovite pentru a se putea mișca.

— Alo, Rusher ! spuse un glas slab.

— Bună seara, Mr. Warrener.

Jed se apropie și văzu că ceva mai era viu la prietenul său : ochii lui mari puteau vedea, și Jed avea să constate curând că ei își păstraseră însușirea de a-și râde de lume.

— Ei, Rusher, dușmanul rău m-a înhățat.

— Am fost profund consternat când am aflat vestea, Mr. Warrener.

— N-aveam de unde ști când cade securea, tinere prieten. *Memento mori !*

— Să nădăjduim că totul va fi bine, Sir...

— Medicii spun că s-ar putea să mă mai târăsc un timp așa ; ai deci o șansă, Rusher. Ai fi dispus să ajuți la îngrijirea mea ?

— Firește, Mr Warrener, cu mare bucurie chiar.

De cealaltă „parte" a patului stătea un tânăr cu fața roșie, cu ochelari pe nas și îmbrăcat cu o uniformă albă ca zăpada.

— Acesta e Mr. Davis, infirmierul meu de zi — spuse bolnavul, și după ce cei doi se salutară, el urmă : Mr. Davis va urma să mă îngrijească și mai departe, dar el trebuie să aibă câteva ore libere și eu am nevoie de cineva care să stea cu mine de la două până la cinci. Nu va fi o muncă grea. Îmi vei face lectură și în timp ce eu voi dormi d-ta te vei putea ocupa de studiile d-tale. Îți este cu putință să te aranjezi pentru orele acestea ?

— Firește, Sir, mă voi călăuzi după trebuințele dv.

— Nu știu ce să-ți ofer pentru treaba asta. Cred că un dolar ora... dacă ești de acord.

— Mai e vorbă, Mr. Warrener !

Asta era de trei ori pe atâta cât primise Jed pentru deretecatul odăiței de la mansardă.

— Bine. Poți începe chiar de mâine ?

— Precis la ora două voi fi aici. Doriți să rămân chiar de pe acum ?

— Nu-i rea ideea — zise bătrânul. — Mr. Davis ar ieși cu plăcere puțintel la aer.

...Și iată-l deci pe Jed stând la patul bolnavului, dispus să se facă plăcut acestuia, și-i veni în gând să încerce o mică experiență psihologică.

— Mr. Warrener — spuse el — am citit primul capitol din „Progres și sărăcie".

O lumină se aprinse în ochii bătrânului și o culoare palidă urcă în obrajii săi pământii.

— Nu mai spune, prietene! Și cum o găsești?

Nu trecu mult și el încercă, cu puterile-i slabe, să descrie câteva noi momente din dezvoltarea mișcării. Exista o grupă de reformiști dintr-aceștia care înclinau spre socialiști, pe când ceilalți erau individualiști încarnați, care împărtășeau punctul de vedere anarhist. Jed izbuti să-și înăbușe oroarea față de aceste cuvinte diavolești și întâmpină cu interes respectuos comunicarea că noul său patron făcea parte din grupa din urmă, a anarhiștilor. Tot ce este Stat e un rău — spuse Warrener — cu cât mai puțin etatism, cu atât mai bine.

Și tot cu dintr-astea îl întreținu pe Jed, până când veni un medic mai vârstnic, luă temperatura pacientului, îi cercetă pulsul și spuse că se observa o îmbunătățire. Când bolnavul mărturisi care era cauza acestei ameliorări — și anume că putuse vorbi despre ceea ce-l pasiona — medicul îi zâmbi cu bunăvoință lui Jed și-i ceru să continue cu tratamentul acesta, având grijă însă să nu-l contrazică și să nu-l irite pe bolnav. Warrener râse cu ochii și spuse că tocmai de aceea îi era Jed atât de simpatic, pentru că totdeauna era de acord cu toate și mult prea politicos ca să arate când se plictisea.

CAPITOLUL 7.

FAMILIA.

I.

Jed Rusher, care vroia să-i cunoască pe bogați, se vedea acum într-o poziție foarte prielnică pentru aceasta. Ședea în primele fotolii la teatru, în timp ce actorii apă-

reau pe scenă unul după altul și își jucau rolurile. Ei își dezbrăcau complet sufletele în fața lui iar el îl privea prin ochelari puternici.

La început găsi lucrul cam penibil și credea că trebuie să se retragă atunci când venea în vizită vreun membru al familiei ; dar după ce vizitatorul pleca, șeful său îi spunea :

— Să nu părăsești niciodată camera, Rusher, rămâi mereu cu mine !

Ochii săi zâmbeau, era un amestec de încântare și durere, o expresie pe care Jed învăță s-o priceapă numai treptat-treptat.

— Când rudele mele vin aici, apoi vor ceva de la mine și în prezența d-tale vor fi poate ceva mai puțin îndrăznețe.

„Interpreții în ordinea apariției lor pe scenă" — scrie pe afișele de teatru. Cea dintâi apăru pe scena Warrener-ilor Miss Lucile Abercrombie, o soră mai tânără a stăpânei casei. „Miss Lucile", cum era numită, era o rudă săracă și o menajeră mai de lux, care avea probabil rolul de a-și face mereu griji. Ea avea oarecare asemănare cu Liza, căci era slabă, înaltă, zbârcită și pedantă. S-ar părea că în fiecare gospodărie mai mare trebuie să existe o făptură feminină care-și jertfește frumusețea, sănătatea și farmecele pentru a guverna servitorimea și a lupta cu furnizorii. De la Mr. Warrener, Miss Lucile nu vroia nimic altceva decât să-i fie îngăduit a-i povesti lucruri neplăcute, deoarece medicii interziseseră aceasta, ea începea o frază : „Oh, Claude, măcelarul acela pe care tu îl favorizezi atât de mult..." apoi adăuga : „Dar mi s-a spus să te las în pace".

Miss Lucile suferea de ischias, o boală care oferă un subiect de discuție foarte bun, din simplul motiv că e o boală foarte capricioasă. Miss Lucile era bine crescută și totdeauna se interesa întâi de simptomele cumnatului ei înainte de a vorbi despre simptomele ei. Era o femeie cu adevărat bună la suflet și se înfuria numai atunci când oamenii nu-și făceau datoria și nu vroiau să recunoască, cât de important e să scuturi praful de pe lucruri și să ștergi bine mobilele de preț. Când băgă de

seamă că noul infirmier al lui Mr. Warrener e un tânăr serios, începu să-l copleşească cu un val de vorbărie, şi după puţin timp îi ceru să-i aducă la cunoştinţă abaterile servitorimii.

A doua zi apăru în scenă Miss Newcomb, secretara lui Mrs. Warrener : o femeie ca de vreo treizeci de ani şi cu totul altfel decât sunt secretarele despre care auzise Jed până atunci ; avea părul ondulat fără cusur, era pudrată până în cele mai ascunse cutişoare de după urechi şi răspândea un parfum care lăsa o dâră pe care ai fi putut-o urmări prin toată casa. Ea se grăbi să-i împărtăşească lui Jed că era o „secretară de societate", adică cunoştea în Mountain City pe oricine era „Cineva" şi putea indica pe loc, din memorie şi cât se putea de exact greutatea socială a respectivului.

Când puternica Mrs. Warrener accepta sau refuza o invitaţie, era datoria secretarei să scrie scrisorile şi să le dea formularea potrivită. Când Mrs. Warrener avea de ţinut o cuvântare, secretara făcea conceptul, îi ajuta s-o înveţe pe dinafară şi-o învăţa chiar şi gesturile, — Jed ştia asta pentru că într-un rând fusese întâmplător martor la o astfel de „lecţie". Când Mrs. Warrener organiza o serată, secretara pregătea lista invitaţilor, chema la telefon pe fiecare din cucoane în parte, ca să se informeze ce rochie va purta, aşternea toate astea pe hârtie, bătut la maşină, apoi preda textul reporterilor de la ziare. Nu-i de mirare deci dacă o astfel de personalitate fu înclinată la început să-l trateze pe Jed Rusher de sus în jos. Când află însă că el nu-i un infirmier profesionist, ci un student, purtarea ei deveni foarte călduroasă, ba chiar atât de călduroasă încât Jed începu să aibă faţă de ea bănuieli cam de aceeaşi natură ca şi faţă de Carrie Meecham. Un bărbat în situaţia lui trebuia să se păzească de femei şi de parfumurile îmbătătoare pe care le răspândeau ele.

Veni apoi Mr. Jermin, secretarul lui Warrener, tânărul acela elegant care nu-l lăsase pe Jed să intre la patronul său. El venea odată şi uneori de două ori pe zi, pentru ca să ia indicaţii de la şef, să-şi facă notiţe, să ceară sfaturi. Jed resimţi o mare satisfacţie că însuşi

șeful îl prezentă tânărului. Îndată ce secretarul fu singur cu el, folosi prilejul să se scuze, iar Jed, care era prea inteligent ca să-și facă dușmani fără folos, îl liniști repede. Cunoștea foarte bine — spuse el — lăcomia și lipsa de considerație a acelor oameni care se „vârau" în sufletul bogătașilor, și nici chiar el n-ar îngădui îndrăzneli de felul acesta.

II.

Adevărate'e senzații ale noii sale profesii începură în după-amiaza zilei următoare, căci atunci apăru Mrs. Lydia Albercrombie Warrener, ca să se informeze de starea soțului ei. Mrs. Warrener își avea încăperile de partea cealaltă a coridorului alb-auriu, pe care Jed se obișnuise să întâlnească oameni cu înfățișare de străini de prin alte țări, — diferiții experți a căror sarcină era să înfrumusețeze chipul și să mențină buna dispoziție a dictatorului feminin al societății înalte din Mountain City. Dintre aceștia făcea parte Signor Zapelli, care-i executa toaleta unghiilor de la mâini și picioare, apoi Monsieur de Fouchardière, care-i aplica o dată pe lună ondulații permanente, și Herr Dr. Lindgren, un homeopat cu o metodă specială pentru masajul mușchilor metodă care avea darul să activeze circulația sângelui și să înlăture producerea ridurilor. Mai veneau apoi croitorii, modistele, bijutierii, gravorii, artiștii, muzicienii și alții. Cu toate că distinsa doamnă pleca de două ori pe an la Paris și New York, totdeauna îi mai veneau și ulterior destule inspirații, modificări de făcut și idei noi.

Niciodată Mrs. Lydia nu se arăta în afara apartamentului ei înainte ca aceste diferite spirite servile să-și fi terminat opera. Apoi își făcea apariția — o operă de artă desăvârșită — și se dedica misiunii sale, aceea de a răspândi grație și eleganță în juru-i.

Când venea în vizită la soțul ei bolnav, își trimitea în prealabil camerista să întrebe dacă era dispus s-o primească. Niciodată încă nu-i apăruse lui Jed, în existența lui banală, ceva asemănător cu această viziune : o doamnă

înaltă cu părul alb ca zăpada, într-o rochie crême și argintiu, cu un colier de perle în jurul gâtului și în degete cu numeroase briliante. Din creștetul turbanului, sau a mingii cu pene — sau ce-o fi fost ceea ce purta pe cap — până-n vârful pantofiorilor de mătase, totul era eleganță orbitoare și bietul tânăr de la țară rămânea cu gura căscată, plin de respect și sfială. Să tot fi avut cincizeci de ani, sau poate că avea șaptezeci — asta era o enigmă greu de dezlegat.

Mrs. Lydia plecase la o recepție organizată în saloanele elegantului Hotel Trianon, de către comitetul de conducere al spitalului „Caritatea". Sub denumirea de spital Jed își închipuise totdeauna un așezământ unde sunt ingrijiți bolnavii ; dar după ce ascultase și el timp de cinci minute declarațiile acestei înalte doamne, află că spitalul cu pricina este un oficiu de propagandă pentru o persoană insuportabilă numită Miss Jeremiah Lyncum. Jed auzise despre Lyncumi că ar fi speculanți de cărbune și proprietarii unei mari firme de combustibil, „Great Western Fuel Company" ; se părea că nu știau să facă cu banii lor altceva decât să încerce a-i scoate pe prietenii lui Mrs. Warrener din comitetul de conducere al spitalului, pentru a pune în postul de director pe un oarecare văr al lor.

— Eu știu la ce anume țintește femeia asta ! exclamă Mrs. Lydia. — Vrea cu tot dinadinsul ca noua aripă să fie botezată „aripa Lyncum", și nu va avea odihnă până când întreg spitalul nu se va transforma într-o reclamă de familie. Ea știe foarte bine că nimeni nu s-a gândit la spital până n-am vorbit eu cu Dr. Peckham, și el m-a rugat să-i permit să-i dea numele de „Spitalul Warrener". Nu prea m-am învoit cu asta, în zilele noastre când cei din fruntea societății își dau numele pentru a se face reclamă pentru țigarete și saltele. Unde vom ajunge cu asta, Claude ? Ar trebui să-i telefonezi lui Peckham și să-l întrebi ce-i cu intrigile astea, — ah ! dar tu nu poți telefona, bietul de tine... însă după recepție are loc o ședință de comitet și eu sunt ferm hotărâtă să-i spun acelei femei părerea mea, să-i spun pe șleau ce gândesc despre ea și paraziții pe

care i-a introdus în institut —... da, știu, Lyncumii sunt părtași la bancă, dar noi n-avem nevoie de banii lor... ah !, Claude, arăți grozav... Încearcă să te faci iar sănătos — încearcă asta, de dragul meu !

Cu toate grijile ei lumești Mrs. Lydia își iubea totuși cu adevărat soțul. Lacrimile o podideau brusc și amenințau opera de artă a cosmeticianului. Atunci începea să scoată o batistuță una după alta și zăgăzuia șivoiul.

— Îngrijește-l bine, Mr. Rusher — spunea ea — și vezi ca să nu-l supere nimeni.

Jed îi fusese prezentat — o politețe pe care Warrener o observa cu multă conștiinciozitate, îndată ce una din rubedeniile sale intra în scenă.

— Încearcă să ții departe de el pe acești oameni fioroși, care vor să-i stoarcă bani pentru reforma aceea funciară ! Poartă de grijă ca numele lui să nu pătrundă în presă în legătură cu asemenea chestii.

Jed nu știa cum să răspundă acestui apel. Pe pat se lăfăia un exemplar dintr-o revistă scoasă de reformiștii funciari, din care-i citise bătrânului, iar la perete se afla un dulap plin cu tăieturi din gazete, pe care Warrener le însemnase cu neobositul său creion albastru. Soția sa văzu toate acestea și Jed bănui că tonul ei glumeț era la fel de artificial ca și tenul ; dibuia cu disperare să găsească un mijloc pentru a-l abate pe soțul ei de la pasiunea lui. Și aici se punea pentru Jed o problemă care-i dădea de gândit : viitorul lui era mai asigurat oare pe lângă Mrs. Warrener sau pe lângă Mr. Warrener ?

III.

Într-o zi își făcu apariția „Claude-junior“ cu soția sa, fiul cel mai mare al lui Clive Warrener, botezat după numele bunicului său. Nepotul și soția sa fuseseră în Europa, unde tatăl reprezenta anumite interese bancare ; Claude-junior era, ca să zicem așa, secretarul onorific al părinților săi. Când află despre îmbolnăvirea bunicului, tânăra pereche luase vaporul cel mai rapid, apoi un avion ; acum însă, când sosiseră, nu putură găsi nici

un motiv îndreptățit pentru această grabă a lor. Nu știau cum să-și treacă timpul și găsiră plictisitoare de moarte societatea necioplită a acestei „tabere de căutători de aur" parvenite, cum numeau locul lor de naștere.

Amândoi aveau vârsta cam de douăzeci de ani și constituiau pentru Jed Rusher fenomenul cel mai încâlcit pe care i-l pusese în față viața, atât de total străin de sfera lui încât nu se putea dumiri dacă ei reprezentau culmea culturii omenești, sau erau numai doi șarlatani iscusiți. Totul într-înșii avea un stil și o croială cum nu mai fuseseră văzute niciodată într-o „tabără de căutători de aur". Când Mr. Claude-junior dădea să ia un ziar, ca să se uite printr-însul, scotea cu un gest degajat din buzunarul vestei o sticlă de ochelari atârnată de un șnur negru și o proptea între sprânceană și obraz. Ce să însemne asta? Vedea într-adevăr rău cu unul din ochi? Sau vroia numai să facă ceva pentru care ar fi fost linșat într-o adevărată tabără de căutători de aur? Când Jed o văzu pentru întâia oară pe Mrs. Claude-junior, ea purta un costum bărbătesc strâns în talie și în mână ținea un baston, a cărui vedere îl năuci într-atâta pe Jed, de parcă i-ar fi dat cu el una în cap. „Bâta mea vestită" observa ea, degajat, și Jed ar fi vrut să știe dacă ea născocise singură pozele și aerele pe care și le dădea, sau dacă existau specialiști pentru „bâte vestite".

Alt cuvânt favorit al ei era „faimos". Ținta vieții ei era să fie „faimoasă". Asta înseamnă să tratezi lucrurile din jurul tău într-un mod atât de superior, ca și cum nici nu le-ai observa măcar. Nu te simți legat prin nici un fel de îndatoriri omenești obișnuite, și toate noțiunile curente sunt caracterizate printr-o colecție de cuvinte „alese", care până atunci îi rămăseseră necunoscute lui Jed Rusher. În cursul timpului el descoperi că totul era o formulă magică, ce servea la întoarcerea pe dos sau răsturnarea noțiunilor curente. Tot ce pentru el era just, devenise „scârbos", în timp ce până acum lucrurile injuste erau „faimoase".

Jed pricepea în oarecare măsură pentru ce anume această tânără pereche făcuse ceva atât de „scârbos", anume de a străbate un sfert din globul pământesc, pen-

tru a-l vizita pe bătrânul bunic pe jumătate paralizat : ei se interesau de testamentul marelui financiar. Acum însă, odată sosiți, își stricau singuri afacerea ; le venea greu să nu-i caște în față bătrânului și după cât se părea toate bogățiile lumii nu i-ar fi putut determina să-și ascundă dezaprobarea față de reforma funciară. După ce-i povestiră despre câțiva cunoscuți, — americani care se duseseră în Europa fie pentru a se distra, fie pentru a câștiga bani, — nu mai rămăsese nimic altceva de discutat decât chestiuni politice ; și pentru ei exista o *singură* chestiune politică : primejdia care amenința lumea întreagă de pe urma asaltului bolșevismului. „Fiecare" în Europa — și asta însemna fiecine care era „faimos" — conlucra cu râvnă pentru ridicarea unui zăgaz împotriva răspândirii teroarei roșii în Germania și Europa Centrală. Și Jed avu prilejul să asculte toată povestea secretă a conspirațiilor și contra-conspirațiilor.

Pentru bătrânul Warrener de toate acestea era vinovat, firește, numai sistemul funciar defectuos al Europei. Lucrul acesta i-l explică lui Jed mai târziu, după plecarea nepoților săi, dar nu încercă să li-l lămurească și lor. În loc de asta el clătină trist capul și zise :

— Imi închipuiam totdeauna c-aș putea ține pas cu viața, dar în toate privințele ea mi-a luat-o înainte.

Tânăra pereche credea că el făcea aluzie la bolșevism, pe când Jed înțelegea foarte bine că se referea la dânșii chiar.

IV.

Intorsătura pe care o luase soarta lui Jed constituia, firește senzația de la pensiunea Rusher și printre prietenii lui Jed de la Universitate. Toți vorbeau despre asta, toți vroiau să-l audă povestind. Dar lui Jed îi veni în minte că n-ar fi cuvincios să discute despre chestiunile patronului său. El îi hrănea pe flămânzii pensionari până își luau avânt, căci atunci putea „pescui" alte amănunte asupra familiei „sale" și a numeroaselor ei ramificații.

Pe cea mai mare din cele din trei fiice, Mrs. Evarts, al cărei soț conducea „Banca fermierilor și comercianților", Jed o cunoștea deja, deoarece unul din studenții de la pensiune se îndeletnicise cu tunderea ierbii din grădina ei. Jed știa cum arăta dânsa, la ce biserică mergea și câți copii avea. Nu știa însă că Mrs. Evarts ducea un război înverșunat împotriva surorii ei mai tinere, Mrs. Macy, soția agentului de terenuri și asigurări, care se părea că se îngrijea de vânzarea tuturor caselor elegante din Mountain City — în măsura în care erau de vânzare — și aproape a tuturor terenurilor de construcție „de mâna întâi". Cel puțin pretutindeni în oraș, oriunde te duceai, puteai vedea firme cu numele „Wallace J. Macy" și în ziarele de duminică întâlneai pagini întregi de reclamă.

Când apoi Mrs. Evarts veni să-l viziteze pe tatăl ei, Jed află de cearta dintre surori. „Mrs. Emily", cum o numeau Butler-ul și servitorii mai bătrâni, o matroană pieptoasă dar încă destul de „șic" — purta o rochie de postav gri foarte elegantă; avea ochi negri, o privire străpungătoare de șoim și o limbă care știa să producă efectele unui ciclon. Medicii o preveniseră să nu-l enervcze și să nu-l obosească pe tatăl ei, dar ea socoti că avea datoria, în interesul tuturor nepoților și nepoatelor, să-i împărtășească părerea ei despre Jane și bărbatul acesteia, și ce avea ea de spus de faptul că Jane și soțul ei primiseră atâția bani peste partea ce li se cuvenea, în dauna drepturilor celorlalți moștenitori. Deoarece cu banii lui papa se finanțase afacerea de terenuri și asigurări a lui Wallace J. Macy, de ce n-ar deveni papa asociat legal al firmei, ale cărei beneficii să se adauge averii familiale și să fie împărțite între toți moștenitorii? Și ce avea de gând să întreprindă papa pentru a se îngriji de o administrare bună a proprietății sale funciare, care era acum încredințată lui Wallace, omul lipsit de scrupule? Firește că Jane n-avea destulă minte ca să priceapă ce făcea bărbatul ei, dar dacă ar poseda numai o scânteie de devotament față de surorile și fratele ei, l-ar sili pe soțul său să dea socoteală într-un fel oarecare.

Slaba speranță a bietului „papa“ că prezența lui Jed Rusher ar putea contribui la zăgăzuirea în oarecare măsură a strădaniilor familiei sale de a-i stoarce bani, se dovedi înșelătoare ; înfumurata Mrs. Emily nu-i dădea nici cea mai mică atenție lui Jed. Când ea intră tocmai citea o carte, și se prefăcu că citește mai departe. După cum băgă de seamă dânsul, exista o înțelegere generală între acești potentați, asupra faptului că servitorii și alți angajați nici n-ar exista. Când bătrânul financiar încercă să zăgăduiască valul protestelor, prin aceea că-l prezentă pe infirmierul său, Mrs. Emily răspunse clătinând scurt capul și cu un „bună ziua“ abia auzit, după care continuă, spunând că soțul ei posedă informații demne de încredere cu privire la situația financiară a firmei „Wallace J. Macy, terenuri și asigurări“, și era fapt de netăgăduit că numai prestigiul numelui Warrener dăduse putință firmei să străbată criza.

Jed ținea într-una cartea aproape lipită de ochi, dar nu scăpa un cuvânt din toată convorbirea. El băgă de seamă că nu se ținea cont de dânsul, ca și cum n-ar fi acolo, și gândul acesta îl ardea ca acidul sulfuric. Va veni o zi când va fi în măsură să-i arate acestei cucoane care nu-și mai încăpea în piele că și el avea suflet ! Evenimentul stătea încă ascuns îndărătul vălurilor viitorului, dar până-n patru luni Miss Emily avea să plătească pentru purtarea ei trufașă față de Jed Rusher o sumă frumușică — sumă care în arhivele de stat ale Statelor Unite e trecută cu 73.482 dolari și 76 cenți.

V.

Avea oare Mrs. Jane Macy, soția proprietarului firmei „Wallace J. Macy“, un spion în casa părintească, spion care o ținea la curent cu mersul lucrurilor ? Jed nu știa asta, dar îi bătu la ochi că a doua zi apăru Mrs. Jane care părea să fie informată despre toate. Mrs. Jane avea păr blond și tenul deschis ; ea era mai tânără decât soră-sa, dar nu mai puțin energică în felul ei de a fi. Nu vroia să-l necăjească pe tatăl ei cu certuri de fami-

lie, ținea numai să-l asigure că „Wally", în chestiuni de afaceri era onestitatea personificată, iar ei amândoi erau recunoștința însăși. Firește că papa vroise să ajute copiilor lui ca să se ridice, și dacă unii erau mai luminați decât ceilalți, desigur că asta nu era vina lor, a celor „luminați". Jed zâmbi îndărătul cărții sale, căci băgase de seamă că „luminata" fiică mai tânără se pricepea bine să pareze loviturile și să întrebuințeze cuvinte mari.

Mrs. Jane activa mult pentru biserica episcopală Sf. Mihail, și dragostea și recunoștința ce o purta tatălui ei se manifestau în primul rând prin străduința ce o depunea de a-l face să renunțe la lectura cărților nelegiuite care umpleau rafturile sale. Era vădit că Mrs. Jane nu prea știa cum să procedeze ; vroia să dea de înțeles tatălui că el se afla în umbra morții și că sufletul lui nemuritor e primejduit ; dar se părea că domnește o înțelegere în institutul episcopal, ca chestiuni cum ar fi „umbra morții" și „sufletul nemuritor" să fie pomenite numai în biserică. Pentru Jed lucrul era greu de înțeles, căci printre locuitorii din regiunile de vite și sfeclă de zahăr eticheta aceasta nu era cunoscută. La Baner și la Zion camera în care bolea Mr. Warrener ar fi fost invadată de o duzină de fanatici, care s-ar fi aruncat în genunchi și cu obrajii inundați de lacrimi ar fi zugrăvit sufletului amenințat grozăviile iadului în care era pe cale să pogoare acum.

Warrener înlătură în mod delicat aluziile fiicei sale și după câtva timp frumoasa coniță începu să vorbească despre acele trăsături ale vieții bisericești de care enoriașul bisericii episcopale poate vorbi nestingherit. Ea și soțul ei făcuseră în trei rânduri donații noii biserici din elegantul cartier de vile, pentru ca s-o poată menține în viață, dar acum noul paroh refuza să țină seama de gustul lor cu privire la velințele altarului și de ideile lor în ce privește lumânările și alte ustensile rituale. Umbla zvonul — un zvon urât — că el ar fi spus către o călugăriță că n-avea nevoie de nici un „papă laic" în biserica sa, — și dacă lucrul se adeverea, ea se va întoarce imediat la biserica Sf. Ștefan.

— Dar știu că tu nu te interesezi de lucrurile acestea, papa !

Plină de tact, ea schimbă brusc tema : Lulu Belle întreba mereu, de bunicuțul ei, și deși ea, Mrs. Jane, nu credea că el se simte destul de în putere pentru a primi în vizită copii...

Bătrânul o întrerupse. Nimic nu i-ar face mai multă plăcere — spuse el — decât s-o vadă pe Lulu Belle, dar se temea de efectul pe care jalnica stare în care se găsea el îl va face asupra copilei. Din asta luă naștere o întrecere de amabilități a cărei miză era fetița. Mrs. Jane spuse că îndată ce va sosi acasă o va trimite încoace pe Lulu Belle cu guvernanta, dar copila nu trebuia să rămână prea mult și să-l obosească pe bolnav cu flecăreala despre păpușile ei. Jed era perfect încredințat că bătrânului i-ar fi mult mai plăcut s-o audă flecărind pe Lulu Belle despre păpușile ei, decât pe Jane despre popii și velințele ei de altar.

VI.

Peste un ceas apăru Lulu Belle. Jed, care fusese nevoit să asculte vorbăria despre „păpușica", se așteptase să vadă un copilaș, când colo văzu o fată în toată puterea cuvântului, după cum se părea intenționat oprită în dezvoltarea ei — îmbrăcată ca un copil, cu rochițe care abia de treceau de genunchi. După cum află el mai târziu, ea avea paisprezece ani. Părul ei bogat, blond-auriu, cu reflexe roșietice și verzui acolo unde cădea soarele pe el, era reținut la ceafă printr-o fundă azurie ; purta o rochie albastră din stofă ușoară și pantofi și ciorapi asortați.

— Belle albastră, frumusețe albastră ! — cu aceste cuvinte o întâmpină bătrânul și se putea vedea lesne că era favorita lui.

— Oh, bunicule, îmi pare atât de rău ! — exclamă ea din prag și rămase cu privirea ațintită la fața lui slăbită. — Oh, bunicule !

Alergă apoi la el și se lăsă în genunchi lângă pat, îi luă mâna și o umezi cu lacrimi.

— Bunicule, nu vei putea merge cu mine în grădină ?

— Nu plânge, drăguțo — zise bătrânul. Doctorul spunea că voi căpăta un fotoliu pe rotile și voi pune să mi se facă în grădină un alunecuș, iar Mr. Rusher mă va scoate afară la soare. Acesta e Mr. Rusher, care mă îngrijește și face tot ce-l rog.

— Bună ziua, Mr. Rusher — zise Lulu Belle. — E cât se poate de frumos din partea d-tale, și te rog să faci totul pentru el, căci bunicul e prea drăguț, și eu am plâns aproape toată noaptea când am auzit că e bolnav și pentru că nu vroiau să mă lase la el. Te rog să-mi spui când vorbesc ceva care nu trebuie, căci mi s-a spus că mi se dă voie să vin aici, numai dacă nu-l voi supăra pe bunicul. Oh, bunicule, noi am căpătat niște lalele olandeze din care ți-am adus și ție câteva. Ale noastre au înflorit deja, — ceva atât de frumos n-ai văzut încă.

Jed băgase de seamă în cursul timpului că în această familie mare exista un om care-l iubea cu adevărat pe bătrânul Warrener. Nu că Lulu Belle ar fi fost prea tânără pentru a fi interesată — căci există copii și mai mici care sunt falși până în măduva oaselor, care vorbesc despre bani la fel de stăruitor ca și părinții lor și care știu în mod cât se poate de precis cine e cutare sau cutare, și pentru ce este el cine e. Lulu Belle însă scăpase de molipsire. Poate că de data asta era vinovată viața ei bine păzită ; ea nu frecventase nici o școală afară de cea de dans, și chiar acolo se duses numai întovărășită de guvernanta ei, o fată bătrână, rigidă, care nu se abătea cu o iotă de la prescripțiunile bisericii Sfântului Mihail. Lulu Belle era singurul copil la părinți și se juca cu „păpușile“ ei într-o grădină mare. De unde să știe ea ce înseamnă banii, de vreme ce nu avusese niciodată de-a face cu bani, ci nu trebuia decât să ceară tot ce-i dorea inimioara, pentru ca dorințele să-i fie împlinite cât ai bate din palme ?

Copila aceasta îl făcea pe Jed să-și amintească mereu de Liza, pentru că ele erau atât de deosebite una de alta, întrupând contrastul claselor sociale. El își aduse aminte

de Liza la doisprezece ani — tocmai când începuse dânsul să observe viața din jur. Încă de atunci Liza fusese nevoită să ducă greul unei întregi gospodării, încă de atunci era dânsa făptura slabă, ursuză, chinuită, necruțătoare față de sine și față de alții, aceeași care era și azi, cu povara dublă a anilor. Ea ținuse o gospodărie din cinci persone, gătise și spălase vasele de trei ori pe zi, luptase cu demonul alcool, purtase grijă de educația unei surori mai tinere și a doi frați, îi trezea dimineața pe cei adormiți și-i mâna la lucru, sau îi îmbrăca în hainele lor peticite și-i ducea la biserică... Toate astea, și în plus obișnuitele nenorociri și catastrofe, sărăcie, boală și moarte.

Aici în schimb : o favorită a zeilor pe cale să devină femeie coaptă, dar tratată ca jucărie și păpușă vie de o mamă care se împotrivește îmbătrânirii și care nu vrea să-și vadă dezvăluită în fața lumii nenorocirea printr-o fiică adultă ! După cum se părea, Lulu Belle nu fusese ținută în urmă numai în îmbrăcăminte, ci și în gândire ; vorbăria ei era atât de copilăroasă, încât Jed se întreba dacă e cu mintea întreagă. Oricum însă, avea înfățișarea frumoasă cu tenul acela de lapte și sânge, care se trece atât de repede și care nu se poate imita prin măiestria cosmeticianului. Ea aducea lumină de soare într-o cameră de bolnav, clocotea de voie bună, și nici măcar chipul cenușiu al bătrânului ei bunic n-o putea întrista, căci drăguțul acesta domn Rusher îl va duce în grădină și-i va arăta locul unde sădiseră ei lalelele olandeze și vor sta apoi să pândească până vor ieși primele mlădițe verzi !

Dar comparația între Lulu Belle și Liza nu trezi nici un simțământ de conștiință de clasă în Jed, pentru simplul motiv că el nu se considerase niciodată ca aparținând „Blestemaților acestui pământ". El avea de gând să „ajungă" și aici era unul din țelurile care-l ispiteau. Contempla copila cu adâncă curiozitate și aproape că o înghițea cu gândurile. O văzuse pe a doua sa soră, Magda cea frumoasă, devenind femeie și vedea că această copilă se afla acum în același stadiu. Nu va trece mult

— își spuse Jed — și vor trebui să-i îmbrace lui Lulu o rochie care să-i treacă cel puțin până peste genunchi.

Probabil că și mama ei își spusese același lucru.

— Bunicuțule — zise fetița — crezi că nu fac bine dacă mă joc cu păpușile mele ?

— Aș de unde, scumpa mea ! Pentru ce ?

— Mama spune că sunt deja prea mare și vrea să mi le ia. Dar ce mă voi face eu atunci, bunicule ? Voi fi atât de singură ! Am cea mai fermecătoare păpușă nouă, ceva cum n-ai mai văzut, mare cât un baby adevărat, și când o scutur face gălăgie ; are ochi la fel ca ai mei, papa spune că a ales-o într-adins așa, și eu i-am legat părul la ceafă cu o fundă, ca la mine, și i-am făcut rochițele cele mai frumoase, — tanti Lucile mi-a arătat cum se brodează și i-am făcut și o cămașă de noapte brodată și toată noaptea o țin în brațele mele. Bunicuțule, aș putea renunța la celelalte păpuși, dar nu crezi că cel puțin pe Gladys aș putea-o păstra ?

— Nu știu, scumpa mea, trebuie să faci ce spune mama. Ea știe mai bine.

— Mama vrea s-o dăruiesc unei fetițe mai mici, dar de unde știu eu dacă acolo va fi bine îmbrăcată și va avea părul frumos pieptănat ? Și ce să fac cu păturica de pat, pe care am lucrat-o pentru leagănul ei ? Vroiam s-o ascult pe mama, dar m-a podidit plânsul atât de tare încât n-am mai putut să mă opresc, până când ea a spus că mai pot păstra păpușa încă o săptămână.

CAPITOLUL 8

BURSA

I.

Bătrânul Walter Evarts era tatăl președintelui „Băncii fermierilor și comercianților" și socrul fiicei mai mari a lui Warrener. Ca om bogat, care avea câte un safe la mai multe bănci, colinda dela o bancă la alta, deschidea safe-urile și cu o foarfecă de buzunar tăia cupoanele. Afară de asta primea scrisori pline cu bonuri de divi-

dende, și în cursul dimineții, când se deschideau Bursele din New-York și Chicago, ședea timp de câteva ceasuri în sala pentru public a unei agenții oficiale de schimb și urmărea cifrăria pe care tineri grăbiți o citeau de pe banda aparatului și o scriau apoi pe tabelă cu cretă roșie, albastră, albă sau galbenă. După-amiază bătrânul rentier se ducea la Katonah-Country-Club, se plimba pe terenul de golf și zvârlea câteva mingi în lacul artificial. Deoarece nu vroia cu nici-un chip să-și puie șapcă de golf, chelia i se zmolise și cu fața lui rotundă și veselă arăta ca un adevărat Budha de bronz.

Când ploua și nu se putea plimba pe terenul de golf, se ducea să-l viziteze pe prietenul său bolnav Claude Warrener. Jed trebuia atunci să aducă o măsuță pliantă lângă pat și să scoată jocul de Cribagge. Apoi el se așeza la fereastră și se prefăcea că se adâncește în studiu, dar în realitate nu scăpa o iotă din convorbirile ce se purtau între pauzele dintre două partide. Bătrânul Evarts cunoștea lumea de afaceri, finanța, politica, moda din Mountain City, și discuțiile sale erau o adevărată comoară de anecdote, comentarii și „tuyau"-uri. Dar atitudinea sa față de toată această fierbere era aceea a unui astronom din Marte care privește scena printr-un telescop. De necrezut câte pun la cale aceste insecte omenești! Bătrânul rentier însă găsea că sunt vrednice de crezut și ori de câte ori povestea ceva, izbucnea într-un hohot de râs.

Din discuțiile acestea Jed află, fără să fie prea mirat, că Mountain City nu se deosebea de Zion în ce privește stările politice; asta însemna că una din clici era la putere și se îndeletnicea să stoarcă bani din concesiunile pe care le acorda orașul, în timp ce altă clică, care vroia să ajungă la putere, zvârlea acuzații împotriva clicii numărul unu. Grupuri de capitaluri, controlate de cutare sau cutare personalitate, dobândeau concesiunile municipale și investeau sumele necesare pentru a desemna în vară candidații pentru diferitele slujbe, candidați care apoi erau chiar aleși în noiembrie. Jed află numele acelor puternici ai zilei și ale trusturilor din stăpânirea lor. Auzea chestii surprinzătoare despre războiri crâncene, din trecut și prezent, despre jafuri și scandaluri de tot

soiul. El nu era surprins de caracterul violent al acestor întâmplări, căci trăise în țara munților și știa cum arată o „tabără de căutători de aur, parvenită".

Jed află și câte unele din viața particulară a acestor granguri și nu-l mira că ei, întocmai ca la Zion, jucau nopți în șir poker, se îmbătau și din când în când se luau și la bătaie ; soțiile lor dispăreau uneori și erau descoperite apoi în brațele vreunui amant sau cine știe prin ce alte locuri. Jed află că existau oameni, de la periferia societății, care-și făceau o profesiune să se îndeletnicească cu urmărirea unor astfel de chestiuni ; ei mituiau servitorii, angajau detectivi, amenințau să informeze presa, și în felul acesta își făceau „captura", încasând mari sume de bani.

Deoarece surprinsese odată o convorbire telefonică între proprietarul ziarului „Star" din Zion și un funcționar al Societății de zahăr Rocky Mountain, nu fu deloc mirat când află că cei mai mari tâlhari din Mountain City, proprietarii vestitului ziar „Post", Gammon și Goodson, stăteau cocoțați pe cel mai înalt post de observație al țării muntoase, înarmați cu o întreagă baterie de ochiane, și conduceau o armată de două sute de observatori instruiți, — un sistem admirabil organizat pentru descoperirea crimelor și ticăloșiilor tuturor locuitorilor de pe o rază de câteva sute de kilometri. Nici n-aveau nevoie să se dedea la șantaje, spunea bătrânul Evarts, chicotind în felul lui exploziv ; stătuse într-un rând de vorbă cu directorul ziarului despre asta, și omul îi explicase că ei n-aveau altceva de făcut decât să-și procure informațiile, c-apoi veneau oamenii fuga și-i implorau să primească banii...

Primejdioasă este viața într-o „tabără de căutători de aur, parvenită" unde valoarea ta socială atârnă de faptul cât de frumos poți povesti cum l-ai „înfundat" pe unul sau pe altul și cum l-ai ușurat de bănișorii lui ! Cel puțin pe asta se întemeia simpatia de care se bucurau acești doi „băieți isteți", Gammon și Goodson. Pat Gammon își începuse cariera ca *barmixer* în vechiul hotel „Empire" și el povestise într-un rând oaspeților adunați la banchetul Camerei de Comerț cum „începuse".

— De câte ori căpătam un dolar de argint îl zvârleam în tavan, și dacă rămânea lipit acolo atunci aparținea șefului, iar de cădea jos, era al meu.

Declarația aceasta stârni hohote de râs în rândul benchetuitorilor.

Goodson însă — Thomas Jarocks Goodson, în cercul intimilor săi cunoscut sub denumirea „T. J." — începuse ca speculant de terenuri, vânzând loturi comunale de construit „noilor îmbogățiți". Cu o plăcere deosebită obișnuia să povestească în ce fel ajunsese în posesia palatului de o sută de mii de dolari în care locuia : o casă pe care proprietarul ei o ridicase cu nesfârșită grijă și dragoste și nu locuise într-însa nici patru săptămâni.

Era vorba aici de un anume Rosenstein, un evreu proprietar a câtorva magazine universale, al cărui fiu avea o slăbiciune pentru băieți ; avea nevoie de mulți băieți, care trebuiau să fie tineri, și această pasiune era foarte primejdioasă și un izvor de necazuri pentru bietul părinte. Faptele ajunseră la urechea lui „T. J." și „T. J." așteptă rădbător să fie terminat palatul, pe care Rosenstein și-l construia cu atâta grijă duioasă. Atât de nebun era proprietarul după opera sa, încât se mută într-însul în timp ce zugravii mai erau la lucru. „T. J." așteptă însă până ce totul fu gata. Într-acestea reporterii săi închiriară o locuință lipită de aceea în care erau ademeniți băieții, instalară un dictafon practicară o gaură în perete și luară câteva fotografii, pentru care se făcură toate pregătirile spre a apare în ziar. Lui „T. J." îi făcea mare plăcere să istorisească intimilor săi povestea aceasta, și cum sfârșise ea :

— Când casa lui Rosenstein fu gata. era și reportajul meu gata ; el se mută din casă, iar eu mă mutai în casă.

II.

Warrener socotea orice speculație de teren drept o crimă, dar ea era o crimă pe care societății îi plăcea s-o îngăduie, iar el n-o putea înlătura, de aceea participa la dânsa până în momentul când opinia publică se va trezi.

Ba, resimțea chiar o plăcere răutăcioasă să tragă din aceasta cât mai mult profit cu putință : ca întrupare a Providenței el se vedea impunând societății acele suferințe, care singure îl silesc pe om să înceapă a chiozui la o schimbare. Încheia o afacere remuneratoare, apoi scria unei reviste pusă în slujba reformei : „Priviți ce îngăduie societatea !“

Warrener specula și la Bursă. Evarts și alți câțiva prieteni intimi aflau cursurile acțiunilor, aduceau informațiuni despre cutare și cutare hârtie, iar Warrener îl punea pe Jed să cheme la telefon pe agentul său și să-i dea dispoziții să cumpere, de pildă, cinci sute bucăți „Zahăr-Rocky-Montain“ sau „Western-Pete“, sau ce-o fi fost. Căuta să dea impresia că beneficiul nici nu l-ar interesa, dar Jed văzu îndată că asta nu era decât o poză. Pentru bătrân era vorba aici de un joc cum ar fi cel de Cribagge, și el vroia să câștige, chiar dacă mizele nu constituiau pentru dânsul decât o bagatelă.

Jed se văzu acum în aceași situație la care visase atâta, — putea în sfârșit să arunce o privire îndărătul culiselor. În toată America oamenii roiau în jurul Bursei de acțiuni ca fluturii în jurul lămpilor cu arc voltaic ; ei își ardeau frumoasele lor aripi — banii — și cădeau apoi trâzniți la pământ. Dar cine vâra paralele în buzunar ? Jed izbuti acum să descopere lucrul — și acesta era marele secret pe care îl căutase. Oameni ca Evarts nu speculau în acțiuni, ei le „manipulau“. Aveau pozițiile lor solide, care le îngăduiau să determine „evenimente“. Evarts, membru în consiliul de administrație la „Zahăr-Rocky-Mountain“, se înțelegea cu ceilalți membri din consiliu să „taie“ într-o anumită zi un dividend, apoi speculau în secret acțiunile și provocând astfel crachul își asigurau beneficiul. Vărul său X era funcționar la „Western-Pete“ și de la el căpătă Evarts informația că erau de așteptat niște dividende grase ; Evarts cumpără atunci acțiunile pe marge și după masă apăru cu ziarul în mână, chicotind vesel, pentru că avusese o „zi bună“. Povesti cât câștigase el și cât câștigase nevastă-sa.

Jed văzu deschizându-i-se înainte calea largă spre succes ; un singur lucru îl stânjenea — lipsa de bani.

Șansele treceau pe lângă el una după alta, și dânsul făcea socoteala ce-ar fi putut câștiga dac-ar fi fost în măsură să cumpere cutare acțiune sau să vă vândă cutare acțiune. Cât de jalnic îi părea cecul pe care-l căpăta în fiecare Sâmbătă seară de la secretarul lui Warrener! Douăzeci și unul de dolari! Ce-ar putea face cu banii aceștia la Bursă?

Se sfătui cu Liza și la început ea se revoltă la gândul de a juca la Bursă; dar argumentul că milioane de oameni jucau totuși — și că dacă membrii bisericii lăsau tot profitul pe seama necredincioșilor, cum să servească asta cauzei Domnului? — făcu oarecare impresie asupra ei. Liza oftă, căci ea însăși n-avea bani, pentru că în fiecare lună trebuia să dea tot câștigul Carriei Meecham. Carrie avea bani și ea nu s-ar împiedeca de scrupule. Jed spuse însă că nici nu se gândea să facă tovărășie cu Carrie, căci lucrul ar fi prea primejdios. Ultima oară când îl luase cu mașina ea se lipise strâns de el și nu lipsise mult... — dar mai bine să nu vorbim de asta!

III.

Se întâmpla adesea ca în timp ce Jed îi făcea lectură, bătrânul să adoarmă. Atunci el se strecura ușurel în odaia alăturată, care servea drept un fel de antecameră; acolo așteptau de obicei servitorii și infirmierii, precum și vizitatorii, când bolnavul nu-i putea primi imediat. Jed închidea ușa și se adâncea în studiul său, până când târâitul soneriei îl chema înapoi la datorie.

Cu unul din aceste prilejuri apăru Mr. Claude-junior.

— Doarme bătrânul? întrebă el și își trase scaunul aproape de tot de Jed. — Aș vrea să stau puțintel de vorbă cu dumneata, Rusher.

— Da, Sir? zise Jed, plin de respect.

— Sunt într-o situație cam grea, tata nu poate veni și nu prea mă bucur de încrederea bătrânului. Ai două urechi și presupun că ești la curent cu intrigile care se urzesc pe aici.

— Da, Mr. Claude.

— Știu că unchiul Wallace și mătușa mea i-au stors bătrânului cam multișori bani și am toate motivele să cred că Mrs. Evarts vrea să-l înduplece să-i lase moștenire casa aceasta. Își închipuie că are drepturi asupra ei, pentru că ani îndelungați i-a ajutat ounicii să țină gospodăria. Ai auzit până acum ceva de o asemenea propunere ?

— Da, Sir, ea a vorbit despre asta.

— Și ce spunea ?

Jed îi istorisi totul, cuvânt cu cuvânt, lucru la care-l ajută prodigioasa lui memorie. Și Mr. Claude scoase din buzunarul dela piept un portvizit din piele neagră, din care extrase ceva minunat, cum Jed nu văzuse încă niciodată : o bancnotă cu dosul galben, netedă și aspră, fără o îndoitură, fără o zbârcitură. Fusese oare Claude-junior la bancă și făcuse rost anume de această bancnotă, pentru a încânta privirea lacomă a lui Jed ? O sută de dolari dintr-odată !

— Vâr-o în buzunar ! spuse Mr. Claude. — Ține ochii deschiși și comunică-mi totdeauna ce fac ceilalți. Te voi răsplăti pentru osteneala dumitale.

— Mulțumesc, Mr. Claude — zise Jed și puse bancnota în siguranță, dar fără nici o grabă lipsită de tact și fără să-i tremure degetele.

— Încă ceva — spuse celălalt ; — poate ți se ivește prilejul să pui o vorbă bună pe lângă bătrân pentru mine și tatăl meu.

— Mă tem că pentru asta nu-l cunosc îndeajuns de bine — replică Jed, modest ; și după o scurtă pauză : — Pot vorbi dechis de tot, Sir ?

— Firește. Dă-i drumul !

— Nu vroiam să fac pe iscoada, Mr. Claude, dar știți bine că prin forța împrejurărilor trebuia să ascult totul.

— Știu.

— Și am impresia — mă iertați că v-o spun — că ați pierdut câteva prilejuri de a vă câștiga simpatia bătrânului.

— Ce vrei să zici ?

— Bătrânul se simte foarte singur și e nemulțumit cu lumea, în general, și pune mare preț pe puțin atașament din partea cuiva. Precum știți, are el o „boală" a lui, ca să zic așa.

— Știu — ajută-ne Doamne !

— Da, Mr. Claude, însă dacă ați putea arăta puțin interes pentru asta și l-ați lăsa să vă explice chestia...

— Așa, care-va-să-zică ! exclamă tânărul, părând că se face deodată lumină în mintea lui. — Tot în acest fel te-ai „vârât" și dumneata la el, Rusher ?

— Eu n-aș folosi expresia asta, Mr. Claude. Eu i-am explicat numai bunicului dumneavoastră, că sunt împotriva reformiștilor și mă cam îndoiesc dacă aș putea fi convertit ; știam însă că e vorba oricum de o teorie importantă și la Universitate noi n-am aflat nimic despre ea, cu toate că ar fi necesar... Pentru mine e totdeauna o plăcere să-i ascult părerile și să discut cu el. La fel și lui îi face o plăcere nespusă.

— Pricep ! spuse trufașul Mr. Claude-junior, cu ton devenit deodată modest.

— Dumneavoastră cunoașteți situația din Europa, Mr. Claude. Nu s-ar găsi acolo vreo țărișoară căreia să-i poată veni în ajutor cu o formă mai dreaptă a reformei proprietății ? Lucrul acesta nu ne-ar atinge pe nici unul din noi în America, știți prea bine.

— Măi să fii, Rusher ! exclamă tânărul aristocrat, plin de însuflețire. — Ai un căpșor pe umeri, nu glumă ! Să știi c-o să ajungi departe !

IV

Soneria târâi și cei doi tineri intrară în camera bolnavului. Jed îl așeză pe bătrân în perne, în timp ce Mr. Claude se întinsese într-un fotoliu mare și după câtva timp spuse :

— Ca să nu uit, bunicule, tocmai am primit o scrisoare dela babacul meu ; scrie că sunt asaltați cu cereri de împrumut din partea Letoniei și Lituaniei, acele mizerabile țărișoare baltice. Dar babacul nu prea e de acord,

căci spune că în orice zi s-ar putea ajunge acolo la o nouă revoluție.

— Cum asta ?

— Foarte simplu. O clică de nobili a monopolizat acolo de veacuri întregi pământul, țăranii nu-s decât niște sclavi, și acum sunt atâțați de bolșevici.

— Nu bolșevicii sunt vinovați, Claude. Timp de treizeci de ani am încercat să-l lămuresc pe tatăl tău, că sistemul agrar din țările acelea este un adevărat blestem.

— Da, cred că babacul și-a dat și el seama în sfârșit de asta, căci scrie că moșiile mari vor fi confiscate, împărțite în loturi și vândute țăranilor.

— Dar la ce va folosi asta ? Lucrul abia va începe dela capăt, tinere. Acei care primesc pământ se îmbogățesc, se mută la oraș și își cheltuiesc renta, prețul pământului va continua să crească și beneficiile vor curge în buzunarele speculanților.

— Tu vrei să ajungi la un rezultat prin impozite ?

— Firește, firește ! Un impozit la nivelul valorii rentei, și atunci nimeni nu va mai dori să aibă mai mult pământ decât poate lucra el însuși. Tatăl tău ar putea într-adevăr face mult acum, dar singurii oameni care au destulă pricepere pentru a aplica un impozit asupra pământului, științificește întemeiat ,sunt bolșevicii aceia pe care voi toți vreți să-i stârpiți.

— De, ce să zic, bunicule, poate că n-ar fi rău să-l aducem pe babacu la ideea asta și să-l îndemnăm să pună chestia la una din conferințele pe care le are. Ar fi o experiență destul de interesantă.

— Mai ales c-ar fi destul de departe de Mountain City ,astfel că n-ar ajunge la urechile propriilor noștri speculanți.

Întocmai ceea ce spusese Jed.

Warrener urmă să analizeze problema proprietății, așa cum se înfățișa ea în Europa Centrală ; cunoștea problemele acestea din fiecare țară în parte, începând din China și până în Peru — trecând prin New-York și Los Angeles. Discutară cu însuflețire, până veni infirmierul ca să-l schimbe pe Jed. Atunci nepotul se ridică și spuse:

— Trebuie să plec.

Coborî împreună cu Jed cu ascensorul și când ajunseră în stradă, zise :

— Hai cu mine cu mașina !

Jed văzu că tânărul era foarte mândru de ceea ce îndeplinise.

— Ei, cum a fost ? întrebă el.

— Minunat ! răspunse Jed. — Urmați tot așa mai departe !

Dar în sinea lui își spuse :

— Idiotule, nici peste o sută de ani nu ți-ar fi dat asta în gând dacă ar fi fost după mintea ta.

Jed se compară cu mai marii pământului și își dădu seama că în orice moment l-ar fi putut pune în umbră pe acest tânăr elegant. Băiatul dela țară fusese nevoit să-și croiască singur drum în viață și de aceea rămăsese mereu activ și elastic ; tânărului Claude însă i se servise totul pe o tavă de argint și afară de partidele de tenis și golf nu fusese nevoit să se străduiască nicăieri.

— Îmi dați voie, Mr. Claude — întrebă Jed — jucați la bursă ?

— Din când în când —răspunse celălalt, precaut.

— Fără să vreau eu ascult când prietenii bunicului dv .stau de vorbă cu el și aflu astfel indicații de mâna întâia. Din păcate nu le pot folosi, pentru că n-am bani.

— Aș putea vinde eu din când în când câteva acțiuni pentru dumneata.

— Vă sunt foarte recunoscător, Sir. De pildă acum ați putea vinde „Continental Steel, căci Mr. Walter Evarts spune că fuziunea de care se vorbise atâta nu se mai face, iar cursurile sunt foarte ridicate.

— Bine. În chestii de bursă moș Walt e mare șmecher.

Când peste câteva zile „Continental Steel“ suferi senzaționala ei prăbușire, Mr. Claude-junior îi mai dădu lui Jed două din acele bancnote netede, spunându-i că acesta era câștigul lui din „micuța captură“. Jed refuză cu un gest calm și zise :

— Păstrați bancnotele, Mr. Claude, și vindeți pentru mine câteva participațiuni „Bonanza Gold“. Mr.

Evarts spunea că au de gând să reducă dividendele anul acesta.

— Dar bine, Rusher — obiectă celălalt — ăia scot mereu aur din pământ!

— Știu, vedeți însă că Mr. Evarts spune că directorii ar avea nevoie de el pentru anumite scopuri și de aceea beneficiul va fi trecut la fondul de rezervă.

V

Lulu Belle veni din nou în vizită. De data asta ea era o frumusețe trandafirie, dela funda din păr până la pantofiorii din picioare. Bunicul dormea, astfel că ea intră în vârful piciorelor în antecameră, se așeză pe marginea unui scaun, puse mâinile împreunate în poală și-și ațintì ochii mari albaștri, asupra tânărului infirmier:

— A trebuit să făgăduiesc că nu-i voi spune bunicului, pentru că el nu are voie să asculte lucruri triste, dar nu strică să ți-o spun dumitale, Mr. Rusher, — nu-i așa?

— Și eu cred așa, Lulu Belle — răspunse Jed. — Despre ce e vorba?

— Mama m-a silit s-o dau pe Gladys.

Lacrimile țâșniră din ochii ei mari și albaștri și ea privi repede spre ușa închisă, ca și cum ar fi vrut să fie gata a-și înăbuși plânsul.

— Am dăruit-o verișoarei mele Polly — urmă copila. — Ea mi-a făgăduit s-o păzească bine și să-i îngrijească de rochii, la fel ca mine, și asta mă liniștește... Dar când am venit acasă, Mr. Rusher, oh!, era atât de grozav, odaia era atât de pustie, de parcă ea ar fi murit. Ai văzut vreodată ceva mort, Mr. Rusher?

— Uneori — răspunse Jed.

— Aveam o păsărică, pe care a înhățat-o pisica; am mai izbutit s-o alung, dar era prea târziu, păsărica a murit și a trebuit s-o îngrop; asta a fost foarte trist, dar nici pe departe n-a fost atât de rău ca acum cu Gladys, pentru că atunci eram mică încă și nu puteam

pricepe prea bine. Crezi dumneata, Mr. Rusher, că și o păpușă are suflet?

— Nu m-am gândit până acum la asta, Lulu Belle. Poate că i-ai dat dumneata unul.

— Așa am spus-o și eu mamei. Dar mama zice c-a fost numai o parte din sufletul meu, pentru că mi-am vârât în cap atâtea. Eu am făcut totul pentru ea, ca și cum ar fi fost un Baby adevărat, uneori m-am jucat cu ea câte o jumătate de zi și Miss Partington turba de necaz.

— O să-i simți mult lipsa acum — spuse Jed.

Întreținea o așa-zisă „conversație fină", ceea ce de asemenea trebuie învățat. Ce ciudat era însă că o persoană în toată firea aproape, se comporta atât de copilărește.

— Mama și Miss Partington — asta e guvernanta mea — nu știau ce să facă cu mine, până când mama a spus că dacă încetez să mai fiu atât de nefericită mă va duce să văd păpușa adevărată a verișoarei Marion. Știai că verișoara mea Marion Barton are un nou Baby?

— Am auzit de asta.

Gândurile lui Jed se întoarseră la pensiune unde informațiile despre legăturile de familie ale Warrenerilor erau colectate și discutate. Același student care cosise iarba la Mrs. Evarts, căpătase acum o slujbă la Mrs. Barton, pe care o chemase înainte Marion Warrener, o fiică a lui Mr. Clive Warrener și sora lui Claude-junior. Noul Baby era deci un strănepot al șefului lui Jed, și Carrie Meecham tăiase afară dela rubrica mondenă din „Post" o fotografie a tinerei și fermecătoarei mame.

— Oh, Mr. Rusher asta e făpturica cea mai dulce pe care am văzut-o vreodată! Dar poate c-ai văzut și dumneata cândva un Baby nou de tot.

— Desigur c-am văzut — spuse Jed și se sili să nu pară stingherit. — Se văd adesea dintr-ăștia.

— Oh, de-aș putea avea un astfel de Baby adevărat, aș uita-o pe Gladys. Are mânuțele cele mai micuțe care se pot închipui și atât de trandafirii și calde, degetuțe atât de mici... nici nu-ți vine să crezi că poate

exista ceva așa de mititel... dar vezi unghișoarele și totul ce mai e și atunci trebuie să crezi ; îți prinde degetul și-l ține strâns — ceva atât de palpitant n-am mai întâlnit încă ! Și se uită la tine ca un om adevărat, te urmărește cu privirea și din când în când râde așa de comic... știi, aude ce se vorbește și râde împreună cu tine. Găsesc că e minunat că așa ceva mic trăiește și crește.

— Da, e drept — spuse Jed, precaut.

Ochii mari albaștri ai fetei priviră în ochii negri ai tânărului și o expresie de seriozitate apăru pe chipul ei.

— Mr. Rusher, n-ai vrea să-mi spui... ?

— Ce anume, Lulu Belle ?

— Vreau să aflu de unde vin acești babyșori.

Sângele îi năvăli în obraji cu atâta putere lui Jed, încât se temea să nu bage de seamă Lulu Belle.

— Da... — îngâimă el — cred că asta ar trebui s-o întrebi pe mama dumitale.

— Am întrebat-o, dar ea nu vrea să-mi spună. Zice mereu că Sfântul Nicolae aduce copiii, dar asta nu poate fi adevărat. Eu nu mai cred în Sfântul Nicolae, — și cum are să vină el primăvara ? Apoi mama spunea că-i aduce doctorul cu el într-o geantă și când am întrebat de unde-i are doctorul, ea mi-a răspuns că dela spital, și atunci eu am întrebat cum ajung ei la spital, la care ea n-a mai vrut să-mi răspundă nimic. Ce și-o fi închipuit mama nu știu, dar de câte ori o întreb de asta îmi spune să fiu cuminte !

Jed, care crescuse la țară, printre vite, crezuse totdeauna că orice copil cunoaște fenomenul procreării. Una din cele mai îndepărtate amintiri ale lui era aceea despre vaca familiei, care dădea lapte proaspăt pentru copii : viețelul se cam lăsa greu să iasă, bătrâna vacă mugea de nu știu câte ceasuri, și atunci Zack Rusher sosind acasă în galopul calului, o făcu pe moașa, în timp ce, cei patru copii erau de față și priveau plini de curiozitate amestecată cu groază. Afară de asta Jed o auzise pe soră-sa povestind unei vecine că el-însuși venise pe lume înainte de vreme și că mamă-sa nu avusese pe nimeni alături, decât pe Liza, pe atunci în vârstă de șase

ani ; Liza fusese martoră la toată întâmplarea, văzuse chinurile mamei și trebuise să țină în brațele ei bucata aceea de carne roșie care era noul născut, în timp ce mama îi tăiase ața buricului. Poate că acesta era motivul pentru grija pătimașă pe care o purta ea lui Jed, călăuzindu-l pe calea spre succes.

VI.

Tocmai în clipa aceasta târâi soneria.

— Asta-i bunicul ! spuse Lulu Belle și Jed intră în camera bolnavului, unde o anunță.

Era o după-amiază însorită de mai. Warrener o rugă pe copilă să coboare în grădină, unde va veni și el. Și acum urmă o operație nu prea ușoară, născocită de Jed și un ajutor de grădinar, un flăcău voinic venit și el proaspăt dela țară. Ajutorul de grădinar fu chemat, masa de citit fu dată la o parte, fotoliul de lemn fu împins lângă pat. Împinseră apoi o scândură lustruită sub o sută de kilograme ale bătrânului, și cu ajutorul acestei scânduri el fu așezat pe fotoliul cu rotile. Cu mâinile el ajută la menținerea echilibrului, dar sărmanele-i picioare erau moarte. Ele îi fură acoperite cu un pled. După aceea fu dus la ascensor, coborât pe verandă de unde, pe un fel de tobogan, fu împins încetișor în grădină.

Și iată-i pe Lulu Belle și bunicul ei hoinărind — dacă se poate zice așa — alături unul de altul pe potecile întortochiate. Viața animală era uitată și regatul plantelor ocupă primul plan : toate acele mlădițe firave, verzi, care-și scoseseră capetele deasupra pământului și care-și desfășurau acum splendoarea în lumina soarelui ! Probabil că în regatul plantelor nu există nimic necuviincios sau imoral și Miss Partington vorbise protejatei sale despre spori, pistiluri, polen, despre albine și semințe. Lulu Belle cunoștea toate florile și toți arbuștii precum și feluritele lor stadii de creștere ; ea îi ținu simpaticului Mr. Rusher un adevărat curs de botanică și-i arătă bunicului locul unde fuseseră sădite lalelele

olandeze și împreună cercetară cu privirea pământul bătătorit, dar nu găsiră nici o urmă de mlădiță. Într-una din laturile proprietății se afla o seră mare și în căldura umedă de sub acoperământul ei de sticlă ei inspectară bananii în floare, portocalii cu fructele lor aurii, orhideele și alte plante ciudate, pe care drăguțul Mr. Rusher nu le cunoștea nici după nume.

Iată ce visase Jed toată viața — asta era lux, asta era putere! Să stai să cultivi sfeclă de zahăr, pe care s-o vinzi apoi unei societăți anonime exploatatoare, pe preț mai mic decât cheltuielile de producție? — Nu! Ci să sădești trandafiri de rasa American-Beauty cu tulpini înalte de nouăzeci de centimetri, pe care să-i poarte apoi o regină a saloanelor într-o sală de bal. Să te târăști prin noroi și să te alegi cu bătături la mâini și picioare? — Nu! Ci să te plimbi în lux și eleganță — sau chiar să fii plimbat într-un fotoliu pe rotile — în timp ce grădinari respectuoși își scot șapca în fața ta și sunt fericiți când îi lauzi pentru munca lor.

Da, așa va trăi Jed într-o zi — și până atunci nici nu mai era atât de mult. El hotărî brusc să-și facă și dânsul o seră cu banane, portocali și orhidee, la fel va avea și el o fiică cu păr auriu, vreo frumusețe albastră sau trandafirie, care-i va da lecții de botanică și-i va arăta locul unde fuseseră sădite lalele olandeze! Și pentru că tot era la asta — fantezia bogată a lui Jed făcea sărituri uriașe — de ce nu chiar pe această „Belle"? Ea era destul de frumoasă ca să satisfacă ambiția lui nemărginită, și — ceea ce atârna și mai mult în cumpănă — dânsa se afla în imediata apropiere, și el avea șansa s-o dobândească. Ce va trebui el să facă pentru a câștiga premiul acesta? Cunoștea răspunsul, îl cunoștea foarte bine: va trebui să câștige bani. Fără această condiție prealabilă candidatura lui ar fi o nerușinare, ba chiar o crimă. Pe de altă parte, va trebui să facă avere cât mai repede, căci Lulu Balle nu va aștepta, — procesele Naturii nu pot fi oprite în loc.

CAPITOLUL 9

FULGERUL

I.

Dimineața Jed urma cursurile universitare. La o prelegere care avea loc după-amiază trebui să renunțe, dar își propuse să se pună la curent în timpul verii. Numai de l-ar ține zeii în viață pe bătrânul Warrener, pentru ca el să-și poată păstra toată vara slujba asta minunată, în loc de a hoinări prin țară, spre a vinde nevestelor de fermieri mape cu fotografii, sau volume „prin subscripție", sau aparate de muls vacile!

Vestea despre norocul lui ajunsese la urechile majorității colegilor săi și-i făcuse un renume. Mulți știau cât este de imoprtant să ajungi în apropierea bogătașilor, dar numai puțini visaseră, chiar în visurile lor cele mai îndrăznețe, de o ocazie atât de fericită, cum i se ivise acestui tânăr, de la țară. Felul său reținut începu deodată să facă impresie, oamenii își spuseseră despre el tot felul de lucruri, care erau însă cu totul altfel decât era realitatea.

Rectorul Saybuck îl opri în curtea Universității:

— Ce aud, Rusher? Ești în slujbă la Mr. Warrener?

— Da, Sir, m-a chemat ca să-l îngrijesc, și firește că n-am putut refuza.

— Dar ce faci acolo?

— Stau în fiecare după-amiază trei ceasuri la el, servindu-l cu ce are nevoie. Cea mai mare parte a timpului îi fac lectură.

— Ce-i citești?

— Ziare, reviste. — ce-mi dă.

— Și scrisori radicale și nelegiuite?

— Da, Sir, din păcate și dintr-astea. Dar nu mă las influențat de ele. Îmi intră pe-o ureche și-mi iese pe cealaltă.

— Fii cu băgare de seamă, tinere prieten! Eu mă voi ruga pentru mântuirea sufletului d-tale. Nu mi-aș ierta niciodată dacă unul din elevii mei ar cădea în lațurile

ispititorului ! Nu uita că Satan e viclean și el știe să aleagă momeala cu șiretenie.

— Cred că pricep ce vreți să spuneți, Sir. Dar eu nu mă voi lăsa prins.

Răspunsul lui Jed suna foarte încrezător ; în realitate însă nu se simțea chiar atât de sigur de sine. În inima lui se petreceau lucruri pe care el însuși nu vroia să și le mărturisească — le împingea doar în lături și închidea ochii. Aproape în fiecare zi îl năpădeau gânduri ciudate și i se impunea o convingere și anume : că e mai bine să apreciezi faptele vieții după regulile judecății omenești sănătoase, decât să te conduci după un sistem de învățături despre care părinții, profesorii și pastorii îți spun că ar fi sfânt.

Zadarnic își spunea Jed că toate lucrurile acestea nu-l interesau, că el nu vroia decât să parvină în viață. Gândul acesta primejdios, nou, ademenitor era șoptit sufletului său zi de zi. De o parte iată-l aici pe patronul lui, care pune vreo întrebare vicleană sau face vreo observație fără importanță, care să-l rușineze pe el, Jed, pentru că el tot mai crede în lucruri prostești, naive, pentru că îi e teamă să se apropie cu creierul lui de problemele vieții ! Iar de cealaltă parte Liza, care-i supraveghează și e înspăimântată la gândul că prețiosul suflet al frățiorului ei ar putea să fie primejduit — de dragul unui folos lumesc — prin contactul cu un păcătos de ateu ! Fii atent la pașii tăi, Jed Rusher !

II.

„Captura mică“ a lui Claude-junior cu „Bonanza-Gold“ avu un rezultat favorabil, iar o nouă încercare, care se întemeia pe indiciul că se crease un trust cu scopul de a provoca urcarea acțiunilor „Petrolului Pacific“, îi reuși de asemenea. Jed adunase un mic capital și foarte curând va fi în măsură să speculeze pe socoteală proprie.

Afară de Liza el nu povesti nimănui de câștigurile sale, iar banii îi depunea la Casa de economie poștală,

ceea ce nu bătea la ochi. Singurul lux pe care și-l îngădui fu un costum elegant după ultima modă, pe lângă o așazisă, „garnitură" — adică pălărie, cravată, pantofi, ciorapi asortați și mănuși pentru ocaziuni solemne. El își întemeia viitorul pe convingerea că, pentru a deveni bogat, trebuia să te alături de cei bogați, și unul din primii pași indispensabili pentru aceasta era să fii îmbrăcat la fel ca ei, și nu ca acele ființe prăpădite care dau târcoale palatelor lor și privesc printre zăbrele.

În purtarea sa Jed deveni și mai rezervat ca până atunci. Era pentru dânsul un izvor de necazuri faptul că oamenii încercau să se apropie de el și să stoarcă informațiuni. Să se ducă singuri și să-și procure ce le trebuie! Ce prostie ca toți domnii aceștia să-și închipuie că el îi va ajuta să încheie asigurări de viață sau să vândă automobile ori răcitoare electrice bogaților săi prieteni! Sau Carrie Meecham, care cu toată seriozitatea îi făcuse propunerea s-o schimbe pe Miss Hugins a ei pentru Mrs. Claudius G. Warrener! Fetei îi dăduse în gând că Mrs. Warrener ar putea face o afacere cu banca la care lucra ea și prin asta să ridice prestigiul Carriei; dânsa dădu de înțeles că, dacă tânărul aranja asta, ea o va hotărî pe Miss Hugins să invite odată la masă pe Liza și Jed. Bătrâna doamnă a Carriei îmbătrânea tot mai mult și poate că va avea într-o zi nevoie de cineva care s-o îngrijească. Ca și cum Jed Rusher s-ar gândi să-și petreacă restul zilelor servind pe niște schilozi bătrâni!

Și la Universitate erau unii care nădăjduiau să înhațe o bucată din cozonacul de Crăciun al lui Jed: vreo slujbuliță pe timpul verii în grădina lui Warrener, un loc de șofer sau de meditator. Cîțiva din cei mai șireți, care auziseră că Jed e în relații cu marii financiari, ca de pildă cu „Moș Walt" — așa era cunoscut în cercurile bursiere Mr. Evants — începură să arunce undița după „tuyau'-uri, dar fură puși la locul lor cu toată hotărârea.

Toți afară de unul: Dick Sunstorm. Jed știa că Dick era un băiat vrednic în toată puterea cuvântului. El se pricepea să „vândă", și, mai curând sau mai târziu Jed va avea ceva de vânzare, în stil mare, în întreaga Ame-

rică ! Un om ca Dick, care știa cum trebuie umblat cu o gospodină, va ști să umble și cu un milion de gospodine și Jed se va folosi de talentele lui ; nu vreo tovărășie de afaceri, — nimic prin care Jed s-ar lega — ci un salariu fix și tantieme, care-l vor menține pe Dick în formă.

Jed îl puse să-i jure discreție absolută, apoi îl inițiе în taina trustului care urma să determine ridicarea cursului acțiunilor „Petrolului Pacific". Dick n-avea mulți bani puși de-o parte, dar risca să-și împrumute ceva și, conform înțelegerii, trase jumătate din acțiuni pentru Jed ; amândoi făcură o afacere strălucită. Din clipa aceasta Dick jucă rolul știucii flămânde care înnota în iazul cu crapi al lui Jed. În vara asta nu plecă la țară cu listele lui de subscripție, ci își procură de lucru în oraș și așteptă „tuyau"-ul următor.

III.

În fiecare zi Jed cunoștea noi membri ai familiei Warrener și își îmbogățea cunoștințele asupra moravurilor, limbajului, îmbrăcămintei, concepțiilor și al acelui *tout ensemble* al plutocrației. Într-o zi apăru „Charlie" Eddystone cu soția sa, a doua fiică a bătrânului Warrener ; în casă era numită „Mrs. Lou". „Charlie" era un tip elegant, jucător de polo, obișnuit al curselor și sportiv entuziast ; avea obrajii roșii, sănătoși, și înclinație spre „embonpoint", împotriva cărui lucru încerca să lupte prin toate sforțările corporale, afară doar de sforțarea de voință de a mânca mai puțin. Mrs. Lou era soția potrivită pentru el ; veselă, gălăgioasă ,puțintel vulgară, cum credea Jed, cu toate că el nu știa dacă era de-ajuns de bine informat cu privire la lumea mare pentru a-și da această părere. Iarna Mrs. Lou se arăta îmbrăcată într-o mantilă galbenă din blană de leopard cu pete negre, iar acum în primăvară purta kimonouri chinezești roșu-aprins cu balauri aurii, sau albastre cu păuni verzi și purpurii. Vocea ei era puternică și pătrunzătoare, mai potrivită pentru terenul de polo decât pentru o odaie de bolnav ;

când se amuza dădea capul pe spate și râdea atât de tare încât se auzea în toată casa.

Lui Jed îi plăcu, pentru că spunea ce gândea, și pentru cineva care era în căutare de informații asta era de mare folos. Ea spunea adevărul asupra familiei, precum și asupra „societății" din Mountain City, pe care o cunoștea destul de bine, cu toate că își petrecea aproape tot timpul în călătorii și, împreună cu bărbatul ei, colinda dela un capăt al continentului la altul, între Bar Harbor din statul Maine și Colorado în California, participând la cursele de cai, partidele de polo, excursii cu iahtul și alte distracții de soiul acesta.

— Papa — obișnuia ea să spună — eu am numai o viață de trăit și pe asta mi-o voi trăi așa fel cum îmi place și nu-mi las eu inima smulsă din trup de niște pisici bătrâne. Vin acum dela o partidă de bridge... douăzeci și opt de indivíde erau adunate acolo... se terfeleau una pe alta și nu lipsea mult să se ia de chică. În fiecare zi fac jurământ să nu mai am relații cu bărbați ; îl și țin jurământul până când într-una din aceste seri călduțe de primăvară un altul va începe să-mi facă curte.

Acum se întâmplă ceva uimitor : Warrener întinse mâna spre masa de lângă pat, unde se aflau țigările și chibriturile sale, luă cutia cu țigări [1] și, în toiul discuției, o întinse fiicei sale, iar ea luă o țigară, și-o aprinse, trase câteva fumuri, apoi o contemplă ca să vadă ce marcă era. Continuă apoi să fumeze și discută mai departe cu tatăl ei chestiuni de familie.

Jed își ascunse uimirea îndărătul cărții din care citise până atunci. El se deprinsese să vadă pe toate conițele din societatea bună fumând țigarete ; văzuse la țară, unde trăise, femei bătrâne trăgând din pipele lor fabricate din coceni de porumb ; dar ca o femeie să fumeze o țigară dintr-astea groase și lungi, și încă în prezența tatălui ei — așa ceva nu mai pomenise !

---

[1] E vorba de țigări de foi ; precizez aceasta pentrucă la noi nu se face deosebirea între țigări și țigarete ; primele sunt, în mod necesar. de foi, pe când celelalte sunt tocmai... țigarete ! *(n.tr).*

— Papa, atâta doar vreau să-ți mai spun, că știu că ei toți dau târcoale banilor tăi, vor să pună mâna pe bijuteriile mamei, pe tablouri, pe mobilele de preț și toate celelalte de care au nevoie pentru locuințele lor, — și vreau să-ți mai spun numai că poți face orice poftești, dăruiește tot ce vrei, Charlie și eu abia ne ținem deasupra apei, dar nu dorim să-ți amărâm ultimii ani de viață. Mă tem că n-ai prea multă bucurie de pe urma copiilor tăi, însă tu știi cum stau lucrurile astea..., eu trebuie să fiu mereu lângă Charlie ca să gonesc „vampele", — Dumnezeu știe ce găsesc ele la bucătoiul ăsta de carne de vită, căruia trebuie să i se facă masaje în fiecare zi... Se vede că zâmbetul lui are ceva atrăgător, și sunt nevoită să stau mereu de veghe, ca să le alung, — ăsta e un truc pe care l-am învățat, le vorbesc cât se poate de deschis și tare de tot, în așa fel încât aude tot terenul de golf, și atunci ele fac cale întoarsă și o iau la sănătoasa.

Mr. Lou dădu capul pe spate, gura i se deschise și dintr-însa ieși un hohot de râs pe care l-ar fi putut auzi întreg terenul de golf, dacă acesta n-ar fi fost la cine știe câți kilometri depărtare. Iar Charlie era de față și rânjea prietenos, părând să nu fie câtuși de puțin supărat că se vorbea despre el ca de un „bucătoiu de carne de vită." O veche tradiție a Vestului îngăduie să-ți tratezi cunoștințele cu anumite cuvinte injurioase, cu condiția să zâmbești cu acest prilej!

Când Mrs. Lou își aduse aminte să plece în cele din urmă, tatăl ei oftă și-i zâmbi lui Jed. Era pentru întâia oară că Jed îl auzea criticându-și copiii, cu siguranță numai pe motivul că Mrs. Lou provocase ea singură critica și pentru că defectele ei erau așa de vădite încât nimeni nu le-ar fi putut trece cu vederea.

— Prost crescută, ce zici, Rusher? spuse bătrânul.

— E greu să izbutești totdeauna în ceea ce îți propui — replică Jed, cu aer de filosof.

— Acum știu ce-aș fi trebuit să fac — acum când e prea târziu. N-aș fi trebuit să dau nici unuia din ei nici măcar un cent, și astfel ar fi fost nevoiți să-și croiască singuri drumul, așa cum faci d-ta.

— Da, atunci abia te trezești cu adevărat Mr. Warrener!

— Știam asta, dar îmi venea prea greu. Afară, în lume, omul își poate apăra chiar ideile, — acasă însă sunt femeile, care au mult prea multe mijloace să-ți amărască viața, și acestei presiuni nu te poți împotrivi. Fiul meu vroia musai să studieze la Yale, pentru că nobilii săi prieteni studiau și ei acolo, și îi trebuia bani ca să ție pas cu ei. Fiicele mele țineau morțiș să intre în pensionul cel mai scump pe care l-a înființat vreodată o escroacă, pentru a fi pe picior de egalitate cu fetele regilor de mine și baronilor de turme de vite. Acum sunt toate „culte" și eu nu mai am nici cea mai mică înrâurire asupra lor.

Bietul milionar mai ofită odată din rărunchi și luând ultimul număr din revista reformistă, începu să însemneze textele care urmau să fie tăiate afară, pe care Jed trebuia să le pună bine în dulap și cu care nici el, nici nimeni altul nu va mai da ochi vreodată.

IV.

Mrs. Marion Warrener-Burton aduse pe primul ei născut pentru a-l prezenta capului familiei. Ea apăru cu adevărată pompă regală; o bonă franceză, îmbrăcată în alb, cu o bonetă de care atârnau pe spate panglici lungi albastre, ducea prețiosul copil pe o pernă cu dantele. Jed nu văzuse încă așa ceva, dar sesiză imediat că asta era „ceea ce se cere". Dela cea dintâi privire toată lumea trebuia să bage de seamă că micuța vietate de pe perna aceea era hărăzită să ajungă a domni peste un regat al cărbunelui, al oțelului, al petrolului, al sfeclei de zahăr sau al vitelor. Viermușorul acela se numea Lydia Abercrombie Warrener-Burton și era al patrulea strănepot; „Claude-junior" avea un fiu, apoi mai era o nepoată mai mare, care avea un fiu și o fiică.

Firește că tânăra mamă era plină de mândrie de opera ei. Puțintel palidă încă de pe urma ceasurilor grele ale nașterii, ea se așeză repede pe fotoliul cel mai comod;

ieșise pentru prima oară și alergase imediat la bunic, ca să-i arate copilul. Perna cu prețioasa povară fu așezată în brațele bunicului iar el contemplă țâncul, scoase acele sunete despre care se presupune că fac plăcere sugarilor, încercă, atât cât putu mai bine, să imite zâmbetul viermușorului, și spuse că el semăna cu mamă-sa, dar și mai mult cu bunica, însă nu prea mult cu străbunica. Atinseră chestiunea dacă în familia Warrener se întâlneau mai des ochi căprui sau albaștri, păr castaniu sau blond și ce transformări se produc în culoarea părului sugarului.

Viața urzea vraja ei în jurul bietului bătrân, întinse din nou picioarelor sale damblagite o cursă, momindu-l cu iubire și speranță. Cum puteai privi în acest obrăjor nevinovat, cu surâsul lui proaspăt important din cer, cu carnea lui moale, gingașă, cu degetuțele-i ca niște bețe de chibrituri... — și să-ți imaginezi că urma să devină cu timpul o femeie setoasă de plăceri, care-și pune ca sarcină să înăbușe orice idealism din sufletul unui bărbat, să-i nască copii și să ceară apoi să fie înscriși la cea mai nobilă Universitate sau la pensionul cel mai scump ! Nu, strănepoții săi vor fi desigur mai inteligenți și mai fericiți, își spuse sărmanul bătrân milionar, ale cărui picioare se și aflau în mormânt.

Jed se uită la tânăra mamă și din nou trebui să se gândească la Liza, care era atât de deosebită de ea. Îndată ce aceste cucoane din lumea mare îmbătrâneau, le apăreau pe față cicatricele din luptele pentru dragoste, avere, lingușire, prestigiu și toate câte mai erau — hrană pentru sufletul lor. La vârsta de douăzeci sau douăzeci și doi de ani însă, ca Mrs. Marion, era fermecătoare. Să te tot uiți la ele : pielea fără nici o cută, glasul moale, manierele distinse, mereu zâmbitoare, vesele și amabile. Fuseseră învățate cât se poate de exact cum să se coafeze și cum să se îmbrace, ce culoare se potrivea mai bine tenului lor, ce croială și stil le scoteau mai bine în relief formele. Știau cum trebuie intrat într-o cameră, cum te lași prezentat cuiva, cum te comporți în orice situație.

Viața le cruța de toate experiențele surprinzătoare, dureroase, chiar și atunci când căpătau un copil. Acesta nu venea prea devreme pe lume, pentru că medici de specialitate și infirmiere erau la datorie și știau precis ce trebuie făcut, astfel că la două sau trei săptămâni după fericitul eveniment, fermecătoarea mamă părăsea casa, puțintel cam palidă încă, dar mereu zâmbitoare, sigură de sine și ferm convinsă că bunicul — amintîndu-i-se în mod delicat printr-o vizită — va adăuga testamentului său o clauză magică, prin care să-i fie atribuită micuței Lydia Abercrombie Warrener-Barton acea câtime de siguranță și putere care i se cuvenea, ei și copiilor și nepoților și strănepoților ei, până la sfârșitul vremurilor capitaliste.

V.

Lulu Belle intră în odaie. Ea auzise de vizita plănuită și folosi prilejul ca să-l mai vadă odată pe noul Baby. Alergă s-o sărute pe verișoara ei Marion, îl sărută pe bunicul ei pe obrazu-i vestejit, apoi dădu fuga la mormolocul omenesc de pe pernă. Oh, ființișoara asta fermecătoare ! Dacă cel puțin ar avea și ei acasă un astfel de Baby nou-nouț !

— Oh ,verișoară Marion, n-ai putea să ne-o împrumuți pentru câtva timp ? Oh, verișoară Marion, ar prinde-o atât de bine în leagănul pe care-l aveam pentru Gladys !

Lulu Belle era îndrăgostită la nebunie de această păpușă vie, care știa atâtea pe care nu le știau nici cele mai scumpe păpuși din marile magazine ! Era pe deplin mulțumită chiar dacă putea sta numai acolo și să se zgâiască la minunea aceea. Dacă i se îngăduia să-i ridice rochița și să se uite cum se mișcau și se chirceau degetuțele roșii dela picioare, ea începea să țipe de bucurie și cerea să vină cineva să privească și el chiar dacă ar fi numai simpaticul Mr. Rusher, dacă toți ceilalți erau prea ocupați cu conversațiile lor. Se vede că Lulu Belle știa franțuzește, căci îi tot dădea cu gura

adresându-se bonei franceze, ceea ce făcu mare impresie asupra lui Jed. El învățase cu mare greutate franceza la școală și nu-și închipuia că cineva ar putea fi în stare să vorbească atât de lesne această limbă.

După ce mama și copilul plecară, Lulu Belle mai rămase câtva timp, ca să joace cu bunicul o partidă de șah ; el o putea bate mereu, dar făcea intenționat greșeli, ca s-o lase pe ea să câștige. Se distrau de minune și când veni infirmierul celălalt, ca să-l schimbe pe Jed, se întâmplă să vină și mașina pentru Lulu Belle. Astfel Jed avu plăcerea s-o însoțească pe frumoasa copilă prin tot coridorul, să coboare împreună cu ascensorul și s-o conducă la ieșire.

Îndată ce părăsise odaia bolnavului, Lulu Belle începu :

— Oh, Mr. Rusher, mămica mi-a spus de unde vin copilașii.

— Adevărat ? exclamă Jed, izbutind să dea glasului un sunet normal.

— Da, mi-a spus că ei vin din trupul mamelor lor. Ai auzit d-ta vreodată ceva atât de nostim ? La început credeam că e vorba iar de un basm dintr-acelea pe care le născocea ea, dar m-a încredințat că e chiar adevărat, și mi-a spus că m-a purtat și ea odată sub inimă și când m-am născut, am ieșit dintr-însa vie ca mica Lydia

Jed Rusher, țineai să intri în societatea bună și să înveți a duce conversații elegante, — ei bine, iată acum o probă despre asta ! Așa discută fetele bogătașilor cu tinerii lor cunoscuți, în timp ce pășesc prin coridorul casei bunicului lor. Și încă fără cea mai mică stinghereală, fără să coboare măcar glasul, fără să le pese c-ar putea fi auzite de bunica, de tanti Lucille, de secretar, de menajer, de cameristă, sau de Butler.

— Ai știut asta, Mr. Rusher ? stărui copila.

— Da, am știut-o — răspunse el.

Gâtul îi ardea și flăcările amenințau să-i cuprindă urechile și obrajii. Dintr-o privire se încredință că nu mai era nimeni în jur ; dar câteva din ușile odăilor stăteau deschise și dacă această convorbire ar fi fost auzită

de cineva, lucrul putea însemna pentru el pierderea slujbei.

— Și n-ai vrut să mi-o spui ! zise ea, cu imputare. — Mama făcea impresia că se rușinează, dar eu găseam că lucrul e nespus de fermecător, și o iubesc acum cu atât mai mult pe mămica. Zicea că a avut dureri groaznice când am ieșit dintr-însa, dar mai mult n-a vrut să-mi spună.

Intrară în ascensor. Jed închise amândouă ușile și apăsă pe buton. Acum era în siguranță cel puțin pentru câteva minute ; zumzetul mașinăriei va acoperi glasul copilei. Acesteea însă puțin îi păsa și se părea că nu-și dă seama că la mijloc e ceva neobișnuit.

— Nu vroia să-mi spună cum trebuie făcut ca să capeți un copil. Spune-mi d-ta, Mr. Rusher ! Lucrul se-ntâmplă cu totul de la sine, sau e nevoie să faci ceva ?

Flăcările atinseseră acum fruntea lui Jed.

— Oh, văd eu, nici d-ta nu vrei să-mi spui. Te rog, spune-mi ! Trebuie să fii mare de tot, sau poți căpăta un copil și când ești atât de tânără ca mine ?

Ascensorul opri la parter și datoria lui Jed, ca gentleman, era să deschidă ușa și s-o lase pe fată să treacă înainte. Genunchii îi erau moi însă, mâinile îi tremurau. Ce s-ar întâmpla dacă ar sta cineva afară — vreun membru al familiei sau un servitor — și ar auzi numai o singură frază din această convorbire ? Da, înainte ca Jed să atingă clanța ușii, trebuia să-i șoptească acestui copil : „Tăcere, Lulu Belle ! Tu ești o ființă pervertită și cu apucături nefirești, îți lipsește cu totul acea modestie și reținere care sunt înnăscute fiecărei făpturi femeiești cinstite și cumsecade". Sau cel puțin atâta ar trebui să spună : „Vezi să nu te-audă cineva ! Nimeni n-ar vedea cu ochi buni auzindu-te punând astfel de întrebări unui tânăr".

Dar în capul lui Jed era mare încâlceală și de data asta judecata lui era prea înceată. El deschise ușa interioară de bronz, apoi cea exterioară, și Lulu Belle ieși, rămânând în așteptare, în timp ce el închidea la loc amândouă ușile. Ea nici nu stătu măcar să se uite dacă

se afla cineva prin apropiere. Jed însă, cuprins de spaimă, privi în toate părțile. Slavă Domnului, nu se vedea nimeni! Dar câteva uși stăteau larg deschise și acolo în umbră se aflau scaune pe care ar putea ședea cineva. Chibzuiește repede, Jed și fii cu băgare de seamă!

— Cred, Lulu Belle, că dacă ai întreba-o cuviincios pe mama d-tale, ea îți va explica ce trebuie într-adevăr să știi.

— Dar ea nu vrea, Mr. Rusher! — zise copila, în timp ce păşeau unul alături de altul, îndreptându-se spre ieșire. — Însă eu sunt hotărâtă să aflu, — și știi pentru ce? Pentru că vreau să am eu însămi un baby,

— Oh, nu, Lulu Belle!

— Dacă nu-mi spui d-ta cum se face asta, voi găsi pe altcineva care să mi-o spună. M-am gândit să te întreb pe d-ta pentru că ești la Universitate și știi totul. Oh, te rog, Mr. Rusher, spune-mi cum! Gândește-te numai cât aș fi de fericită dac-aș putea avea și eu un baby, întocmai așa de dulce ca al Lydiei! L-aș așeza în leagănul în care a stat Gladys, l-aș spăla, l-aș îmbrăca și l-aș îngriji mereu. N-aș fi nici prea mare ca să-l păstrez, căci numai pentru păpuși devii prea bătrână. Uită-te, de pildă la verișoara Marion, ea e mare, dar toți sunt de părere că e cât se poate de just ca să aibă un baby veritabil.

Ajunseseră la ușa principală, pe care Jed o deschise. Cu mintea lui încâlcită izbuti să gândească în felul următor: „Obrajii mei ard, toată fața îmi e roșie, șoferul va băga de seamă asta și poate că în mașină se află și guvernanta. În orice caz ei nu vor vedea cu ochi buni dacă o conduc pe Lulu Belle până la mașină, de fapt nici nu trebuie s-o cunosc".

Rămase deci în prag și spuse:

— Am uitat că trebuie să îngrijesc de ceva pentru bunicul d-tale, Lulu Belle. Trebuie să mă întorc.

— Te rog, spune-mi-o, Mr. Rusher! Sau spune-mi cel puțin pentru ce nu vrei să-mi spui!

— Nu pot, Lulu Belle, nu pot. La revedere.

Și bietul tânăr din regiunea cu vite porni repede înapoi în casă, închizând în urma lui ușa mare și grea.

CAPITOLUL 10.

CRIZA.

I.

Fă o plimbare lungă, Jed Rusher, și încearcă să alungi fierbințeala care ți-a năpădit sângele! Lasă să aștepte mâncarea la pensiune în timp ce tu colinzi străzile, și rumegă toate acele gânduri care nu vroiau să-ți vină în minte în acele trei sau patru minute de necrezut!

Întâi: e cu putință ca o tânără fată să nu cunoască nimic asupra obiectului procreației, nimic din rolul sexului masculin și feminin, din fenomenele fecundației și sarcinei? Unui tânăr de la țară îi vine greu să creadă așa ceva. Jed își aminti de sute de scene la care fusese martor, de comportarea feluritelor animale; vite, cai, câini, găini, păsări sălbatice, — toate dăduseră răspuns întrebării feciorului de țăran. El trebui să-și spună că Lulu Belle nu avusese niciodată prilejul să vadă asemenea scene și poate că nici nu fusese prea adesea singură cu alți copii, pentru a nu auzi glumele și aluziile lor. Se părea, deci, că ignoranța ei era într-adevăr veritabilă.

Jed socotea ca ceva de la sine înțeles că orice femeie cumsecade e înzestrată cu o moralitate înnăscută, care-i spune ce nu trebuie să facă, despre ce nu se cade să vorbească și nici măcar să gândească. Într-adevăr, asta era pentru el deosebirea propriu-zisă dintre o femeie „cumsecade" și una „stricată". Acestea din urmă vorbesc fără sfială despre asemenea lucruri și își potolesc poftele ca vitele, pe când femeia cumsecade își întoarce privirile și fuge chiar numai de simpla imagine a păcatului. Lucrul acesta îl face cu totul instinctiv, pentru că Dumnezeu, în marea-i bunătate, a creat-o astfel.

Liza era o femeie cumsecade — nici nu ne putem închipui alta mai cumsecade ca ea — și dânsa îndrumase gândirea lui Jed în această direcție. Despre reproducerea animalelor iei cunoștință, căci Dumnezeu le-a po-

runcit să se înmulțească în felul acesta : „Dumnezeu a creat partea bărbătească și cea femeiască", glăsuiește Biblia. Viața fermierului atârnă de această înmulțire și astfel lucrul devine o simplă necesitate. Îndată însă ce e vorba de om, cauți să ocolești subiectul cât se poate și când vorbești despre el, o faci numai cu o anumită stinghereală, cu simțământul unui „Pst, Pst !" care atârnă în aer. Atmosfera aceasta constituie dovada cumsecădeniei tale, a justeței instinctului și educației tale.

Din acest punct de vedere Lulu Belle nu era câtuși de puțin „cumsecade". Putea însă Jed susține că era „stricată" ? Sau poate nu înțelesese el ceva prea bine ? Liza îl prevenea totdeauna de stricăciunea bogătașilor trândavi. Se vede că ea știa mai mult decât el și de aici veneau toate îngrijorările ei. Știa dânsa cumva că tinerele fete, care trăiau în case bogate, cu guvernante și numeroși servitori, aveau obiceiul să-și dorească copii extra-conjugali ? Dar asta nu se potrivea de fel cu cealaltă învinuire, pe care o auzise adesea, și anume că soiul acesta de femei se împotriveau cu totul să aibă copii, ba chiar născociseră infamia aceea cu controlul nașterilor și preferau să umble în brațe cu pisici de Angora și pekinezi decât cu babyșori.

Toate astea erau într-adevăr foarte încâlcite și Jed încercă să se descurce ; în timp ce se plimba prin străzile și parcurile din Mountain City, spiritul său era răscolit până-n adâncuri și el era mai aproape ca oricând până atunci de a privi în față adevărul gol-golut.

E adevărat că bogăția corupe sufletul ? O credea el într-adevăr, o credea Liza într-adevăr ? Dacă da, atunci de ce vroia dânsul să devină bogat și de ce-l ajuta Liza la asta ? Nu, ea credea că e cu putință să fii bogat și cumsecade în același timp : avea pilda lui Mr. Crumback și altor enoriași cu stare ai comunității lor religioase. Trebuie numai să știi din care biserică să faci parte și să posezi o învățătură care te ocrotește de uneltirile lui Satan. Acei oameni însă care se duc la biserici elegante și laice, cum ar fi episcopalii, sau la cele care slujesc idolilor, cum sunt catolicii — acei oameni sunt cât se poate de primejduiți, fie că-s bogați sau săraci. Unul ca

Warrener, care-și bate joc de cuvântul Domnului, e musai să ajungă să-i vadă pe copiii săi întorcându-se împotrivă-i și apucând pe drumuri greșite. Nu spune oare cartea cărților, cartea „cumsecade", că păcatele se vor resfrânge asupra copiilor, chiar până în a treia sau a patra generație ?

Lulu Belle era a treia generație și ea trebuia să ispășească păcatele bunicului. Împrejurarea că ea personal era nevinovată și fără prihană, nu i-ar folosi la nimic — asta reieșea îndeajuns din textul biblic. Dar credea Jed cu adevărat în aceasta ? Sau se convertise — fără să bage de seamă — la concepția lui Mr. Warrener, că nu trebuie să accepți ceva pentru că așa stă scris în Biblie, ci să hotărăști singur dacă e logic sau nu ? Să încetezi a te teme de Dumnezeu și să cutezi a-l judeca, să-i spui ce să facă și ce nu ?

Aceasta nu era o chestie abstractă, teologică, ci una foarte practică, foarte arzătoare. Căci ea însemna : ar lua Jed în mâinile sale soarta lui Lulu Belle, fără să-i pese de vrerea Domnului ? Jed urmări argumentul un pas mai departe și se întrebă : să presupunem c-ar fi voința Domnului ca el, Jed Rusher, să se amestece. Să presupunem că el, Jed Rusher, fusese ales ca unealtă a Domnului, pentru salvarea acestui copil. Un punct de vedere care era deja mult mai plăcut pentru un temperament activ și dominator. Și așa s-au născut faptele mari ale istoriei universale — adică vreun om și-a vârât în cap că lucrează din însărcinarea Atotputernicului.

II.

Să presupunem că Jed ar vrea să facă ceva ; ce să facă ? Să se ducă la patronul său, și să-i spună : „Mr. Warrener, îmi e penibil că sunt nevoit să vă comunic asta, dar mă simt îndatorat s-o fac ; Lulu Belle, nepoata dv., mi-a făcut cutare și cutare propunere și cred c-ar trebui înștiințată mama ei, ca s-o lămurească pe copilă

și s-o țină sub supraveghere". Jed era încredințat că Warrener i-ar fi recunoscător pentru asta și va considera felul lui de a proceda ca al unui om de onoare.

Cum va privi însă Mrs. Macy lucrurile ? Ea își va ieși din fire de groază și rușine și poate c-o va închide pe Lulu Belle în odaia ei, supunând-o unui regim sever. Și împotriva denunțătorului ce atitudine va lua ? Jed nu avea prea multă experiență a vieții, dar instinctul îi șoptea că aducătorul de vești proaste rareori e binevenit. Jed va fi mereu un spin în ochi pentru mândra femeie, căreia îi va aminti necontenit de o întâmplare pe care ea ar vrea s-o uite. Dânsa și-ar putea vârî în cap să-l îndepărteze din preajma ei, — și oare nu spusese bătrânul Warrener că el e cel mai slab atunci când intră în conflict cu femeile din familia sa ?

Sau să stea de vorbă Jed chiar cu Lulu Belle și să facă apel la conștiința ei ? Dar atunci iarăși nu știa dacă-și va face un dușman sau un prieten, prin asta. Era necesar să se hotărască asupra motivului principal al demersului său și anume : va vorbi cu ea în interesul ei sau al lui ?

O întrebare care din nou îi întindea lui Jed o cursă ; avea de-a face aici cu principiile fundamentale ale vieții, ale vieții așa cum se gândea el s-o trăiască. Avusese intenția fermă să se însoare cu Lulu Belle ; dar dacă ea era o femeie „stricată", cu siguranță că el va refuza să se căsătorească cu dânsa. Sau poate totuși... Ar lua el de nevastă o femeie „stricată", care întâmplător e o moștenitoare bogată ? Și cât de „stricată" o socotea el pe Lulu Belle ? Firește, nu atât de stricată încât să nu poată fi adusă pe calea cea bună cu ajutorul unui bărbat de treabă. Și presupunând că ar vrea s-o corijeze, ar face el asta înainte sau după căsătorie ?

Mai bine de douăzeci și patru de ceasuri Jed se chinuia cu această problemă, înainte ca să-și dea seama de laturile ei întunecate și neliniștitoare. În seara următoare întreprinse iarăși o plimbare fără țintă și încercă să-și orânduiască gândurile. Când pornise, luna strălucea pe firmament, dar încă înainte de a ajunge înapoi acasă nori negri de furtună se îngrămădiseră pe cer și

deasupra munților care mărgineau orizontul apusean al orașului, fulgere țâșniră și tunete asurzitoare bubuiră. Acompaniat de această muzică drăcească Jed Rusher făcu prima lui vizită în infern, adică se prăbuși în acele adâncuri ale sufletului omenesc care ne dau o idee despre un ținut infernal și al unor forțe dușmănoase muritorului slab.

Gândul îi lovi creierul ca unul din acele trăsnete care despică în pădure trunchiul unui pin. El voise să se însoare cu Lulu Belle, se gândise la căsătoria aceasta ca la o țintă îndepărtată și grea, care putea fi atinsă abia după doborârea multor balauri, inorogi și giganți. Va trebui să câștig cel puțin un milion" — acesta fusese gândul său, și n-ar fi putut prevedea exact cum va ajunge la acest rezultat în patru până la cinci ani. Aici însă i se arăta un drum lesnicios și scurt, care trebuia să ducă la țintă cu certitudine de aproape sută la sută. Lulu Belle ținea să aibă un copil, și încă imediat ; ce-ar fi dacă el, Jed Rusher, i-ar face acest copil ? Ar mai întâmpina atunci vreo piedică pentru a se căsători cu ea ? Sau, dimpotrivă, nu va căuta familia ei să-l silească la această căsătorie ? Așa se petreceau lucrurile în lumea pe care o cunoștea Jed Rusher, și el era atât de naiv să creadă că și la cei bogați ele trebuiau să se petreacă la fel.

Din clipa în care acest prim fulger țâșni în creierul său, Jed știa că e vorba de o idee infamă. Trosnitura îl înspăimântă, ecoul simțămintelor sale îi prilejui palpitații. Dar era o idee de care nu putea scăpa, care nu-i lăsa nici un pic de liniște : marea ispită a vieții sale, reînvierea acelei vechi legende despre care citise cândva : „Diavolul îl duse pe un munte nespus de uriaș și-i arătă toate regatele lumii și măreția lor".

Da, în cazul că se căsătorea cu singurul copil al lui Wallace J. Macy va dobândi contravaloarea unui regat și putința de a cuceri alte regate — fără nici o îndoială ! Macy-ii și Warrener-ii n-aveau decât să fie furioși la început și să-l considere drept un seducător și un ticălos, dar până la urmă vor trece peste asta, căci el va intra atunci în coteria lor, în ochii lumii va fi deopo-

trivă cu toți ceilalți membri și rușinea lui va fi a lor a tuturora. Familia va căuta să convingă lumea că numai pentru caracterul lui își alesese de ginere pe acest tânăr student, care câștigase premiul Crumback și se ținea atât de bine pe propriile-i picioare. Jed vedea de pe acum în fața sa darea de seamă pe care secretara particulară Miss Newcomb, o va redacta și o va înmâna ziariștilor.

III.

O furtună care zgudui copacii de pe marginea străzii, și o furtună de patimi care bântui sufletul lui Jed Rusher ! Își imaginase viața sa ca un urcuș obositor, în care forțele i s-ar putea slei înainte de a ajunge pe creștet ; aici însă dăduse peste două aripi cu care putea zbura. Aproape că lucrul părea prea simplu pentru a fi cu putință ; dacă în felul acesta se putea ajunge pe culmea succesului, de ce nu se întâmpla asta mai des ? Poate însă că se întâmplă, — de unde să știe el ? Poate că există multe familii mari care adoptaseră un ginere indezirabil și izbutiseră să înăbușe scandalul. Jed începu să-și amintească de chestii asemănătoare pe care le citise în ziare, de moștenitoare bogate care fugiseră cu grăjdari, profesori de călărie, șoferi și muzicanți, artiști, poeți și a.m.d. — da, se mai întâmplaseră dintr-astea și se mai puteau întâmpla.

Gândurile sale oscilară de la o extremă la alta. Era cu neputință ca o copilă atât de fermecătoare ca Lulu Belle să facă un pas atât de revoltător, cum își imagina el că e. În nevinovăția și ignoranța ei punea întrebări, dar odată cu răspunsul la ele, cu siguranță că s-ar produce reacțiunea. Cu siguranță că atunci s-ar afirma puternic „moralitatea instinctivă".

Dar... — Jed începu să oscileze spre partea cealaltă — cum să știe el asta ? Cum să afle, altfel decât printr-o încercare ? Dacă răspundea la întrebările ei tot atât de simplu și deschis cum le punea dânsa, asta ar avea cel puțin darul să-l apropie de ea și să-i înlesnească în viitor sarcina de a candida la mâna ei și de a o dobândi. Și

dacă se dovedea că ea era într-adevăr „stricată" și dispusă „să meargă până la capăt", cum obișnuiau să spună unii tineri de la Universitate, atunci de ce n-ar face-o cu simpaticul Mr. Rusher, de care se apropiase ? Dacă el îi spunea că e nevoie de un bărbat pentru a face un copil, răspunsul ei ar fi desigur acesta : „Vrei să fii d-ta acest bărbat ?".

...Tunet bubuitor pe cer și deasupra capului lui Jed și un cutremur de pământ în adâncurile sufletului său ! Începu să-și zugrăvească ce-ar însemna posesiunea micuței Lulu Belle și la gândul acesta se produse într-însul o răzvrătire a simțurilor cum nici nu visase vreodată că s-ar putea întâmpla. Genunchii începură să-i tremure, încât abia de mai putea merge ; se înspăimântă și fu nevoit să se oprească și să se sprijine de un copac de pe marginea străzii. Gândul la copil, la dorințele ei și la rolul pe care l-ar putea juca el, îl copleși ; dar nu putea scăpa de el, niciodată nu va putea scăpa de acest gând.

De două ori până acum în viața sa Jed se abătuse de la principiile morale pe care i le insuflase sora sa : odată cu o fată de la școala din Zion și a doua oară cu prilejul călătoriilor prin țară cu fiica unui fermier. În amândouă cazurile Jed știuse că nu făcea bine, în ambele dăți îi fusese rușine și frică de fapta sa și rupsese repede legăturile. În niciunul din cazuri nu fusese o urmă cât de mică de idealism ; nici nu s-ar fi putut altfel, ținând seamă de concepțiile lui Jed. Tot ce era sexual însemna pentru el ceva murdar, animalic și nedemn, ceva condamnat de Dumnezeu și de oameni, marea cursă pe care o întinde Satan tinerilor, și cauza a numeroase existențe ratate, care rămân în drum pe calea spre succes.

Acum însă — cât e de viclean și puternic ispititorul ! — lucrurile se prezentau în așa fel încât iubirea sau sexualitatea, sau cum vrei s-o numești, nu constituiau o piedică în drum, ci erau chiar drumul însuși. Până acum Jed spusese : dacă mă uit la această femeie ca s-o doresc, asta mă poate *costa* viitorul ; acum însă el spunea : asta îmi va *asigura* viitorul. Și cât de repede se schimbară sentimentele sale ! Lulu Belle deveni deodată

cel mai frumos și ademenitor obiect pe are i-l arătase viața până atunci. Jed își aminti de grațiile ei trupești pe care le văzuse, și încercă să și le zugrăvească pe acele pe care nu le văzuse. Și în jurul acestor grații strălucea un nimb de glorie, care nu era nici din aur, nici din diamante, — căci toate imaginile acestea, măsurate cu unitatea modernă a producției bogăției, sunt vulgare și ieftine. Nu s-ar fi putut spune nici măcar că e nimbul de glorie al unui milion de dolari ; ar fi trebuit să se zugrăvească aici misterioasa și nespus de puternica glorie pe care au zămislit-o milioane de dolari, aflate, timp de generații întregi, în posesiunea unei singure familii, și care se revelează lumii prin mii de artificii meșteșugit născocite.

Încă înainte de a se sfârși noaptea aceea de groază, Satan pusese stăpânire pe sufletul lui Jed Rusher. Dacă Lulu Belle vroia să aibă un copil, de ce să nu-l capete, și de ce să nu-i fie de ajutor Jed întru aceasta ? Firește că asta ar însemna desfrâu și păcat, dar dacă o lua de nevastă cât mai curând cu putință, lucrurile nu vor fi oare în cea mai perfectă ordine ? Odată cu nașterea copilului ea va deveni cu siguranță altă femeie și se va declara mulțumită cu rolul de soție iubitoare a unui tânăr geniu financiar în plină ascensiune. Profită de clipa care-ți trece pe dinainte, Jed, căci tocmai asta deosebește pe omul superior de cel din grămadă !

IV.

Palidă și neînsemnată trebuia să apară Universitatea unui om care se purta cu asemenea gânduri. Copilărească și trivială era această așa-zisă „activitate studențească", plictisitoare erau ecuațiile de gradul al doilea, poeziile lui Pope și toate celelalte. Jed abia de-și putea stăpâni neliniștea. Neglijă studiile nu mai știa ce să vorbească cu colegii săi și luase deprinderea să facă seara plimbări lungi, biciuit de furtunile unor sentimente felurite : triumf, spaimă, șovăială, nostalgie.

Vroia s-o revadă pe Lulu Belle. În fiecare zi când se ducea la slujbă, avea un singur gând : Va veni ea ?

Căuta să-și închipuie cum va intra ea în odaie și fiecare bătaie în ușă făcea să-i zvâcnească inima. Ce-i voi spune ? se întreba el. Cum voi face să rămân singur cu ea ? Când venea apoi vremea să plece, fără ca ea să fi venit, era bolnav de pe urma speranței înșelate. Neglija masa, rătăcea fără țintă pe străzi, cu capul plin de planuri nebunești : s-o cheme la telefon, să-i scrie o scrisoare, să-i șoptească bunicului ei vreun motiv pentru care el trebuia s-o poftească acolo.

Izbuti să afle unde locuia : într-o casă elegantă, într-unul din cartierele de vile hipermoderne ale lui Wallace J. Macy, „Terenuri și asigurări". Mereu și mereu, în mod inevitabil îl duceau picioarele într-acolo, dar când ajungea în fața casei nu putea face altceva decât să treacă mai departe, căci ca adevărat negustor ce era, Mr. Macy credea în puterea reclamei, astfel că toată proprietatea sa stătea deschisă în fața privirilor pasagerilor din autocarele care făceau înconjurul orașului. Pe pajiștea întinsă nu era nici o tufă, nici un copăcel îndărătul căruia un tânăr amorezat s-ar fi putut ascunde. Jed trebuia să treacă înainte, neputând decât să ridice privirea spre ferestre și să se întrebe : în care odaie locuiește Lulu Belle și ce face ea acum ?

Și neîncetat tremurul acela sâcâitor în genunchi, fiorii aceia care-i treceau prin șira spinării, roșeața fierbinte care-i acoperea obrajii ! Începu să-i fie teamă de ceea ce s-ar putea întâmpla cu el, căci niciodată nu resimțise încă o asemenea neliniște și disperare. Nu putea mânca, nu putea dormi, nimic nu mai funcționa normal într-însul. Înnebunesc oare oamenii când sunt cuprinși de asemenea crize ? Sau ce alta se întâmplă cu ei ? Jed n-avea habar și nu cunoștea pe nimeni căruia să-i poată încredința taina sa. Își propuse să nu se mai gândească la toată chestia asta și încercă să se concentreze asupra studiului ; brusc însă, de undeva, venea un val de excitare, care-i răsturna hotărârea.

V.

Trecu o săptămână. Jed era disperat și gata-gata să-l întrebe pe Mr. Warrener dacă nu cumva Lulu Belle era

bolnavă. Atunci însă norocul îi veni în ajutor. Bătrânul bogătaș tocmai adormise, Jed ședea în antecameră cu cartea în mână, când deodată ușa se deschise și Lulu Belle își făcu apariția. De data aceasta într-un „complet" de culoare portocalie.

— Ce mai faci, Mr. Rusher ? întrebă ea, în felul ei simplu, prietenos.

— Bine. Dar d-ta ? (Hotărâse ca de data aceasta — orice ar fi spus ea — să rămână liniștit și calm). Bunicul d-tale tocmai a ațipit.

— Până se va trezi mă voi duce la mătușa Lucile.

— Aș vrea să vorbesc ceva cu d-ta, dacă n-ai nimic împotrivă — zise Jed, grăbit. — M-am hotărât să răspund întrebării d-tale.

— Oh, Mr. Rusher ! făcu ea, privindu-l cu ochii-i mari, albaștri... — Am aflat deja.

— Ai... ?

— Da. Am cunoscut un tânăr, pe care l-am întrebat și el mi-a spus.

În capul lui Jed totul începu să se învârtească iar, însă el căută să se stăpânească.

— Ți-a spus-o ? Și ?

— Da, mi-a spus ce trebuie făcut ca să capăt un copil și pentru că se părea să știe bine, am și făcut-o amândoi.

Toate speranțele pe care și le clădise Jed se năruiră dintr-odată, stârnind un nor de praf. Glasul i se opri în gâtlej și tot ce putu face fu să se holbeze la ea.

— Era foarte comic — urmă copila. — Ceva atât de curios n-am mai pomenit, și nu eram prea sigură dacă tânărul acela cunoștea într-adevăr secretul. E un băiat tare simpatic și spunea că se pricepe bine cum trebuie făcut.

Jed tot nu izbutea să găsească cuvintele. Ținea pumnii încleștați, chipul său era o mască, îndărătul căreia se ciocneau într-un vârtej amețitor : dezamăgire, furie, scârbă, curiozitate și — oricât ar apărea de ciudat și revoltător : poftă, râvnire.

Într-acestea Lulu Belle sporovăia mai departe, fără să bănuiască ce se petrecea într-însul.

— Oh, Mr. Rusher, sunt atât de tulburată când mă gândesc că voi căpăta poate într-adevăr un baby ! Spune-mi, te rog !

— Ce să-ți spun ?

— Pot fi sigură că așa trebuia făcut ?

— Dar ce anume ai făcut ?

O curiozitate bolnăvicioasă îl îndemnase să pună această întrebare. Dar acum se trezi în sfârșit în copilă instinctul autoapărării, care dormitase tot timpul acesta. Ea răspunse, dar în același timp roșeața îi acoperi obrajii și gâtul și înainte de a isprăvi, se fâstâci.

— Așa trebuia să fie, Mr. Rusher ? întrebă apoi cu naivitate, — Voi căpăta într-adevăr un copil de pe urma aceasta ?

— Probabil, Lulu Belle.

— Dar sigură de tot nu pot fi ?

— Abia după câtva timp.

— Așa spunea și el. Când voi ști ?

— E greu de spus. Poate peste două sau trei luni.

— Și cum voi ști atunci ?

Jed își aminti de convorbirile femeilor pe care le ascultase când era copil, și când ele spuneau că el era prea tânăr încă pentru a asculta și mai ales a pricepe asemenea lucruri.

— Probabil că te vei simți puțintel cam indispusă și vei avea ameteli — zise el.

— Ce ciudat ! Dar de ce să am ameteli când e să capăt un copil ?

— Nici eu nu prea știu, dar așa mi s-a spus.

O clipă el tăcu. Vroia să continue convorbirea, căci nu putea s-o lase să plece acum. Și afară de asta trebuia s-o prevină în propriul ei interes.

— Când va fi să se întâmple și vei fi sigură de tot, va trebui s-o spui mamei d-tale. Mă tem că nu-i va face prea mare plăcere, Lulu Belle.

— Așa cred și eu. Ea are concepții atât de ciudate ! Ce motiv ar putea avea ca să nu fie mulțumită dacă aș căpăta un baby ?

— Păi... o fată tânără n-ar trebui să capete un copil înainte de a fi măritată și a avea un bărbat.

— Dar ce Dumnezeu să fac eu cu un bărbat ? Sunt doar încă un copil !

— Știu asta, dar vezi că părinții gândesc altfel. Mai bine păstrează secretul pentru d-ta cât timp se poate, și să nu spui nimănui că ai stat de vorbă cu mine, căci mi s-ar face imputări. Cred că-ți dai seama că eu nu vreau decât să-ți ajut ?

— Oh, firește, Mr. Rusher, și-ți sunt foarte recunoscătoare pentru asta.

— Dacă vei întâmpina greutăți, vino să te sfătuiești cu mine. Cred că cel mai bun lucru va fi să stai mereu în legătură cu mine.

Jed își redobândise stăpânirea de sine și fu foarte prudent și diplomat în cele ce spuse.

— Nu lăsa să se amestece nici pe mama d-tale, nici pe altcineva, fără să-mi spui mie înainte, căci eu sunt prietenul d-tale și nu vreau să ai neplăceri.

— Oh, mulțumesc nespus, Mr. Rusher ! Îți voi urma sfatul, dar nu cred să am neplăceri, căci trebuie să știi că mama ține foarte mult la mine, chiar dacă are concepții ciudate cu privire la babyșori, și până acum eu n-am făcut încă nimic care s-o supere, de aceea cred că mă va ierta de data aceasta.

— Încă ceva, Lulu Belle : tânărul acela despre care vorbeai este un prieten al familiei ?

— Da.

— Mama d-tale nu va avea nimic de obiectat împotriva lui ?

— Nu, mama o cunoaște foarte bine pe masa sa.

— Nu crezi c-ar fi mai nimerit să-mi spui numele lui, pentru ca, la caz de nevoie, să mă pot pune în legătură cu el ?

— Dar vezi că i-am făgăduit să nu spun nimănui — niciodată ! El n-are nici o vină, căci n-a făcut decât ce i-am cerut eu și spunea că s-ar putea ca mama să fie furioasă pe dânsul.

— Pricep. Bine, păstrează tăcerea și nu pomeni nimic despre mine ! Să cauți însă să mă vezi din când în când ca să-mi spui cum te simți și așa mai departe. Căci s-ar putea să vrei să știi ceva și atunci eu voi căuta

prin cărți sau voi întreba pe cineva. Vreau să fac tot ce-mi stă în putere ca să te înlesnesc.

— Oh, îți mulțumesc! zise Lulu Belle și fața ei de copil strălucí de recunoștință, pentru simpaticul Mr. Rusher. — E totuși bine când un om mare cunoaște taina, căci firește că mi-e puțintel frică, pentru că e prima oară când fac ceva fără s-o întreb înainte pe mama. Poate că mă va certa, dar își va spune...

Soneria din odaia bolnavului țârâi, astfel că de data asta Jed nu putu afla ce va spune mama lui Lulu Belle.

CAPITOLUL 11.

VARĂ

I.

Se apropiau examenele și Jed Rusher trebui să-și adune mințile, să-și scoată din cap toate visurile și să se țină de realitățile unei lumi reci și nepăsătoare. În loc de a i se servi pe o farfurie de aur dragoste, bogăție și glorie, el trebui să ducă o luptă aprigă cu formulele, ecuațiile de gradul al doilea, cu poeziile lui Pope, strategia lui Moltke și Exageza Noului Testament. Trebuia să-și înăbușe în inimă râvnirea febrilă, ceea ce-i izbuti numai în parte. Nu va mai redeveni niciodată cel vechi, căci mâncase din copacul cunoștinței binelui și răului și nu mai putea disprețui cu trufie farmecele femeilor. Se vedea silit să se uite la ele și ajunse la convingerea că va avea nevoie, desigur, de o femeie, mai curând decât își închipuise la început.

Își trecu examenele cu succes. Izbutise să se concentreze, astfel că nu-i venise greu, dar băgă de seamă acum că ura toate obiectele acestea și nu mai dădea nici un ban pe „cultura înaltă". Ar fi părăsit Universitatea încă în vara asta, dacă n-ar fi fost situația socială de care se bucura ca student. Știa prea bine că numai din acest motiv erau atât de prietenoase cu el Carrie Meec-

ham și eleganta Miss Newcomb. Știa că dacă vroia să se însoare cu o fată bogată, diploma de doctor i-ar fi fost de mare folos.

Bătrânul Warrener continuă să-și ducă zilele, ba începuse chiar să-i meargă ceva mai bine ; din când în când simțea puțină viață în picioarele sale și atunci încolțea o speranță slabă în inima-i bolnavă. În fiecare zi i se făceau masaje. Jed ședea acolo și asculta răbdător lista simptomelor, care erau apoi descrise amănunțit tuturor membrilor familiei veniți în vizită. Compătimirea lui Jed nu cunoștea margini și își îmbogățise într-o măsură uimitoare și cunoștințele asupra reformei funciare cu tot ce se lega de ea. Firește că el urma să disprețuiască aceste teorii, dar le pricepea acum și putea discuta despre ele. Răsplata nu întârzie să se arate : bătrânul îi dădea de lucru un ceas mai mult pe zi, ceea ce-i spori veniturile la douăzeci și opt de dolari săptămânal.

Țara își reveni încetișor de pe urma crizei și numărul studenților care absolviră semestrul de vară crescu. Pensiunea Lizei înflori, și ea își plătea treptat-treptat datoriile. Lucrurile păreau să stea bine cu cei doi, frate și soră, ei progresau mereu și ar fi trebuit să fie mulțumit de soarta lor, dacă n-ar fi fost nesațul acela al lui Jed. Pe el nu-l interesau câștigurile mici, nu-l interesau nici chiar micile succese, ci râvnea după culmile gloriei și visa să le atingă din câteva salturi repezi. Deoarece nu izbuti dintru-nceput în asta, era furios la culme ; era un lup flămând, care dădea târcoale zidurilor care înconjurau frumoasa grădină a zeilor.

II.

În timpul verii munca era mai puțin interesantă, deoarece multe din rubedeniile și prietenii lui Warrener se împrăștiaseră care-nootro. Se pare că bogaților le venea greu să suporte căldura din oraș și ei aveau câte o căsuță la țară, pe lângă lacurile din munți, unde făceau canotaj, pescuiau, jucau golf și tenis. Locuințele de la oraș fuseseră închise, jaluzelele trase, numai inten-

denții locuiau deasupra garajelor, iar grădinarii stropeau iarba și îngrijeau de flori. La rubrica mondenă a ziarelor se putea citi că „toți" erau plecați — și nimeni nu se îndoia de asta. În schimb, cei o sută de mii de oameni muncitori din oraș și familiile lor rămăseseră pe loc și continuau să se spetească muncind, fără să se sinchisească de căldură. Dar numai faptul de a te gândi la acești o sută de mii, însemna : tulburarea ordinei publice.

Warrenerii aveau o locuință de vară bine amenajată, unde gospodărea Mrs. Lydia, îngrijind de rubedenii și prieteni. Bolnavul însă nu vru să plece, obiectând, cu un zâmbet melancolic, că transportarea lui cerea multe sforțări. În oraș avea tot ce-i trebuia ; Davis, Rusher, infirmierul de noapte Burke, secretarul Jermin, Butler-ul Wilkins și Norah, a doua bucătăreasă, vor purta grijă de el, în timp ce copiii vor vagabonda prin țară, în căutare de distracții. Avea obloane la cele șase ferestre ale odăii sale și un mare ventilator electric, care se învârtea în toate direcțiile. Era dus în grădină sub copacii umbroși, Butler-ul îi aducea băuturi la ghiață, băieții îi făceau lectură sau jucau cu el Cribbage și se lăsau bătuți de dânsul... Nu era o viață prea neplăcută, orice s-ar fi zis.

Revistele reformiste și cele așa-zise „liberale" soseau regulat, erau citite, adnotate și se făceau tăieturi din ele ; ele izbuteau să descopere în fiecare săptămână vreun „păcat" grozav în țara lor și asta cășuna bătrânului milionar o satisfacție adâncă, îl întărea în credința lui că lumea mergea spre prăpastie, pentru că refuza să aplice acea reformă preconizată de el. Trimetea scrisori directorilor revistelor lui favorite, și din când în când aceștia îi și răspundeau — asta se întâmpla, cum băgă de seamă Jed, mai ales atunci când aveau nevoie de bani. Warrener avea o listă lungă de stipendiati, întreținea regulat cu sume de bani câteva organizații revoluționare și alimenta o mică armată de rentieri, care izbutiseră să-i câștige simpatia într-un fel oarecare : rude sărace, foști servitori și slujbași, văduve și orfani ai unor vechi prieteni. Jed vedea cum erau semnate cecurile pentru toți aceștia și secretarul îi povesti că suma totală atingea vreo

șaptezeci de mii de dolari pe an. Și nu-i venea greu lui Jed să priceapă necazul familiei față de risipa aceasta.

O existență pașnică, bucolică, dar lipsită de farmec pentru Jed Rusher, pentru simplul motiv că acum nu mai avea prilejul să capete prețioasele sale „tuyau"-uri pentru Wall-Street. Bătrânul Walter Evarts se retrăsese cu familia la mare, în California, unde locuiau într-un hotel elegant, în al cărui hall exista confortul indispensabil unei agenții de schimb, inclusiv telegraful, astfel că bătrânul putea sta toată dimineața acolo urmărind cursurile.

Mr. Claude-junior și soția sa erau și ei plecați ; cum s-ar fi putut ca niște oameni atât de fini să-și expună hainele și tenul efectelor ordinare ale transpirației ? Mr. Clive Warrener, tatăl lui Claude-junior, se întorsese din Europa, dar nu la Mountain-City. El scria că situația financiară părea să favorizeze unele din întreprinderile controlate de dânsul, astfel că trebuia să fie aproape de New York, în timp ce contractele erau puse la punct. Dacă tatăl său avea nevoie de el, își va strămuta cartierul general de vară la Newport. După cum află Jed de la secretarul Jesmin, Mr. Clive avea acolo o „căsuță", și Jed trebui să-și revizuiască temeinic noțiunea lui despre înțelesul acestui cuvânt, când află dintr-o scrisoare citită cu glas tare că familia găzduia în ea o duzină de oaspeți.

Se vede că era o pasiune a lui Mr. Clive să clădească locuințe mari și să le dea apoi numiri modeste. La depărtare de vreo trei ceasuri de Mountain City avea o „tabără", care în vara aceasta era locuită de una din fiicele sale măritate. La Miami, în Florida, avea un „bungalow", și în fiecare iarnă pleca acolo pentru câteva luni. Soția sa trebuia să aibă o casă proprie oriunde se duceau, pentru că nu suporta convietuirea cu oameni străini, la hotel. Acum când bărbatul ei avea de rezolvat atâtea afaceri în Europa, ea plănuia să-și clădească la Paris o casă modernă ; de cumpărat nu putea cumpăra nici una, pentru că nu se găseau acolo case moderne. Cel puțin așa susținea dumneaei.

Jed Rusher, care ciulea urechile, află că un om modern nu-și mai încheia afacerile la birou. Când ai ajuns

să fii „cineva", lași afacerea să vină la tine și „tratezi" în bibliloteca, sau în timp ce joci biliard ori golf. Poate că nu-i nevoie pentru asta decât de câteva cuvinte, adesea numai indicarea unui preț, și să scrii câteva cifre în carnetul tău de notițe, iar mai târziu secretarul se îngrijește de încheierea documentului, iar avocații îl revăd și vin la dineu la tine, iar după masă discuți cu ei toată chestiunea. Jed putuse observa asta în câteva rânduri în camera unde zăcea Warrener ; el văzu cum în felul acesta „se făcură" sute de mii de dolari, ceea ce-i impuse mult, și hotărî să procedeze la fel când îi va veni timpul.

III.

Wallace J. Macy elaboră un grandios proiect de construcții la Lacul Katahdin în Eureka Canon, în inima munților, la ceva mai mult de o sută de mile de Mountain City. Locul putea fi atins în timp de două ceasuri pornind din centrul orașului Mountain City, anunța el, cu un dispreț suveran față de regulamentele oficiale de circulație. Nu făcu publicitate în presă, ci își procură listele de membri ale diferitelor cluburi selecte și trimitea din când în când la aceste adrese un prospect bogat ilustrat al „Societății de terenuri imobiliare Katahdin", care susținea c-ar fi o întreprindere cooperativă. (Și până la urmă va deveni chiar așa ceva, îndată ce Mr. Macy își va fi terminat cu bine campania de vânzări). Nu ți se cerea să cumperi un teren, ci : să fii atât de amabil să te lași găzduit de un club elegant și distins... Dacă dădeai de înțeles că te interesa chestia, te pomeneai cu o mașină puternică în fața casei, condusă de un „as" în materie de vânzări și puteai pleca după masă, pentru a fi înapoi în oraș la cină.

Una din atracțiile locului era noua „tabără" pe care Mr. Macy și-o construise pentru el — „zece apartamente boierești cu baie", pentru oaspeți. O construcție impozantă, — și abia după ce „cei interesați" încheiaseră afacerea, descopereau că „tabăra"stătea goală mai tot timpul. Lucrul se datora certurilor dintre „fondatorul" ei și aristocratica sa soție, care nu vroia să servească neco-

ținut ca momeală pentru afacerile lui. Era pentru a treia oară — explică ea tatălui ei — că se muta într-o nouă regiune, și asta va fi și ultima oară. Ea vroia să aibă o casă acolo unde locuiau prietenii ei și în vara asta pleca în vizită la dânșii.

Așa se făcu că Lulu Belle Macy era cam mult pe drumuri și de fiecare dată trecea cu mama ei prin Mountain City, unde făceau un scurt popas pentru a-l vizita pe șeful familiei și să-i împărtășească ce mai era nou.

In două rânduri vizitele acestea avură loc în cursul după-amiezii și Jed află atunci despre necazurile mamei. A treia oară când veniră se întâmplă să fie acolo și verișoara Mariana Barton și Lulu Belle nu mai putea de bucurie pentru că avea prilejul să revadă copilașul.

— Nu știu ce să cred — zise mama — dar nu pot pricepe dragostea aceasta a fetei pentru copii. Dacă i s-ar da voie, s-ar ocupa toată vara de sugar.

Simpaticul Mr. Rusher era de față în odaie în timpul acestor vizite, dar n-avu prilej să schimbe nici un cuvânt cu fata, între patru ochi. Când și când schimbau doar o privire sau un zâmbet, numai ca să-și amintească unul altuia de secretul pe care-l aveau. Jed nu trebuia decât să se uite la Lulu Belle, ca să știe îndată că totul era în bună regulă. Obrajii, brațele și umerii ei erau acoperiți cu pistrui, lucru foarte urât, spunea mamă-sa, dar ce putea face ea, atâta vreme cât copila nu putea fi îndepărtată din apă, iar costumele de baie pe care le poartă femeile în zilele noastre sunt complet lipsite de gust. Când Jane Macy vorbea de aceste costume, lucrul suna întocmai ca și cum Liza ar fi vorbit, — numai că ea intra ceva mai mult în amănunte, din simplul motiv că avea prilejul să vadă în fiecare zi pe tinerii care purtau aceste costume, pe câtă vreme Liza vedea numai pozele lor în ziarele de duminică.

Lulu Belle ședea zâmbitoare acolo și nu pricepea de ce se irita atâta mama ei. Rochia fără guler și mânecI, atât de potrivită pentru această după-amiază caldă de iulie, o prindea de minune. Îi plăceau rochițele scurte, pentru că numai în acestea putea alerga mai bine, și când lăsa jos picioarele puse unul peste altul și trăgea mar-

ginea rochiei peste genunchi, o făcea numai pentru că mama se uita urât la ea. Ea o amenințase s-o îmbrace cu rochii mai lungi, dar, din fericire, cucoanele începuseră acum să-și facă și ele rochiile mai scurte, încât abia mai puteau fi deosebite de fetițe. Toată lumea părea că întinerește, chiar și bunicuțele, și când își sulemeneau obrajii și buzele, Lulu Belle găsea că lucrul e foarte hazliu și o trăgea inima să încerce și ea.

Jed o mânca din ochi, în măsura în care putea cuteza aceasta, și din nou îl apucară fierbințelile. Era acum perfect încredințat că pierduse o mare ocazie. Se gândi dacă va mai întâlni cândva un prilej potrivit și făcu jurământ să nu-l mai piardă cu nici un preț. Nerăbdarea sa creștea pe fiecare zi, nu progresa cu nimic, nu află nici un secret, nu câștigă nici un ban, își pierdea numai vremea cu un biet paralitic bătrân, care îndruga mereu aceleași lucruri!

IV.

Mrs. Emily Evarts, fiica cea mai mare a liniei Warrener — cucoana aceea trufașă care-l rănise atât de mult pe Jed, tratându-l cu indiferență atunci când îi fusese prezentat — plecase pentru „Saison" la Londra cu cele două fiice ale ei, Janet și Claudia; de acolo aveau de gând să se ducă la Deauville să facă băi de mare, apoi la Paris, pentru cumpărături... Claudia, care fusese botezată după bunicul ei, avea într-însa ceva de sălbăticiune și semăna cu bătrânul în felul ei de a fi îndărătnic și deschis. Jed nu avusese încă prilejul s-o vadă, pentru că ea își făcuse educația într-un pension din Răsărit.

Bătrânul Warrener avea vederea slăbită, așa că Jed trebuia să-i citească tare scrisorile și acestea erau cât se poate de instructive. Jed află numele câtorva *Earl* britanici, și cum arătau ei și numele castelelor, și ce se găsea în aceste castele, picturi și armuri de cavaleri în care se puteau afla și oameni. Nu prea te mai puteai încrede în titlurile de noblețe englezești — scria ea — ci trebuia să le cercetezi cu grijă, căci deținătorii lor puteau fi fabricanți de bere, de conserve și negustori de fierărie, oa-

meni pe care îi întâlneai și la Mountain City ; ce rost avea deci să străbați un continent și un ocean ? Existau negustori de diamante din Africa de Sud care își începuseră cariera trecând prin contrabandă peste graniță pietre neînregistrate, și acum își cumpăraseră un titlu, și aceștia — scria Miss Claudia — mai aveau nas să vorbească despre unchiul Paul, care își cumpărase un loc în Senat ! La pasajul acesta bătrânul Warrener începu să chicotească și-l puse pe Jed să-i caute în arhiva sa la rubrica „Senatul din U.S.A., subsecțiunea Corupție", un articol care trata despre deosebirea dintre Anglia și America, și în care se spunea că în această din urmă țară e interizs să-ți cumperi un loc în Senat, în timp ce în Anglia asta constituie o tradiție.

„Apoi Deauville și spectacolul interesant al celei mai înalte nobilimi europene, care se lăsa fotografiată în costume vaporoase, pentru suplimentele ilustrate de Duminică ale întregii lumi. Dar cele mai multe din câte se vedeau acolo nu le puteai împărtăși bunicului tău, scria decentă Claudia ; în după-amiaza aceasta însă ea făcuse o plimbare cu fermecătorul conte de Pistache (sau cam așa ceva). La început el încercase să afle cât de bogată e familia ei și cât ar plăti dânșii pentru un bărbat, apoi el îi arătase pe plajă pe festa amantă a fratelui său și încă o femeie fardată, care-l șantajase cândva pe unchiul lui, și o a treia care ci-că ar fi o artistă vestită și momentan era întreținută de un prinț din Senegambia. Cu o seară înainte ea, Claudia, o ștersese de la hotel și câștigase într-un casino câteva sute de mii de franci, dar partea proastă era că francul cădea atât de repede, încât ceea ce câștigai într-o seară nu mai valora nimic a doua zi dimineață.

Apoi Parisul : Champs-Elysées, clădirile frumoase și piețele mari — de ce n-am putea avea și în America așa ceva ? Și Louvre-ul... Contemplase șiruri întregi de Madone, până când se pierdură toate ca într-o ceață, dar turiștii aceia idioți, cu Baedeker-ul în mână, nu mai oboseau să țopăie de entuziasm. Și Arcul de triumf, cu mormântul „Soldatului necunoscut", — și miile de soldați cunoscuți care cerșeau pe străzi sau vindeau chibrituri !

Și șoferii de taxi-uri, care îți dădeau restul în bani de plumb și începeau să facă scandal când nu vroiai să-i primești ! Și magazinele cu negustorii puși pe jaf și o jumătate duzină de felurite categorii de prețuri ; cele mai scăzute pentru francezi, următoarele pentru italieni și spanioli, apoi pentru sudamericani, apoi pentru germani, apoi pentru englezi și, în sfârșit — prețuri mai mari decât toate celelalte la un loc — pentru oricine arăta sau vorbea ca un American ! Mama învățase să se tocmească cu ei ; intra în cele mai bune magazine, își alegea și încerca ce-i plăcea, apoi oferea jumătate din prețul cerut, la auzul căruia negustorii își puneau mâinile în cap și mai-mai să moară de groază, iar mama ieșea afară, și ei o lăsau să plece, apoi însă se luau după ea în stradă și acceptau prețul. Dar cei mai mulți americani n-aveau curajul pentru a face asta și plăteau prețul cerut. În felul acesta poporul francez își lua înapoi banii pentru datoriile de război, pe care — spunea înțeleapta Claudia — nici nu le plătise și nici nu le va plăti vreodată.

Apoi iarăși o scrisoare, în care se spunea că peste câteva zile plecau acasă ; își și luaseră biletele pentru „Ruritania". Mama își cumpărase lucrurile cele mai fermecătoare, haine și bijuterii pentru întreaga familie ; taxele vamale îi vor duce la faliment. Tot mama găsise un colier dublu de perle frumoase, una și una, colierul cel mai minunat pe care-l văzuse vreodată : umbla zvonul că el fusese adus prin contrabandă din Rusia și aparținuse cândva unei mari-ducese. Firește, nu se putea ști sigur dacă era așa, dar în Europa se întâmplau acum adesea asemenea lucruri. Prețul fusese socotit în dolari, căci celelalte valute nu mai aveau acum nici o valoare. Mama adusese din Londra un om de încredere care evaluase perlele, și ea stăruise ca în timpul tratativelor de cumpărare să fie puse în siguranță la o bancă americană. Toate astea dăduseră mult de furcă, acum însă erau la adăpost, cusute în una din jartierele mamei.

V.

Jed Rusher cunoștea prea puțin din ceea ce se petrecea în lumea mare, pentru a-și da seama ce însemna

această din urmă afirmație ; dar el află peste câteva zile, când soarta prielnică orândui ca Mrs. „Lou" Eddystone, a doua fiică a lui Warrener, să-și facă apariția la patul părintelui ei bolnav, în trecere spre California, unde avea de gând să viziteze niște prieteni și să ia parte la un vestit concurs sportiv. Warrener scoase scrisoarea nepoatei sale, Mrs. Lou o citi cu glas tare și discută apoi conținutul ei în mod deschis. Întâmplător Jed nu se afla în odaia bolnavului ci citea în antecameră, iar ușa dintre cele două încăperi era închisă. Mrs. Lou nu se întreba cât de departe ajungea vocea ei și poate că lucrul îi era chiar indiferent.

Jed nu cuteză să tragă cu urechea prin gaura cheii, căci s-ar fi putut să intre cineva în antecameră și să-l surprindă asupra faptului. Dar el își împinse scaunul aproape de ușă în așa fel încât să pară ceva cu totul întâmplător și se prefăcea că citește, în timp ce ținea mâna pâlnie la ureche și asculta încordat. Nu pricepu fiecare cuvânt, prinse însă sensul celor vorbite dincolo.

— Emily vrea să le introducă în țară ca de obicei, fără să le declare... Știu că toți fac așa, numai că nu vorbesc de asta... Într-o zi vor fi prinși... Statul.. .se oferă: premii... publicitatea în ziare... Asociația profesională a bijutierilor... Vapoarele sunt perchiziționate... Autoritățile acordă premii mari... douăzeci și cinci la sută din suma stabilită... mereu spionați de servitorime... polițiști care ciulesc urechile la tot ce se vorbește... numele nu e rostit... adu-ți aminte cum au pus mâna pe Mrs Jimmie Clyde...

In nerăbdarea și ambiția sa Jed Rusher era ca un vânător gata să tragă. Niciodată nu se va mai lăsa tras pe sfoară ! Niciodată nu va mai scăpa un prilej când îi va ieși în cale ! Așa că, acum când glasul lui Mrs. Lou mai răsuna puternic din camera alăturată, el se ridică, duse scaunul iar la fereastră, destul de departe de ușă ; apoi își luă cartea, se furișă în vârful picioarelor spre ușa care dădea pe coridor și ieși afară, fără să închidă ușa. Străbătu coridorul și cobori scara în bibliotecă. Warrener pomenise de niște cărți pe care dorea să le aibă și acum

era momentul potrivit să i le aducă, pentru ca Jed să nu poată fi bănuit că ascultase convorbirea.

De data asta nu te mai poticni, Jed Rusher ! Arată-te demn de situația grea ! Lucrează repede, cu vrednicie — fii un om mare ! Chibzuiește bine ce ai de făcut, apoi lucrează !

Douăzeci și cinci la sută din suma stabilită ! Jed nu știa ce amenzi punea Statul pe o tentativă de contrabandă, dar dacă el urmărea ca domnii contrabandiști să fie intimidați prin aceasta, atunci amenzile trebuiau să fie destul de mari, cel puțin mai mari ca vama asupra articolului importat. Și desigur că perlele valorează o grămadă de bani ! Deoarece Jed n-avea nici o idee de cele ce se petrec în lumea mare și rămăsese la concepțiile lui mărginite de țăran, își închipui că un colier de perle, care aparținuse cândva unei mari-ducese ruse, putea prețui între cinci și zece mii de dolari. Își mai închipui apoi, că taxele vamale s-ar putea ridica la douăzeci până la treizeci la sută, astfel că premiul i-ar dubla capitalul său actual și l-ar pune în situația ca la toamnă să poată trage folos din „tuyau"-urile lui Mr. Evarts.

„Ei nu pomenesc niciodată numele", spusese Mr. Lou, și această organizație filantropică se numea „Asociația profesională a bijutierilor". Trebuia să afle despre ce era vorba aici. Răsfoi prin cartea de telefon, dar se vede că această organizație nu exista în Mountain City.

După ce plecă Mrs. Lou, Jed se întoarse în odaia bolnavului cu cărțile cerute și se scuză pentru lipsa lui îndelungată, lucru pe care-l făcu pentru a întipări acest amănunt în memoria șefului său. Rămase rece și calm, își îndeplini îndatoririle și plecă la ceasul ooișnuit. Îndată ce se îndepărtase binișor de casa Warrener intră într-o cofetărie care avea cabină telefonică, aruncă o fisă în crăpătura aparatului, chemă cel mai mare magazin de bijuterii din oraș și-l ceru pe director.

— Îmi puteți da vreo lămurire asupra unei organizații care se numește „Asociația profesională a bijutierilor" ?

— Da, e vorba de Asociația profesională a bijutierilor americani, care se află la New York.

— Cunoașteți adresa ?

— Stați puțintel să caut !

Jed rămase la aparat până căpătă adresa, apoi mulțumi și atârnă receptorul. Notă adresa pe o bucățică de hârtie, chemă apoi alt magazin de bijuterii, îl ceru pe director, se informă, politicos, despre taxele vamale asupra giuvaericalelor importate și află că ele erau de optzeci la sută din valoarea de engros din străinătate. Mulțumi călduros pentru această lămurire și plecă satisfăcut.

VI.

Aceasta era o problemă pe care un bărbat o poate discuta liniștit cu sora sa și va fi pentru Jed o mângâiere să aibă în Liza un sprijin moral. Poate că ar fi stat în cumpănă să recurgă la ajutorul ei, dacă n-ar fi fost atât de sigur că-l va și dobândi.

Se duse cu Liza în odaia ei, încuie ușa și povesti în șoaptă despre ceea ce aflase. Ce credea ea de asta ? Era el îndreptățit să se folosească de informația pe care o căpătase în casa Warrener ? Sau, făcând aceasta, devenea spion și trădător ?

Reacția Lizei fu așa cum se așteptase el.

— Femeia aceea e o contrabandistă, nu ?

— Firește.

— Ea calcă legile țării, înșeală Statul. Datoria ta e s-o denunți.

— La asta m-am gândit și eu.

— Da, cred într-adevăr că ai datoria s-o faci. Un avocat ar spune că devii pasibil de pedeapsă dacă n-ai face-o. Ar fi un fel de complicitate la o încălcare a legii.

— La asta nici nu m-am gândit încă — zise Jed, ușurat.

Ar fi fost greu să te aștepți de la el să se lase arestat pentru o Mrs. Emily Evarts, care-l rănise atât de adânc.

Liza știa tot ce trebuie despre trufașa Mrs. Emily, căci ea adunase și verificase până și cele mai mici informații pe care Jed le aducea acasă de la slujbă. Liza avea mai multă conștiință de clasă decât fratele ei, și asta pen-

tru că ea nu era, ca dânsul, deplin încredințată că va ajunge în grădina zeilor.

— Aceste femei egoiste și lipsite de scrupule — spuse ea — stau deasupra oricărei legi divine și omenești și nu e, desigur, datoria noastră să le sprijinim.

— Bine — zise Jed — o voi denunța. Că vom căpăta sau nu ceva din amendă n-are importanță; principalul lucru e că îi vom da o lecție să nu mai înșele Statul.

Jed nu făcuse timp de zece ani școala bisericească a lui Mr. Crumback, fără să învețe cum să-ți justifici faptele cu cele mai nobile temeiuri morale care-ți stau la îndemână.

— Cât timp avem ? întrebă Liza.

— In scrisoare se vorbea de câteva zile. Ei sosesc cu un vapor căruia îi spune „Ruritania".

Lui Jed, i se făcu deodată frică : dacă venea iar prea târziu ?

Nu cuteză să telefoneze de acasă, ci se duse iar într-o cofetărie cu o cabină telefonică. De acolo telefonă atotștiutoarei doamne de la Biblioteca municipală, care-i spuse să se adreseze unui funcționar de la Biroul de informații din gară. Acesta făcu cercetări și-i spuse că „Ruritania" urma să sosească la New York peste trei zile, adică joi. Jed va trebui deci să facă uz de telegraf și asta îngreuia iar lucrurile.

Se înapoie la Liza și amândoi puseră la punct un plan de campanie, pe care-l socoteau drept sigur. Jed se duse la gară, se urcă într-un tren de seară și peste două ceasuri coborî în orășelul Edmonton, care pentru ei nu era altceva decât un nume. Se duse în biroul gării și prezentă mult-ocupatului telegrafist o telegramă adresată „Asociației profesionale a bijutierilor americani" din New York :

„Mrs. Thomas J. Evarts sosește vapor „Ruritania" cu bijuterii prețioase, nevămuite, cusute pe corp. Urmează scrisoare cu date asupra persoanei omului de încredere. Henry T. Jones".

Mult-ocupatul telegrafist luă depeșa, numără cuvintele și nici nu se uită măcar la Jed. Oferte de vânzare, chestiuni de bursă, invitații la dineuri, informații pri-

vitoare la rude bolnave — toate acestea făceau parte din profesiunea lui.

— Șaizeci și cinci de cenți — spuse el.

Jed plăti și ieși. Se plimbă apoi prin străzile orășelului până la plecarea trenului care avea să-l ducă înapoi la Mountain City.

A doua zi dis-de-dimineață trimise o scrisoare recomandată „Asociației profesioanle a bijutierilor americani", prin care aducea la cunoștință că el era persoana care expediase din Edmonton o telegramă cu date asupra lui Mrs. Thomas J. Evarts. Nu-și dăduse adevăratul nume, acum însă îl dădea și cerea ca premiul să-i fie atribuit.

Și acum ține-ți răsuflarea, Jed Rusher ! Ține-ți răsuflarea, Liza și aveți răbdare timp de două zile și trei nopți !

N-avea nici un rost să aștepți vreo informație în timpul acesta, — era cu neputință ca cineva să se atingă pe bordul „Ruritaniei" de jartiera unei matroane trufașe, care ocupa împreună cu cele două fiice ale ei unul din apartamentele cele mai scumpe de pe puntea superioară ! Nici o informație înainte ca vaporul să fi acostat la debarcader și să se fi început revizia vamală și agenții guvernului să se fi pus pe treabă — în timp ce agenții jurnalismului cu ochi de Argus priveau peste umerii lor !

VII.

În dimineața următoare acelei joi critice Jed ședea ca pe ghimpi. N-avea nici o idee la ce oră putea sosi vaporul la New York, dar știa că în clipa când știrea telegrafică va ajunge în redacția ziarului „Mountain City Post", telefonul de lângă patul lui Warrener va țârâi și dacă Jed se va afla întâmplător acolo, va fi nevoit să abordeze o mutră nepăsătoare, până când bătrânul îi va împărtăși vestea, la care va trebui s-o facă pe îngrozitul. O adevărată sarcină actoricească, pentru care Jed făcu câteva probe, fără să fie prea mulțumit cu sine.

Soarta îl cruță însă pe Jed de această încercare. Vaporul intră în port la ora douăsprezece ziua, ceea ce după orarul local era zece dimineața, și după vreun ceas Jed stătea în fața clădirii ziarului, când un funcționar ieși afară și lipi pe tabelă următoarea știre :

New York. — *La ificiul vamal a fost reținută și percheziționată astăzi Mrs.Thomas J. Evarts din Mountain City, care sosise dela Londra cu vaporul „Ruritania", și asupra persoanei sale se găsi un număr de bijuterii de preț, pe care nu le declarase. Printre obiectele confiscate se găsesc un colier dublu de perle și numeroase diamante, care toate fuseseră cusute în îmbrăcămintea D-nei Evarts. Pe baza unei prime evaluări, autoritățile vamale apreciază valoarea bijuteriilor la cel puțin o sută de mii de dolari".*

Jed făcu stânga împrejur și se îndepărtă repede. Fu nevoit să se oprească însă și să se sprijine de o cutie poștală dela colțul străzii. „Cel puțin o sută de mii de dolari". Taxele vamale vor însuma deci optzeci de mii, iar partea lui Jed douăzeci de mii. Norocul i se împlinise ! Lupta fusese câștigată !

CAPITOLUL 12.

ÎN CĂUTAREA PETROLULUI.

I.

Mare fierbere în „societatea bună" din Mountain City, — adică nu numai în rândurile bogătașilor ci și printre zecile de mii de paraziți și cititori ai știrilor de senzație. „Mountain City Post" aduse vestea în pagina întâia, cu titlu pe șapte coloane :

„O doamnă din înalta societate înhățată de autoritățile vamale. Bijuteriile erau ascunse în jartieră, dar ele au fost găsite !"

Comunicarea telegrafică era completată prin fel de fel de amănunte asupra familiilor Evarts și Warrener, a legăturilor, proprietăților și ghinioanelor lor dinainte. Jed află mai târziu că între bancherul Evarts și „T.J.", editorul lui Maountain City Post", exista un conflict politic și astfel se explica „trecerea" de care se bucura informația.

La masa de prânz dela pensiune cineva apăruse cu un exemplar din ediția de dimineață a ziarului și acum să te ții pălăvrăgeală ! Toate aceste femei bogate făceau neîncetat contrabandă, ceea ce le reușea de regulă, de data asta însă una intrase la apă. Cineva trebuie s-o fi denunțat — probabil că vorbise prea mult pe vapor. Ce se va întâmpla acum ? Va fi arestată ? Poate fi arestată o femeie bogată ? Cât va trebui să plătească ? Sau poate că „influența" familiei o va scăpa ? Pensionarii n-aveau nici un fel de informații, iar Jed și Liza rămaseră muți — nici un cuvânt, atât acum cât și în viitor !

Gândindu-se la întâlnirea cu șeful său în după-amiaza asta Jed nu se simțea prea liniștit, dar socoti totuși că n-avea de ce să-și facă griji. Bătrânul Warrener întâmpină cu un calm uimitor ghinionul fiicei sale mai mari. Era majoră — spuse el — și treaba ei dacă-i plăcea să facă parte din rândurile contrabandiștilor. Atitudinea milionarului față de latura morală a chestiunii era de-a dreptul uluitoare. Bătrânul Warrener nu era de părere că fiica sa vroise să jefuiască statul, ci dimpotrivă, că statul o jefuise pe ea. Un impozit pe mărfuri importate constituia un adevărat act de violență, care e în contrazicere cu orice drept natural. Un impozit pe valoarea pământului ar fi just, pentru că pământul e un dar al naturii ; produsele industriale și meșteșugărești însă, ca, de pildă, pietrele prețioase prelucrate, sunt un produs al activității omenești și Statul nu are nici un drept să răpească cuiva fructul muncii sale. Jed ascultă respectuos toate explicațiile acestea, ce-i erau date în pauzele dintre două chemări telefonice.

Telefonară rubedenii, ca să-și exprime groaza de care erau cuprinși, apoi prieteni pentru a-și exprima simpatia lor. După câtva timp, urmară chemările din provin-

cie ; soția lui Warrener, care părea gata să izbucnească în plâns, căci soțul ei începu să-i vorbească blând ca unui copil care s-a lovit la nas. Nu, nu se acoperiseră de rușine pentru totdeauna, curând de tot vor putea ține iarăși capul sus ; publicul avea memoria scurtă. Da, era penibil că Emily alesese o ascunzătoare atât de indecentă, dar în definitiv cam toți oamenii poartă jartiere și secretul nu poate fi păstrat veșnic. Se va purta de grijă pentru Emily ; Tom se află în drum spre New York, el va angaja avocații cei mai buni și aceștia vor aranja lucrurile. Nu, firește că n-o arestaseră, sechestraseră numai bijuteriile și amenințaseră să le confiște, dar desigur că nu vor face asta. Tom va trage câteva sfori la New York și Waschington și vor plăti o amendă, care va fi destul de mare ca să satisfacă ziarele, iar Emily va purta la primul bal bijuteriile și pe deasupra va mai fi profitat de pe urma reclamei. Asta trebuie să-i fi sunat cam neplăcut lui Mrs. Lydia, căci bătrânul chicoti și adăugă :

— Bine faci, descarcă-te mai bine asupra mea decât asupra bietei Emily, căci taxele telefonice sunt mai ieftine.

Jed ascultă, și ceea ce auzi aruncă o lumină nouă asupra chestiei în care era interesat. Thomas J. Evarts plecase la New York ca să angajeze cei mai buni avocați, să uzeze de influența sa politică și să reducă amenda asupra căreia Jed avea o pretenție îndreptățită. Dezamăgirea se cuibări în sufletul său, dar ce era să facă ! El nu-și putea lua un avocat și să ceară ca Mrs. Evarts să plătească amenda întreagă. El va trebui să stea cu mâinile în sân, în timp ce intriga își va urma cursul și averea sa abia încropită se va spulbera. Dar truda sa nu va fi fost totuși degeaba ; în scurt timp va afla unde duceau aceste fire subterane, și atunci va fi și el în stare să angajeze cei mai buni avocați și să se îngrijească la New York și Washington de apărarea intereselor sale.

În sinea sa Jed era bucuros că Warrener lua atât de ușor această nenorocire de familie. Și mai ales era bucuros că Warrener nu părea să aibă nici o bănuială. Jed nu pricepea cum era cu putință să nu fie bănuit și în

sinea sa luă hotărârea să nu se lase niciodată înșelat de cineva, cum îl înșelase el pe șeful său.

Noroc că Mrs. Lou plecase cu o zi înainte în California! Cu siguranță că ea și-ar mai aduce aminte de cuvintele ei, precum și de faptul că s-ar fi putut ca Jed să le audă. Îi va scrie oare tatălui ei?

Se vede că n-o făcu, deoarece zilele se scurseseră și Jed nu observă nici un semn de neîncredere sau suspiciune. Bătrânul continua să-și păstreze zâmbetul calm, care-l supăra totdeauna puțintel pe Jed, căci din zâmbetul acesta părea să reiasă un simțământ de superioritate; Warrener își bătea joc de tot în ce credea Jed sau ce râvnea el. Făcea observațiuni, ca de pildă aceea că banii nu prezintă prea multă însemnătate, cum credeau alți oameni. Cu toate acestea folosea banii pentru a locui într-un palat și pentru a se lăsa servit de opt până la zece oameni, bărbați și femei. Nu prețuia oare el, Jed, din punct de vedere moral și din orice alt punct de vedere, exact atâta cât acei oameni care-și închipuiau, în prostia lor, că n-aveau nevoie de bani?

II.

La câteva zile după episodul cu colierul de perle nevăzut, Jed intră în camera bolnavului și-l găsi pe bătrân în toane bune. Warrener îl privi pe Jed cu un zâmbet șiret și zise:

— Rusher, ai cunoaște dumneata un motiv pentru care să mă ostenesc a câștiga și mai mulți bani?

— Grea întrebare, Sir — răspunse Jed, silindu-se să-i fie pe plac. — N-am văzut încă niciodată contul dumneavoastră la bancă.

— În fiecare clipă îmi scrie cineva, cum și unde aș putea câștiga bani. Dar pentru ce să câștig bani?

— Îndeobște ceilalți sunt acei cari vor să câștige banii, Mr. Warrener.

— Mi se propune fel de fel de afaceri, oamenii care îmi scriu au tot ce-ți poate trece prin gând, dela perpetuum mobile până la leacuri împotriva cancerului. Nu

știu de unde îmi află numele — se vede că există de vânzare liste pe care sunt trecut și eu.

— Faceți greșeala că sunteți prea bun la inimă — observă Jed, plin de tact.

— Uite, scrisoarea asta a sosit astăzi — zise bătrânul, întinzând mâna spre masă. — Ceea ce scrie omul acesta sună mai plauzibil decât de obicei și poate că e ceva serios la mijloc. Dar eu mi-am zis : de ce să doresc a câștiga și mai mulți bani ?

— Sunt alții cari ar avea nevoie de ei, Sir.

— Adevărat, Rusher ? De mult mă uit eu la oameni cum încearcă să folosească bine banii, dar nu văd să facă vreo scofală.

Interveni o pauză. Jed se uită la scrisoarea pe care bătrânul părea că vrea să i-o arate, și de aceea găsi de prisos aceste considerațiuni filosofice de ordin general.

— I-a spune-mi te rog — făcu celălalt deodată — pricepi ceva despre petrol ?

Jed era gata să zică : „Habar n-am", dar se opri. Una din regulile pe care și-o însușise din observațiile făcute în contactul cu cei bogați și puterrnici, era că nu trebuia să-ți arăți niciodată ignoranța, afară doar de cazul când ești silit să faci aceasta. Păstrează tăcere, și te vor crede cu mult mai inteligent decât ești în realitate !

— Am prieteni care au lucrat în branșa aceasta — zise el. — I-am auzit povestind multe și mi-am însușit și eu unele cunoștințe.

— Citește ! spuse celălalt și-i întinse foaia mică de hârtie liniată, ruptă dintr-un bloc, pe care erau zmângălite cu creionul următoarele rânduri :

„Stimate domn

Eu sunt domnul Jim Nichols unde Tatăl său cu ani în urmă a lucrat pentru grădinarul dumneavoastră. El ne-a lăsat nouă ranch-ul acesta care nu-i bun de nimic pentru că-i prea uscat și n-a mers deloc treaba dar acum cred că avem petrol. Avem multe semne în pământ și alți oameni spun și ei la fel, dar e atât de departe și cei de se ocupă cu petrolul n-au nimerit niciodată la noi,

sunt douăzeci și șase de mile dela calea ferată laterală și șoseaua e proastă și greu de ajuns la ea, dar dacă dumneavoastră vreți să poftiți ca să vedeți fratele meu și cu mine vă arătăm cu plăcere și am putea câștiga amândoi frumoase parale. Noi nu suntem porci ci oameni de treabă și avem trei sute douăzeci de pogoane la poalele munților Arroyo.

Cu stimă
Domnul Jim Nichols"

— Ei, ce zici de asta ? întrebă bătrânul.

— Sună cinstit — răspunse Jed, precaut.

— Cred că-mi amintesc de Nichols, dar nu știu prea bine — atîția oameni vin și pleacă ! N-ar strica însă să urmărim chestia !

— Da, Sir — spuse Jed ,plin de curiozitate.

Cunoștea el foarte bine psihologia bătrânului. Mr. Warrener era invitat la o partidă de poker, mâinile sale așteptau înfrigurate cărțile, dar el mai zăbovea totuși, prefăcându-se că nu se lăsa învins de această slăbiciune a unui suflet muritor. Jed trebuia să fie prevăzător și să nu-l forțeze, ci să procedeze cu iscusință, lăsându-l să se zbată ca un pește de sfoara undiței.

— Sunt destui petroliști care ar fi bucuroși dacă ați putea cerceta lucrurile la fața locului — spuse Jed.

— Familia nurorii mele se ocupă cu petrolul — Sandersonii ; m-aș putea adresa lor. Partea proastă e că eu n-am avut încă plăcerea să cunosc vreun om de treabă printre speculanții petrolului, deși nu mă îndoiesc că există și dintr-aceștia. E mare concurență în ramura aceasta.

— Am băgat de seamă și eu asta — spuse Jed. Probabil că la mijloc e nesiguranța, riscul pe care-l ai.

— Uite ce mi-a dat în gând, Rusher : n-ai vrea să-ți iei un concediu ?

— La asta nu m-am gândit încă, Mr. Warrener.

— Eu încerc să înlesnesc fiecăruia din funcționarii mei câteva săptămâni de concediu.

— Dar eu nu sunt de prea mult timp în slujbă la dumneavoastră Sir.

— Cred că de vreo patru luni, nu ? La opt zile tot ai dreptul. N-ai vrea să pleci acolo, să vezi terenul și să-mi faci un raport ?

— Și cum o veți scoate la capăt fără mine ?

— Cumnata mea ține să se întoarcă neapărat în oraș și-i va face plăcere să-mi țină de urât. Cele câteva ceasuri pe zi care stai acum cu mine te-ar putea înlocui una din servitoare. M-am gândit la următorul lucru : deși nu ești specialist în petrol, ești totuși cunoscător de oameni și ai putea sta de vorbă cu cei doi indivizi și să afli ce e de aflat dela ei, iar dacă va merita osteneala voi trimite acolo un petrolist care să cerceteze lucrurile mai de aproape. Cred că n-ai avea nimic împotriva acestui mic voiaj ?

— Mi-ar face nespusă plăcere, dacă aș ști că nu vă stric cu asta.

— Vei continua să-ți primești leafa în timpul acesta, și pe deasupra cheltuielile de călătorie. Cred că drumul până acolo nu durează mai mult ca cinci sau șase ore cu trenul, așa că treaba ar putea fi încheiată într-o săptămână. Vrei să încerci ?

— Firește, Mr. Warrener, vă sunt recunoscător pentru încrederea ce mi-o arătați.

— Știu eu că vrei să „ajungi" și aici ți se oferă poate un prilej. Dacă e ceva de făcut, te iau la parte. Până atunci nu voi vorbi cu nimeni despre asta ; e una din primele condiții pe care trebuie să le respecte un om de afaceri, mai ales când e vorba de petrol.

— Bizuiți-vă pe mine, Mr. Warrener, nu voi sufla un cuvânt. Când să plec ?

— Miss Lucile va fi poimâine aici, așa că atunci vei putea pleca. Consultă mersul trenurilor și fă-ți planul !

III.

Jed răsfoi mersul trenurilor, dar nu-și pierdu mult timp cu asta ; avea acum ceva mai bun de făcut. Se duse la atotștiutoarea doamnă de la ghișeul de informații al Bibliotecii municipale, și află că existau în lexicoane

articole despre tehnica forajului, despre geologia petrolului și altele asemănătoare. Jed luă acasă aceste cărți, rămase treaz aproape toată noaptea, le înghiți conținutul și-și făcu notițe. Era vorba aici de un studiu căruia i se putea dedica într-adevăr cu trup și suflet. N-ar fi fost ma bine ca timpul pe care-l pierduse cu prostii cum ar fi arta poetică și istoria universală, să-l fi folosit pentru aprofundarea diferitelor ramuri ale industriei moderne și finanței, pregătindu-se astfel pentru viitor ? Ce comedie această așa-zisă instrucțiune !

Trebuia totuși să recunoască, cum că Universitatea Mountain City îi fusese de folos. Dacă n-ar fi fost campania aceea pentru strângere de fonduri, n-ar fi putut ajunge niciodată în apropierea lui Warrener, și fără a fi fost student, n-ar fi fost primit nicicând într-o casă bogată. Așa că Universitățile își aveau rostul lor, — chiar dacă aceasta era un rost foarte întunecos, pe care numai un spirit clarvăzător ca al lui Jed îl putea sesiza.

Atotștiutoarea bibliotecară îi spuse că în sala de lectură erau expuse reviste de specialitate care tratau despre petrol, și pe care le puteai căpăta la orice chioșc de ziare. Reportaje și cancanuri pe pagini întregi despre diferitele câmpuri petrolifere în Statul cutare sau cutare, cursurile acțiunilor și perspectivele lor, articole despre tehnica forajului și rafinajului, despre rezervele mondiale și situația pieței, biografiile diferiților „granguri“ din ramura aceasta, nenumărate anunțuri despre sonde și schelărie, unelte și garnituri, pe scurt tot ce e legătură cu petrolul — toate astea se puteau găsi în publicațiile cu pricina. Nu trebuia decât să înlăture partea inevitabilă de minciună sau exagerare, și căpăta o imagine reală a unei industrii în care se puteau câștiga averi peste noapte.

Jed se duse la anticari și-și cumpără câteva cărți, care împreună cu revistele îi umplură geamantanul. În tren, la ducere și la întoarcere, precum și în timpul liber în odăile de hotel, el purica neîncetat conținutul acestor publicații și-l înmagazină în memorie. Fusese atât de nerăbdător, atât de setos de învățătură — și iată că acum

găsise în sfârșit un punct de plecare ! Cale liberă pentru Jed Rusher, petrolistul !

Repede începu însă să definească mai exact titulatura aceasta ; el va fi „petrolist“ numai într-un anumit sens și până la un anumit grad. Erau oameni care se duceau pe teren și conduceau lucrările de forare ale noilor puțuri, și aceștia erau petroliști, dar ei duceau o viață plină de muncă și privațiuni, riscul lor era mare, și aveau numai o șansă redusă de a pune mâna pe profitul cel gras. În schimb însă erau alții care stăteau în biroul lor la masa de scris și dădeau ordine ; ei organizau concerne, emiteau acțiuni, întemeiau societăți, puneau la cale fuziuni și câte altele — și aceștia erau aceia care câștigau banii, care stăteau la adăpost, indiferent de cele ce se petreceau pe câmpuri ; izvoare secate, apă sărată, foc, explozii, tulburări muncitorești, toate acele greutăți și necazuri pe care le aduc după sine contactul cu un material îndărătnic și cu niște oameni și mai îndărătnici. Cale liberă pentru Jed Rusher, financiarul petrolist !

IV.

În dimineața zilei de 1 septembrie Jed tocmai își cumpărase biletul de tren pentru Mesa Verde și era gata de plecare, când luă în mână un exemplar din ediția de dimineață a lui „Mountain City Post“ și citi pe prima pagină, cu litere groase :

„O doamnă din înalta societate condamnată să plătească amendă. Contrabanda de bijuterii costă o avere !“

Cu inima zvâcnind el citi că Mrs. Thomas J. Evarts din Mountain City rezolvase „chestia“ ei cu autoritățile vamale, plătind taxele și amenzile care se urcau la suma de șaptezeci și trei de mii patru sute optzeci și doi dolari și șase cenți. De multe ori Jed divizase în minte cele mai diferite sume mari, prin patru. Acum procedă la aceeași operație și stabili că avea de primit de la „Asociația profesională a bijutierilor americani“ optsprezece mii trei sute șaptezeci dolari și șaptezeci și nouă de cenți.

Jed luă ziarul acasă, se închise împreună cu Liza în camera acesteia și sărbătoriră un triumf discret. Apoi avură o convorbire împreună, — o convorbire care o băgă în sperieți pe biata fată, căci nu e un lucru simplu să călătorești în birja unui om mare. Jed zise :

— Se prea poate că încă înainte de înapoierea mea să fi investit toți banii în terenuri petrolifere.

— Dar bine, Jed, nici nu-i ai încă !

— Îi voi avea ; totul e în regulă, am un drept legal asupra acestor bani.

— Dar cum îi poți cheltui înainte de a-i avea ?

— În privința asta aș vrea să stau de vorbă cu tine. Să presupunem că găsesc acolo unde mă duc ceva bun — vrei să pierd ocazia ? În ramura petrolului, nu trebuie să lași pe mâine ceea ce poți face azi, căci se poate ca un altul să ți-o ia înainte.

— Dar tu nu te pricepi deloc în petrol, Jed.

— Te înșeli, pricep ceva și odată acolo la fața locului, voi pricepe și mai mult. Nu mă las dus de nas de nimeni. Dar vreau să am mână liberă când va fi să găsesc ceva unde va trebui lucrat repede.

— Ce anume vrei deci să faci ?

— Vreau să iau bani cu mine, ca să pot cumpăra terenuri, dacă găsesc că sunt bune la ceva. Afacerea poate fi încheiată cu un mic aconto, iar restul banilor trebuie depuși la facerea contractului.

Nu degeaba se lăsase Jed curtat timp de doi ani de zile de Carrie Meecham, funcționară la o bancă mare. Carrie îi vorbise mereu de vânzări de terenuri, de felul cum se procedează în cazurile acestea și ce șiretlicuri pot fi folosite. Jed pusese totul bine în memorie și acum se folosea de cunoștințele astfel căpătate.

— De câți bani ai nevoie, Jed ?

— Am aproape opt sute de dolari la Casa de economie, pe care îi voi ridica și voi lua un cec cu mine. Pune și tu cei două sute de dolari ai tăi, ca să fie un miar, o sumă rotundă. Poate să cumpăr teren mult, căci

mă gândesc să fac și o ipotecă ; n-are ce strica ,atunci când e vorba de petrol.

— Jed, mă bagi în sperieți, zău așa !

— Nu poți ajunge la nimic în lumea asta fără să riști, Liza. Fii încredințată că nu voi lua asupră-mi nici un risc care poate fi evitat. Dacă pui și tu banii tăi, se poate să ai un câștig care să-ți asigure existența pentru toată viața.

Până la urmă el izbuti s-o convingă pe soră-sa să se despartă de micile ei economii, pe care reușise să le strângă muncind până rămăsese numai oasele din ea, și punând să muncească alături de dânsa o servitoare și o bucătăreasă pentru a îngriji împreună de o duzină de persoane. De fapt, o parte din bani îi datora Carriei Meecham, dar Carrie putea aștepta, cum așteptase și până acum.

Episodul acesta și ceea ce ieși dintr-însul avea să furnizeze materialul pentru unul din acele basme minunate din lumea financiară americană, care sunt repetate de o mie de ori în ziare și în trăncănelile revistelor petrolifere, — cu atât mai pitoresc prin împrejurările în care Liza, cu inima palpitând și degetele tremurătoare iscăli cecul, pe care-l întinse fratelui ei având în ochi o expresie de spaimă și implorare :

— Oh, Jed ! Fii prudent ! E ultimul ban pe care-l avem !

V.

Când Jed coborî din tren în mica gară din Mesa Verde, tocmai bântuia o furtună de nisip. Atmosfera era încărcată de praf înecăcios și care-ți intra în ochi. Era cu neputință de călătorit mai departe și el fu nevoit să tragă la hotel. Era un ținut asemănător și o dezlănțuire de elemente asemănătoare acelora pe care le cunoscuse Jed destul de bine la Alamito și asta îl făcu să se gândească la tot ce se întâmplase cu dânsul până atunci, la toate schimbările survenite în destinul său. Cât îi compătimea pe bieții oameni în cămăși kaki și albastre,

care trăiau pe șesurile acestea uitate de Dumnezeu și care trebuiau să înfrunte toanele naturii — biciuiți de vânturi, înăbușindu-se în praf, pârjoliți de soare, înghețând în gerul iernii, muncind din greu și asudând neîncetat! Ce contrast față de viața pe care o duceau Warrenerii în palatul lor, la adăpost de furtuni, cu calorifer în timpul iernii și ventilatoare electrice vara, fără a mai pomeni de vilele de pe malurile lacurilor din munți! Ce contrast în felul de a munci: să stai la un birou mare de mahon, cu un șir de butoane de sonerie și un telefon în fața ta și să dai ordine care pentru mii și mii din acești Ion-i năpăstuiți și ignorați însemnau bună stare sau ruină, viață sau moarte!

Jed stătu de vorbă cu directorul hotelului și câțiva pasageri, și se informă pe cât putut asupra caracterului regiunii. Aceasta se găsea la depărtare de câteva sute de leghe de locul de naștere al lui Jed, dar erau aceleași șesuri golașe, pe care pășteau oi și turme de vite, împresurate de munți în ale căror văi creșteau grâne și poame. Nimeni nu pomeni de petrol și nici Jed nu rosti vreun cuvânt. După ce află tot ce era de aflat, el se închise în odaia sa și începu să citească din cărțile pe care le adusese.

A doua zi dimineață soarele răsări roșu îndărătul unei draperii de praf. Era în septembrie, nu plouase de o lună, și o trăsură care gonea pe întinsul câmpului lăsa în urmă-i un nor de praf, lung de o jumătate de leghe. Jed închiriase cu zece dolari pe zi un „Ford" vechi și hârbuit, împreună cu șoferul căruia îi zicea Jake. Acestuia îi spuse că era în căutarea unui ranch de vite; își petrecuse copilăria pe un astfel de ranch [1] la Alamito, moștenise acum ceva bani și ținea să aibă propria lui bucată de pământ. Erau destule de vânzare, spuse Jake, cam totul care nu fusese sechestrat de fisc pentru impozite neplătite. Principalul lucru era ca domnul să aibă cu el bani gheață... dintre aceștia nu mai văzuseră rancherii de multă vreme.

[1] Fermă țărănească.

Încotro s-o apuce? întrebă Jake. Și Jed spuse că auzise că spre munții Arroyo n-ar fi rău terenul. Aș, de unde acolo nu-i nimic de făcut, căci atunci când plouă apa ia totul cu sine. Jed însă spuse că el ținea să se stabilească în apropierea muntelui, de dragul vânătoarei și pescuitului. Ei da, replică Jake, dacă avea de gând să trăiască din pescuit și vânat, sigur că ideea era bună, dar el crezuse că Jed vroia să se îndeletnicească cu creșterea vitelor.

Porniră deci în direcția muntelui și după câtva timp părăsiră șoseaua pe care atinseseră o viteză ca de vreo cincisprezece leghe și apucară pe drumeaguri pe care nu se putea face mai mult de cinci leghe pe ceas. La fiecare pas întâlneau gropi și bolovani și Jed cu șoferul, erau nevoiți să se dea jos din mașină când unul, când altul, pentru a da la o parte piedicile din cale. Mereu se ramifica drumul, din cauză că diferiții căutători de poteci încercaseră să ocolească stâncile și văgăunile. Jake susținea însă că el cunoștea drumul și chiar așa părea să fie.

Jake acesta era o adevărată comoară de informații, pe care Jed o exploată cu râvnă. Vorbiră despre terenuri și prețurile lor și tânărul nostru află că se puteau găsi de toată mâna, de la un dolar până la o sută de dolari pogonul, dar te puteai înșela rău dacă nu știai ce anume căutai și cum trebuia să tratezi cumpărarea. Fiecare cetățean de pe acolo era încredințat că bucata lui pământ conținea aur, sau cărbune, sau ceva asemănător, și oamenii îi pierdeau tot timpul scormonind și căutând, apoi aduceau capitaliști și făceau totul ca să-i convingă, dar aceștia nu se lăsau păcăliți atât de ușor. Cum să scoți afară dintr-un astfel de ținut eventualele bogății?

VI.

Către amiază urmau să atingă ținutul păduros, dar înainte de asta trebuiau să străbată o coastă pleșuvă. Jake socoti mai nimerit să facă popas și să ia masa la un ranch, sub copaci. Acesta aparținea unui de-i zicea

Cudliff, care locuise înainte vreme jos în vale la Mesa Verde, și avea aici câteva mii de pogoane pe care se găsea o mică sursă de petrol.

— Cum asta ? întrebă Jed, prefăcându-se nepăsător.

— Păi... vezi dumneata, s-a apucat omul într-o bună zi să-și sape o fântână, și un timp ieșise apă limpede, apoi însă începu să devină spumoasă și atunci s-a știut că nu e bună de nimic, pentru că pe deasupra e păcură; într-adevăr, aceasta urma să țâșnească mereu, umplând toată fântâna. Și numai ce se duce Ed de ia o găleată, o leagă de o funie și scoate afară un butoi cu păcură.

— Ce face el cu petrolul ?

— Și-a procurat un soi de mașină cu aburi, cu care acționează o pompă și-și irighează terenul. Cui îl întreabă îi spune că vrea să sădească meri și peri.

— De cât timp face treaba asta ?

— Nu prea știu bine. Am aflat-o acum două sau trei luni.

— Păcat că e un ținut uitat de Dumnezeu. N-ar renta să sapi aici un puț în toată regula.

Ajunseră la o căsuță joasă, apărată de vânturi dinspre miazănoapte și apus de șiruri de plopi. „Ford"-ul claxonă și imediat își făcu apariția Mr. Edward Cudliff. Avea înălțimea de un metru optzeci, era ars de soare și făcea impresia că scosese păcură de curând, căci într-una din laturile curții se afla un car cu un butoi într-însul, amândouă mânjite cu negru. Nici de pe obrazul lui Cudliff nu lipsea o pată de murdărie și se vedea că nu-și spălase mâinile decât pe jumătate. În guler avea înfipt un șervet, în gură era o bucată de carne. El îi pofti pe vizitatori să intre și să ia loc. Un cârd întreg de tineri Cudliff erau strânși în jurul mesei, toți cu gura plină, stând muți și cu ochii larg căscați. Ed făcu două locuri libere alături de el, unul pentru Jed iar celălalt pentru Jake, și toți trei începură să înfulece din mâncarea cu care erau deprinși din copilărie și vorbiră despre ceea ce vorbește rancher-ul toată viața sa.

După câtva timp Jake aduse vorba de scopul vizitei lui Jed ; cumpărarea unui ranch ; și ca orice rancher din Vest, avea și Ed o bucată de pământ care se putea

căpăta la un preț mulțumitor, și începu s-o laude. Nicăieri în tot ținutul nu găseai un teren mai bun, nici o urmă de alcali, un pârâiaș care nu seacă niciodată, o pădure frumoasă, căsuța asta de aici, garduri în stare bună, vite sănătoase, și ce e mai interesant, minunea asta care i se întâmplase... — dar lucrul trebuia văzut cu ochii, puțul acela de petrol adică.

Jed spuse că auzise el despre asta, însă nu era specialitatea lui, nu pricepea nimic despre petrol, și-apoi ce se putea face aici cu petrolul ?

Ed răspunse că el știa o mulțime de lucruri care se puteau face cu petrolul și mai erau și altele care se puteau face cu el ; într-o bună zi își va procura o sobă cu petrol cu care va încălzi casa.

— Da — zise Jed — dar când ai lemne destule, nu te mai gândești să extragi petrolul, care e lucru greu.

— Nu-i deloc greu, îl tragi doar în sus — spuse Ed.

— Însă după aceea trebuie să te speli pe față — interveni în vorbă Jake, și cârdul de copii începu să chicotească.

Continuară să vorbească, Ed lăudă ranch-ul iar Jed îi găsi cusururi, căutând să se întrecă unul pe altul. Jed spuse că bruma aceea de petrol care se ivise acolo nu însemna nimic, ceea ce-l făcu pe Ed să replice, bănuitor :

— Parcă ziceai că nu te pricepi în petrol ?

— Atâta mai știe orice om — răspunse Jed. — Când vrei să ajungi la petrol trebuie să sapi până la trei sute sau chiar la o mie cinci sute ori o mie opt sute metri adâncime, ca în California. Băltoacele astea mici dela suprafață n-au dat niciodată ceva de soi.

Lucrul nu prea era așa, după cum știa foarte bine Jed din cărțile pe care le avea în geamantan ; geamantanul însă era încuiat, și încuiat să rămână !

După ce terminară masa, Ed îl întrebă pe Jed dacă vroia să vadă puțul de petrol, ceea ce Jed refuză, spunând că mai curând ținea să viziteze ranch-ul, în caz că Ed vroia să-l vândă la un preț convenabil. Ed îl duse deci pe colină, de unde se putea îmbrățișa cu privirea întreaga regiune, și-i arătă hotarele proprietății sale care se întindeau o leghe într-o direcție și aproape două

leghe în cealaltă direcție ; el vorbi despre pădurea sa, arătă „pârâiașul" său și stărui asupra vitelor, pe care nu vroia să le vândă, căci se purta cu gândul să se mute mai aproape de calea ferată, deoarece aici era puțin cam depărtișor pentru nevastă-sa, care era bolnăvicioasă, și ținea s-o știe într-un loc unde să fie un doctor prin vecinătate. Jed îi dădu dreptate, spunând că era neplăcut să fii atât de departe de o șosea ca lumea. Afară de asta, cea mai mare parte a terenului era prea înalt și nu putea fi irigat, așa că nu făcea doi bani. Îndrugă despre secetă și drumuri proaste, până când Ed, în disperarea sa, trebui să se întoarcă iar la puțul de petrol și să stăruie ca Jed să-l viziteze.

Jed îl vizită : o groapă în pământ, pe lături și la gură mânjită, iar în adâncime neagră ca cerneala.

— O să dau drumul găleții în jos și o să-ți arăt — zise Ed.

Dar Jed se grăbi să spună că lucrul nu-l interesa, căci singura posibilitate de a transporta petrol din ținutul acesta ar fi o conductă, ceea ce ar costa, nici mai mult, nici mai puțin decât un milion de dolari. Își întoarse privirea și contemplă munții, spunând c-ar avea plăcere să rămână și să meargă la vânătoare. Când începe sezonul vânatului mare ? La care Ed răspunse că aici în pădurile seculare nu exista nici o perioadă de interzicere a vânatului, Jed putea merge oricând să împuște o căprioară, iar el, Ed, îi va ajuta s-o transporte acasă, iar copiii îi vor ajuta s-o mănânce.

Merseră înapoi spre casă și Jed spuse lui Jake :

— Hai să pornim mai departe !

Urcară în mașină și când Jed vru să plătească pentru mâncare, Ed aproape că se supără, spunând că la el nu era birt — erau mulțumiți când cineva le ținea tovărășie. Apoi Jake dădu drumul motorului și Ed, căruia i se putea citi dezamăgirea pe față, spuse :

— Nu ești hotărât să cumperi ranch-ul ?

— Poate că da — răspunse Jed — dar mă tem că vei cere prea mult.

— Nici nu m-ai întrebat încă ce cer pe el.

— E adevărat, dar bag de seamă după vorba d-tale. Pare că nu știi că țara a trecut printr-o criză grea și că

prețurile terenurilor de pășune au scăzut simțitor. Trebuie să dau de un fermier care știe asta.

— Cât oferi pentru moșioara mea ?

— Nu eu trebuie să ofer, ci d-ta trebuie să spui prețul. Cât ceri ?

— De, mă gândeam cam la vreo patruzeci de mii.

— Sfinte Sisoie ! exclamă Jed. — Și asta fără vite și toate celelalte ? Spune douăzeci, c-apoi vin înapoi și mai stăm de vorbă. La revedere.

VII.

Porniră mai departe și mai vizitară câteva moșioare, iar spre seară Jake zise că pe acolo aproape locuiau doi frați, cărora le spunea Nichols, și n-ar fi rău poate să poposească peste noapte la ei. Astfel făcu cunoștință Jed cu „Domnul Jim Nichols" și cu fratele său Ranny : doi oameni mărunți, vioi, vorbăreți, care îi aminteau lui Jed de o pereche de veverițe. Trăiau singuri, împreună cu un nepot al lor care era înapoiat la minte. Fură atât de bucuroși de oaspeți încât tăiară pentru cină două găini, aduseră un fagure de miere și smântână groasă de la ghețărie, iar nepotul slab la minte făcu covrigi proaspeți, și rânji de la o ureche la alta când Jed îi spuse că uitase să pună sare.

In timpul mesei vorbiră despre ținut, despre munți, despre apă, teren, recoltă, pești, vânat, furtuni, șosele și despre alte o sută de lucruri. Nu trecu mult și ajunseră să vorbească și de petrol. Jake spuse că văzuseră puțul de petrol al lui Ed Cudliff, iar Jim zise că el și Ranny ar putea avea și ei așa ceva dacă și-ar lua osteneala să facă săpături ; peste tot pe domeniul lor ieșea la suprafață petrol. Le va arăta el mâine dimineață crăpături în pământ pline cu păcură și pe coasta dealului o mică peșteră mânjită de jur-împrejur. Ranny spuse că li se lipea de ghete — și întinse piciorul ca să le arate.

Jim urmă, spunând că scrisese unui capitalist bogat din Mountain City, Mr Warrener. Auzise Jed de el ? Jed răspunse că da, însă era greu să-i îndemni pe acești oameni să se ocupe cu fleacuri, iar un ranchero n-avea ca-

pitalul trebuitor ca să pornească singur la lucru. Din nou Jed păstră o atitudine nepăsătoare față de petrol, și se interesă numai de vite și pășune, făcându-i pe frații Nichols să povestească de vitele lor, pentru ca până la urmă să declare că ar vinde ei ranch-ul, împreună cu vitele și toate celelalte, trei sute douăzeci de pogoane, pentru cincisprezece mii de dolari. Jed spuse că 160 ha era prea mult, totuși va vizita mâine dimineață proprietatea.

Când rămase apoi singur în odaia sa, scoase cărțile din geamantan și timp de trei ceasuri studiă cu râvnă, la lumina unei lumânări, fiecare pasaj referitor la indiciile care trădează prezența petrolului și cele referitoare la formațiunile geologice în care se pot găsi straturi de nisip conținând petrol. De ce nu-i dăduse în minte să audieze cursurile de geologie la Universitate, pentru a putea recunoaște feluritele soiuri de roci și așezarea straturilor ? Dar acum nu mai era nimic de făcut — trebuia să ia o hotărâre, după oarecare chibzuială. Știa că dacă ar lua în ajutor un specialist în petrol, prețul terenului s-ar dubla poate.

A doua zi dimineață vizită proprietatea fraților Nichols și nu dădu nici o atenție tuturor indiciilor asupra prezenței petrolului, pe care ei țineau morțiș să i le arate. Paralel cu lanțul principal al munților, pe o distanță de cinci până la zece leghe, se întindea o creastă de coline, și de-a lungul acesteia găsiseră petrolul lor atât Cudliff cât și frații Nichols. Probabil că era vorba de o formațiune unitară, continuă, și Jed își zugrăvi în minte un rezervor mare în adâncul pământului, până când imaginea aceasta deveni atât de vie încât începu s-o considere drept o „inspirație". Dacă acest rezervor exista cu adevărat, atunci însemna că aici era averea pe care o căuta, și puțul deschis va fi deajuns ca să determine pe vreun specialist să-și încerce norocul, pe bază de tantieme. Dacă se va dovedi însă că e o „groapă uscată", atunci Jed va căuta să se scape de terenul cumpărat și va încerca altceva.

VIII.

Jed spuse celor „două veverițe" că-i părea nespus de rău, dar se temea că pământul lor e prea arid și nu se putea scoate nimic dintr-însul ; apoi plecă împreună cu Jake, în vreme ce frații rămaseră foarte amărâți. Se mai opri pe ici pe colo prin ținut și propuse ca la înapoiere să facă popas la Cudliff, ca să se informeze despre vânat.

Iată-i deci din nou la Ed, care se oferi să le dea puștile sale dacă vroiau; totuși îi sfătui să aștepte mai bine, ca să aibă o zi întreagă la dispoziție și să pornească dis-de-dimineață. După câtva timp ajunseră să vorbească iarăși despre pământ. Găsise Jed ceva potrivit ? Jed mormăi ceva despre lipsa de apă și că ar însemna să se ruineze cineva dacă ar trebui să-și care de cine știe unde toată hrana pentru iarnă, și desigur că de aceea și căuta Ed să se scape de o parte din vitele sale — nu ? Ed nu tăgădui că așa stăteau lucrurile.

Îi rugă apoi stăruitor să rămână iarăși la masă, la care Jed spuse că ar rămâne dacă i se îngăduia să plătească pentru asta. Bine — zise Ed — dacă ținea neapărat, va primi și plată, în schimb nevastă-sa va găsi ceva bun de tot. După câtva timp Ed spuse că stătuse să chibzuiască bine și hotărâse să mai lase din preț ; s-ar mulțumi adică cu treizeci și cinci de mii dacă i se dădeau bani ghiață, afară de ipoteca la bancă de zece mii de dolari. Jed râse și spuse că nu credea să existe momentan undeva în America, afară doar de Wall Street, atâția bani ghiață. Susținerea aceasta îl neliniști pe Ed, și el se-ntorcea mereu la tema sa, ori de câte ori încerca Jed s-o părăsească. După cât se părea, femeia ținea morțiș să se mute. N-ar vrea vizitatorul să facă o ofertă serioasă ? La care Jed spuse că nu știa ce să ofere, de vreme ce gazda sa părea să trăiască în nori în privința prețurilor actuale ale păsunilor din Vest. Ce foloseau o mie de pogoane de teren deluros, care jumătate de an hrănea vitele, iar cealaltă jumătate le lăsa să flămânzească ?

După masă, când Jed și Jake se pregătiră de plecare, Ed îl luă pe cel-dintâi de o parte și-i zise că era dispus să mai lase încă din preț. Treizeci și două de mii era

bine ? Nu, răspunse Jed, îi părea rău dar nu era dispus să dea nici un cent peste douăzeci de mii, așa că n-avea nici un rost să mai discute despre asta. Ed spuse atunci că Jed făcea o greșeală mare, căci va găsi prea puține moșii cu teren atât de variat — două sute de pogoane de pământ sănătos, care poate fi irigat cum trebuie. Toate bune — replică Jed, — dar ce să faci cu produsele acestui pământ ? Cum să le trasporți ?... Și unde mai pui izvorul de petrol ! interveni celălalt. La care Jed spuse că chestia asta cu petrolul era doar o glumă.

Jed și Jake ședeau în mașină, gata de plecare.

— Așteptați ! spuse deodată Ed. — Ai prilejul să pui mâna pe o bucată de pământ cum nu sunt multe... numai de-ai vrea să mai dai ceva pe deasupra.

— Care-i ultimul preț ?

— Să zicem douăzeci și opt de mii.

— Nu, nici nu-mi trece prin minte. Să fi văzut d-ta ce moșii mi s-au oferit — tot pământul străbătut de canale de irigație, nu ca aici. Dă-i drumul, Jake !

— O clipă încă, prietene ! zise Ed. — Cât ești dispus să dai ?

— N-am timp de tocmeală, dragul meu. Vreau să mai văd o moșioară înainte de a se întuneca. Uite, dau douăzeci și două de mii, nici o para mai mult, bani ghiață pe masă, afară de ipotecă, firește. Îți număr un aconto de o mie de dolari și în ziua când Banca îmi va da de știre că vânzarea e în regulă, plătesc restul.

— Omule, ăsta e un preț de batjocură. Ascultă numai ce îmbunătățiri am făcut eu aici...

— Asta nu mă interesează ; pământul arabil nu face azi doi bani, și nu se pune chestia ce a investit cineva, ci ce anume scoate. Dă-i drumul, Jake !

— Stai ! Uite, las la douăzeci și cinci de mii și Dumnezeu mi-e martor că...

— Nu dau nici un ban mai mult. Am văzut moșii pentru care m-aș hotărî mai curând la același preț, și dacă n-ar fi fost vorba de nevasta d-tale, n-aș fi adăugat cei două mii de dolari. Încearcă de dă un anunț la ziar și vei vedea ce răspunsuri îți vor veni ; îți garantez că

timp de un an de zile nu vei primi o ofertă cu bani ghiață.

— Lasă-mi adresa d-tale...

— Nu, glume dintr-astea nu fac ; am în buzunar un cec în sumă de o mie de dolari și sunt hotărât să cumpăr o bucată de pământ înainte de a mă întoarce acasă.

Jed era în vârstă de douăzeci și doi de ani și nu se simțea atât de stăpân pe sine cum s-ar fi putut crede, după felul lui de a vorbi, dar studiase cu grijă atitudinea aceasta dominatoare și făcuse exerciții câtva timp. Pe de altă parte, în cei doi ani de zile de când o cunoștea pe Carrie Meecham se familiarizase cu toate chițibușurile vânzărilor de terenuri.

— Acum ori niciodată ! spuse el, sentențios. — Dă-i drumul Jake !

Bietul ranchero stătea cu pumnii încleștați și fața îi era lividă de iritare. Jake dădu drumul motorului, sări apoi în mașină și tocmai vroia să pornească — când Ed ridică mâna :

— Dacă primesc oferta d-tale, ești dispus să închei imediat târgul ?

— Sunt om de cuvânt — spuse Jed. — Te poți urca în mașina mea, mergem împreună la cea mai apropiată bancă și dacă dăm de funcționarul care se ocupă cu vânzările de terenuri, facem contractul încă în seara asta.

Ed stătea la trei pași de mașină. Judecând după mutra lui, s-ar fi putut crede că era vorba să-și vândă copiii și poate chiar și nevasta. Deodată scoase un oftat greu, apoi încă unul și după asta zise :

— Bine, prietene, moșia e a d-tale.

CAPITOLUL 13

ROMANUL

I.

Jed Rusher se înapoiă la Mountain City și povesti surorii sale totul, iar ea făcu o mutră la fel de uluită ca și Ed Cudliff când își vânduse pământul. Jed îi spuse că,

deoarece Ed fusese atât de înspăimântat, ea nu trebuia să aibă nici o teamă, deoarece paguba lui Ed însemna câștigul ei.

— Am acum o bucată bună de pământ, Liza — o asigură el — și mai trebuie doar să adaug unsprezece mii, pentru că ipoteca de zece mii e scadentă abia peste un an. Acum trebuie să găsesc câțiva capitaliști care să aibă interes pentru afacere.

—— Vrei să-l iei părtaș pe Mr. Warrener ?

— Pentru ce ? Mi-am împlinit misiunea pe care mi-a încredințat-o, îi voi da raportul, și dacă-i face plăcere poate trimite acolo un specialist, care să vadă ce-i cu terenul Nicholsilor.

— Dar specialistul acesta va afla că ai cumpărat o moșie.

— Ei și ! N-am făcut nici o crimă cu asta. Oricine poate cumpăra pământ.

— Ce vei spune însă când te va întreba de unde ai bani ?

— Am luat economiile tale și ale mele, am mai împrumutat ceva și cu banii aceștia am dat un aconto... în speranța că voi găsi un petrolist care să mă finanțeze. Asta nu-i nici o încălcare a drepturilor lui Warrener.

— Totuși, cred că nu vrei să te pui rău cu el.

— Dacă nu e nevoie, firește, că nu. Dar nu mă gândesc să mai lucrez mult pentru dânsul. Să văd eu afacerea asta pusă pe roate, că nu mai stau să-mi pierd o jumătate de zi lângă un om bolnav, pentru patru dolari ședința.

Cea dintâi întrebare a lui Jed când intră în casă, fu dacă sosiseră banii din New York. Aceștia nu sosiseră și Liza începu îndată să-și facă griji. Când trebuia plătit restul sumei ? întrebă ea. Peste treizeci de zile, răspunse el. Dar dacă banii din New York nu vor veni nici până atunci ?... Liza nu se lăsă până când Jed propuse să expedieze o telegramă la New York, pentru a se informa. N-avea ce să strice acum să telegrafieze, fără să pomenească numele lui Mrs. Evarts ; numele Jed Rusher n-ar spune nimic telegrafistului. Liza încuviință, Jed trimise telegrama, și după câteva ceasuri sosi... *knockout-ul*. „Asociația profesională a bijutierilor americani“ îl încu-

noștiința pe Jed Rusher că suma ce i se cuvenea va fi achitată cel mai devreme peste șase luni !

— Poftim ! exclamă Jed, furios. — Halal de Stat ! Șase luni ca să completeze un cec, lucru pe care o firmă particulară îl face într-o singură zi ! Douăzeci și cinci diferiți politicieni de birou trebuie să-și puie dedesubt aprobarea, și fiecare din ei îl uită timp de o săptămână pe masă.

Jed îl auzise pe Mr. Walter Evarts spunând ceva asemănător și asta îi impusese.

Liza era înspăimântată la culme ; fratele ei însă se reculese repede. Un bărbat trebuie să învețe să primească lovituri.

— Capul sus, Liza ! Ceva mai rău decât să pierd terenul petrolifer nu se poate întâmpla.

— Și mia noastră de dolari ?

— Optsprezece mii sunt pe drum, așa că pot suporta pierderea celor o mie. Dar fii sigură că terenul va rămâne al meu. Un singur lucru mă supără : va trebui să mă întovărășesc cu cineva și din cauza aceasta să pierd jumătate din câștig.

Chibzui câteva clipe, apoi zise :

— Poate că cel mai bun lucru ar fi să spun totul bătrânului Warrener și să-l hotărăsc să-mi dea o mână de ajutor. Cred că-mi va pune condiții mai ușoare decât oricare altul. Mai aștept o zi, ca să pot chibzui în liniște : el nu știe că m-am întors, și dacă nu mă arăt pe afară n-are de unde afla.

Și Jed începu să umble încolo și încoace prin cămăruța lui, ca un tigru în cușcă, și lăsă să-i defileze prin minte toți cunoscuții și toți oamenii de care auzise vreodată și de care presupunea c-ar avea unsprezece mii de dolari și ar vrea să se despartă de ei. Crumback, bancherul din Zion, Hinks, crescătorul de vite din Alamito, Carrie Meecham și Miss Hugins a ei, negustorul de fierărire al cărui văr locuia la pensiune, și un editor pentru care vânduse cărți Dick Sunstorm. Ba Jed se gândi și la bătrânul rector al Universității, Saybuck, care fără îndoială că economisese o parte din leafa sa. Se gândi și la un anunț în ziar, așa cum văzuse adesea când era vorba de căutări de slujbe ; va apare la rubrica „Aso-

ciații" și în sinea lui Jed îl și redactă : „Am o afacere pentru care e nevoie de unsprezece mii dolari. Cine dispune de această sumă are aici cea mai mare șansă din viața sa. Garanții de primul rang. Se iau în considerație numai propuneri serioase. Adresați ofertele sub „142 X" la Administrația ziarului".

II.

Era timpul mesei și Liza socoti de datoria ei să trimită să-l cheme pe Jed și cu acest prilej să-i predea o scrisoare care tocmai sosise cu poșta. Jed luă scrisoarea, care era scrisă de o mână femeiască pe hârtie fină și purta mențiunea „Personal". Ea sosise la biroul lui Warrener din clădirea lui „Fourth National Bank", de unde credincioșul Jermin o transmisese mai departe la pensiune. Jed desfăcu plicul și citi :

Dragă Mr. Rusher !

Mi-ai cerut să-ți scriu atunci când va fi să întâmpin greutăți, așa că-ți comunic acum că-mi merge foarte prost. Am fost nevoită să-i spun mamei totul și ea e atât de furioasă cum n-am mai văzut pe cineva în viața mea. Nu-mi dă voie să ies din odaie și nu trebuie să vorbesc cu nimeni. Te rog deci să vii la mine dacă-ți este cu putință, căci sunt nespus de nenorocită și nu știu ce să cred și să fac.

Devotata d-tale
Lulu Belle Macy

Asta era ceva nou și masa de prânz de la pensiune trebui să se lipsească de Jed.

De trei luni de zile prevăzuse că va veni ziua aceasta și el se asemăna cu Statul Major al unei armate, care pentru orice caz de război ar putea surveni are întocmite planurile respective cu toate amănuntele și în ultima clipă n-are altceva de făcut decât să scoată din dulapul cu documente Dosarul 17 T. 198. În gând, Jed împături hârtiile cu mențiunea „teren petrolifer". le puse de-o parte și scoase o nouă mapă, pe care era scris „Lulu Belle și Mrs. Jane". Apoi își luă pălăria, părăsi

casa și urcă într-un tramvai care-l duse la locuința familiei Macy.

De la asta n-avu nici o șovăială, nu-și pierdu timpul umblând în sus și-n jos pe dinaintea casei, ci trecu la acțiune cu acea repeziciune care e prevăzută în planurile tuturor Statelor-majore. Jed urcă treptele somptuoasei clădiri construită din cărămizi galbene și împodobită cu marmură și apăsă pe butonul soneriei.

— Doresc să vorbesc cu Mrs. Macy — spuse el Butler-ului. — Spune-i că aïci e Mr. Rusher, din serviciul tatălui d-sale.

— Luați loc, Sir — zise omul și se îndepărtă.

Jed se conformă, luând loc într-un hol înalt de două etaje și care era înconjurat din trei părți de o galerie impozantă.

Însă tânărul nostru nu se gândea acum la arhitectură ; avea de furcă cu mâinile și genunchii, care-i tremurau. Dar cu o sforțare de voință își impuse liniște. Acesta era marele examen, aceasta era clipa hotărâtoare, în care trebuia să dea dovadă că e un băiat vrednic.

Mrs. Macy își făcu apariția printr-un coridor, îmbrăcată într-o rochie de casă de culoare albastru-pal. Când se apropiă, Jed văzu că grațiile ei întreținute cu grijă avuseseră de suferit ; pe chipu-i frumos, alb, se puteau vedea umbre. Ținuta însă era calmă. Chiar dacă familia fusese lovită de o nenorocire, funcționarul acesta nu trebuia să bage de seamă nimic.

— Vorbește, Mr. Rusher ! zise ea cu un ton, următor căruia era de la sine înțeles că el venise într-o chestiune familiară, deoarece altminteri n-ar fi cutezat să-și facă apariția acolo.

— Mrs. Macy — spuse Jed — vin într-o chestie care privește pe fiica dv.

— Pe fiica mea ? Ce vrei să spui ?

— Cred că ar fi de dorit să mergem într-o cameră unde să nu existe putința să ne fie surprinsă convorbirea.

O clipă doar o expresie de groază se zugrăvi pe chipul ei. Apoi însă aceasta deveni o mască.

— Să mergem ! zise ea și-l duse într-un salon, închizând apoi ușa în urma ei.

III.

Acum, Jed, nu-ți pierde nervii, și pentru d-ta, Mrs. Jane, se pune aceeași chestie ! Căci aici începe un duel de care atârnă soarta mai multor oameni. Jed se afla în fața uni femei care avea oarecare asemănare cu o leoaică furioasă, și care stătea rezemată cu spatele de ușă, ca și cum ar fi vrut să prindă și să închidă fiecare cuvânt primejdios pe care ar fi avut de gând să-l rostească el. Ea fusese cândva o frumusețe ca și fiica sa, dar acum aurul părului și albastrul ochilor pălise și tenul ei nu mai suporta lumina zilei. Înclina spre îngrășare, carnea obrajilor și bărbiei începuse să se lase în jos, dar ea continua să mai fie femeia deprinsă a fi ascultată, și din glasul ei se putea ghici surprinderea pentru cutezanța de care dădea dovadă acest tânăr.

— Ce însemnează asta, Mr. Rusher ?

— Mrs. Macy, tocmai am primit o scrisoare de la fiica dv., prin care-mi aduce la cunoștință că are unele neplăceri și mă roagă s-o vizitez.

— Oh ! Fiica mea se adresează deci d-tale ?

Ochii ei albaștri spălăciți se holbară, femeia încleștă pumnii și strigă :

— Așadar d-ta ești acel bărbat !

Pasul acesta fusese prevăzut de Statul Major și inclus în planurile prelucrate.

— Mrs. Macy, nu văd cum am putea ajunge la un rezultat atingând această chestiune.

— Așa ! Nu tăgăduiești c-ai fi seducătorul fiicei mele ! Mizerabile ! Viperă !

Era ca într-o melodramă de modă veche. Impozanta doamnă își pierdu brusc orice urmă de stăpânire de sine, care era, ca să zicem așa, capitalul ei de exploatare. Pumnii-i încleștați, tremurau și ea se năpusti asupra lui Jed Rusher, ca și cum ar fi vrut să-l apuce de beregată.

— Stăpâniți-vă doamnă ! zise tânărul, cu o demnitate care-ți impunea, căci făcuse proba de cel puțin zece ori. — Nu sunteți îndreptățită să faceți asemenea presupuneri. Repet că printr-o dezbatere a acestei ches-

tiuni nu vom progresa cu nimic. Am venit aici ca să stau de vorbă cu Lulu Belle.

— Așa ! Îți închipui că-ți voi îngădui să vorbești cu ea ?

— Știu că-mi veți îngădui, atunci când veți cunoaște motivele mele.

— Ce vrei să spui cu asta ?

— În primul rând țin să lămuresc un lucru, și anume : știu ce măsuri gândiți a lua în această situație neplăcută.

— Serios ? Îmi dai voie să întreb de unde știi asta ?

— De întrebat puteți întreba, dar eu nu vă voi răspunde. Vă comunic numai faptul că știu și că n-am intenția s-o îngădui.

— Și cum îți închipui d-ta că ai putea da ordine în propria mea casă ?

— Am dreptul de care se bucură oricare cetățean al Statului, Mrs. Macy, — dreptul de a împiedica o crimă. Ceea ce aveți de gând, doamnă, este o crimă împotriva legilor divine ca și a celor omenești, și vă repet că n-am de gând să îngădui să se făptuiască o asemenea crimă față de acest copil nevinovat.

În planurile Statului-Major era prevăzut că în stadiul acesta al campaniei nu era încă cunoscut în mod precis dacă mama lui Lulu Belle plănuia o crimă împotriva atât a legilor divine cât și a celor omenești ; dar se putea presupune aproape în mod cert că ea plănuia aceasta, și pentru a se avea siguranța deplină trebuia să i se arunce în față învinuirea și apoi să se observe reacția. Jed își văzu victima începând să tremure și pălind și își spuse că putea marca un punct și că trebuia să urmeze această linie de atac.

— Mrs. Macy, vreau să vă împărtășesc intenția mea, fără să mai pierd vremea cu vorba sau să caut a vă afla gândurile : Lulu Belle va căpăta copilul !

— Oh, monstrule !

— Ea vă căpăta copilul, așa cum îi e dorința, și conform cu dreptul ei legal și moral, și nimeni n-o va împiedica de la aceasta. Voi sta de vorbă acum cu ea și-i voi explica ce drepturi are și ce crimă ar făptui dacă ar urma sfatul mamei sale. Cred că e limpede, nu ?

Mrs. Macy se uită la Jed cu atâta furie încât el se întrebă cu drept cuvânt dacă în clipa următoare nu se va pomeni cu o palmă peste față. Dar nu se întâmplă așa. Ea se dădu deodată înapoi și deschise ușa.

Mr. Rusher, fii bun și părăsește imediat casa mea!

Jed scoase un carnețel din buzunarul de la piept și-l deschise.

— E mai bine să închideți la loc ușa, Mrs. Macy. Vă voi citi un pasaj din colecția de legi a acestui Stat, perioada legislativă 1891, pag. 122, secțiunea I.

Și Jed începu să citească cu glas solemn:

„Și orice persoană care dă, sau pune să se dea o astfel de otravă, o substanță sau o licoare, sau folosește ori pune pe altcineva să folosească un instrument, de orice natură ar fi, cu intenția de a provoca un avort unei persoane feminine însărcinate"...

Jed se opri numai o frântură de clipă, pentru a îngădui ascultătoarei sale să închidă repede ușa, apoi continuă lectura, încet și măsurat:

— ...va fi declarată vinovată și pedepsită cu închisoare până la trei ani și amendă până la o mie de dolari; și în cazul când o persoană feminină moare din pricina unui asemenea tratament, atunci persoana sau persoanele care dau sau pun pe alții să dea o astfel de otravă, substanță sau licoare, sau întrebuințează ori pun pe alții să întrebuințeze un instrument ca acela pomenit mai sus, trebuiesc socotite drept vinovate de ucidere, și, în caz că vinovăția e stabilită, vor fi pedepsite corespunzător, atâta timp cât nu s-a putut face dovada că avortul a fost îndeplinit de un medic sau la sfatul unui medic, ori provocat cu intenția de a salva viața persoanei feminine sau a împiedica vătămări corporale serioase și de lungă durată".

— Cred, Mrs. Macy — spuse Jed — că în cazul fiicei dv. nu poate fi vorba de o asemenea primejdie.

— Copila are abia cincisprezece ani! strigă deznădăjduita mamă.

— În fiecare zi nasc fete de vârsta aceasta, Mrs. Macy, și fizicește nici una n-ar fi mai indicată decât Lulu Belle.

— Dreptul de a aprecia aceasta legea îl lasă în seama medicului, nu a d-tale, Mr. Rusher.

— Legea nu va lăsa acest drept unui medic plătit de dv., Mrs. Macy. Și, de altfel, asta n-are nimic de-a face cu intenția mea, care este de a o lămuri pe Lulu Belle asupra drepturilor ce le posedă și să-i citesc paragrafele respective.

— N-o vei vedea pe fiica mea, domnule ; scutește-mă deci de impertinențele d-tale.

— Aceasta e hotărârea dv. definitivă ?

— Da.

— Bine, doamnă. Văd că aveți un telefon pe masă și-mi voi lua îngăduința să mă folosesc de el.

Se duse la aparat, lăsând-o pe Mrs. Macy încremenită de noua lui manevră. Desprinse receptorul, ceru „Argyle 5000" și așteptă.

— Ce ai de gând ?

Jed nu răspunse. Un glas se auzi în aparat : „Mountain City Post".

— Doresc să vorbesc cu Mr. T. J. Goodson — zise Jed.

Mrs. Jane Macy scoase un țipăt sfâșietor și alergă la Jed frângându-și mâinile :

— Nu ! Nu !

Pentru cei ce făceau parte din societatea bună a orașului Mountain City, numele pe care Jed îl rostise era, fără nici o exagerare, cel mai îngrozitor din toate numele existente, pe lângă care cel al lui Satan nu însemna nimic.

— Nu ! Nu ! Nu !

— Alo, T. J. ! — Aici e prietenul d-tale Jed...

În clipa aceasta, Mrs. Macy făcu o săritură, apucă telefonul, i-l smulse din mână și acoperi pâlnia cu palma.

— Nu ! Nu ! Îți voi face pe plac. O vei vedea pe Lulu Belle.

Jed se dădu înapoi de lângă telefon, Mrs. Macy atârnă receptorul, apoi se prăbuși aproape leșinată într-un fotoliu.

— Oh, monstrule ! o auzi el șoptind, dar asta nu-l tulbură cu nimic, căci orice om mare trebuie să se lase insultat.

Rămase liniștit, așteptând până ce ea își va fi recăpătat cel puțin în parte stăpânirea de sine, zâmbind la gândul cât trebuie să se fi mirat proprietarul lui „Mountain City Post“ la celălalt capăt al firului, auzind de „prietenul Jed“. Nu mai e nevoie să amintim că Jed nici nu-l cunoștea măcar pe marele mâncător de oameni din Mountain City, ci, corespunzător planului său de campanie, lansase doar un „bluff“.

IV.

Cum își făcuse rost Jed de toate aceste informații, care îi îngăduiau să joace rolul îngerului ocrotitor pe lângă Lulu Belle și acela de sol al iadului pe lângă mama fetei ?

Jed avusese la dispoziție trei luni ca să se pregătească, și în timpul acesta un om cu adevărat vrednic poate afla cam totul. Se dusese la prietenul său Dick Sunstorm care, dat fiind că umblase prin lume timp de câteva veri ca agent și negustor ambulant, avea oarecare experiență în ceea ce privește galanteria și poseda cunoștințele trebuitoare ca „s-o scoată la capăt cu femeile“. Jed îl descusu mai întâi asupra „neplăcerilor“ pe care le-ar putea întâmpina o fată, și vrednicul om de afaceri se bucură mult și socoti ceva de la sine înțeles că Jed, cucernicul metodist, la fel ca toți ceilalți studenți, întrecuse puțin marginile. Zadarnic căută Jed să-l încredințeze că n-avea nevoie de datele acestea pentru el însuși, ci pentru un prieten. De la Dick căpătă cea mai mare parte a informațiilor pe care le căuta. Citatul din lege, care avuse un efect atât de puternic asupra bietei Mrs. Macy, îl căpătase într-un chip foarte simplu — anume informându-se la atotștiutoarea bibliotecară asupra unei colecții din legile Statului și căutând apoi la tabla de materii cuvântul „Avort“. E atât de lesne să simulezi atotștiință, când ai în spatele tău liceul și doi ani de Universitate !

Mrs. Jane îl chemă pe intendent ș-i porunci s-o poftească pe Lulu Belle. Când fata apăru, mama îi spuse :

— Mr. Rusher dorește să stea de vorbă cu tine.

Și ea se așează apoi pe un scaun, cu gândul să supravegheze convorbirea.

Jed se văzu nevoit să spună, politicos dar ferm :

— Nu vă supărați, Mrs. Macy, dar vreau să stau de vorbă între patru ochi cu Lulu Belle și trebuie să-mi dați asigurarea că nimeni nu va întrerupe sau asculta convorbirea noastră.

Doamna trase adânc aer în piept și făcea impresia că e gata să explodeze ; dar ea văzu privirile „monstrului" îndreptându-se iar spre telefon și fără să mai spună ceva părăsi camera.

Sărmană Lulu Belle ! Se părea că se maturizase dintr-odată. Cute melancolice îi atârnau de colțurile gurii, culorile dispăruseră din obrajii ei și se refugiaseră în pleoape.

— Ai îndurat multe ! zise Jed, compătimitor.

— Oh, Mr. Rusher, nici nu-ți poți închipui ! Mama mi-a spus lucrurile cele mai grozave. M-a înjurat — nici nu știu măcar ce-nseamnă toate alea, dar spunea că sunt o făptură stricată și niciun om de treabă nu va mai sta de vorbă cu mine ; zicea că am ruinat familia, am făcut-o de râs față de toată lumea. Cum se face, Mr. Rusher, că dacă ceea ce am făcut e atât de grozav, ea nu m-a prevenit ? De ce n-a vrut să mă lămurească, atunci când i-am cerut lămuriri în privința baby-lor ? Nu mi-ar fi putut spune ce fac oamenii când sunt căsătoriți și că nu trebuie să faci asta înainte de căsătorie ? De unde să știu eu ?

— Ai dreptate, ar fi trebuit să ți-o spună, Lulu Belle. Dac-aș fi putut bănui că n-o va face, aș fi făcut-o eu.

— Oh, dac-ai fi fost atât de drăguț !

— Când ai vorbit cu mine pentru întâia oară, nu mă pricepeam încă. A doua oară când am stat de vorbă, împreună era prea târziu. Desigur că ți-aș fi putut spune dinainte că mama d-tale va fi foarte supărată, dar știam că asta te va face nefericită, și ce rost ar fi avut, de vreme ce mai exista posibilitatea să nu capeți un copil ?

— N-aș fi crezut niciodată ca mama să-mi spună

asemenea cuvinte. De atunci am ținut-o tot într-un plâns...

Păru că vroia să-i dovedească asta, și Jed, care nu putea suferi lacrimile de femeie, zise repede :

— Acum însă trebuie să luăm o hotărâre pentru viitor. Ce spunea mama d-tale ?

— Spunea că nu e nevoie să capăt copilul, mă poate duce ea la un doctor care va face în așa fel ca să nu se întâmple nimic.

— Știam eu că așa va zice, Lulu Belle ; de aceea am și alergat îndată încoace când am primit scrisoarea d-tale. Trebuie să-ți spun că asta e una din cele mai nelegiuite fapte pe care le poate comite un om și d-ta nu trebuie s-o îngădui. Porți în trupul d-tale o viață omenească și dacă medicul va face ceea ce mama d-tale cere de la el, făptuiește o crimă, la fel și mama d-tale dacă-l plătește pentru aceasta.

Jed scoase din nou carnețelul și citi copilei înfricoșate textele nemiloase ale legii.

— Oh, Mr. Rusher, desigur că mama nu știe nimic de asta !

— Ba știe, Lulu Belle, pentru că tocmai i le-am citit și ei. Nu era nimic nou pentru ea, lucru pe care l-a dat de înțeles în chip lămurit.

— Vrei să spui că mama ar fi gata să facă cu bună știință o asemenea nedreptate ?

— Cred următorul lucru : mama d-tale e peste măsură de furioasă și iresponsabilă pentru ceea ce spune. Va lua asupră-și orice primejdie ca să spele rușinea că fiica ei capătă un copil înainte de căsătorie. Trebuie să recunoști, Lulu Belle, ,că în situația anevoioasă în care te afli nu te poți bizui pe dânsa ; va trebui să iei singură hotărârile.

— Papa vine curând și sunt sigură că el nu se va purta așa.

— Mă tem că se va purta la fel. Unde-i dânsul acum ?

— Era la Chicago și mama i-a telegrafiat ; ea spune că astă seară va fi aici.

— Nu vreau să te înfricoșez — zise Jed — dar trebuie să te aștepți ca el să fie și mai furios ca mama.

Va face totul ca să te târască la un medic și să îndeplinească asupra d-tale operația aceea grozavă, care se numește avort.

Sărmană Lulu Belle ! Cea din urmă rămășită de culoare dispăru din obrajii ei și ochii-i deveniră adevărate fântâni de lacrimi.

— Ce să fac, Mr. Rusher ?

— Să-ți intre în cap că viitorul îți este în joc și că trebuie să-ți găsești singură drumul. Ai un drept asupra copilului d-tale și trebuie să-l nești, indiferent de ceea ce se poate întâmpla să mori de o infecție a sângelui și atunci părinții d-tale vor fi ucigași și toată viața vor purta vina acestui omor. Se mai poate întâmpla și un accident, în sensul ca medicul să te trateze în așa fel încât să nu mai capeți copii niciodată. Atunci vei fi veșnic nefericită și soțul d-tale va fi și el nefericit când te vei mărita.

Biata copilă se uită la el cu ochi holbați.

— Nu pot crede ca părinții mei să-mi facă așa ceva — spuse ea.

— Ei nu s-ar da înapoi de la nimic, Lulu Belle, numai ca să scape de această rușine.

Lulu Belle se aplecă deasupra mesei la care ședea și izbucni în lacrimi.

— Oh, ce se va alege de mine !

— Cel dintâi lucru pe care trebuie să-l faci, e să iei hotărârea fermă de a lăsa să se nască copilul. Nu asculta ce ți se spune și în primul rând nu îngădui nici o intervenție ! Nu vor cuteza să folosească forța.

— Dar mama spune că sunt o ființă infamă și nu vrea să mă mai țină în casa ei. Ce mă fac dacă mă alungă ?

Jed se ridică, se duse la ușă, o deschise și privi afară. Apoi o închise la loc și se întoarse la copilă. Ceea ce spusese până acum, spusese și mamei, acum însă avea de spus ceva numai pentru Lulu Belle.

V.

Își trase un scaun mai aproape de ea și începu cu voce scăzută :

— Ascultă, Lulu Belle, există o scăpare pentru dumneata și despre asta îți voi vobi acum. Încetează cu plânsul, te rog !

Ea se rușină de lacrimile ei ; fără îndoială că instinctul îi spunea că lacrimile nu-s frumoase. Întoarse capul în lături, își șterse ochii cu batista, apoi și-i îndreptă spre simpaticul Mr. Ruscher.

— Trebuie să știi — începu el — că am chibzuit neîncetat, din clipa când mi-ai istorisit ce-ai făcut. Am știut îndată în ce încurcătură ai nimerit și că părinții dumitale se vor purta cumplit cu dumneata. Să nu-ți închipui deci că ideea aceasta mi-a venit acum — m-am gândit temeinic și am luat în considerare toate punctele de vedere. Există o ieșire din impasul în care te afli : să te măriți cu mine.

Gura fetiței se căscă la fel de larg ca și ochii și ea se încleștă de brațele fotoliului.

— Noi doi ? Să ne căsătorim ! Ce idee !

— Gândește-te numai cum ar fi asta ! Ai avea un bărbat, astfel că ar fi lucru firesc să capeți un copil. Nimeni nu va mai fi atunci compromis și nimeni nu va mai avea motiv să fie furios. În loc să fii dată afară din casă, ți se vor trimite daruri frumoase întocmai ca verișoarei dumitale Marion când a născut copilul.

— Dar de ce nu-i vine și mamei ideea asta ?

— Se vede că nu-i dă în gând nimeni care s-ar căsători cu dumneata. Ea crede că prin felul cum ai procedat ți-ai pătat onoarea și că nici un bărbat cinstit n-ar vrea să se căsătorească cu dumneata. Dar eu știu cum s-au petrecut lucrurile în realitate, Lulu Belle, eu știu că nu ești atât de rea cum crede mama dumitale — lucrul s-a întâmplat numai pentru că erai atât de neștiutoare și nu-ți dădeai seama ce faci. Eu aș fi dispus să mă însor cu dumneata.

Acestea erau primele cuvinte prietenoase pe care le auzea Lulu Belle de două zile încoace și o luminiță i se aprinse pe față.

— Ai face asta numai ca să-mi ajuți în nenorocirea mea ? întrebă ea.

— Nu numai pentru asta, căci eu știu că atunci când totul va fi trecut, vei fi iarăși fericită, vei începe să mă iubești și-mi vei fi o soție bună.

— E foarte drăguț din partea dumitale, Mr. Rusher, și-ți sunt nespus de recunoscătoare. Trebuie să știi că mi-e frică, pentru că nu m-am gândit încă niciodată la căsătorie. Și afară de asta, aproape că nici nu te cunosc.

— Asta așa e, Lulu Belle, dar tot atât de adevărat e că vei descoperi că nu cunoști pe nimeni mai bine decât pe mine. Toate rudele și toți prietenii dumitale, când vor afla de copil, se vor purta întocmai așa ca mama dumitale și atunci te vei găsi singură de tot pe lume.

Din nou o podidiră lacrimile.

— Oh, nu știu cum să înțeleg toate acestea! Toți din jurul meu par să fi înnebunit.

— Și eu îți spun, scumpă copilă — zise Jed, cu blândețe — că lucrul cel mai nimerit e să-i lași pe oameni să fie nebuni și să pleci pur și simplu. Nu cunosc nici o altă ieșire decât aceea pe care ți-am propus-o. Voi spune că copilul e dela mine — că eu sunt adică tatăl — și nimeni nu va afla adevărul. Mama dumitale crede oricum că așa e.

— Ce vrei să spui cu asta?

— Când am venit încoace, firește că ea a presupus că eu sunt bărbatul cu pricina; ce altă treabă puteam avea cu dumneata? Ea m-a învinovățit de-a dreptul, iar eu n-am spus nici da, nici nu, pentru că vroiam să te rog să te măriți cu mine, și dacă ești dispusă să faci asta, o vom lăsa pe mama dumitale în credința ei. Va fi mai bine așa, căci oamenii — și asta e iarăși ceva ce nu vei pricepe poate — nu vor socoti că e lucru drept, când vor ști că port grijă de copilul altuia. Dimpotrivă, vor socoti că e ceva rușinos și-și vor bate joc de mine.

— Vrei într-adevăr să faci o jertfă în interesul meu, M. Rusher?

— Ar fi o jertfă dacă adevărul ar ieși la iveală; dar asta nu prea e cu putință — nu-i așa? Tânărul acela cred că va păstra secretul.

— O, da, cu siguranță că va face asta. E un băiat foarte de treabă.

Și afară de noi doi nimeni altcineva nu va mai ști. Afară de unul singur : bunicul dumitale. Mă voi duce îndată la el și-i voi spune adevărul. Căci el mi-a acordat încrederea sa, în casa lui te-am cunoscut și dacă te voi lua acum și mă voi căsători cu dumneata fără încuviințarea mamei dumitale, el va socoti asta incorect atâta timp cât nu cunoaște motivul real.

— Crezi că el n-ar spune că sunt o ființă nelegiuită ?

— El e un om inteligent și bun la inimă și dacă îi vei istorisi cum s-au întâmplat lucrurile, te va crede.

— Mama n-a vrut să mă creadă, Mr. Rusher. Apoi însă a spus că crede, dar nu știu bine dacă e într-adevăr așa. Nu pot afla ce anume crede ea despre mine și ce e atât de infam în toată întâmplarea asta.

— Toate acestea vor trece în clipa când ne vom căsători, Lulu Belle ; va fi ca trezirea dintr-un vis rău. Și mama dumitale va fi și ea din nou fericită.

— Dar de ce trebuie să fugim. De ce nu i-am spune pe față ce avem de gând ?

— Îi vom spune îndată ce o vom fi făcut. Vezi dumneata ,afară de copil mai e ceva : mama dumitale mă ține drept un coate goale, ea m-a văzut lucrând la bunicul dumitale și va crede că nu-s în stare să te întrețin. Dar toate acestea s-au schimbat în ultimele zile, — sora mea și eu am moștenit ceva bani și tocmai m-am întors dela țară unde mi-am cumpărat un ranch mare — o mie de pogoane — și pe el se află petrol și foarte curând voi fi un om bogat, poate chiar mai bogat decât tatăl dumitale. Așa că voi putea să te întrețin foarte bine și mama dumitale nu trebuie să fie îngrijorată.

— De ce nu i se poate spune asta ?

— Pentru că nu m-ar crede, Lulu Belle. Va spune că mă însor cu dumneata pentru banii dumitale și poate și pentru acei ai bunicului dumitale. Nu este însă așa și eu îți spun adevărul la fel cum mi l-ai spus și dumneata și trebuie să te hotărăști dacă vrei să-mi acorzi încrederea.

Ea își ațintì ochii mari și albaștri asupra lui și zise :

— Vei fi într-adevăr bun cu mine, Mr. Rusher ? Nu mă vei disprețui pentru că am făcut ce-am făcut ?

— Nu, nu te voi disprețui, fiindcă te cunosc. Am chibzuit îndelung asupra acestui lucru. Dacă n-aș ști cum s-a întâmplat, nu mi-aș lega viața de a dumitale. N-am nevoie să mă însor cu o fată numai pentru că părinții ei sunt bogați, căci te rog să mă crezi că-mi pot croi singur drumul și n-ar fi greu pentru mine să-mi găsesc o soție și să am propriul meu copilaș.

— Și ce vom face, Mr. Rusher ? Că doar nu voi mai putea rămâne aici după ce ne vom fi căsătorit, nu-i așa ?

— Vom duce o viață minunată, Lulu Belle. Am cumpărat cel mai frumos ranch, pe care l-ai văzut vreodată, sus de tot în munți, cu o perspectivă măreață și se poate călări, vâna și pescui admirabil acolo. Și o casă fermecătoare, cu o curte mare, unde vom ține iepuri și găini și câini — dacă-ți plac câinii — și cai. M-am gândit la dumneata când am cumpărat ranch-ul, căci trebuie să știi că de când mi-ai zugrăvit atunci situația dumitale, m-am gândit mereu la dumneata și știam cam ce se va întâmpla. Vom putea trăi cu copilul în ranch-ul acela din munți, după ce, firește, vei fi născut la oraș, ca să ai în apropiere un medic. Vom putea rămâne acolo, dacă-ți va plăcea, sau să ne mutăm în altă parte. Am de gând să instalez sonde, ca să dau de petrol și să câștig astfel mulți bani, dar o mie de pogoane înseamnă loc îndestulător și n-ar fi nici o risipă dacă ne-am clădi acolo o casă frumoasă.

Ea îl privi fascinată. Ce idee ciudată să se mărite și să aibă un bărbat ! Jed văzu cum se uita la el cu alți ochi și îi era lesne să-și închipuie gândurile ce-i treceau prin minte. Înțelesese ea acum ce însemna căsătoria ? Fără îndoială că da. Și el urmă să-i vorbească despre ranch-uri, animale domestice, babyșori, petrol și altele de soiul acesta.

— Nu știu ce să spun — zise ea, în cele din urmă — dar e o idee atât de nostimă ! Așa dar nu voi mai putea avea guvernantă și nici să merg la școala despre care vorbise papa ?

Jed zâmbi compătimitor :

— Scumpă copilă, nu pricepi situația. Nici nu poate fi vorba să mai mergi la școală sau să ai guvernantă.

— Din cauza... copilului ?

— Firește ; nu te vor primi în nici o școală. Lucrul nu poate fi ținut secret, căci s-ar vedea după corpul dumitale și îndată ce s-ar observa ai fi izgonită. Și guvernanta dumitale... Miss Partington cred că-i zice ?... va fugi îngrozită numai ce-ar prinde de veste de așa ceva.

Ochii copilei începură iar să se umple de lacrimi.

— Mama a și concediat-o, i-a spus că încep să merg la școală și nu mai are nevoie de ea.

— Vezi, drăguțo, totul se întâmplă întocmai cum spuneam eu. Bănuiesc că tăinuiește lucrul și față de servitori ?

— Are o spaimă grozavă c-ar putea afla.

— Dar oamenii trebuie să bage de seamă că ceva nu e în regulă, văzând că nu mai ieși deloc. În scurt timp vor începe scandalurile ,tot felul de persoane vor încerca s-o șantajeze pe mama dumitale — adică să stoarcă de la ea bani pentru ca să nu divulge secretul. Există aici în oraș un om foarte ticălos care scoate un ziar, și căruia servitorii îi aduc secrete dintr-acestea, iar apoi cei în cauză trebuie să plătească sume enorme pentru ca rușinea lor să nu răzbată în public. Și mama dumitale e înspăimântată la gândul acesta.

Lulu Belle avea ochii înecați în lacrimi. Întreaga lume se transformase într-un coșmar. Aici însă se afla acest inteligent și atoateștiutor Mr. Rusher, singurul om cu judecată, singurul prieten care-i întindea mâna, gata să o ajute.

— Ești sigur că dacă mă... dacă te însori cu mine toate astea vor trece ?

— Firește drăguța mea. Gândește-te și dumneata ! Vei avea un bărbat și asta schimbă totul. Având un bărbat e cât se poate de firesc să ai copii, câți poftești. Lucrul nu va mai trebui tăinuit și nimeni nu te va putea privi cu ochi răi.

Lulu Belle strânse pumnii și sări de pe scaun.

— Bine ! exclamă ea. — S-a făcut !

CAPITOLUL 14.

CAVALERUL

I

— Jed se duse la Oficiul stării civile și spuse :

— Vreau să mă căsătoresc.

I se dădu un formular pe care citi :

„Se face cunoscut prin aceasta că orice preot regulat al Evangheliei, care posedă împuternicire în conformitate cu prescripțiile și datinile unei biserici de confesiune creștină sau mozaică sau ale corporațiunii religioase căreia aparține sau orice judecător sau judecător de pace căruia i se supune documentul de față și care n-are cunoștință de orice fel de piedici legale potrivnice, că i se acordă prin aceasta dreptul și împuternicirea de a îndeplini ritualul căsătoriei între Jed Rusher din Mountain City și Lulu Belle Macy tot din Mountain City, etc. etc..."

Erau de completat o mulțime de rubrici : „A mai fost căsătorit înainte..., divorțat...", și așa mai departe, dar nu se pomenea nimic despre vârsta soților sau despre încuviințarea părinților. Jed se gândi că va scăpa de asta, dar când funcționarul fu să pună semnătura în josul documentului, întrebă :

— Ce vârstă aveți ?

Apoi :

— Ce vârstă are doamna ?

La prima întebare Jed răspunse :

— Douăzeci și doi.

— Iar la a doua :

— Nouăsprezece.

— Deoarece nu vă cunosc nici pe dumneavoastră nici pe doamna — spuse slujbașul — trebuie să vă rog a afirma în mod solemn că sunteți îndreptățiți amândoi să contractați căsătoria.

El completă formularul și Jed depuse jurământul, firește nu fără să se cutremure în sinea sa. Auzise și văzuse atâtea despre șantaje, încât luase hotărârea nestrămutată să nu calce niciodată o lege, fără să se fi sfă-

tuit în prealabil cu un avocat bun. Acum, în timp ce mergea pe stradă, își spuse că se făcuse vinovat de sperjur și nu prea se simțea în apele lui.

Mai bine să nu riști nimic ! Intră în una din clădirile mari cu birouri, urcă cu ascensorul la ultimul etaj și începu să caute firma unui avocat, care să pară destul de ieftin. În cele din urmă își luă inima în dinți și intră la întâmplare ; se pomeni în fața unui tânăr cu părul negru, cu privirea îngândurată dar trăsături zâmbitoare.

— Sunt student — începu Jed — aș vrea să mă căsătoresc și am nevoie de sfatul unui avocat care să nu-mi ia prea mult.

Celălalt răspunse cu toată seriozitatea :

— Îți socotesc cinci dolari, pe care-i fac cadou logodnicei dumitale, ca dar de nuntă. Despre ce e vorba ?

— Trebuie să ne căsătorim... știți... dar fata e încă minoră și cred că părinții ei n-ar fi de acord să mă ia de ginere, pentru că trebuie să-mi câștig singur existența. M-am dus la ofițerul stării civile, care m-a întrebat de vârsta ei, și eu am răspuns că are nouăsprezece ani, după care m-a pus să jur, ceea ce firește mă cam neliniștește, așa că m-am gândit să mă consult cu un om de lege, dacă n-aș putea avea neplăceri mari de pe urma asta.

În timp ce vorbise Jed se făcuse cam roșu la față și acum stătea acolo învârtindu-și pălăria în mâini, stingherit peste măsură.

Pe pragul unei uși interioare stătea asociatul tânărului avocat, un englez cu fața rotundă și roșcovană și câteva fire de păr alb în cap.

— Tinere — zise el — ai în fața dumitale pe cea mai mare somitate a statului nostru în materie de divorț. Tocmai a câștigat un proces.

— Să-ți povestesc chestia — luă cuvântul celălalt asociat. — Un tânăr, fiul unui fermier, avea nouăsprezece ani ,dar părinții nu voiau să-l lase să se însoare. El jură deci că avea douăzeci și unu, se căsători, și părinții îl denunțară pentru sperjur. L-am apărat în proces și am argumentat în felul următor : Legea noastră nu precizează în mod expres că bărbatul trebuie

să aibă douăzeci și unu de ani și femeia optsprezece pentru a se putea căsători, ci ea pedepsește numai pe preotul care, cu bună știință, cunună minori,, fără învoirea părinților. Dat fiind că legea nu precizează vârsta, e valabil dreptul comun, adică doisprezece ani pentru fată și paisprezece pentru băiat. Ofițerul stării civile n-are deci nici un drept legal să-l întrebe pe clientul meu dacă e major, și deoarece nu înseamnă sperjur a răspunde fals la o întrebare fără obiect, rog a se respinge acțiunea. Tribunalul și-a însușit punctul meu de vedere și asta-i toată chestia.

— Mulțumesc — spuse Jed. — Atunci n-am nevoie să-mi fac nici un fel de griji ?

— Dacă va fi să întâmpini greutăți, te voi scoate din încurcătură prin același truc. Dar dacă nu izbutești să-l păcălești pe preotul care te cunună, el va trebui, eventual, să plătească o sută de dolari amendă.

— Încă o dată mulțumirile mele — spuse Jed, Mă voi sili să-l păcălesc.

Scoase portofelul, dar avocatul râse și zise :

— Lasă, lasă ! Dă-i logodnicei, odată cu felicitările mele.

Jed mai mulțumi odată și în timp ce se îndrepta spre ascensor, își spuse :

— Ce mai de-a chițibușuri există în legi și câtă băgare de seamă trebuie să ai !

Apoi :

— Par oameni de treabă ăștia doi, dar dacă-mi voi lua vreodată un avocat ,va trebui să fie unul frecat.

II.

Jed se duse la prima cabină telefonică și-l chemă pe Sfinția Sa Alonzo Timothy Glaub, tânărul predicator de la biserica metodistă din Mountain City, pe care Liza și Jed o frecventau de la sosirea lor în oraș. Când intrase în slujbă, predicatorul locuise un timp la pensiunea Lizei și acum stătea împreună cu bătrâna-i mamă într-o mică vilă. Nu exista om mai de treabă și mai bun la suflet ca el, și Jed era ferm hotărât să nu-l lase să plătească amenda de o sută de dolari.

— E acasă Sfinția Sa ? întrebă la telefon.

Și, după un minut de așteptare :

— Părinte Glaub, aici e Jed Rusher. Ce mai faceți ? Ce mai face mama dumneavoastră ?... Asta mă bucură... Da, la pensiune sunt toți sănătoși. Sfinția voastră, țin să vă comunic că am de gând să mă căsătoresc... Da, da, mulțumesc. E o nepoată a patronului meu, o fată foarte drăguță... Da ,m-am întrebat dacă ați fi dispus să îndepliniți ceremonia... Mulțumesc, sunteți foarte amabil. Firește că vine și sora mea... Aș vrea ca lucrul să se întâmple cât mai curând — firește dacă vă convine dumneavoastră... Nu osteneala asta n-o să v-o facem, venim acasă la dumneavoastră ,dacă nu aveți nimic împotrivă... Da, da, mulțumesc... Am căpătat certificatul... Una din martore va fi sora mea, iar mama dumneavoastră poate fi a doua, dacă primește... Mulțumesc, e foarte drăguț din partea dumneavoastră. Vom fi acolo... Da, încă odată mulțumiri. La revedere.

Apoi o chemă pe Liza, care la vremea aceasta se găsea de obicei la bucătărie, ca să supravegheze mâncarea.

— Liza — spuse el — te rog să nu te sperii aflând vestea aceasta : mă însor cu nepoata lui Warrener, Miss Lulu Belle. Da, Liza,. totul e aranjat... Motivul era că nu știam dacă mă vrea... Da, firește, e o fată minunată, cea mai minunată care poate exista, în privința asta nu trebuie să-ți faci nici o grijă. Părintele Glaub ne va cununa, în locuința sa, acum îndată, și trebuie să vii acolo cât mai curând cu putință... Da. firește, nu mi-ar trece prin gând s-o fac fără tine, dar vreau să te grăbești, — haide, du-te sus și îmbracă repede rochia cea mai bună ! Îți trimit o mașină și-i dau șoferului adresa. O găsești în cartea de telefon dacă cumva se întâmplă ceva... Da, i-am telefonat lui Glaub și am și certificatul... Asta-i partea proastă, nu cred ca părinții ei să încuviințeze, sunt niște snobi grozavi, știi tu, dar odată lucrul consumat, vor trebui să o înghită. Acesta e unul din motivele pentru care trebuie neapărat să vii, și nu-l lăsa pe părintele Glaub să bage de seamă nimic, poartă-te cât mai natural și nesilit ; că doar se căsătoresc mereu oameni ! Și te mai rog, Liza, să fii drăguță cu Lulu

Belle. Firește că va fi cam speriată și toate astea vor face asupra ei o impresie adâncă, dar eu vreau ca ea să te iubească toată viața, așa că te rog să-i dai de înțeles în chip lămurit că-i porți dragoste și întâmpin-o drept cumnata ei. Nu, nu trebuie să-ți faci nici un fel de griji, eu nu-s un dobitoc, știu ce fac; am chibzuit asupra acestui lucru vreo patru luni... Da, ți-am spus doar asta, nu i se poate imputa nimic; frecventează biserica episcopală și are o guvernantă de același rit. În ce privește vârsta ei, lasă te rog asta pe seama mea. Am consultat doi avocați de seamă și știu bine ce fac. Nu mai am timp acum și nu vreau să te reții. Îmbracă-te repede! Mașina te va aștepta la scară.

Jed alergă apoi în stradă și oprî un taxi. Dădu șoferului instrucțiunile cuvenite, spunându-i să oprească la pensiune și să ia de acolo o doamnă pe care o va duce la adresa pastorului Glaub. Era foarte important, adăugă el, și puse în mâna șoferului o jumătate de dolar, ca să-i întărească memoria. Își notă numărul mașinii, pentru ca omul să n-o șteargă cu banii, apoi opri un al doilea taxi și spuse șoferului s-o ia spre cartierul de vile în care se afla palatul în stilul Renașterii italiene a lui Wallace J. Macy.

III.

Pentru a doua oară venise din codrii nepătrunși un tânăr Dagobert, și faptul că de data aceasta era vorba de Rocky Mountain și nu de pădurile romanticului Ev mediu, nu schimbă nimic din sentimentele sale; la fel de puțin și împrejurarea că el nu venise purtat de un singur cal-putere, ci de treizeci de cai putere.

Inima lui Jed bătea atât de tare, încât aproape că resimțea o durere fizică. Momentul critic sosise și dacă izbutea să ducă la bun sfârșit chestia aceasta, viitorul său era asigurat. Nu lașitatea și nici „nervii", ci judecata sănătoasă îl îndemna să-și zugrăvească dinainte orice piedică i-ar putea ieși în cale. Să presupunem că părinții ar închide-o pe Lulu Belle în odaie? Să presupunem că mama ei ar prinde-o în clipa când ar încerca să se furișeze din casă? Să presupunem că un polițist

ar trece întâmplător pe acolo ? Să presupunem că Wallace J. Macy ar sosi din Chicago mai devreme și ar apare pe pragul casei sale ? Jed avusese prilejul să facă cunoștință cu el la Warrener : era un bărbat voinic, blond, cu păr aspru, tăiat scurt, se bucura de o sănătate desăvârșită și părea să fie înzestrat cu multă energie. El s-ar lăsa cu mult mai greu intimidat decât nevastă-sa.

Planul pe care-l făurise Jed pentru Lulu Belle era cât se poate de simplu. Ea urma să spună mamei sale că se simțea rău și vroia să rămână culcată în odaia ei și să nici nu pomenească de convorbirea cu vizitatorul. Camera fetei se afla în partea din față a casei și ea putea să privească de acolo prin fereastră și îndată ce va vedea oprindu-se un taxi de partea cealaltă a străzii, urma să coboare și să se furișeze din casă. Îi jurase lui Jed să facă așa, chiar dacă ar trebui să se smulgă cu forța din mâinile acelora care ar încerca s-o rețină. El o rugase stăruitor să nu se lase oprită, căci tot viitorul ei atârna de asta ; la caz de nevoie trebuia să alerge la fereastră și să-l strige pe el, iar atunci dânsul va încerca s-o convingă pe mama.

Mașina trecu pe la locul hotărât și Jed spuse șoferului :

— Oprește, aștept o domnișoară. Nu opri motorul !

Întrucât șoferul făcea impresie bună și deoarece toată lumea, în afară de rude, obișnuiește să poarte simpatie cavalerilor, Jed adăugă :

— Vrem să ne căsătorim și dacă scăpăm repede și bine de aici, capeți un dolar în plus.

— Trebuie să fie duduia care iese din casa asta, spuse șoferul și-l privi cu atenție pe Jed.

Motorul taxi-ului mergea repede, dar și motorul lăuntric al lui Jed mergea și mai repede. Nici nu și-ar fi închipuit că o inimă omenească poate bate atât de tare — poate zvâcni, se poate opri brusc și s-o ia razna din nou, numai prin închipuirea unei lupte între o doamnă din lumea mare și fiica ei, prin intervenția unui polițist care se ivește în stradă, sau prin apariția unui tată care sosește pe negândite din Chicago.

Dar nimic din toate acestea nu se întâmplă. Ușa principală a palatului în stilul Renașterii italiene se deschise

și pe pajiștea întinsă veni „duduia" cu toată repeziciunea picioarelor ei sprintene. Cerul fie binecuvântat pentru moda asta nouă a rochiilor, care face cu neputință să se deosebească o „godană" de bunica ei ! Jed deschise repede ușa mașinii și fata dădu buzna înăuntru.

— Totul e în regulă ? șopti el.

Și către șofer :

— Dă-i drumul cu toată viteza !

Întinse mâna ,trânti ușa, motorul dudui cu putere și porniră în goană.

IV.

Ajunse la locuința predicatorului, Jed plăti șoferului și-i zise :

— Plecăm curând mai departe, dacă vrei să aștepți.

Dădu mâna fetei ca să-i ajute să coboare, îi luă apoi brațul ca s-o sprijine în cazul că s-ar simți slabă și intrară amândoi în casă. Acolo se aflau predicatorul și mama sa, precum și Liza îmbrăcată în rochia ei de sărbătoare. Câteva minute stătuse în salonul tânărului preot, tremurând în sinea ei, dar gândurile ei erau numai la reușită, legate de logodna fratelui ei, — da, mireasa era o fată frumoasă ai cărei părinți erau foarte bogați ceea ce nu-i împiedica totuși să fie oameni de treabă. Din păcate făceau parte din biserica episcopală, dar nădăjduia că tânăra soție va frecventa biserica bărbatului ei.

Biata Liza ! Ea își legase căruța ei țărănească de o cometă și era târâtă acum atât de repede prin spațiu, încât nu putea contempla nici peisajul și nici nu putea face altceva decât să se țină strâns încleștată.

Strângeri de mâini... Felicitări... Liza urmă întocmai îndrumările lui Jed, o sărută pe Lulu Belle pe amândoi obrajii și se gândi, îngrozită : „Dar e încă un copil. Poate risca Jed să fugă cu o tinerică așa ca asta ?"

Jed nu dăduse însă nici un fel de explicații. Tânărului predicator, care la fel ca dânsul era proaspăt venit de la țară, îi spuse :

— Poftim certificatul, părinte Glaub. Prin aceasta sunteți împuternicit să oficiați cununia.

Celălalt luă documentul și-l citi cu luare-aminte. Apoi tuși de două ori — probabil că se simțea cam stingherit — și zise :

— Ce vârstă are mireasa, Mr. Rusher ?

— Nouăsprezece ani — răspunse Jed, fără să clipească.

— Dar... cum să zic... parcă nu prea arată... ?

— Știu, Sfinția Ta, arată mai tânără, dar are totuși nouăsprezece ani. Nu-i așa, Lulu Belle ?

— Da, Sir — confirmă fata, căreia i se vârâse în cap să spună doar atât și nici un cuvânt mai mult, afară de „Bună ziua" și poate „Mulțumesc".

Apoi Jed, omul de acțiune, zise :

— Am declarat sub jurământ la ofițerul stării civile că după prescripțiile legii ea e coaptă pentru căsătorie și prin asta sunteți absolvit de orice răspundere, părinte Glaub. Certificatul acesta vă dă împuternicirea trebuitoare și de altceva nu trebuie să vă preocupați.

— Nu, probabil că nu — spuse tânărul predicator. (Se vede că nu studiase legile atât de temeinic ca vizitatorul său). Cred că totul e în regulă..., dar cum stăm cu părinții ? Își dau consimțământul ?

În clipa aceasta interveni providența în chip cu totul neașteptat. Era și glasul Lizei, și el sună ferm și hotărât :

— Sfinția Ta, eu știu precis că tânăra are nouăsprezece ani.

— Oh ! făcu pastorul ușurat — atunci totul e în regulă.

Și fără să mai piardă vremea începu să pună întrebările magice, Jed și Lulu Belle dădură răspunsurile cuvenite și fură declarați soț și soție.

Jed căpătă acum primul sărut și era greu de spus care din cei doi era mai speriat, el sau tânăra sa soție. Liza făcu ceva frumos ; instinctul îi spunea că lucrurile nu prea erau în regulă, dar când era vorba de Jed ea nu știa multe, și astfel o invită pe Lulu Belle la pensiune. Jed se împotrivi însă, spunând că aveau de gând să plece în călătorie, numai că înainte de asta trebuiau să-l viziteze pe bunicul tinerei soții, Mr. Warrener. Era interesant de văzut mutra predicatorului căci până acum

el nu sesizase însemnătatea socială a evenimentului la care prezidase.

Jed rugă să i se îngăduie a folosi telefonul și chemând casa Macy ceru pe mama lui Lulu Belle. Cu un ton liniștit și măsurat el spuse următoarele :

— Mrs. Macy, aici e Jed Rusher. Țin să vă încunoștiințez că Lulu Belle și eu ne-am căsătorit. Da, *căsătorit*. Ne aflăm în locuința preotului care a oficit cununia. Doresc să vă comunic că Lulu Belle e sănătoasă. Firește că veți ține să vă îngrijiți de publicațiile în ziare, — țin deci să observ că pastorul mi-e bun prieten și că-l voi ruga să nu tăgăduiască nimic din ceea ce aveți de gând să împărtășiți publicului. În caz că veți dori a declara că ați fost prezentă la ceremonie și că Mr. Macy a fost și el de față, lucrul e în perfectă regulă și nimeni nu va afla că a fost altfel. Lulu Belle și cu mine întreprindem acum un mic voiaj. Înainte de plecare vă vom mai telefona odată ; acum țineam numai să vă comunic că totul e în cea mai bună ordine. Pastorului îi spune Glaub — G. de la Gheorghe, L de la Leonida, A de la Ana, U dela uzină, B dela Barbu. La revedere Mrs. Macy.

Apoi Jed se adresă predicatorului și mamei acestuia :

— Lulu Belle e fiica lui Mr. Wallace J. Macy și în caz că părinții doresc să declare că au luat parte la ceremonie, vă rog să nu tăgăduiți. Asta n-are ce să supere pe nimeni și nu veți fi nevoiți să afirmați ceva care nu corespunde adevărului. Dacă vă întreabă cineva, spuneți numai că ne-ați cununat astăzi și că orice informații asupra acestui eveniment se pot lua de la părinții miresei. Mai mult să nu spuneți.

— O, firește, firește ! rostiră cei doi în cor și Liza rămase uimită de siguranța fratelui ei, a acelei rățuște din care ea făcuse o lebădă mare.

Nici nu i-ar fi trecut prin gând atunci când el studia bunele maniere din manuale, sau asculta conversațiile alese ale celor dela pensiune sau ale studenților, că va ajunge atât de repede să-și însușească psihologia clasei stăpânitoare, în așa fel încât din prima clipă când va veni în contact cu puternicii pământului să nu rănească niciodată sensibilitatea cuiva, și din momentul

când va face parte din clica lor va acționa și vorbi ca și cum și-ar fi petrecut toată viața în grădina zeilor.

V.

— Acum îl vom vizita pe Mr. Warrener — spuse Jed și, despărțindu-se de Liza, își luă soția și se îndreptară spre mașina care-i aștepta.

Când ajunseră la palatul de pe Fremont Plaza, Jed spuse lui Lulu Belle să aștepte în bibliotecă, în timp ce el va transmite bătrânului vestea. Urcă la dânsul și o găsi pe devotata Miss Lucile făcându-i lectură.

— Te-ai întors, Rusher! zise Warrener și chipul i se lumină de bucurie. — Ei, ce-ai descoperit?

— E o poveste cam lungă — răspunse Jed. — Poate că n-ați vrea să fiți deranjat acum.

— Ba nu, ba nu, cumnata mea va fi bucuroasă că-ți reiei slujba.

Concediată în felul acesta plin de tact, bătrâna doamnă închise cartea, își strânse ustensilele de cusut și se retrase.

Jed Rusher se frământă pe locul său. Acum venea partea cea mai grea a aventurii sale.

— Mr. Warrener — începu el și simți cum sângele îi năvălea în obraji — de când ne-am văzut ultima oară s-au întâmplat atâtea încât nici nu știu de unde să încep. Am făcut un lucru pe care cred că nu mi-l veți lua în nume de rău.

— Ce s-a întâmplat, Rusher? întrebă bătrânul, zâmbind așa cum știa el să zâmbească. — Ai început să sapi o sondă?

— Mult mai rău decât asta, Mr. Warrener. Vreau să sper că nu veți fi prea supărat. Am devenit nepotul dumneavoastră de ginere.

Zâmbetul se stinse brusc și pe chipul bătrânului se zugrăvi o uimire nețărmurită.

— D-ta... cum...?

— Tocmai m-am însurat cu Lulu Belle.

— Dumneata... Lulu Belle... ai înnebunit?

Jed începu să vorbească repede de tot:

— E o poveste întreagă, Mr. Warrener, și nu prea ușor de istorisit. Mă tem că nu veți crede, dar Lulu Belle așteaptă jos și vă puteți informa de la ea.

— Unde te-ai însurat cu Lulu Belle ?

— În locuința pastorului Glaub.

— Știu părinții ei despre asta ?

— Mrs. Macy știe tocmai am vorbit la telefon cu ea... Înainte nu știa nimic.

— Cum... cum s-a întâmplat ?

— Trebuie să mă lăsați să vă povestesc chestia, Mr. Warrener, altminteri nu veți putea pricepe. Acum vreo trei sau patru luni Lulu Belle a venit la mine — dumneavoastră dormeați și eu mă aflam în odaia alăturată — și m-a întrebat cum poate cineva căpăta un copil. Era nefericită pentru că mama ei îi luase păpușa și tocmai văzuse copilașul nou-născut al verișoarei ei Marion și i se năzărise c-ar vrea și ea unul. Firește că i-am spus să se adreseze cu astfel de întrebări mamei sale dar ea obiectă că mama refuza cu hotărâre să-i dea vreo lămurire. Am chibzuit timp de câteva săptămâni și nu știam ce să fac. Am hotărât apoi să aflu dacă mama a prevenit-o, și întrebând-o ea mi-a spus că vorbise cu un cunoscut, un tânăr, despre asta și el îi dăduse toate lămuririle și se declarase dispus să-i ajute să facă un copil, dacă se obliga să nu-i trădeze niciodată numele.

Sângele îi năvălea tot mai mult în obraji lui Jed, în timp ce vorbea cât putea de repede. El știa că povestea aceasta părea cu totul neverosimilă și faptul că ea se petrecuse în realitate, nu folosea prea mult.

— Jed Rusher — spuse bătrânul, cu asprime — ai sedus-o pe copilă ?

— Dumnezeu mi-e martor, Mr. Warrener, că n-am atins-o nici cu un deget. Nu i-am strâns nici măcar mâna până acum. Prima sărutare i-am dat-o după cununie, în casa pastorului. Puteți refuza să mă credeți, Sir, dar Lulu Belle vă va istorisi cum a fost și știți că ea nu minte.

— Mai departe, Rusher !

— Firește, Sir, că nu știam ce să fac. M-am gândit să stau de vorbă cu dumneavoastră, dar mă temeam că prin asta i-aș cășuna durere bietei copile și poate că

nici nu era nevoie — poate că nici nu rămăsese însărcinată. Așa că am amânat mereu, până când întorcându-mă azi la amiază dela țară și vrând să vin la dumneavoastră am primit o scrisorică dela Lulu Belle — (firește că nu avea adresa mea, dar riscase să-mi scrie prin biroul dumneavoastră) — Iată scrisoarea, Sir, împreună cu plicul, vă puteți încredința dumneavoastră înșivă.

— Mai departe !

— M-am dus la Mrs. Macy și i-am spus că doresc să stau de vorbă cu Lulu Belle. Ea n-a vrut să îngăduie, dar eu i-am declarat că știu ce avea de gând — să recurgă la avort — și asta ar fi fost grozav, Mr. Warrener. Eram hotărât să mă împotrivesc din răsputeri. Vroiam s-o prevîm pe Lulu Belle. Nu știu cum gândiți dumneavoastră despre asta...

— De ce n-ai venit la mine, Rusher ?

— Nu știam ce să fac, Mr. Warrener, eram deznădăjduit. Aveam un singur gând : să împiedic ca Mr. Macy să cheme un medic sau s-o ducă pe Lulu Belle la el. Ea o făcuse de două parale și copila era într-o stare atât de disperată încât am luat hotărârea să pornesc la acțiune imediat. Știam că dacă se mărita cu mine putea să-și poarte copilul fără nici o grijă și eram gata să mă însor cu ea, pentru că știu că e o fată bună și numai din pricina ignoranței se abătuse asupra ei această nenorocire. Firește că nu e prea plăcut să crești copilul unui bărbat străin, dar răul se întâmplase și nu se mai putea repara, iar eu considerasem de datoria mea să-i vin în ajutor. I-am oferit deci această ieșire, cu care ea s-a declarat de acord. Am făcut apoi formele legale și ea s-a strecurat din casă, întâlnindu-se cu mine și ne-am cununat. După aceea primul nostru drum a fost încoace. pentru că dumneavoastră sunteți singurul om căruia îi sunt îndatorat și nădăjduiesc că veți recunoaște că n-am putut face altfel.

— Cred că aî fi avut datoria să-mi ceri sfatul înainte de a fi făcut un astfel de pas, Rusher.

— N-am făcut asta, Mr. Warrener, pentru că eu însumi mă cunosc mai bine decât oricare altul. Știam că o puteam face fericită pe Lulu Belle, știam că nu nu-

mai o puteam salva din situația ei nenorocită de acum, ci și că îi voi fi un soț bun.

— Ai multă încredere de sine, tinere.

— Mă silesc să judec cu cap și să nu încep un lucru înainte de a fi sigur că-l pot duce la bun sfârșit. Și când știi că dispui de anumite forțe, e o ipocrizie să nu-ți mărturisești aceasta. Am văzut-o adesea pe Lulu Belle și cred că o înțeleg ; mai știu și că voi izbuti să-mi croiesc drumul în viață și că voi fi în stare să port grijă de ea. De când sunt în Mountain City am cunoscut o mulțime de oameni și nu cred că mintea mea e sub mințile mijlocii.

Urmă o pauză și Jed avu simțământul că privirile bătrânului îi sfredeleau sufletul. În cele din urmă Warrener spuse :

— Aș vrea să vorbesc cu nepoata mea.

— Da, Sir. O voi trimite la dumneavoastră și voi aștepta jos până mă veți chema.

Coborî în biblitecă și spuse tinerei sale soții :

— Totul în regulă, el privește lucrurile așa cum trebuie. Ai grijă numai să-i spui adevărul.

— Firește ! zise Lulu Belle.

VI.

Când Jed fu chemat din nou sus, văzu urme de lacrimi în ochii bătrânului și nu-i trebui mult ca să știe că Lulu Belle și bunicul ei sărbătoriseră împăcarea. De asemenea ,el știa acum că viitorul îi era asigurat, căci nu s-ar fi putut întreprinde nimic împotriva lui, fără ca în același timp să fie lovită și Lulu Belle.

— Ei, ia spuneți ce-aveți de gând, copii ? întrebă bătrânul milionar.

— Aș vrea să plec în voiaj cu Lulu Belle, Mr. Warrener ; cred că toți care sunt în cauză au nevoie acum de un singur lucru, și anume : liniște. Tatăl ei se-ntoarce astă-seară acasă și cred că e mai bine să lăsăm să treacă un timp înainte ca el s-o vadă pe Lulu Belle sau pe mine. Probabil că ar spune lucruri pe care mai târziu le-ar regreta.

Warrener zâmbi și încuviință din cap.

— Mă gândeam să plec cu Lulu Belle la ranch — urmă Jed. — Dar asta e o chestie pe care nu v-am povestit-o încă.

Și el începu să istorisească despre călătoria sa în munți, la ranch-ul lui Cudliff cu puțul de petrol și despre tratativele ce le dusese acolo; apoi vorbi despre moșia fraților Nichols și despre cele „două veverițe"; după aceea cum se înapoiase iar și încheiase târgul cu Ed. Într-o singură privință se abătu de la adevăr: nu spuse că luase bani cu el, ci, din gară, telegrafiase surorii sale și ea îi trimisese o parte din banii moșteniți.

Când Jed sfârși de povestit, Warrener râse și-i dădu apoi contractul întocmit de bancă, în care era trecut prețul și toate celelalte clauze ale afacerii.

— Tinere — exclamă el — îmi ești cu mult superior.

— Ce era să fac, Mr. Warrener? Petrolul stătea acolo, în văzul oricui, și în orice clipă putea veni cineva și să pună mâna pe el. Mi-am spus că riscul nu era prea mare. Eram încredințat că dv. ați vedea lucrurile la fel ca mine și dacă nu, m-aș fi dus la un speculant al petrolului, cum le zice ăstora, și treaba s-ar fi făcut.

— Firește că te voi ajuta, acum că te-ai angajat în afacerea asta — și pe deasupra mai faci și parte din familie. Poți lua în primire ranch-ul imediat?

— Nu cred să se poată, căci Ed Cudliff trebuie să-și cumpere mai întâi o nouă bucată de pământ și să se mute cu toată familia, ceea ce durează câtva timp. Mă gândeam că până atunci am putea cumpăra ranch-ul fraților Nichols.

— Oh! Și pe acesta vrei să-l cumperi!

— Vreau să cumpăr un șir întreg de terenuri, Mr. Warreren, în caz că v-aș putea face să vedeți posibilitățile comerciale care se prezintă. Gândiți-vă numai: există acolo un lanț întreg de coline, lat cam de o leghe și lung de cinci până la zece leghe, și nu numai pe terenul lui Cudliff se găsește petrol, ci și pe acel al fraților Nichols și e foarte probabil ca stratul de petrol să se întindă sub pământ de-a lungul întregului lanț.

— Nu poți pune stăpânire pe toată industria petroliferă a țării, Rusher.

— Firește că nu, dar pe acest câmp petrolifer pot pune stăpânire, în caz că m-ați finanța. Cu cincizeci până la șaizeci de mii de dolari bani gheață aș putea cumpăra un teren imens. Pământul acela e aproape fără valoare, chiar ca teren de pășune. E la o altitudine prea mare și prea uscat, de aceea se și poate cumpăra atât de ieftin; și știți și dv. la ce strâmtoare se află acum rancherii, — ceva bani gheață e pentru ei ca un dar al cerului. În felul acesta aș ține toată afacerea solid în mână, încă înainte de a începe să fac săpături sau, să pronunț numai cuvântul „petrol".

— În ce fel îți închipui forajul? Vrei să-ți alături specialiști în petrol?

— Nu, Sir, acesta e ultimul lucru pe care l-aș face, dac-ar fi după mine, căci oamenii aceia ar încerca să vâre totul în buzunar și de la bun început s-ar dezlănțui lupta. Dacă v-aș putea convinge să intrați în afacere cu jumătate din capital și restul lucrului să-l lăsați pe seama mea, în trei până la patru luni voi fi pus acolo o sondă.

— Te gândești să predai cuiva executarea comenzii?

— Nu, Sir, nici asta n-aș face. Am citit toată literatura de specialitate de care am putut face rost și mi-am dat seama că forajul încredințat spre executare nu e o afecere convenabilă, căci există mulți factori de nesiguranță și de întârziere. Planul meu ar fi să-mi procur singur echipamentul trebuitor, să angajez eu însumi lucrătorii și să fac singur toată treaba. Voi fi de față ca să pot supraveghea lucrul și să-mi dau seama cum merge operația. Nu e deloc greu să compari cunoștințe tehnice; principalul e să poți judeca oamenii și să le dai de înțeles că nu te lași înșelat.

— Pricep — spuse Warrener, plin de respect. — Așadar ți-ai și făcut un plan precis?

— Am avut timp berechet să mă gândesc la asta și firește că am început prin a face planuri.

— Spuneai că vrei să te muți la ranch-ul celălalt. Ce vor face Nichols-ii?

— Ei vor să vândă vitele și tot ce mai au, așa că s-ar putea muta imediat; n-au nici soții, nici copii care

să-i împiedice. Mă gândeam să-i iau pe amândoi în slujbă la mine. Sunt oameni vrednici care ar putea fi supraveghetori și lucrători-primi foarte buni. Timp de câteva săptămâni i-aș putea adăposti în corturi, până se va muta Cudliff, apoi aș pune să li se ridice o căsuță, dintr-acelea care sunt de cumpărat de-a gata și care trebuiesc doar montate.

— Totul e foarte bine chibzuit. Ce zici, Lulu Belle, ai vrea să locuiești un timp pe un ranch ?

— Oh, bunicule, ar fi minunat ! Mr. Rusher, — adică Jed spunea c-aș putea avea cai de călărie și tot felul de animale. Numai de n-ar trebui să mă gândesc mereu că mama și papa sunt atât de supărați pe mine !

— Asta las-o în seama mea — spuse bătrânul și, luând telefonul, chemă casa Macy.

În timp ce el aștepta, Jed interveni :

— I-am spus doamnei Macy că ar putea da presei darea de seamă asupra cununiei, în care să se spună că ea și Mr. Macy au fost de față. Poate să mai spună că ceremonia a avut loc abia după înapoierea lui din Chicago. Pastorul mi-a făgăduit să păstreze secretul.

— Nu-i rea ideea — zise Warrener. — Dacă izbutești să te gândești la toate pe drumul vieții d-tale, vei învinge cu ușurință, Jed.

Tânărul zâmbi satisfăcut, căci tocmai asta era intenția sa. Băgă de seamă în același timp că fusese primit în sânul familiei, căci pentru întâia oară atât patronul său cât și soția sa i se adresaseră pe nume.

VII.

— Jane — spuse Warrener prin telefon fiicei sale — Lulu Belle și soțul ei sunt aici în odaia mea și am discutat împreună chestia. Da, admit, că s-a întâmplat cam brusc, dar cred că lucrurile se vor sfârși mai bine decât te aștepți. E un tânăr cu minte sănătoasă, fără ideile nelegiuite și radicale ale tatălui tău, și sunt sigur că vei începe să-l iubești ca ginere. Nu prea e pe gustul meu în ce privește dorul de îmbogățire, dar în privința aceasta tu n-ai nici o rezervă și-ți pot spune dinainte că el și Wallace al tău vor deveni cei mai buni prieteni.

Spunând aceste cuvinte Warrener se uită pe furiș la Jed și amândoi își zâmbiră. Jed nu se sfia „să spună la toată lumea“ că se gândea să se îmbogățească, și nici împotriva lui Wallace J. Macy n-avea nimic de cârtit, afară doar de faptul că nu se împăca cu metodele lui în afaceri.

La celălalt capăt al firului Mrs. Macy își exprima se vede îngrijorarea, căci bătrânul ascultă un timp, clătinând din cap.

— Găsesc că ai ieșit destul de bine din această afacere, Jane, spuse el. — De vină ești tu-însăți, pentru că n-ai vrut s-o lămurești pe fiica ta. Tinerii pleacă acum în voiaj și nu va fi nici un scandal, dacă nu cumva îl veți provoca voi doi, tu și Wallace, prin aceea că umblați cu mutre de ciocli. Cel mai nimerit lucru este să vă veseliți și să chibzuiți cum să apară în presă notițele cuvenite... Nu, nu e nici o primejdie ! Spuneți că ceremonia a avut loc în casa mea, în cerc strict intim, din pricina stării mele proaste ; ea s-a oficiat astă seară și tu cu Wallace ați fost de față. Mirele e student la Universitatea Mountain City și tânăra pereche a plecat să se stabilească pe un ranch din Munții roșii nisipoși, întins de o mie de pogoane, și care aparține mirelui. Da, îi aparține chiar lui... Nu, l-a cumpărat cu proprii lui bani. Ginerele tău va poseda mai mult teren decât a visat vreodată soțul tău ; se poate să ne mai salveze cândva pe noi toți de azilul de săraci... Da, ei pleacă încă în seara asta ; le voi da una din mașinile mele.

De data aceasta Jed n-avea nimic de obiectat împotriva felului batjocoritor de a fi al bătrânului căci acum altcineva era victima, în timp ce lui i se lăudau însușirile și talentele. Făcea parte acum din clica celor puternici, și oamenii aceștia se îngrijeau de viitorul lui. „Le voi da una din mașinile mele“. — în felul acesta soluționau potentații problemele ce li se puneau.

Warrener puse jos receptorul și se întoarse iar spre tânăra pereche.

— Și acum afacerea ! zise el. — Jed, voi finanța aventura d-tale petroliferă, și dacă chestia dă greș, vei rămâne cel puțin cu o fermă mare. Voi dispune ca „Fourth National Bank“ să-ți pună la dispoziție o sută

de mii de dolari, cu care să poți cumpăra tot terenul care crezi că-ți trebuie, apoi pune-te pe lucru și instalează-ți sonda. Cer în schimb numai să treci pe numele soției d-tale, ca averea ei separată, jumătate din teren, ca și din întreprinderea care va lua ființă.

— Firește, Mr. Warrener, dar asta nu-i deajuns, mai trebuie să primiți și dv. o parte. E doar întreprinderea dv.

— Nu, partea mea aparține nepoatei mele. Ea are dreptul să ceară ceva de la mine, toți ceilalți și-au primit partea lor și acum că ea s-a măritat, i -a venit rândul și ei. Dar nu suflați o vorbă, pentru că asta nu privește pe nimeni și să vă feriți de certuri de familie, — cel puțin atâta timp cât sunt eu în viață.

— Să n-aveți nici o grijă, Mr. Warrener, noi doi ne urmăm drumul nostru propriu.

— Bine, lucrul s-a aranjat deci. Telefonează lui Jermin la birou să vină încoace. El e notar, poate întocmi hârtiile jos în bibliotecă, și le vom iscăli cu toții, înainte de a uita ce am convenit și să începem a ne certa. Și încă ceva : ceea ce mi-ați povestit despre chestia voastră, trebuie să rămână secret și nimeni să nu afle ceva. După cum am priceput, Jane crede că d-ta Jed, ai fi răspunzător de ceea ce i s-a întâmplat fetei. Să rămână la părerea ei, n-are ce să-ți strice ! Ai făcut tot ce-ți-a stat în putință ca să lămurești lucrurile și totul e în regulă. E limpede ?

— Da, Sir ! — răspunse el.

Lulu Belle începu pe neașteptate să plângă iar, îl sărută pe bătrânul ei bunic pe amândoi obrajii și, printre sughițuri, îngăimă că era nespus de fericită.

CAPITOLUL 15.

GĂLEATA CU PĂCURĂ

I

Jed Rusher găsise o baghetă magică de care se folosise din plin, dorindu-și tot ceea ce își poate dori inima unui tânăr țăran. În seara asta gonea într-o mașină lu-

xoasă afară din oraș, având în buzunarul de la piept un portofel doldora de bancnote și alături de el pe canapea o soțioară plină de vino-ncoa. Noaptea o petrecură într-un hotel somptuos la „Izvoare", a doua zi dimineață luară dejunul la o masă care scânteia de cristaluri și argintării, și un chelner care era numai zâmbet și plecăciuni așeză în fața fiecăruia din ei o cupă de argint umplută cu bucățele de gheață,, în care trona o jumătate mare și galbenă de *grapefruit*.

Alături de farfuria sa — acestea sunt triumfurile civilizației — se afla un exemplar al ziarului „Mountain-City-Post" din aceeași zi, sosit cu un tren de dimineață, pentru ca Jed să-i poată citi tinerei sale soții povestea romantică și cât se poate de cuviincios redată, cum fuseseră cununați în ajun în casa bunicului miresei. După cum stătea scris în gazetă, era vorba de o „căsătorie din dragoste" între un student și moștenitoarea a două din cele mai mari averi ale orașului. Urmau apoi date amănunțite asupra poziției pe care o ocupau în societate atât Warrener-ii cât și Macy-ii, precum și o lămurire în care se spunea că din pricina boalei bunicului, ceremonia avusese loc la patul lui, de față fiind numai câțiva membri ai familiei inclusiv părinții miresei, mătușa ei și sora mirelui, Miss Elizabeth Rusher.

Jed căută să-și închipuie cascada de flecăreli care se revarsă acum la masa de dimineață de la pensiune. Și invidia prietenilor și colegilor săi de la Universitate, care se adunau acolo odată cu începerea cursurilor. El nu va mai fi de față, căci dânsul terminase cu studiile. Sărise de pe trambulină și despica acum valurile unui ocean de aur, — ba nu, comparația asta nu era potrivită... să folosim mai bine cuvintele pe care le învățase din prelegerile asupra artei poetice de la Milton până la Pope : „Zbura cu cea mai mare repeziciune prin adâncurile azurii ale atmosferei".

Adevărul era că Jed nu-și înscrisese încă niciodată numele în registrul unui hotel de lux și tot așa niciodată nu gustase dintr-unul din aceste *grapefruit*-uri mari, galbene și misterioase... Dar el se arătă demn de noua-i situație, căci știa că Lulu Belle era deprinsă din copilărie cu lucrurile acestea și s-ar speria la gândul că

cineva ar putea să nu fie obișnuit cu ele. Ea trebuia să creadă că entuziasmul, zâmbetul său radios erau prilejuite numai de faptul că izbutise s-o cucerească. În felul acesta o putea face fericită.

Înainte de a-și continua călătoria, ei făcură unele cumpărături. Lulu Belle nu era echipată pentru voiaj ; Jed îi spuse să-și procure toate de care avea nevoie și ea îi dădu pe loc o lecție drastică cu privire la clasele de sus. Nu era vina ei, căci așa fusese învățată — de lucrul acesta trebuia să țină seamă mereu Jed, și el zâmbi cu superioritate văzând-o intrând în magazinele cele mai scumpe și cumpărând tot ce-i plăcea, fără să se gândească a întreba de preț. Pachetele umplură aproape tot fundul mașinii și teancul de bancnote din buzunarul lui Jed se subția simțitor. Dar nu face nimic, căci acolo de unde veneau banii aceștia mai erau încă mulți și jumătat din ei vor aparține cândva frumoasei Lulu Belle.

Îndată după masă ajunseră la Mesa Verde unde așteptară trenul care venea de la Mountain City, din care coborî un tânăr înalt și spătos, îmbrăcat într-un costum bătător la ochi și ținând în fiecare mână un geamantan de piele, iar pe față avea un zâmbet strălucitor : prietenul lui Jed, Dick Sunstorm care plecase abia în cursul dimineții din oraș, în urma unei convorbiri telefonice pe care o avusese Jed cu dânsul în ajun.

— Dick ,trebuie să-ți împărtășesc unele noutăți — începu Jed. — Vezi să nu-ți pierzi cumpătul. M-am însurat cu nepoata șefului meu și am bani din belșug, și acum am de gând să mă ocup cu creșterea vitelor, după un plan cu totul nou, investind capitaluri mari. Ce să-ți mai pierzi și tu vremea cu Universitatea aceea idioată ! Vino cu mine, te fac directorul meu comercial și pentru început îți dau trei sute de dolari pe lună, plătibili înainte, și îndată ce afacerea va da roade vei căpăta mai mult. Ne întâlnim mâine și te iau cu mine să-ți arăt ranch-ul.

Bun băiat, Dick acesta ! Avea părul ondulat, cafeniu, era frumos, vorbăreț și, precum știa Jed, puțin cam ordinar, dar blajin și devotat, un om cu care se putea lucra și căruia îi puteai da ordine, fiind încredințat că le va aduce la îndeplinire, un om cu înțelepciunea sănă-

toasă a unui negustor, cu toate apucăturile sale cam fanfaroane, și tot atât de lacom ca Jed să învețe ceva și să „facă carieră". Acum era atât de zăpăcit, încât nici nu mai știa cum se merge pe un peron de gară și cum îți scoți pălăria în fața unei doamne. Citise ziarele de dimineață și nu-și putea lua privirea de la Lulu Belle; n-avea nici măcar curajul să-i atingă mâna. Jed se simțea în al șaptelea cer văzând tulburarea prietenului său, dar își păstră calmul și-i strecură lui Dick în mână un cec în valoare de trei sute de dolari. Îl conduse apoi la mașină și-l plasă printre pachete cu rufărie, bluze de lână, obiecte de toaletă, conserve, bocanci de munte, batiste cu dantelă și așa mai departe... Jed se așeză la volan și porniră. Nimănui nu i-ar fi dat în gând că el condusese în ajun pentru întâia oară în viața sa o mașină mare.

II.

Încă în aceeași seară ajunseră la ranch-ul fraților Nichols, cărora Jed le spuse că-și adusese nevasta și un prieten la o partidă de vânătoare. Nu pomeni un cuvânt însă despre planurlie sale comerciale și că se căsătorise abia cu douăzeci și patru de ore înainte. Lui Lulu Belle îi spusese că nu trebuia să se vorbească despre petrol, nici măcar cu Dick; aveau timp pentru asta mai târziu, după ce va fi cumpărat terenul.

Jed îi luă de-o parte pe cei doi frați, ca să-i cruțe tinerei sale soții spectacolul „masacrării" la care avea de gând să-i supună, și după tocmeli îndelungate reduse prețul pentru ranch și vitele de pe el, de la cincisprezece mii, la nouă mii cinci sute de dolari. Întocmi un contract în care se prevedea o arvună de o sută de dolari și-i puse pe cei doi să semneze iar Dick îndeplini rolul de martor.

După asta le propuse fraților Nichols să intre în serviciul său, preluând supravegherea ranch-ului acesta și al aceluia cumpărat de la Cudliff. Drept salariu oferea fiecăruia din ei câte cincizeci de dolari pe lună și toată întreținerea, ceea ce ei acceptară cu bucurie socotind că deveniseră oameni bogați. Erau gata să se mute chiar a

doua zi cu tot calabalâcul, inclusiv nepotul slab la minte, părăsind clădirea principală și instalându-se într-un șopron vechi, până se vor strămuta la ranch-ul celălalt.

A doua zi dimineață Jed și Dick o lăsară pe Lulu Belle în paza celor „două veveriţe" și plecară să viziteze regiunea, cum susțineau ei, dar în realitate pentru a cumpăra terenuri. Jed închiriă o mașină de la unul din ranch-urile învecinate, astfel încât acum el și Dick puteau lucra nedespărțiți ; și când se întâlniră seara și își verificară notițele, văzură că arvuniseră un șir întreg de ranch-uri la poalele colinelor, asigurându-și astfel ceea ce se numește dreptul de prioritate asupra lor ; prețurile variau între cinci și cincisprezce dolari pogonul. Dick descoperi cu satisfacție că plătise mai puțin decât Jed, lucru de care acesta din urmă nu se supără câtuși de puțin. Era pentru el o dovadă că angajase un om de afaceri de primul rang. Nici de faptul că prietenul său îl socotea de nebun nu se sinchisea ; asculta zâmbind vorbele acestuia, spuse că știa și el că ținutul e lipsit de apă, dar dânsul avea un plan cu totul nou, care va funcționa fără greș, iar menirea lui Dick era numai să asculte și să tacă.

In ziua următoare apărură în oraș aproape toți rancherii din munții Coyoți împreună cu nevestele lor — și secția de vânzări de terenuri a băncii avu mai mult de lucru decât în oricare din lunile din urmă. Cum era și firesc, rancherii veniră în legătură unii cu alții și băgară de seamă că „se întâmplase ceva" — un capitalist bogat din oraș cumpăra tot terenul din regiune și ei ghiciră repede care era motivul. Ajunseră la convingerea că fuseseră „păcăliți", dar ce puteau face ? Primiseră arvuna și iscăliseră împreună cu nevestele lor contractul, ceea ce-i obliga să-l și respecte, după cum le spusese funcționarul respectiv de la bancă ; și același lucru îl aflară și de la singurul avocat cu care se putea lăuda orășelul.

Intr-acestea Jed primise de la Jermin, secretarul lui Warrener, o scrisoare de credit, pe care o prezentă la bancă. Dispunea acum de peste o sută de mii de dolari și toate cumpărările fură perfectate, — toate afară de una, căci nevasta fermierului cu pricina se oțărî și re-

fuză să iscălească, și pentru că era vorba de o colonie, semnătura ei era necesară. Dar asta nu-l stingheri pe Jed ; va duce un proces care va dura un an sau doi și-l va costa câteva sute de dolari, însă până la urmă va dobândi totuși titlul de proprietate.

O nouă muncă îl aștepta acum pe Jed : îi trebuia o șosea care să ducă la terenurile sale, o șosea pe care să poată fi transportate mașini grele și lucrul acesta ceru unele tratative. Aici îi fu de folos cunoașterea exactă a caracterului politicii regionale, pe care și-o însușise în redacția „Star"-ului din Zion. Exista un „Oficiu de supraveghere al drumurilor", dar el îl neglijă cu totul pe acesta, în schimb își făcu rost de adresa omului care dirija aparatul de partid republican, îi făcu o vizită și-i înmână o mie de dolari în numerar, fără să ceară chitanță și fără să fie vreun martor de față. Avea nevoie de o șosea, avea nevoie de ea imediat, și se gândea să trăiască și să muncească în ținutul acesta...

— Vrei să cauți petrol ? îl întrebă personajul, care fusese înainte vreme medic veterinar, iar acum ieșise la pensie și era președintele comitetului regional.

— Am de gând să pun pe roate o întreprindere mare și aducătoare de câștig — răspunse Jed — cu condiția ca vecinii mei să-mi înlesnească aceasta dovedind patriotism și înțelegere. Sunt dispus să cheltuiesc sute de mii de dolari, ba poate chiar milioane, și, ceea ce e important pentru dv., voi respecta căile obișnuite și voi conlucra cu aparatul existent. Când veți avea nevoie de bani pentru alegeri, veți ști unde să vă adresați. Dați-mi concursul deci și nu-mi puneți piedici birocratice ! Dovediți că aici este o comunitate de americani treji și nu o hoardă de coloniști sălbatici !

Jed se duse apoi la directorul regional al Societății de telefoane, căruia îi expuse planurile sale grandioase și-l rugă să-i instaleze un cablu până la ranchul Cudliff. Cuvântul magic „petrol" ajunsese, firește, și la urechile acestui funcționar ; Jed însă spuse numai că era vorba de o întreprindere foarte mare, și convorbirile interurbane vor aduce zilnic venituri de sute de dolari. Părăsind biroul directorului, lăsă ca din întâmplare pe masă un plic cu cinci sute de dolari, și „întâmplarea"

nu-i fu semnalată niciodată. La începutul săptămânii următoare văzu lucrători ai Societății de telefoane așezând stâlpi și întinzând sârme între ei, și echipe de muncitori terasieri îndepărtând bolovanii dinaintea mașinii sale, astfel încât putea goni acum cu cincisprezece până la douăzeci de leghe pe oră, în loc de cinci până la șase ca până atunci.

III.

Mai erau ele multe altele de care trebuia să se ocupe un tânăr și energic om de afaceri. Astfel, erau convorbirile telefonice cu Jermin, care primise însărcinarea să-i stea oricând la dispoziție lui Rusher. Printre altele, Jed luă înțelegerea cu Jermin ca de două ori pe săptămână să se expedieze la Mesa Verde un transport de fructe proaspete și legume și cine se întâmpla să plece la ranch le lua cu sine.

Cu un negustor de prin partea locului, el puse la cale vânzarea vitelor de pe ranch-ul Nichols, căci cei doi frați urmau să-i slujească lui și soției sale și nu la câteva sute de tauri. Avea nevoie pentru conac de trei sau patru vaci sănătoase, pe care și le cumpără. Angajă apoi o fată pentru gospodărie și bucătărie, pentru ca Lulu Belle și copilașul care urma să vină pe lume, să nu trebuie să trăiască din covrigii nepotului idiot. Trimise după aceea câțiva meșteri la ranch-ul Cudliff, cu însărcinarea să construiască acolo locuințe pentru servitori și ceilalți angajați.

In toate acestea Jed era „stăpânul" ; ridica bagheta magică și la porunca sa vedea oameni zorind încolo și-ncoace. Aceasta era viața pe care o visase din copilărie ; acum avea abia douăzeci și doi de ani și izbutise să și-l înfăptuiască, visul acesta. Inima îi era plină de triumf, fiecare acțiune în parte îi aducea mereu noi satisfacții. Nu se mai sătura sărind în mașină, alergând încolo și-ncoace, semnând ordine, plătind sume de bani, telefonând unuia și altuia. Totuși, nu-și pierdea capul ; fiecare pas al său era îndreptat către o țintă precisă pe care n-o scăpa o clipă din vedere. Când își îngăduia unele extravaganțe, n-o făcea în interesul său, ci de

dragul lui Lulu Belle, ceea ce era de asemenea o chestie de afaceri. Ea era deprinsă cu o viață îmbelșugată, avea pretenții asupra unei astfel de vieți și dacă asta o făcea fericită, atunci lucrul era cea mai bună investiție. De câte ori vorbea la telefon cu Warrener, bătrânul spunea :

— Fă-i viața ușoară copilei, n-o lăsa să sufere în ungherul acela izolat, procură-i tot ce-i trebuie, voi plăti eu.

Și după câtva timp se muiă și trufașa Mrs. Jane și trimise fiicei sale un cec în valoare de cinci mii de dolari, odată cu rugăciunile și lacrimile ei.

Firește că Lulu Belle avea nevoie ba de una, ba de alta. Firește că servitorii trebuiau să alerge mereu ca s-o slujească. Era nevoie de un telefon, ca să-și poată exprima dorințele și de o șosea pentru ca mașinile și camioanele să poată aduce la îndeplinire comenzile. Nu trebuia să lipsească nimic din cele cu care era deprinsă și altele noi trebuiau să vină încă înainte ca ea însăși să se gândească la ele. Așa, de pildă, un câine ciobănesc tânăr, mătăsos și cald, cu ochi blânzi și pântece moale. Jed găsi comoara aceasta la negustorul de la care cumpăra hrana pentru vite, dădu pe el cinci dolari și-l zvârli în mașină, iar când ajunse acasă cu dânsul se văzu răsplătit din belșug, căci Lulu Belle scoase țipete de bucurie, luă câinele în brațe și din clipa asta nu mai putea fi despărțită de el, nici măcar când se ducea la culcare. Oh, era făptura cea mai fermecătoare, cea mai inteligentă, cea mai drăgălașă de pe lume ! El luă locul „păpușii" de mult pierdută și timp de cinci până la șase luni fu simbolul copilașului așteptat. De altfel, erau numai animale tinere la ranch — o familie întreagă de pisicuțe, cățeluși și păsărele, vietăți micuțe și gingașe, asupra cărora Lulu Belle își putea revărsa dragostea ei maternă.

IV.

Jed se înapoiă în oraș și dădu raportul bătrânului Warrener. Acesta îl chemă la telefon pe Perry Sanderson — un frate al doamnei Clive Warrener, și care era unul din cei mai bogați petroliști din întreg Vestul —

și-i expuse planurile lui Jed. Petrolul nu mai era acum nici un secret și Warrener îl rugă pe Sanderson să-i împrumute noii sale rubedenii un lucrător prim cu experiență și vrednic de încredere. Celălalt se declară dispus cu multă plăcere și-l invită pe Jed la „Mountain-City-Club", ca să ia masa împreună și să stea de vorbă.

Un nou eveniment pentru Jed : pentru întâia oară într-un club și încă în unul foarte elegant. Acolo se adunau cei aleși din clasa stăpânitoare a orașului, într-o atmosferă de distincție discretă.

Serviți de chelneri stilați ei luară masa și în timpul acesta discutară chestiuni de industrie, finanțe și politică. Perry Sanderson, înalt de un metru și optzeci, fost pe vremuri bivolar, își croise drumul în societate, și el pricepea pe Jed și intențiile lui și nu pierdu mult timp cu vorba. Amândoi erau oameni dintr-o bucată și chiar de la această primă întâlnire își măsurară forțele și se prețuiră unul pe altul. Președintele lui „Central Pete" îl preveni pe Jed pe un ton cam energic de riscurile petrolului, spunându-i că pentru un novice nu era deloc ușor să izbutească. Având în spate însă o organizație puternică riscul ar fi mai redus. În scopul acesta îi oferi propria sa organizație și-i dădu limpede de înțeles că trebuia să primească propunerea.

Dar Jed, care se așteptase la asta, refuză, spunând că era un capriciu al său să încerce pe propria socoteală această mică speculațiune. Dacă ar da-o în seama uneia din marile societăți i-ar pieri tot cheful. Celălalt izbuti să rămână politicos și spuse că-i va face rost lui Jed de un om vrednic pentru lucrările de foraj.

Când Jed se întoarse la țară află că vreo câteva iscoade se și informaseră de ceea ce pusese el la cale și cumpărau tot terenul de jur-împrejur. Și nu fu deloc surprins aflând după câtva timp că aceștia erau reprezentanți ai lui „Central Pete".

Jed căpătă totuși lucrătorul-prim de care avea nevoie, un bătrân veteran din numeroase bătălii cu forțele subpământene. Împreună cu el cumpără cheresteaua, burlanele, pompele, mașinile și motorul mare care trebuia să pună totul în mișcare. Mașinile fură încărcate pe o caravană de autocamioane și porniră pe drumul

lung spre câmpul petrolifer. O echipă de sondori fu angajată și expediată cu trenul sau automobilele pe teren. Peste două săptămâni sonda era înălțată, curățică și plăcută la vedere; săpăturile urmau să înceapă la iarnă. O mare senzație pentru întreaga regiune; de la două sute de leghe depărtare veneau oamenii să vadă minunea și prețurile terenurilor în munții Coyoți, care se dublaseră în câteva rânduri, urcară din nou.

Sonda se afla chiar deasupra groapei săpată de Ed Cudliff și găleata legată cu funia, cu ajutorul căreia el scosese petrolul, fu păstrată ca o curiozitate. Jed ținu să mențină pentru posteritate episodul acesta, botezând cea dintâi întreprindere a sa „Societatea găleții cu păcură", care deveni după câtva timp „Schela găleții cu păcură". Nu trecu mult și găleata originară stătea adăpostită sub un clopot mare de sticlă, care la rândul său fu așezat într-o căsuță, ca o relicvă sfântă, talismanul întreprinderii și mascota proprietarului ei. Din când în când găleata era încărcată pe o mașină și transportată la vreo expoziție, iar ziarele îi acordau un loc de cinste în coloanele lor și repetau mereu povestea. Nici nu se putea reclamă mai bună pentru benzina-„Găleata cu păcură", pentru unsoarea-„Găleata cu păcură" și pentru celelalte produse ale rafinăriilor „Găleata cu păcură".

Căci numai după trei luni lucrătorii lui Jed dădură de nisip petrolifer, vestea aceasta transpiră repede și furtuna se dezlănțui. Veni apoi acea zi de neuitat când „Găleata cu păcură-Rusher-Numărul-Unu" — așa se numea puțul — avu de suferit un glorios accident și începu să zvârle în sus o coloană uriașă înaltă de șaptezeci de metri, din prețiosul „aur negru". Paguba produsă de această erupție fu evaluată la un milion dolari zilnic și datorită poziției izolate a câmpului petrolifer trecură peste două săptămâni până să poată fi oprită risipa. Dar asta era o nimica toată față de petrolul care zăcea sub pământ. În curs de un an numărul acestor fântâni petrolifere se înzecise și pe o distanță de cinci până la zece leghe de-a lungul șirului de coline și jos în vale sondele își înălțau capetele ascuțite. Era cel mai nou și cel mai mare câmp petrolifer, care avea să sporească cu

câteva sute numărul celor treizeci și șapte de mii de milionari din America.

Și Jed Rusher stătea în frunte! Lui îi aparținea „descoperirea", el se afla în centrul stratului petrolifer. Dar nu totul îi aparținea lui, căci linia colinelor făcea o cotitură în vale; totuși, el avea destul pentru a deveni unul din oamenii mari ai țării și unul din eroii legendelor cu pionieri. Acest student în vârstă de 23 ani, acest flăcău de la țară care păzise vitele și muncise din greu pe plantațiile cu sfeclă de zahăr, iar apoi se însurase cu fiica unui om bogat și agonisise pentru tânăra-i soție o avere cu mult mai mare decât visase cândva tatăl ei — iată o poveste anume parcă pentru articole de foileton și suplimentele de duminică ale ziarelor. Numele lui Jed trecu pe prima pagină a lui „Mountain-City-Post" și reporterii veneau cu mașinile și chiar cu avioanele, atât de mare era cererea întregii țări după fotografiile câmpului petrolifer, ale sondei eruptive și fericitului ei proprietar. Ei l-ar fi fotografiat pe Jed în sute de poziții și sute de costume, dacă l-ar fi putut îndemna să-și părăsească puțin treburile, ca să pozeze pentru dânșii, sau chiar numai să se bărbierească. Dar Jed n-avea nici măcar timp să stea de vorbă cu ei, el gonea zi și noapte prin schelă, slăbit, neras, mânjit cu petrol, și cerceta un plan după altul care să ducă la zăgăzuirea acestei risipe îngrozitoare. Izbuteau să-l găsească oarecum liniștit numai atunci când vorbea la telefon, pentru a comanda mașini noi, sau făcând scandal pentru că ceva nu sosise la timp.

V.

Cu puțin înainte de erupția sondei, Lulu Belle împreună cu guvernanta, câinle și pisicuța ei favorită fură încărcate într-o sanie, în urma căreia venea altă sanie plină de geamantane, cutii cu pălării și valize de mână. Conacul de pe ranch-ul Cudliff nu mai era o locuință potrivită pentru fiica zeilor, căci el fusese invadat de o mulțime de gură-cască, reporteri, afaceriști, lucrători și

fel de fel de oameni ; devenise centrul unui sat industrial, care luase naștere în câteva săptămâni din scânduri și carton gudronat și până în câțiva ani avea să devină un oraș cu un șir dublu de case din cărămidă, o bancă și cinematografe. Afară de asta, Lulu Belle ajunsese într-o stare care nu mai putea fi ținută ascunsă de lume și lucrul era penibil prin faptul că data căsătoriei ei era cunoscută tuturor ziarelor și cu prilejul erupției sondei fusese din nou publicată.

Jed crescuse pe un ranch și cunoștea limbuția locuitorilor de la țară, — el vedea de pe acum venind clipa când va deveni obiectul de glumă al întregii schele... că atât el cât și soția sa „erupseseră" înainte de vreme. Așa că fu nespus de bucuros când mama-soacră sesiză situația și stăruia să plece cu fiica ei în California, unde urma să nască, și să rămână acolo până când nimeni nu va mai putea stabili vârsta copilului, dezlănțuind astfel un scandal.

Aceasta era o hotărâre cât se poate de însemnată în viața lui Jed și a tinerei sale soții. Dacă Lulu Belle ar fi putut rămâne la ranch, ea și-ar fi însușit o educație practică, care ar fi fost neprețuită pentru dânsa ; ar fi învățat să ia hotărâri și să poarte o răspundere. Ar fi aflat ceva și despre afacerile soțului ei la o vârstă fragedă și ar fi putut vorbi despre ele în anii viitori. Pe scurt : ar fi trăit amândoi ca niște camarazi. În loc de asta însă, trebuiau să se despartă și să trăiască separați unul de altul. Lulu Belle, care urma să aducă pe lume o „păpușică" vie, urma să rămână și de acum încolo tot un fel de păpușică — ocrotită și răsfățată, înconjurată de servitori — și să nu se priceapă la altceva decât a zvârli pe fereastră banii bărbatului ei.

Dar tocmai acum Jed era prea ocupat pentru ca să știe măcar că avea o soție. Poseda acum ceea ce dorise : bani, glorie și putere ; dar el băgă de seamă că mai căpătase și altceva odată cu aceasta, ceva ce nu râvnise, pentru care nu luptase, și anume : o mie de probleme care-i apăsau pe umeri, o mie de griji care-l urmăreau zi și noapte. Dar nu face nimic, își spunea el, asta era numai ceva trecător ; să așteptăm până va fi organizat

și pus în mișcare totul, c-apoi va fi și el la fel de cultivat și plin de demnitate ca Warrener, Evarts și alți oameni bogați pe care-i cunoștea. Numai atâta timp cât îi trebuia să-și pună la punct planurile, să-și aleagă organele răspunzătoare, să-și construiască rezervoarele, să-și instaleze conductele și să prevadă și să înlăture mașinațiunile rivalilor săi, — numai pentru durata acestei scurte perioade va fi nevoit să muncească zilnic optsprezece ceasuri și să petreacă din când în când o noapte fără somn.

In cursul timpului Jed băgă de seamă că nu putea fi în schelă decât tot mai rar. Nu se mai ocupa acum cu forajele și latura tehnică a petrolului, căci pentru treaba asta îl avea pe faimosul director de exploatare, Dick Sunstorm. Dick, căruia îi fusese urcată leafa la o mie de dolari pe lună și afară de asta mai căpătase câteva acțiuni ca un fel de participare la beneficii, supraveghea afacerile lui Jed și-i dădea zilnic raportul, telefonic sau în scris. Locul lui Jed era la Mountain-City, acolo stăteau banii grămadă și treceau dintr-o mână în alta, de acolo erau dirijate marile afaceri, cu ajutorul băncilor și remizierilor, care aveau fire telegrafice particulare spre Chicago și New-York.

Acum în sfârșit va juca Jed Rusher rolul acela mare pe care și-l fixase ca țintă în urmă cu șase luni — rolul unui finanțator al petrolului. Va avea birourile sale în clădirea lui „Fourth National Bank" și va angaja un secretar particular, în persoana fratelui mai mic al devotatului Jermin ; „Jermin-ul lui Jed", va fi porecla lui în sânul familiei. Va mai avea și un șef de birou, o echipă întreagă de contabili și stenotipiste și în cabinetul său particular va fi un birou mare de mahon, cu o placă de cristal, un aparat telefonic și un șir de butoane de sonerie, — toate acele comodități care sunt în același timp simboluri ale puterii și succesului. Cale liberă pentru Jed Rusher !

CAPITOLUL 16.

FINANȚA

I.

Societatea „Găleata cu păcură" fusese întemeiată înainte de a se începe forajul și ea emisese o mie de acțiuni a o sută de dolari valoare nominală fiecare. Patru sute cincizeci erau ale lui Jed Rusher și un număr egal avea Lulu Belle; Elizabeth Rusher căpătă șaptezeci de bucăți iar Dick Sunstorm treizeci. Pe baza acestui aranjament Jed avea majoritatea, dacă soția sau sora sa erau de partea lui. Consiliul de administrație al acestei societăți era format din trei persoane: Liza, Jed și Dick. Jed era președinte, Liza vice-președinte și Dick trezorier. Jed oferise și lui Claudius G. Warrener un loc în consiliul de administrație, dar bătrânul bogătaș refuză, pe motiv că nu se mai simțea în puteri. El îi dădu de înțeles lui Jed că ar trebui să-și alăture un specialist cu experiență în chestiuni financiare, însă tânărul nostru răspunse că nu vroia să aibă un străin în afacere, cu care s-ar putea să nu se împace. În cursul timpului își va însuși singur cunoștințele trebuitoare, devenind curând un financiar destoinic. Apoi, ori de câte ori va fi nevoie, va veni la Warrener să-i ceară sfatul. Nu se dovedise oare până acum la înălțimea sarcinilor pe care și le luase?

Intreprinderea aceasta simplă, pe care oricine o putea pricepe, se arătă bună până când sonda începu să funcționeze. După aceea însă situația se schimbă peste noapte; duhul părăsise sticla, cum se zice, și o umbră începu să întunece cerul. „Găleata cu păcură" dispunea de o cantitate mare de țiței, pe care trebuia s-o scoată la suprafață, s-o depoziteze, s-o încarce și s-o trimită pe piață. Se resimți nevoia imediată de rezervoare și o conductă, de contracte de transport cu căile ferate și alte contracte complicate cu rafinării și societăți de distribuire, — o lume întreagă de noi încurcături în care Jed nu se pricepea. Dintr-odată se văzu înconjurat de un roi de „specialiști" cu experiență în ches-

tiuni financiare", a căror specialitate se reducea exclusiv la însușirea ce o aveau de a-i scoate lui Jed banii din buzunar și a-i vârî în al lor propriu ; tocmai contrariul a ceea ce căuta Jed.

El se văzu împresurat de o haită de lupi flămânzi care încercau să smulgă bucăți mari de carne dintr-însul și care ar fi fost în stare să-l înghită chiar dintr-odată. Zi și noapte îi țineau telefonul ocupat, îi trimiteau zeci de telegrame urgente, scrisori-expres și în cele din urmă tineri și energici emisari care-i asediau ușa casei. Când apoi aceștia se vedeau nevoiți să se retragă fără să fi făcut nici o treabă, „șefii" luau ei singuri afacerea în mână — oameni grași, vorbăreți, cu gușă și ceafă de taur, înarmați cu scrisori de recomandație de la cele mai mari bănci din New York și Chicago și cu o cartă de membru sau invitat a lui „Mountain City-Club."

Propunerile lor se refereau la finanțarea Societății „Găleata cu păcură". Veneau singuri sau cu avocații și „consilierii", lor și ca niște păianjeni țeseau pânzele cele mai artistice, ca niște viermi de mătase împleteau coconi ingenioși, pentru a-și oferi lor-înșile, lui Jed Rusher și „Găleții" sale un acoperământ ocrotitor : societăți de exploatare, de vânzare, de finanțare, de foraj, de înghițire și mistuire, de camuflare și consumare, de zăpăcire și nimicire.

După ce Jed examina temeinic construcțiile acestea dibace și scotea la iveală sâmburele pe care propunătorii căutau să-l ascundă cu grijă, constata că el urma să primească doar o mică parte din roadele întreprinderii sale, iar descoperitorii pantea leului în timp ce publicul nu se va alege cu nimic.

Pentru un tânăr fără nici un fel de experiență pe tărâm financiar, Jed dădu dovadă de o tehnică strălucită. Aceasta consta în aceea că repeta mereu și mereu : „Nu, mulțumesc". Nu-și făcea niciodată un dușman de prisos, nu lua în râs niciodată pe nimeni, nu insulta pe nimeni, niciodată nu făcea o mutră posomorâtă când toți oamenii aceștia îl asaltau cu stăruințele lor, niciodată nu lovea cu pumnul în masă și nici nu le arăta ușa. Declara numai mereu și mereu, în chipul cel mai amabil, că le mulțumea frumos pentru marele interes ce-l purtau „Gă-

leții cu păcură", dar pentru moment nu vedea nici o posibilitate să primească propunerile lor. Mai întâi avea de gând să mărească întreprinderea și să țină însuși în mână conducerea, până va putea sesiza mai bine situația și șansele ei de dezvoltare. Secretarul său învăță pe de rost această formulă și o repetă în telegrame și scrisori, precum și în răspunsurile verbale pe care le dădea tinerilor emisari și domnilor aceia grași și vorbăreți, cu gușă și ceafă de taur și scrisori de recomandație.

Apoi venea familia ! Familia, în frunte cu Sandersoni-ii, rudele prin alianță ale singurului fiu al bătrânului Warrener. Perry Sanderson socotise că „Găleata cu păcură" trebuia să devină un patrimoniu al familiei și când băgă de seamă că se întâmplă altfel, se necăji foarte. Mereu venea cu noi propuneri la Jed, de fiecare dată îi acorda o participație mai mare la noile societăți plănuite, și încercă chiar să-l seducă cu un mic pachet de acțiuni „interne" ale societății „Central Pete" — acele acțiuni care se bucurau de beneficiile propriu-zise și care erau proprietatea familiei ; ele nu ajungeau niciodată pe piață și rareori se auzea despre ele.

Jed era plin de amabilitate și curiozitate, și abia după ce se ținuseră numeroase ședințe și căzuseră nenumărate propuneri ,energicul Perry băgă de seamă cum stăteau lucrurile, anume că Jed Rusher îl iscodise, pentru a afla exact cum erau organizate în interior aceste societăți și cum făceai ca publicul să creadă că primea grâul, când în realitate el căpăta numai pleava.

Rezultatul final fu că Perry Sanderson și societatea sa deveniră cei mai înverșunați dușmani ai lui Jed și începură să-i pună în cale tot felul de piedici, atât în producție cât și la bănci. Dar asta nu-l stânjenea pe Jed, căci toți făceau la fel și lucrul era de înțeles și de așteptat. Sandersonii aveau de vânzare petrol și deoarece oferta pentru acest produs era prea mare, prețurile scădeau mereu. Firește că nu vedeau cu ochi buni când apăra încă un concurent pe piață și se speriau de noul semn de pe cer : o uriașă găleată de păcură, din care se revărsau Niagare nesfârșite de aur negru : Lupta era deschisă. Sandersonii îl vor combate pe Jed și Jed îi va combate pe Sandersoni — prin intrigi, spionaj, mituire

— fiecare partidă va ști ce face cealaltă, iar când cei doi adversari se vor întâlni apoi la „Mountain City-Club“ sau la Katonah“, sau la o serată în palatul Warrener, sau în casa Macy, vor fi la fel de amabili unul față de altul ca și ceilalți pachidermi care forfotesc prin jungla finanței și industriei.

II.

Dar Jed avea nevoie de bani, de foarte mulți bani, și încă repede. În intreaga Americă existau zeci de mii de oameni în aceeași situație ca el, și băncile, trusturile, băncile de finanțare și ipoteci luaseră ființă tocmai în scopul de a exploata necesitățile urgente ale acestor zeci de mii și să-i silească, ca despăgubire pentru sumele de care aveau nevoie ca să-și mențină întreprinderile, să se despartă de cea mai mare parte din ele.

In condiții normale lui Jed Rusher i-ar fi mers la fel. Salvarea lui era numai faptul acela care-i procurase până acum fiecare dolar în parte și-i dăduse putința să cumpere ranch-urile și să pună o sondă, — adică faptul că făcea parte din gașca Macy-Warrener și se bucura de toate privilegiile legate de această calitate. Lulu Belle, nepoata lui Claudius G. Warrener și fiica lui Wallace J. Macy era în aceeași măsură ca Jed părtașă la beneficii sau pierderi, așa că clicile trebuiau să-și strângă rândurile și să-și apere drepturile lor regaliene și privilegiile : Jed Rusher nu trebuia să fie jefuit și jumulit ca un simplu aventurier și intrus în jungla finanței, ci să „i se ia apărarea“, cum glăsuia expresia uzitată în confreria bancară.

Jed era un client al lui „Fourth National Bank“ și, precum se zvonea, bătrânul Warrener poseda majoritatea acțiunilor acestui mare institut. Atât Warrener cât și Wallace J. Macy făceau parte din consiliul de administrație și de aceea îi dădu în gând lui Jed să lucreze cu această bancă. „Fourth National“ urma să finanțeze „Găleata cu păcură“, cu dobânda curentă pentru împrumuturile obișnuite, care era de șapte la sută, fără să adauge un singur dolar pentru premii, provizioane, taxe

de comision, precum și fără daruri secrete de acțiuni către funcționari și directori, așa dar fără toate acele mijloace prin care bancherii Americii au devenit cei mai bogați oameni din lume, construindu-și palate somptuoase din marmură și granit cenușiu, cu grilaje de bronz și tezaure blindate din oțel, ale căror uși erau prevăzute cu mecanisme complicate, dar care lunecau totuși atât de ușor în balamale încât un copil le putea închide cu un deget, în schimb cel mai iscusit spărgător nu le-ar fi putut deschide în faptul dimineții.

Jed luă parte la o ședință a „comitetului de credit" a lui „Fourth National Bank" și aici își îngădui el pentru întâia oară să vorbească cu oarecare energie. Spuse că e un client al acestei bănci și probabil că va deveni cel mai mare client al ei ; vroiau oare să-l facă să treacă de partea concurenței ? Sau să-l silească să întemeieze singur o bancă ? La ce era bună o bancă dacă nu să finanțeze industrii utile, pentru a face cu putință unui întreprinzător să producă mărfuri care se cereau pe piață ?

Această concepție oarecum naivă asupra îndatoririlor bancherului, bancherii înșiși obișnuiau s-o rezerve pentru articolele de revistă și cuvântările festive ; ei nu erau deprinși s-o audă în sălile lor de ședință, așa că fură cam stingheriți și spuseră că Mr. Rusher aștepta prea mult dela un singur institut bancar. Firește, proprietatea să avea temelii sănătoase, dar producția de petrol era totdeauna ceva nesigur, de asemenea și vânzarea, și asta însemna pentru bancher un risc serios. Pe scurt : ei vroiau exact același lucru ca toți ceilalți, adică să participe la întreprinderea lui Jed. Și acum veni momentul când Jed izbi cu pumnul în masă, ținu sub nas lumii un pumn impunător și dădu de înțeles bancherilor că nu era una din victimele lor, ci unul *de-ai lor*.

El expuse cazul bătrânului Warrener și acum luă naștere o situație amuzantă. Cel mai mare acționar al lui „Fourth National Bank" declară că toți bancherii sunt pirați și șantajiști ; ei jucau același rol ca în vremurile vechi cavalerii-bandiți care își construiau castelele de-a lungul drumurilor comerciale și luau tribut dela

caravanele care treceau pe acolo. Era o înşelătorie gigantică, care se bucurau de ocrotirea Statului.

Jed primi însărcinarea să se ducă la binecunoscuta arhivă şi să caute la rubrica „Bănci", subdivizarea „Sistemului băncilor naţionale" ; va vedea atunci cum Statul acorda băncilor naţionale dreptul de a emite bancnote, pentru care plăteau Statului două jumătate la sută, în timp ce ele împrumutau publicului de şapte ori atâţia bani cu dobândă între şapte şi şaptezeci la sută. Ca dovadă, raportul unui fost inspector de bancă de emisiune, din care reieşea că cea mai mare parte a băncilor naţionale din întreaga ţară, după propria lor mărturisire, făptuiau continuu delictul de cămătărie, şi că pentru împrumuturi pe termen scurt — dacă se adăugau taxele de comision şi alte cheltuieli — calculau o dobândă care se ridica adesea până la şaptezeci, optzeci şi o sută la sută. Nu, zise Warrener, banda aceasta de hoţi dela colţul format de Seventh-Street şi Broad-Street să nu-şi închipuie că va putea jefui pe Jed şi Lulu Belle, chiar dacă ar trebui ca el să convoace o şedinţă a consiliului de administraţie în dormitorul său şi să-i trimită pe toţi dracului. Bătrânul continuă să înjure în felul lui umoristic şi batjocoritor, astfel încât Jed nu prea ştia cine era mai vrednic de mustrare : bancherii care vroiau să-i jefuiască pe petroliştii, sau petroliştii care vroiau să jefuiască publicul.

III.

In cursul uneia din aceste consfătuiri, apăru întâmplător, după o lipsă mai îndelungată, bătrânul Walter Evarts, care se adresă lui Jed :

— Partea proastă cu dumneata, prietene, e că eşti cu zece ani înapoi. Te duci la o bancă să capeţi bani, lucru pe care nu-l face astăzi nici un om cu judecată.

— Dar ce trebuie făcut ? întrebă Jed, gata oricând să primească o informaţie gratuită.

— Dacă te duci la o bancă şi iei bani, trebuie să plăteşti dar poţi căpăta de la public banii de care ai nevoie, şi să-i ceri să-ţi mai şi plătească pentru prilejul ce i-l dai de a-ţi împrumuta banii lui.

— Cum se face asta, Mr. Evarts ?

— Fă o emisiune de un milion de acțiuni și vinde-le publicului. Cu reclama care se face pentru „Găleata cu păcură“ emisiunea va fi acoperită de zece ori.

— Atunci pierd însă controlul.

— Aș, de unde ! Întemeiază o societate de exploatare, sau una de finanțare, sau cum altfel vrei s-o numești, și păstrează în mâna dumitale majoritatea voturilor. Limitează dreptul de vot la anumite participații, așa zise „acțiuni de fondator“. Vinde publicului acțiuni de preferință, sau acțiuni fără drept de vot, sau vreo invenție asemănătoare. În felul acesta poți zvârli pe piață atâtea acțiuni câte poate înghiți ea și totuși să păstrezi toată afacerea în mână.

— Dar atunci ar trebui să dau altora beneficiile mele, Mr. Evarts, și eu credeam...

— Credeai că te pricepi în afaceri, dar văd că ai nevoie de un om de bursă care să-ți dea unele sfaturi. Nu trebuie să plătești publicului mai multe decât vrei, — tocmai atâta cât să menții cursul acțiunilor dumitale. Orice avocat îți va aranja lucrurile în așa fel încât beneficiile propriu-zise să fie atribuite unui „concern intern“, format din dumneata și soția. Sau poți reține beneficiile ca „rezerve“ și să le folosești pentru propriile dumitale scopuri, ceea ce e exact același lucru ca și cum ți-ar aparține dumitale. „Rezerve“ este trucul cel mai nou și mai modern, căci prin aceasta devii propriul dumitale bacher, fără să fii legat prin oarecare legi bancare, fără ca vreun inspector de stat să-și poată vârî nasul în afacerile dumitale. Nici un concern nu mai înseamnă azi ceva dacă n-are douăzeci până la treizeci de milioane în „rezerve“, și cele mari de tot reținduă până la trei sute de milioane. Cu atâția bani domnești și-i poți râde în nas bancherului.

— Toate astea sună foarte interesant — spuse Jed.

În realitate însă el nu era atât de naiv, căci culesese deja o mulțime de informații financiare, dar știa că generației mai vechi îi făcea plăcere să-i dea lecții celei mai tinere.

— Știi de ce ai nevoie, Rusher ? De un sfetnic financiar, care să facă parte din cercurile inițiate și care să cunoască cele mai noi tertipuri.

— N-ați vrea să vă întovărășiți cu mine, Mr. Evarts ? Sunt sigur că veți avea de câștigat, căci cu timpul afacerea asta va deveni ceva mai mare de tot.

— Da, prietene, mult prea mare, mă tem... Îți va fi luată, mai ales dacă intri în cârdășie cu băncile. Cu sumele uriașe pe care va trebui să le investești în întreprindere pentru a o pune pe picioare, vei ajunge în mod inevitabil în dificultăți financiare. Băncile îți vor făgădui că vor finanța totul, vor continua să te piloteze mereu, pentru ca în ultima clipă să-ți declare că nu-ți mai pot reînnoi creditul. Dacă te vei duce apoi la altă bancă ți se va spune că uzanțele îi interzic să te ajute și te va trimite înapoi la banca unde ai contul. Și înainte ca să-ți dai seama indivizii au pus mâna pe „Găleata cu păcură" și tot ce mai e.

— Sunteți cel mai indicat să-mi arătați cum pot fi puși cu botul pe labe, Mr. Evarts. Nu vreți ?

— Nu, nu mai vreau bătaie de cap. Tot ce doresc e puțină distracție. Și cunoștința cu dumneata să-mi ajute doar să mai câștig ceva bani, dacă se poate. Într-o zi îmi vei da un „tuyau" că ai de gând să dai un dividend mare și atunci voi cumpăra „Găleți" ; sau s-ar putea să bag de seamă că faci o mutră plouată și Claude îți împrumută ceva bani, și atunci iarăși știu ce am de făcut.

Bătrânul cu chip de Budha spuse asta cu un zâmbet care luă cuvintelor sale ascuțimea, fără să-l lase pe Jed totuși să uite o singură clipă că Evarts va proceda întocmai după cum spusese.

— Nu, Jed — urmă el — nu vreau să-mi mai iau obligații. Dar adu-mi planul dumitale când îl vei avea gata și-l vom examina împreună. Du-te la Abe Silberman și spune-i că vii dela mine, pentru ca să nu te tragă pe sfoară. El e avocatul care-ți trebuie. Dânsul îți va aranja lucrurile atât de faimos încât vei putea încălca toate legile divine și umane și pe deasupra vei mai căpăta bani pentru asta.

IV.

Abraham Silberman din firma „Silberman, Gross și Wineman" îl primi pe Jed Rusher în birourile sale nu prea elegante din clădirea „Băncii comercianților și negoțului". Era un bătrân cu înfățișare comună, fără nici o poză : fața lungăreață, osoasă, nas coroiat, păr rar pe cap și niște ochi mici, vicleni, clipitori. Avea o asemănare uimitoare cu un vultur, cu atât mai mult cu cât ședea cu umerii încovoiați și strânși pe fotoliul de la biroul său. Se arătă foarte prietenos față de Jed ; știa totul despre el și „Găleata" sa și îl linguși prin complimentele sale măsurate. Silberman avea un glas moale, care-ți aducea aminte de catifea. Era un om instruit, își petrecuse tinerețea la Viena și avea o casă plină de comori de artă ; în cursul vremii îi va arăta și lui Jed toate aceste comori și va căuta să treacă cu vederea faptul că Jed nu pricepea nimic din asemenea lucruri. Silberman îl cunoștea pe Evarts ; era un cap luminat, spunea el, în tot orașul nu există un om mai deștept. Îl cunoștea și pe bătrânul Warrener : un om neobișnuit, un tip care în alte părți ale lumii ar găsi mai multă recunoaștere ca în orașul său, oraș care avea șase sute de firme pentru vânzări de terenuri și abia o duzină de librării.

Începură să discute apoi despre afaceri. Rusher vroia să-și reorganizeze întreprinderea, pentru ca prin cointeresarea publicului să-și procure banii trebuitori extinderii. Foarte bine, nici el, Silberman, nu se așteptase la altceva ; fără îndoială că piața va fi în stare să acopere o sumă destul de mare, zece până la douăzeci de milioane — trebuiau luate informații de la un remizier în privința asta. Silberman putea propune o firmă care avea o filială la Mountain City, „Almayer și Hartmann", care a lansat multe emisiuni în localitate, și Mr. Rusher ar face bine să pună în comerț acțiunile pe căi regulate. Jed răspunse prudent, că nu știa încă precis ce va face, lucru depinzând de provizionul pe care-l vor cere remizierii. Și în sinea sa își spuse : „probabil că primește și el partea lui."

Era însă foarte plăcut să stai de vorbă cu Silberman ; el pricepea bine ce vroia Jed și aproape că-i lua cuvântul din gură. Da, firește, Mr. Rusher să lase majoritatea voturilor în mâna societății-mame ; un mic și comod aranjament familial, — în zilele noastre singura cale sigură, căci nimic nu e mai primejdios pentru un concern decât de a fi expus conflictelor și întâmplărilor din târgul acțiunilor. Jed își va face un nume bun la publicul investitor, va fi recunoscut ca un administrator vrednic și oamenii vor fi mulțumiți dacă va păstra în mâna sa conducerea întreprinderii... Fraze catifelate ale avocatului îl linguşeau pe Jed, care se simțea ca o pisică pe vatra caldă.

Afacerea petrolului — continuă Silberman — era puțin cam dificilă", dar concernele mai slabe vor fi înlăturate din cale, iar cele mai puternice vor câștiga cursa până la urmă. Jed trebuia să facă parte din acestea din urmă, căci situația sa era în multe privințe avantajată. Apoi, mai zise avocatul, n-ar fi rău să se împartă o sumușoară frumușică presei ; câteva miare plătite de-a dreptul redactorilor economici, foloseau uneori mai mult decât reclama cea mai iscusită. În privința aceasta remizierii ştiau ce au de făcut.

Mr. Rusher avea apoi dorința — urmă avocatul — să limiteze puțintel beneficiile pe care urmau să le primească acționarii (Ceea ce era minunat la avocatul acesta era că el îndeplinea treburile mărunte, făcea propunerile cămătărești și dădea putință lui Jed să rămână un om bisericos și onest, care e silit să facă unele lucruri care deveniseră obicei într-o lume răscolită de concurență). N-avea nici un sens să se dea șansele speculative unor oameni străini, căci în definitiv Jed Rusher descoperise „Găleata cu păcură" și luase asupră-și riscul finanțării, astfel că din punct de vedere al dreptului ale lui trebuiau să fie roadele. Afară de asta banii erau necesari pentru dezvoltarea întreprinderii și nu trebuiau irosiți în formă de dividende. Publicul putea pretinde doar o despăgubire rezonabilă pentru capitalul învestit, fără risipă și fără risc : să i se dea opt până la zece la sută, iar restul beneficiului net să fie împărțit asupra acțiu-

nilor societății-mame. Jed fu de acord, dar spuse că opt la sută ar fi deajuns.

Un alt punct foarte important : să nu se lase acționarilor o parte prea mare din câmpul petrolifer. Mr. Rusher poseda un teren destul de întins și cea mai mare parte a acestuia o putea păstra pentru sine. Noua societate să cumpere sau să ia în arendă o fâșie de pământ pe care să se găsească puțul originar, — ceea ce era necesar pentru scopuri de reclamă ; dar două sau trei sute de pogoane ar fi deajuns, iar restul putea fi păstrat pentru întreprinderi viitoare. Afară de asta — și aici era o chestiune la care fără îndoială că Mr. Rusher, ca petrolist, se și gândise — hotarele acestui prim câmp petrolier trebuiau trase în așa fel încât puțul să fie exact în centru în felul acesta, noile societăți care vor fi create mai târziu vor putea „suge" din câmpul cel vechi, instalând sonde de jur împrejur pe margine și pompând spre ele cea mai mare parte a petrolului. Cu alte cuvinte, avocatul îi atrase atenția lui Jed cum trebuia să procedeze pentru a vinde publicului un câmp petrolifer, și după aceea să-i fure înapoi, pe ascuns, cea mai mare parte a bogăției sale. Jed văzu îndată că ideea aceasta era foarte prețioasă.

Apoi observă că Silberman o lăsa mai moale și se pierdu în fraze de ordin general. Înțelese imediat ce se ascundea aici : avocatul socotea că-i dăduse destule sfaturi, ca să arate că cunoștea jocul și acum aștepta ca Jed „să-și dea drumul". Jed reacționă prompt ; el spuse că dorea să-l aibă pe Mr. Silberman ca sfetnic permanent și scoase un cec de o mie de dolari, care să-i asigure serviciile avocatului. Celălalt luă cecul, spunând totuși că firma sa primea de obicei pentru realizarea unor astfel de întreprinderi un anumit număr de acțiuni ; e și mult mai logic așa, fiind o garanție pentru faptul că firma are încredere în activitatea la care pornește ; povestea cu medicul care înghite propria doctorie.

Firește că Jed era bănuitor ; erau atâția oameni care țineau să demonstreze încrederea ce o aveau în „Găleata" lui ! El întrebă cât de mare urma să fie procentul în acțiuni, la care avocatul răspunse că asta depindea de munca ce era de făcut, dar s-ar ridica aproxima-

tiv la cinci la sută. Jed chibzui repede. Se simțea foarte mult atras spre acest jurist genial, care știa totdeauna atât de precis ce anume vroia clientul, și care i-ar putea ajuta nu numai să se simtă sigur în fața legii, dar și să fie scutit tot restul vieții de a ține seamă de oricare scrupule morale.

— Vreau să-ți spun ceva, Mr. Silberman! Că doar față de dumneata n-am nevoie să umblu cu minciuni. Sunt un om tânăr și în multe privințe sunt încă novice, cum s-ar spune. Caut pe cineva care să țină lupii la distanță.

— Nu mai era nevoie să mi-o spui — zise celălalt, cu zâmbetul lui amabil. — Mă mir că te-ai putut reține atâta timp.

— Ei da, m-aș gândi la propunerea dumitale, cu condiția să nu dorești a fi numai sindicul, ci și prietenul întreprinderii, — ceea ce înseamnă să te interesezi cu adevărat de ea și să mă ajuți din când în când cu sfatul dumitale cinstit. Firește că voi plăti fiecare muncă juridică în parte, — nu cer nimic pe gratis. Dar vreau să am siguranța că ești de partea mea, și nu de partea unui concurent care urmărește să mă răpună.

— Întocmai acesta e sensul propunerii mele, Mr. Rusher. Din moment ce suntem părtași la o societate, poți fi încredințat că ne vom interesa de ea necontenit.

V.

Apoi ședințele cu remizierii !Jed află dela ei că trei sute de pogoane ale terenului „Găleții", cu o sondă în centru, care dădea zilnic treizeci de mii de butoaie, și alte șase sonde care tocmai se instalau, puteau fi finanțate foarte bine cu douăzeci milioane dolari. Agenția respectivă ar cere pentru întreaga tranzacție treizeci la sută din acțiuni.

Când Jed auzi asta, firește că se arătă nespus de surprins. Reprezentanții firmei „Almayer și Hartmann, New York, Chicago, New-Orleans, Mountain City, San Francisco și Los Angeles" îi supuseră atunci un deviz amănunțit cu o evaluare a tuturor cheltuielilor, pe care le deduseseră din numeroase alte tranzacții asemănătoare :

spese de reclamă, provizioane, sperțuri către diferitele autorități ; pe baza acestei expuneri, profitul remizierilor — presupunând că acțiunile ar fi vândute *al pari* — n-ar atinge nici șase la sută.

Jed se duse cu problema aceasta la Walter Evarst, care-i spuse că prețul ar fi prea mare și probabil că oamenii aceia vroiau să-l jumulească. Dar indiferent cum ar arăta oferta lor definitivă, Jed s-o accepte, de dragul prestigiului pe care și l-ar dobândi lansând întreprinderea pe căi normale. În cazul acesta băncile vor recunoaște acțiunile, ziarele le vor „împinge în sus" iar la Bursă vor lupta. Dacă dimpotrivă, Jed vroia să-și vândă acțiunile direct publicului printr-o campanie de inserțiuni în gazete sau prin circulări, atunci ar lăsa drum deschis tuturor bănuielilor, va fi desemnat ca un „sălbatic", ca un excentric și înainte ca să-și dea bine seama, s-ar putea pomeni cu Parchetul pe urmele lui, numai pentru că întreprinsese ceva care, întreprins pe cale obișnuită, cu mijloacele obișnuite și oneste, n-ar fi putut fi niciodată suspectat, Jed recunoscu îndată justețea acestui punct de vedere și hotărî să respecte normele prescrise.

Nu pomeni însă nici un cuvânt despre asta directorului filialei din Mountain City al firmei „Almayer și Hartmann". Dimpotrivă, mormăi și protestă și începu negocieri cu o firmă de emisiune concurentă, și în felul acesta îi determină pe „Almayer și Hartmann" să accepte tranzacție în schimbul unui comision de douăzeci și două și jumătate la sută.

Apoi Silberman și asociații săi se puseră pe lucru și întocmiră un „Statut-Delaware", care-l împuternicea pe Jed să facă tot ce-i dădea în gând, începând cu întemeierea unei rețele de bănci, până la confecționarea de lenjerie de damă. Dat fiindcă statul Delaware, domeniile de pulbere, este dominat în întregime de interese particulare, legile sale îngăduie proprietății private orice, fără nici un fel de considerație pentru interesele Statului, acționarilor și concurenților. Mulțumită acestui sistem mărinimos, Jed Rusher, care nu fusese niciodată în Delaware și nici n-avea de gând să se ducă vreodată acolo, putea deci întemeia o societate-Dela-

ware, cu sediul în Delaware, care consta dintr-o firmuliță bătută pe o ușă. Exista o „Societate în comandită de înregistrare", întemeiată anume cu scopul de a întreține birouri fictive, de a o face pe reprezentantul și a servi ca acoperire.

Silberman spuse că unei firme mari ca aceea a lui Jed Rusher, această minunată agenție îi va socoti o sută de dolari pe an, și ea îi garanta că în curs de douăzeci și patru de ore de la primirea documentelor și cecului, societatea sa va fi pe picioare, gata organizată. Ea îi va pune la dispoziție în același timp trei fondatori, care vor îngriji de înregistrarea actului de fundație, apoi vor ține prima ședință ca întemeietori și vor proceda la alegerea membrilor în consiliul de administrație desemnați de Jed, după care acești membri vor putea convoca prima ședință la Mountain City și să treacă la chestiunile de afaceri propriu-zise. Din momentul întemeierii sale, societatea-Delaware avea dreptul să țină adunări generale ale acționarilor și ședințe ale consiliului de administrație în orice parte a lumii și chiar în lună ; putea emite oricâte obligațiuni dorea, fără autorizarea legală și fără a plăti impozite ; putea spori nelimitat capitalul, pe baza oricărui echivalent, în bani sau natură, fie că era vorba de posesiune fictivă sau existentă, de aporturi reale sau camuflate ; indiferent ce făcea, indiferent ce datorii lua pe seama ei, nici un acționar nu putea fi tras la răspundere pentru aceasta.

Veni și ziua glorioasă când Jed contemplă primele exemplare ale acelor certificate artistic imprimate, care erau numerotate cu cerneală roșie, prevăzute cu peceți aurii și împodobite cu imagini realiste de sonde și găleți : acțiunile de câte o sută de dolari ale noii societăți „Găleata cu păcură". Apoi mai veni și ziua când inserțiunile în prospectul de emisiune apărură în toată presa din New York, Chicago, New Orleans, Mountain City, San Francisco și Los Angeles, fără să mai pomenim de Londra, Paris și Buenos Aires. Nu era vorba de anunțuri de efect pe câte o pagină întreagă, cum se așteptase Jed să vadă, ci înștiințări sobre în pagina economică, în care se vorbea de semnătura unei vechi case

de emisiune, a cărei garanție însemna soliditate sută la sută.

Firește că și în coloanele de informații se puteau citi destule ; redactorii economici, care fuseseră „câștigați" își puseseră la contribuție tot talentul. „Mountain-City-Post" publică un reportaj pe trei coloane în care se vorbea despre minunile „Găleții cu păcură", cu o fotografie a sondei în erupție și alta a „tânărului Napoleon al petrolului din Rocky-Mountain", a acelui băiețandru uimitor, în vârstă de douăzeci și trei de ani, care din ungherul obscur al unei săli de curs a Universității Mountain City se ridicase la o poziție care-i făcea să se clatine pe tronurile lor pe regii petrolului din Vest. Cale liberă pentru Jed Rusher !

Și peste trei zile bucuria cea mai mare : cel dintâi cec dela „Almayer și Hartmann" în sumă de 1.482.326,75 dolari, cota parte a societății-mame din rezultatul subscrierii primei zile. Și zi de zi începură să intre cecuri și mai mari, până când ultima din cele 155 000 de acțiuni fu vândută. Înainte încă de trecerea termenului cursul acțiunilor „Găleții" se urcă la New York în târgul liber la aproape două sute la sută și Jed constată că atât el cât și avocații săi se înșelaseră în aprecierea situației, căci ar fi trebuit să fixeze capitalul inițial la patruzeci de milioane dolari. Pe viitor nu va mai face el o asemenea greșeală !

Și astfel Jed Rusher își văzu în sfârșit realizat visul pe care-l nutrise atâția ani. Țăranul care păzise vitele și se trudise la culesul sfeclei de zahăr, soluționase problema modernă a lămpii lui Aladin ; el descoperise de unde vin banii și cum „se fac" — și „făcuse" bani ! Fără nici un ajutor își croise drumul în grădina sacră a zeilor, unde împrejmuise pe numele lui o parcelă destul de mare. Acum — și asta va rămâne așa — îi stăteau la dispoziție sume nelimitate cu care putea cumpăra tot ce dorea : sonde, rezervoare, conducte autocamioane, șosele, clădiri pentru birouri — fără să mai vorbim de oameni politici, ziare, bănci și tot ce mai era trebuitor pentru dezvoltarea la maximum a întreprinderii sale. Jed va lua banii aceștia și-i va folosi cu cap ; va cumpăra toate cele necesare la prețuri cât mai

reduse, va fi deci un paznic și administrator prudent al averii. Și numai într-o singură privință va fi neîndurător ; toate sondele, rezervoarele, conductele, autocamioanele și clădirile pentru birouri vor trebui să fie ale lui și ale nimănui altuia pe lume !

CAPITOLUL 17.

LUMEA BUNA.

I.

Părinții lui Lulu Belle se văzură nevoiți să se împace cu ireparabilul. În timp ce tânăra soție mai locuia la ranch, Jed primi în cursul uneia din călătoriile sale de afaceri în oraș, o scrisorică dulce din partea mamei soacre, prin care el și sora sa erau invitați la masă. *„En famille"* stătea scris în scrisoare, și Liza știa ce înseamnă asta ; Jed nu va trebui să alerge la un croitor ca să-și facă un smoking și nici ei nu i se va cere să-și vâre brațele slăbănoage și gâtul uscativ într-una din acele îngrozitoare și imorale rochii de seară.

Fix la ora șapte fratele și sora urcară scările palatului în stilul Renașterii italiene. Mama soacră le ieși în întâmpinare cu zâmbetul pe buze și o sărută întâi pe Liza pe obraz apoi — spre uimirea lui Jed — și pe el. Și asta la numai cinci pași de locul de unde abia o lună înainte îi poruncise : „Mr. Rusher, fii bun și părăsește imediat casa mea !"

La fel și tata-socru" ; viguros și solid, bătător pe umeri profesionist, „Leu" și „Inorog", „Elan" [1], și „Ren" ; „Rotarian" [2] — sau și „Kiwahian" — membru al câtorva din aceste asociațiuni care-i înlesneau să facă cunoștință cu un mare număr de amatori de terenuri imobiliare. In ultimul timp, de când afacerea lui se dezvoltase, se alăturase „grangurilor" din clubul „Katonah" care-și avea sediul la țară.

---

[1] Cerb din Nord.
[2] Membru al Clubului Rotary.

El o sărută pe Liza și strânse cu putere mâna lui Jed :

— Fii binevenit la noi !

Nu-i veni greu să adauge cuvântul de „Jed", deoarece acesta era un principiu al „bătătorilor pe umeri" ; ei trebuiau să plătească o amendă dacă se adresau vreunui bărbat altfel decât pe numele mic.

Cei patru luară loc la o masă simplă dar totuși elegantă, luminată doar de niște lumânări lungi și subțiri. Bărbații începură îndată să vorbească de afaceri. Jed descrise amănuntele achizițiilor sale de terenuri, iar socrul său, ca specialist, făcu observațiile cuvenite cu privire la calitate, preț și perspective ; el cumpărase și vânduse multe terenuri petrolifere și se pricepea în materie. Șiretenia și spiritul de inițiativă de care dăduse dovadă Jed, firește că-i impuseră foarte mult, și încă înainte de sfârșitul mesei proorocirea bătrânului Warrener, că Jed și Wally vor deveni prieteni intimi, se înfăptui pe deplin.

În vremea asta „mama" — așa trebuiau s-o numească Jed și Liza pe Mrs. Macy — ședea în fața proaspătului ei ginere, și în timp ce pe dinafară era numai zâmbet și amabilitate, îi păndea mișcările cu sufletul la gură, întrebându-se dacă știa cum se ține furculița și cuțitul. Slavă Domnului : da ! Își vâra șervetul sub bărbie ? Slavă Domnului : nu ! Se vede că soră-sa îl dresase, căci nu atingea cuțitul sau furculița înainte de a vedea ce făcea gazda. Da, el se străduia să învețe și ea îi va veni în ajutor, în felul acela plin de tact și lipsit de ostentație al femeii de lume.

Jed făcea parte din aceeași categorie de bărbați ca Wally al ei ; probabil că o femeie americană nu poate nădăjdui la altceva. El va câștiga bani cu nemiluita, astfel încât Lulu Belle își va putea îndeplini îndatoririle ei mondene și să-și crească copiii așa cum se cere. Odată lucrul acesta asigurat, o femeie se poate socoti mulțumită în oarecare măsură. Propriu-zis fericită nu va fi ; dar care om e fericit pe deplin ? Cu ajutorul învățăturilor bisericești și a fricii de scandal ea își va înăbuși visurile, va purta o mască zâmbitoare și va rămâne pen-

tru totdeauna impenetrabilă și străină bărbatului cu care trăiește sub același acoperământ. Când însă bărbatul călătorește în orașe îndepărtate, ca să ia parte la întrunirile Leilor, Inorogilor, Renilor, Elanilor și altor vietăți dintr-acestea și să se dădea la excese, înseamnă, se vede, că așa cereau moravurile animalelor sălbatice, și femeia trebuie să-și înăbușe repulsia ce o resimte, pentru a se acomoda pe cât se poate cu viața aceea pe care Dumnezeu, în marea-i bunătate, i-a hărăzit-o.

Gânduri de acestea frământau mintea lui Mrs. Jane Warrener Macy, în timp ce asculta convorbirea dintre soțul și ginerele ei cu privire la „Găleata cu păcură". Se uită la Liza care-i stătea în față și se întrebă despre ce ar putea vorbi cu țăranca aceasta slăbănoagă și necioplită, care se jertfise ca să facă dintr-o rățușcă slută o lebădă ? Se vedea bine că era mult mai bătrână ca Jed și că ținea la el ca la ochii din cap ; fără îndoială că în inima ei era geloasă pe Lulu Belle și bănuitoare față de mama acesteia. Avea o pasiune pentru studenți, — oh, ce lucru ordinar !

Dar cel mai nimerit ar fi acum să vorbească despre Jed. Și Lizei i-ar face plăcere să se vorbească despre el.

— Bărbații ăștia ! zise Mrs. Jane. — Nu-și pot rezolva afacerile la birou și la club, — vin acasă și își răstoarnă păcura și petrolul peste toată masa. Cred că va trebui să-i lăsăm singuri.

— De aceea mi-a părut și mie rău că Jed a părăsit Universitatea — spuse Liza. — Am tot sperat că nu va avea interese atât de mărginite și unilaterale.

Oh, ea știa deci ceva despre cultură și instrucțiune ! se gândi Mrs. Jane și se mîră mult, căci în trufia ei socotise că crescătorii de vite, cultivatorii de sfeclă și așa mai departe face parte din tagma oamenilor inferiori. Se informă despre Universitatea pe care până acum n-o luase în seamă din pricină că era un așezământ metodistic ; pentru ea era ceva de la sine înțeles să-ți trimiți odraslele să studieze la Harvard sau Princeton. Și nici acum interesul ei nu era pe deplin veritabil, căci se gândea la mulțimea aceea de feciori de țărani care se

înghesuiau în toate profesiile și cutezau să devină învățători și predicatori, în timp ce abia puteau deosebi un pronume personal de unul posesiv, ca Liza asta slăbănoagă și necioplită ! Dar convorbirea trebuia întreținută ; ea trebuia să rămână politicoasă, pentru ca femeia asta să nu înceapă s-o uască pe Lulu Belle și să otrăvească sufletul fratelui ei. Nu va fi încotro, va trebui să-i invite din când în când în familie și, ceea ce e mai grozav, să se ducă la „recepțiile" lor. Cum s-o facă să renunțe la lucrul acela ordinar care e pensiunea ?

Dar Mrs. Jane nu trebuia să se îngrijească de Liza, căci drumul acesteia mergea în sus și ea nu se gândea să împovăreze viitorul fratelui ei cu o pensiune. Când burghiul dădu de nisip petrolifer și Liza știu că va deveni bogată, începu să trateze vânzarea părții ei la pensiune. După câtva timp închiriă împreună cu Carrie Meecham o locuință într-o clădire destul de pretențioasă, cu liftboy la ușă și ornamentații de marmură verde în vestibul. Miss Hugins cu care se făleа Carrie tocmai murise, astfel că biata Carrie avea acum liberă o garnitură de simțăminte exaltate, pe care le transferă imediat asupra Lizei și genialului ei frate, tânărul Napoleon al petrolului din Rocky-Mountain, de care se interesa toată lumea. Chiar dacă ea nu se putuse mărita cu Jed, putea cel puțin vorbi despre dânsul.

In vremea asta Lulu Belle fu transportată în California de Sud, unde urma să petreacă iarna, la soare. Ea trăia strict retrasă, era însă cât se poate de fericită și scria soțului ei scrisori pe hârtie fină și într-o ortografie aristocratic individuală. „Mama e acum bună cu mine. A început să priceapă cum s-au întâmplat lucrurile și recunoaște c-a greșit refuzând să răspundă la întrebările mele. Mă simt bine, dar mă îngraș mereu. Nu ți-ar veni să crezi dacă m-ai vedea. Și, Jed, babyșorul se zvârcolește neîncetat... e o senzație cum nu-ți poți închipui, care mă face nespus de fericită. Sunt atât de tulburată, dar câtuși de puțin speriată și știu că voi fi fericită și-ți sunt foarte recunoscătoare c-ai fost așa de bun".

Jed citea scrisorile acestea împreună cu cele de afaceri pe care i le aducea poșta, apoi le rupea imediat.

Ortografia și stilul nu-l supărau, dar amănuntele embriologice și cele de tehnică a sarcinii îi erau la fel de nesuferite ca atunci când Lulu Belle venise la el pentru întâia oară. Sinceritatea asta nu era pe gustul lui și nici acum nu știa prea bine dacă o fată de treabă avea dreptul să scrie și să vorbească astfel. Sau te pomenești că toate or fi așa? Nu era sigur de asta și nici nu vedea vreo posibilitate să dobândească certitudine în privința acestui punct, astfel că își concentră iarăși tot interesul exclusiv asupra petrolului său.

Când veni la oraș, tata-socru îl invită să locuiască la el, ca să nu se simtă singur în timpul lipsei soției, plecată în vilegiatură. Jed primi și i se dădu o odaie elegantă, cu o lampă de citit la pat, un aparat telefonic și o sonerie cu care putea chema oricând servitorul. Mâncarea era gata în fiecare zi, fie că se așeza sau nu cineva la masă, și dacă Jed vroia să aducă acasă una din numeroasele persoane cu care „făcea afaceri", nici n-avea nevoie să anunțe dinainte. Din când în când îl vedea pe socrul său și cei doi bărbați stăteau de vorbă despre problemele lui Jed. Dat fiind că Lulu Belle era părtașă la jumătate din toate afacerile, asta era o chestiune de familie.

III.

La drept vorbind era puțintel cam prea multă familie, ca să zicem așa. Rubedeniile acelea nenumărate cu care Jed și Liza trebuiau să facă cunoștință, cuconetul acela numeros care se simțea obligat s-o sărute pe obraz și s-o invite la masă!

Întâi marea Mrs. Lydia Abercrombie Warrener o invitase „en famille" la masă. Apoi, după ce constatase că manierele ei îngăduiau, organiză o recepție formală și o prezentă câtorva personaje „însemnate", care erau curioase să-l cunoască pe viitorul Napoleon al petrolului.

Nu mai e nevoie să pomenim aici că societatea cinică a acestei „tabere parvenite de căutători de aur" nu vroia să înghită povestea pe care o răspândeau Warrener-ii și Macy-ii, anume că Lulu Belle fusese îndemnată să se mărite cu un student de la o Universitate metodistă.

Oamenii aceştia ştiau că Jed fusese un sotu de infirmier la „bătrânul Claude“ şi nu credeau istoria cu bogăţia dobândită de tânăr prin propriile sale mijloace. Probabil că-i dăduse cineva bani ca să cumpere terenul petrolifer şi în felul acesta să apere prestigiul familiei.

Pe de altă parte, această căsătorie atât de bruscă între un student şi o fată de cincisprezece ani avea un aspect „comic“, iar în privinţa misterioasei călătorii în California nu era nevoie de multă deşteptăciune ca să ghiceşti ce se ascundea îndărătul ei. Oraşul vuia de zvonuri şi faptul acesta stârnea şi mai mult interesul pentru Jed Rusher, care izbutise să dea o lovitură atât de mare. Fiecare vroia să-l cunoască şi oricine îl cunoştea constata că el se pricepea să-şi ţină gura şi să judece cu înţelepciunea lui Solomon. Cinicii oameni de lume, care formează „societatea“, pot fi păcăliţi tot atât de uşor ca oamenii de rând, numai că pentru asta sunt trebuitoare alte însuşiri, şi pe acestea le avea Jed Rusher.

Când petrolul „Găleţii cu păcură“ începu să curgă, proprietarul ei deveni, firesţe, un leu al saloanelor. Bărbaţii ţineau să-l cunoască din motive de afaceri, iar femeile vroiau să dea o mână de ajutor bărbaţilor lor. Jed şi sora sa primiră invitaţii scrise de mână sau litografiate, care aveau darul să le aducă aminte că marea ţintă a ambiţiei lor fusese atinsă : găsiseră cheia pentru uşile acelor palate arătoase la care priviseră cu atâta jind din maşina Carriei Meecham. Nu trecuseră nici trei ani şi invitaţiile sosiseră ; dar ironia soartei ! — interesul lui Jed dispăruse. El făcuse cruda descoperire că „societatea bună“ e plictisitoare de moarte. Şi-apoi, ,era atât de ocupat cu problemele uriaşei sale întreprinderi, încât se văzu nevoit să adopte poza cea mai impresionantă, aceea a inaccesibilităţii. Când răspundea la invitaţiile formale prin câteva cuvinţe de refuz politicos, amfitrioanele începeau să telefoneze, nădăjduind să-l atragă în mreji prin glasul lor ispititor. Dar spre necazul lor, se pomeneau la aparat cu secretarul, care le spunea că Mr. Rusher e „într-o conferinţă“ şi nu putea fi deranjat.

Jed acceptă să devină membru în Clubul Mountain City, pentru că acolo se putea lua masa în tihnă şi puteau fi discutate în linişte chestiuni de afaceri. Acceptă

și calitatea de membru în cel mai distins dintre toate cluburile de țară, „Katonah", pentru că se gândea că asta i-ar face plăcere soției sale. Pentru moment însă era prea ocupat chiar numai pentru a se duce să viziteze clubul. Nu primea pe nimeni afară de acele câteva personalități de care avea nevoie în afacerile sale, acei puternici ai pământului care stăpâneau banii, căile ferate și rafinăriile.

La fel ca zilele își petrecea și serile la birou, cu un teanc de hârtii pe masă, în fața sa : hărți, rapoarte, oferte, situații financiare, statute, etc. Când se ducea într-o locuință străină, o făcea numai ca să stea în bibliotecă sau în odaia de fumat, vorbind despre planuri și perspective și luând de la interlocutorul său informații și sfaturi. Astfel se întâlni cu bătrânul Walter Evarts, cu socrul său și cu Abe Silberman, într-o clădire veche și spațioasă pe care avocatul o cumpărase, transformând-o într-un muzeu particular de artă, înțesat cu piese jefuite din Europa și Asia.

IV.

O singură îndatorire socială n-o neglija Jed niciodată, aceea de a-l vizita odată sau de două ori pe săptămână pe bătrânul Warrener. Sosea la orice oră din zi sau din noapte, cum îi venea mai bine bolnavului, îi împărtășea ultimele vești și nu făcea niciodată un pas important fără să fi ascultat înainte ce avea de spus Warrener, pentru sau contra. Bancherul se uita cu o mutră comic consternată la această tânără minune a Vestului, la acest Alexandru al finanței, care ofta după noi terenuri petrolifere ; dar asta nu-l supăra pe Jed, căci el știa că „bătrânul Claude" în realitate nu disprețuia bogăția, așa cum vroia să arate, și de fapt avea o admirație nemărginită pentru curajul proaspătului său nepot. Warrener își plasa întâi micile sale batjocuri, apoi povestea lui Jed tot ce acesta trebuia să știe despre chestiunile de afaceri din oraș.

În seara zilei când avusese loc cununia, înainte de a pleca în voiaj de nuntă, Jed își luă timp să aleagă un student pe care să-l poată recomanda în locul devenit

liber prin plecarea sa. Studentul fu angajat și își îndeplinea acum cu devotament și modestie îndatoririle, așa cum Jed prevăzuse și se așteptase. Era un tânăr idealist, care asculta tot ce avea de spus Warrener despre reforma funciară, și credea cuvânt cu cuvânt totul, dar care niciodată nu va avea curajul să abuzeze de încrederea patronului său, să se abată de la datoria de onoare, culegând din odaia bolnavului informații de bursă pe care să le folosească apoi în scopuri speculative.

Jed și Warrener se întreținură, firește, tot asupra lui Lulu Belle. Ea scria bunicului aceleași scrisori naive și sincere în care era vorba de maternitatea ei și bătrânul găsea că aceste scrisori sunt fermecătoare. El admira — cum se exprima dânsul — naivitatea spirituală a copilei și se temea numai că în cursul timpului mama ei va izbuti s-o aducă la nivelul de spoială al tuturor cucoanelor așa-zisse distinse. Jed nu-și schimbă față de bătrân atitudinea sa de odinioară și aproba cu politețe tot ce spunea el. Cu mult înainte ca Lulu Belle să fi devenit soția lui Jed, ea fusese nepoata „bătrânului Claude".

Mrs. Jane era foarte îngrijorată de Lulu Belle, pentru că o socotea prea tânără spre a naște. Medicii erau de altă părere, ceea ce o făcea pe Mrs. Jane să-i înjure și să afirme că toți monștrii masculini erau de acord în străduințele lor de a chinui femeile. Warrener îi povesti lui Jed că fiică-sa avusese de suferit groaznic la nașterea lui Lulu Belle și din pricina aceasta refuzase să mai facă copii. Și acum, scria ea, soarta îi jucase acest renghi! Adăuga însă că era răbdătoare și prietenoasă față de Lulu Belle și lăsa lucrurile să-și urmeze cursul lor firesc.

Se scursesră nouă luni din ziua aceea de iunie în care Lulu Belle întreprinsese ciudata ei experiență. Întâmplarea făcu ca o afacere să reclame prezența lui Wallace Macy în California de Sud, astfel că el va fi în apropiere dacă, în caz de primejdie, va fi nevoie de o intervenție energică. Făgădui să telegrafieze imediat, chiar sub formă acoperită. Afară de Jed și bunicul nimeni altcineva nu trebuia să știe de acest eveniment.

Și telegrama care sosi în cele din urmă, făcea cinste umorului puțintel cam robust al marelui om de afaceri care era Wallace Macy. Iată cum glăsuia depeșa pe care secretarul lui Jed i-o puse într-o dimineață pe birou :

„Ospăț minunat cu un curcan de patru jumătate kilograme virgulă admirabil fript stop o mâncare foarte delicoasă și ușoară virgulă mistuirea noastră ireproșabilă stop regiune minunată pentru creșterea curcanilor stop vino aici ca să mai mâncăm unul stop salutări tuturor".

In sfârșit, Lulu Belle putea fi mulțumită : căpătase o „păpușă" pe care și-o dorise atâta. Întâmplarea vru ca Jed să aibă o negociere importantă tocmai în după-amiaza aceasta. Dic Sunstorm venise în oraș cu planurile câtorva noi sonde care urmau să fie instalate și Jed avu tocmai atâta timp ca să-i telefoneze bătrânului Warrener vestea. Jed era bucuros, firește, că Lulu Belle trecuse primejdia ; în ceea ce privește copilul însă, nimeni nu i-ar fi putut pretinde să întâmpine cu entuziasm sosirea lui pe lume. La început avusese intenția să considere chestia închisă odată pentru totdeauna, acum văzu însă că nu era atât de ușor. Va trebui oarecare osteneală ca să se împace cu ideea, și mereu va fi nevoit să se gândească, că fără acest copil n-ar fi fost în stare niciodată să păstreze „Găleata cu păcură", în întregime pentru el. Jed era mulțumit că nu trebuia să vorbească cu nimeni despre această chestiune. Warrener era prea delicat ca să spună ceva, afară de : „Fii bun cu Lulu Belle, tinere, căci e o copilă fermecătoare".

V.

Primăvară ! Mrs. Emily Evarts se întoarse din Florida, unde se refugiase, până când prietenii ei vor fi uitat scandalul cu autoritățile vamale. Ea, fiica cea mai mare a lui Warrener, care cu un an înainte se uitase la Jed „de sus", trebuia să îmbrace acum rochiile cele mai elegante și să-l pună pe scump plătitul ei șef-bucătar să prepare un ospăț de gală pentru țărănoiul acesta și pentru sora lui nu mai puțin din topor. Lucrul nu se

putea evita, căci țărănoiul se înălța tot mai sus pe orizontul lumii comerciale, iar Tom vroia să-l câștige de client pentru banca sa și vorbea chiar de posibilitatea să-l coopteze în consiliul de administrație. Faptul că Mrs. Emily ura clica Macy-ilor și că Jed fusese de față în odaia tatălui ei în timp ce ea tunase și fulgerase împotriva lor, — toate astea trebuiau oarecum înfrumusețate... soțul lui Lulu Belle trebuia primit bine, trebuia introdus, trebuia lingușit...

Fu o recepție în toată regula. Jed apăru într-un frac lucrat de cel mai scump croitor al orașului, iar Liza în rochia cea mai puțin decoltată pe care acceptase cândva s-o schițeze în cariera sa un meșter în „Robes et Manteaux". Întâmplarea făcu, ca tocmai în această zi poștașul să aducă în biroul lui Jed o scrisoare din New York, expediată de „Asociația profesională a bijutierilor americani", și care conținea un cec în valoare de optsprezece mii trei sute șaptezeci dolari și șaizeci și nouă de cenți. Suma părea să se fi micșorat din septembrie anul trecut până acum ; dar erau bani buni, și bani nu obișnuia să refuze Jed. El andosă cecul și fu atât de prudent să-l depună la o bancă cu care făcea afaceri petrolifere. În timp ce ședea la Mrs. Emily la masă și flecărea despre tot felul de nimicuri, zâmbea în sinea lui închipuindu-și groaza care s-ar zugrăvi pe chipul nobilei doamne, dacă cineva i-ar șopti la ureche care fusese primul pas pe drumul spre glorie al acestui oaspete de seamă.

Mrs. „Lou" Eddystone, care se întorsese dintr-o călătorie în Europa trecând prin California, și care consimțise să rămână puțintel în casa tatălui ei și să însuflețească „peisajul" cu kimonouri galbene și roșii și pijamale cu desene ciudate aduse tocmai din Java, uitase probabil (dacă cumva sesizase vreodată) că stătuse de vorbă cu părintele ei despre înclinațiile contrabandiste ale surorii sale Emily și că Jed Rusher ar fi putut auzi acele cuvinte primejdioase. Vroia să-l cunoască pe tânărul Napoleon, sau Alexandru, sau Colossus, sau Crösus, și astfel mama ei invită pe Jed și Liza la o „serată" unde drăcoasa Mrs. Lou — atât de dezbrăcată încât Liza se văzu nevoită să-și întoarcă privirea de la ea — zvârli lui Jed tot felul de porecle — Napoleon, Alexandru,

Colossus, Crösus — apoi plecă şi-l numi „Robot", un cuvânt furat dintr-o piesă de teatru pe care o văzuse în Europa. Cu asta nu făcu însă decât să dovedească propria ei prostie ; căci faptul că Jed Rusher nu era ceea ce se numeşte un „causeur" şi nici nu-şi dădea osteneala să fie, nu-l împiedica s-o pătrundă pe Mrs. Lou şi pe trandafiriul ei soţ mai temeinic decât ar fi bănuit amândoi. Jed i-ar fi putut spune lui Mrs. Lou care din cucoanele dezbrăcate de la această serată tocmai începuse un flirt cu „Charlie" al ei, — ceva care Mrs. Lou însăşi nu descoperise încă.

Claude-junior şi soţia sa, veniră într-o scurtă vizită şi aceşti tineri boiernaşi descălecară şi ei de pe armăsarii lor înalţi şi încheiară prietenie cu noua lor rubedenie. Lucrul acesta era puţintel cam penibil pentru Jed, căci Claude-junior era singurul din familie care ştia într-adevăr ceva dezonorant despre el. Dar dacă Jed lucrase cu *tuyau*-uri de bursă furate, apoi Claude-junior fusese şi el părtaş la aceasta şi pe bună dreptate presupuse Jed că lucrul nu va depăşi limitele unui clipit din ochi şi a unui rânjet. Jed avea acum propriile sale *tuyau*-uri de bursă şi îngâmfatul Claude le putea căpăta pe gratis, dacă era dispus să renunţe puţintel la trufia lui. Ceea ce Claude făcu.

Veni şi tatăl lui Claude-junior, Mr. Clive Warrener cu soţia, una din surorile lui Perry Sanderson. Duşmănia dintre Jed Rusher şi gaşca Sanderson-ilor era pe cale de închegare, dar nu din pricina asta fu tratat Jed atât de rece de nobila doamnă. Ea n-ar da mâna niciodată unui bărbat care se căsătorise cu o fată de cincisprezece ani în împrejurări de care presupunea tot ce e mai rău. Mrs. Clive era înaltă şi slabă,, decentă şi potrivnică tuturor formelor dezmăţului modern. Era bisericoasă, întocmai ca Liza, şi de aceea Jed avea respect pentru dânsa, cu toată lipsa ei totală de farmec.

Clive Abercrombie Warrener era un financiar care-şi investise banii într-o duzină de mari întreprinderi — inclusiv afacerea reparaţiilor europene — şi folosea aceste credite pentru a acapara industriile ţărilor învinse. Îşi destina tot timpul acestor afaceri şi fireşte că pe Jed

îl interesa să audă despre ele. Dick era un bărbat ca de vreo cincizeci de ani, gras ca tatăl său, dar sever și puțin cam vulgar, un om serios și pompos, care nici măcar în odaia de fumat nu ieșea dintr-însul, ca să zicem așa. Jed îl găsi prost și greoi, și această descoperire îl interesă mult, pentru că el obișnuia să se compare atent cu orice bărbat cu care făcea cunoștință în această lume nouă. Exista vreunul cu care să nu poată sta alături, unul de care trebuia să se teamă ? Nu găsi pe nimeni. Vechea generație luptătoare, care-și croise cu forța drumul spre fericire, dispăruse, și acum, această „tabără parvenită de căutători de aur" era guvernată de fii și nepoți, care duseseră o viață ușoară, studiaseră în universități, se distraseră acolo, dar nu-și încercaseră niciodată puterile într-o luptă adevărată,, luptă care-ți încordează forțele la extrem și-ți verifică puterea de rezistență.

VI.

Lulu Belle zugrăvi cu amănuntele cele mai intime simțămintele unei mame și minunile acestei păpuși vii, pe care o căpătase ca jucărie. Citindu-i scrisorile s-ar fi putut crede că lucrul acesta se întâmplase pentru întâia oară pe lume : ea descria cu preciziune cum arăta și cum se comporta acest baby de patru kilograme și jumătate, ce simțeai când îl pipăiai, cum cloncănea, cum zâmbea, cum se înecă și cum scuipa, precum și senzațiile minunate, de necrezut aproape, pe care le avea mama când îi dădea să sugă. Niciodată, niciodată nu visase Lulu Belle ceva atât de fermecător, — niciodată, niciodată nu va uita recunoștința pe care i-o datora lui Jed, care-i dăduse putința să trăiască evenimentul acesta.

Jed citea scrisorile, le rupea și, aruncând bucățelele în closet, dădea drumul la apă, ca să fie sigur că niciun ochi străin nu le va vedea vreodată. Răspunsurile sale, adevărate modele de reținere, le dicta uneia din cele trei stenotipiste, printre contracte și alte scrisori de afaceri.

Abia mai târziu în cursul primăverii sosi pentru Lulu Belle clipa când se putea arăta în lume cu un baby ;

apoi Jed și Wally și „bătrânul Claude“ trebuiră să joace comedia de a face să apară în ziare o înștiințare formală și să primească felicitările prietenilor și rudelor. Supărătoare situație pentru Jed, de a se lăsa numit tată, de a adopta copilul unui necunoscut și de a simula simțăminte paterne! Dar el nu-și dădu osteneala s-o facă pe ipocritul, astfel că renumele său de om care știe să se stăpânească și de supra-om de afaceri, crescu.

Lulu Belle trebui să se strămute în California de Nord, pe de o parte pentru că acolo unde se afla se făcuse prea cald, dar în primul rând pentru ca să nu riște să fie văzitată de vreo prietenă, care să descopere copilașul acesta, care era mult mai dezvoltat decât putea să fie un nou-născut. Scrisorile lui Mrs. Jane adresate femeilor din familie vorbeau despre corpolența extraordinară a acestui baby care fusese născut de o copilă de cincisprezece ani. Dar ce să-i faci, așa era natura, cu fertilitatea ei monstruoasă și imorală! Mrs. Jane, cu concepțiile ei teologice, nu prea era lămurită cum se făcea că o providență milostivă îngăduia existența acestei naturi nemiloase. Din fericire însă ea, ca adeptă a bisericii episcopale, putea lăsa întrebările acestea pe seama preoțimii oficial investită.

Într-o vilă idilică de pe țărmul mării, Lulu Belle, ajutată de o doică, n-avea altceva de făcut decât să se joace cu o păpușă atât de minunată cum nu era de găsit alta în nici un magazin de jucării. O păpușă cu păr moale și auriu și cu ochi mari albaștri, întocmai ca ai mamei ei. Dacă semăna în vreo privință cu tatăl ei, Lulu Belle avea destul tact să nu pomenească de asta cu nici un cuvânt. Această păpușă minunată începuse să scoată sunete, pe care mama încerca să le însemneze. Dar dacă însemnările ei erau precise sau nu, n-avea importanță, căci Jed nu încercă niciodată să reproducă sunetele, ci rupea scrisorile și le dădea drumul cât mai repede la canal.

Grijulia și zeloasa Mrs. Jane își exprima nădejdea în scrisorile ei că Jed nu era supărat de faptul că era lipsit atâta timp de soția lui, lucru inevitabil, pentru salvarea bunului renume al familiei. Era o nenorocire, spunea ea, că copilul era atât de mare și creștea într-un

tempo anormal. Din parte-i, Jed căuta s-o liniștească pe conștiincioasa-i soacră, spunând că era gata, acum și oricând, să ajute familiei. Adevărul era însă că era copleșit de afaceri și nici n-ar fi băgat de seamă că-i lipsea ceva, dacă nu i-ar fi atras atenția Mrs. Jane asupra acestui lucru.

În sfârșit, în toamnă farsa luă sfârșit. Un număr îndestulător de scrisori fuseseră expediate rudelor și prietenilor, pentru a-i pregăti cu privire la corpolența fenomenală a copilului, cu care Mama Natură o blagoslovise pe Lulu Belle. Mrs. Jane se cotorosi de servitorimea ei californiană, care știa când venise copilul pe lume, dar nu știa când trebuia să se fi născut, și se înapoiă la Moutain-City, unde slugile știau când se născuse oficial, dar nu știau când se petrecuse lucrul în realitate. Și astfel îi veni și lui Jed rândul să contemple, în sfârșit, fața micului străin, de care se zicea că seamănă cu Lulu Belle — ceea ce și corespundea până la un anumit punct — dar în același timp arăta ca un mare X necunoscut, asupra căruia își putea frământa mintea de-acum încolo. Care din nenumărații „tineri simpatici", pe care-i vedea roind în lumea distinsă a Macy-ilor și Warrener-ilor, — care din ei anume era acela cu care semăna mai mult micul Claudius Warrener Rusher ?

Jed trebui să-i înlesnească Lizei să-l vadă pe noul ei nepot, trebui să audă cum Liza își exprima bucuria și cum spunea că țâncul semăna cu el ! Bănuia oare ceva Liza ? Cu siguranță că țăranca asta, care încă de copilă crescuse trei plozi, trebuia cel puțin să știe că țâncul acesta de trei luni, avea în realitate șase. În caz că i-ar da asta în gând, ea n-ar trăda-o nimănui, cu atât mai puțin fratelui ei, pe care din fragedă copilărie îl dusese în fiecare duminică la bisesrică.

VII.

Lulu Belle, copilașul și bărbatul ei urmau să stea la familia Macy, care avea o casă uriașă, în care nu locuia nimeni altcineva decât o pereche singuratică, și Jed se deprinsese să considere casa aceasta drept a sa, iar pe Wally aproape ca pe un asociat. Wally trăia într-o con-

tinuă încântare, când se gândea la beneficiile de pe urma petrolului, pe care „Găleata cu păcură" le vărsa în poală fiicei sale, și la planurile viclene ale lui Jed de a investi cu folos banii aceștia în diferite alte soiuri de societăți sistem „Găleata cu păcură", Wally împărtășea credința religioasă a lui Jed în investire și reinvestire, și vedea într-însul un tânăr geniu, care fusese trimis de Cer, pentru a pompa energii noi în viața lâncezândă a acestui „lagăr parvenit de căutători de aur".

Lulu Belle și Jed erau iar împreună ; o nouă și ciudată lună de miere începu. Fata copilăroasă crescuse și devenise mai coaptă, înflorea și strălucea, — o minune, un răspuns viu la neîncrederea mamei sale împotriva Naturii. Era cu neputință să nu te simți mișcat văzând bucuria pe care o manifesta Lulu Belle în fața copilului, — cum bătea din palme cu entuziasm, cum scotea țipete de extaz. Jed vizită camera de copii, care fusese amenajată în grabă pe baze raționale, cu bone îmbrăcate în alb, care purtau grijă de igiena desăvârșită, ca într-un sanatoriu. El văzu că totul era în bună ordine, că nu va avea niciun fel de neplăceri, astfel că lucrul putea rămâne în seama femeilor, fără nici o teamă.

Rămânea o problemă însă care trebuia rezolvată, și de asta se îngriji Lulu Belle cu franchețea ei anormală. Chiar în prima seară când fură împreună, ea zise, ,fără să roșească :

— Jed, mama mi-a spus ce trebuia să fac ca să nu mai capăt copii dacă nu vreau. Ce crezi tu de asta ?

Jed trăiește deja deajuns în lumea afacerilor, ca să nu se dea de gol, la o propunere venită pe neașteptate.

— Ce crezi tu ? îi întoarse el întrebarea.

— Păi, nu prea văd de ce să nu mai fac copii, de vreme ce-mi face plăcere și ei sunt atât de drăgălași. Mama spune că sunt lipsită de cultură și ar trebui să studiez, ca și cum n-aș fi măritată. Dar eu cred că pot recâștiga asta treptat, și e mai bine pentru copii, când sunt cam de aceeași vârstă, nu-i așa ?

— Se pare că-ți plac mai mult copiii decât învățătura — spuse Jed, continuând să fie prudent.

— Mă gândeam c-ar fi frumos să am un copil care să fie și al tău. Nu ți-ar place, Jed ?

Acum, în sfârșit, Lulu Belle începu să roșească și Jed la fel. Dânsul fusese crescut de o soră bisericoasă, care împărtășea părerea Apostolului Pavel, după cum carnea omului necinstește demnitatea lui ; și astfel trecu un timp până să învețe să atingă asemenea chestiuni chiar numai cu soția sa. Pentru a rezolva problema care i se punea, nu văzu altă cale decât să stingă lumina electrică.

CAPITOLUL 18.

OALA CU MIERE.

I.

Cu nespusă osteneală și după multă întârziere conducta lui Jed de la schela „Găleții cu păcură" până la calea ferată fu așezată, și acum curgea prin ea ziua și noaptea un fluviu continuu de aur negru, cu cheltuieli mici, împins de propria-i gravitație. Lângă linia ferată răsărise ca prin farmec o „fermă de rezervoare", în care putea fi strânsă producția câtorva zile, pentru ca Jed să aibă putința să trateze asupra prețurilor. Apoi prețiosul lichid era încărcat în cisterne și un tren lung se punea în mișcare spre rafinărie, de unde, în cele din urmă, benzina era transportată la două mii de metri în jos, spre Chicago și St. Louis și celelalte orașe mari ale Vestului mijlociu. Căci America se găsea pe drumul spre acele zile fericite când fiecare familie sau, mai bine zis, fiecare membru de familie trecut de doisprezece ani, va avea automobilul propriu, și aceste mașini trebuiau doar să umble ziua și noaptea, ca să-i ducă pe oameni dintr-un loc unde nu știu ce să facă de plictiseală, într-alt loc de același caracter.

Cine să furnizeze toată benzina și uleiul pentru acest circuit general ? Jed Rusher credea s-o știe, și cu presimțământul faimei ce va să vină încinse o luptă nemi-

loasă în jurul prețurilor. Va vinde mai ieftin decât „Central Pete", „Western Pete" și toți ceilalți concurenți, până când, în cele din urmă, ei vor veni la dânsul și-i vor propune o înțelegere secretă ; apoi el va semna contractul, și încă înainte ca cerneala să se fi uscat bine ei vor călca în ascuns stipulațiile, iar Jed, care știuse că nu se putea aștepta la altceva de la ei, le-o va lua el înainte. Pentru consumatori asta va fi foarte frumos, — timp de câteva luni, până când câțiva dintre producători nu vor mai putea suporta presiunea și — cum glăsuiește expresia politicoasă pentru fenomenul „înghițirii" financiare — vor fi „fuzionați".

Jed avea avantajul că terenul său era proaspăt de tot și cheltuielile de foraj reduse. Petrolul lui nu mai vroia cu nici un chip să rămână sub pământ, țâșnea necontenit și încerca, ca să zicem așa, să ajungă pe piață prin propria sa energie oarbă. În felul acesta Jed își putea îngădui să declare reprezentanților presei că prețul ridicat al benzinei constituie un scandal național, și în timp ce cumpărători și furnizori umpleau birourile sale, el dădu ordin lui Dick Sunstorm să comande o duzină de noi echipamente și să instaleze alte sonde. Când „Central Pete" fu nevoită să renunțe la distribuirea unui dividend, proprietarul „Găleții cu păcură" îl întâmpină pe Perry Sanderson cu un zâmbet radios, când îl întâlni la masă la club.

Jed era calul de luptă care adulmeca bătălia de departe. Nu numai „Găleata" sa era proaspătă, ci și el-însuși venea proaspăt de la țară, proaspăt din sânul Naturii, plin de energia și vitalitatea ei. El n-avea nevoie să-și părăsească lucrul după-amiază ca să plece la țară pentru a-și înlesni mistuirea. Nu, el nici nu știa că era nevoie de mistuire, — bea un pahar cu lapte, mânca o felie de pâine, pe care trimitea să i le aducă de la cantina de la parter, și în timpul acesta abia de-și ridica privirea de pe hârtiile de afaceri pe care le avea în față. Dejunul era pentru el timpul în care citea în ziarele de dimineață situația din târgul petrolului și cursurile de bursă, iar prânzul însemna pentru dânsul prilejul de a-i povesti lui Wally Macy ce făcuse în timpul zilei și de a asculta propunerile pe care le avea de făcut Wally.

Jed avea constituția unui tânăr taur de prerie ; trebuia s-o aibă, altminteri ar fi înghețat la suflarea blizzard-ului, s-ar fi uscat la soare, sau s-ar fi înăbușit în furtunile de nisip. Acum însă era versiunea modernă a asirianului, care „dă buzna ca lupul în turmă", a cuceritorului barbar care răstoarnă o civilizație moleșită. Ce caraghioși sunt toți acești fii și nepoți, acești copii ai orașului, care frecventează universitatea și după absolvirea studiilor participă la cursuri de „aplicare științifică" — sau ce alte titluri pompoase or fi având ele — cursuri în care lucruri simple, al căror înțeles un om deștept îl poate prinde în zece minute, sunt complicate fără nici un rost, — cursuri în care îți este dat să asculți o seamă de prostii despre morală și drept și mai știe Dumnezeu ce, în timp ce e la mintea omului că nici un profesor universitar nu va cuteza vreodată să spună pe nume, în cuvinte simple, metodelor și practicilor înaltei finanțe și marii industrii.

Jed Rusher mai avea asupra celorlalți încă un avantaj, care-i dădea putința să bată nu numai aristocrația jucătoare de golf, ci și pe toți ceilalți feciori de țărani care, ca și el, „dăduseră buzna în turmă" : căpătase o educație metodistă severă, și avea o soră care-l păzea cum își păzește tigroaica puii, cu întreg acel prestigiu pe care i-l dădea dubla ei calitate de mamă adoptivă și tovarășă în afaceri. După concepția morală a Lizei, era cât se poate de la locul ei strădania lui Jed de a câștiga cât mai mulți bani.

Liza îl va acoperi deci la orice pas cutezător pe care el va trebui să-l facă pentru a preîntâmpina mașinațiile concurenților săi. Dar ea ar fi vărsat lacrimi amare și s-ar fi năpustit asupra lui cu limba-i veninoasă, dacă l-ar fi văzut vreodată bând o picătură de rachiu,, sau dacă ar fi auzit cândva că jucase pocker.

În consecință, Jed nu stătea treaz până-n zori și nu-și prăpădea energia într-un aer otrăvit cu fum de tutun la un joc pe mize uriașe, și nici nu-l lua pe „Domnul Gambrinus" ca părtaș la afacerea sa. Totdeauna avea capul limpede dimineața și purta grijă ca toți care aveau un post de răspundere în întreprinderea sa, să se supună aceluiași regim sever.

II.

Jed puse să se înalțe pe terenul „Găleții" atâtea sonde câte după socoteala sa, l-ar putea face să dea un dividend mulțumitor și să-i îngăduie să strângă rezerve însemnate ; apoi porni la delimitarea întreprinderii, prin aceea că puse să se instaleze chiar pe marginea terenului „puțuri complimentare". O nouă societate luă ființă la Delaware, numindu-se de data aceasta : „Societatea pentru dezvoltarea Găleții cu păcură". Banii pentru aceste săpături vor fi împrumutați societății noi de către vechea societate, căci Jed, Dick, Liza și Carrie făceau parte din consiliile de administrație atât a firmei împrumutătoare, cât și a celei împrumutate. Cu ajutorul diverselor sale societăți — în curs de câțiva ani Jed întemeiase o duzină întreagă, și de fiecare din ele atârna cuvântul magic „Găleata cu păcură" — Jed își putea îngădui asemenea scamatorii financiare ; putea lua bani dintr-un buzunar și să-i vâre în altul, putea să ia împrumut cu cinci la sută și să dea cu sută la sută, și nimeni n-avea dreptul să-l critice, nimeni nu putea afla nimic din aceste operațiuni. Statutele societăților sale îngăduiau totul și nu interziceau nimic.

După câtva timp ieși la iveală că nu tot terenul cumpărat de Jed de-a lungul masivului munților Arroyo conținea petrol ; stratul petrolifer făcea o cotitură jos la poalele dealului și sute din pogoanele lui Jed n-aveau nici o valoare. Asta complica, firește, punerea de alte sonde. După doi până la trei ani până să se descopere limitele exacte ale câmpului, și în timpul acesta Jed se găsi în aceeași situație ca orice petrolist obișnuit, neștiind niciodată când va da de o „groapă uscată". În consecință, el întocmi, cu concursul vicleanului Abe Silberman, o nouă metodă de explorare. Forajele le făcea pe cheltuială proprie, luând banii cu împrumut din rezerve, și soarta noului puț atârna deci de rezultatul săpăturii. Dick Sunstorm, care nu-și pierdea niciodată humorul, nici chiar când era vorba de hoțiile cele mai „cu ochi", caracteriză sistemul acesta în felul următor : „Dacă iese bine, societatea capătă jumătate ; dacă iese prost, capătă totul". Lozinca aceasta fu colportată în tot orașul și se râse

mult pe socoteala ei, dar lucrurile nu stăteau chiar așa, firește. Dacă puțul se dovedea într-adevăr bun, atunci o bucată de teren de cinci până la zece pogoane, pe care se afla el, era transcrisă pe numele societății-mame originare, „Petrolul Găleata cu păcură", despre care publicul știa prea puțin, și ale cărei acțiuni aparțineau, în cote diferite, lui Jed, Lulu Belle, Dick și firmei Silberman.

Și astfel această întreprindere camuflată începu să îngrămădească repede excedente uriașe. Numai o mică parte din sumele acestea fu împărțită, căci toți cei cointeresați știau că nu vor putea găsi niciodată o posibilitate de investire a capitalului, care să fie măcar pe departe atât de rentabilă. Jed avea la dispoziția sa întreg acest uriaș capital, pentru ca, cu ajutorul lui, să-i doboare pe concurenți și să le respingă atacurile ; căci toți ceilalți asociați lăsau pe seama lui conducerea afacerilor. Jed nu se gândea s-o jefuiască pe Lulu Belle de partea ei, din simplul motiv că prin asta s-ar pune capăt acelor legături plăcute cu casa Macy, — un socru care ascultă cu interes tot ce are de povestit Jed despre afacerile sale, și care la rândul lui îl informează despre dușmanii săi, despre legăturile și părțile lor slabe ; apoi o soacră care privește cu interes crescând spre el și care-i pune la dispoziție o locuință aristocratică, fără să-l coste un singur dolar.

Și firește că nici pe Liza n-ar înșela-o, pentru că ea era oarecum o parte din el-însuși și avea într-însul un frate devotat. Nici pe Dick nu l-ar înșela, căci participația lui Dick era mică, și vrednicia lui era un activ aproape tot atât de important ca și casa Macy. În ce privește pe Abe Silberman, Jed nu l-ar putea înșela chiar dac-ar vrea, căci avocatul era singurul om care îmbrățișa în întregime cu privirea rețeaua încâlcită a întreprinderilor „Găleții cu păcură", — el știa pentru ce existau ele și cum, funcționau. El știa mai mult decât însuși Jed, căci el cunoștea pasul următor pe care-l va sfătui pe Jed să-l facă.

III.

În anii când se canonise pe plantațiile de sfeclă de zahăr și când îi observase pe „vagabonzii zahărului" la pensiune, Jed căpătase o repulsie instinctivă împotriva oricărui fel de muncă productivă. Vorbea numai arareori despre asta, pentru că știa că alți oameni treouiau să facă muncile acestea, și cu cât mai puțin gândea asupra acestui lucru, cu atât mai bine era. Pentru Jed însă un singur lucru merita osteneala, și anume : *banii,* simbolul tuturor celor dorite din lume, și care se mânuiesc cu atât mai ușor și cu atât mai simplu. N-au decât alții să care bârnele și să construiască sondele, să monteze mașini grele, să sape gropi în pământ, să așeze conducte, să măsoare valul petrolului, să-l rafineze, să-l vândă și să înregistreze sumele încasate, — pentru munca aceasta erau ei hărăziți, pentru asta și numai pentru asta erau calificați ; Jed însă putea numai să stea într-un birou, și prin aceea că își punea numele pe o hârtiuță trimitea toate aceste mii de oameni la locul lor de muncă.

Astfel se făcu, că Jed se arătă tot mai rar în schelă. Ce rost ar fi avut ? Pe peretele din biroul său atârna o hartă uriașă pe care se puteau vedea sondele, fiecare sondă un ac cu gămălie, dar gămăliile acestor ace aveau felurite culori, indicând astfel cărei societăți aparținea sonda. Mai erau însemnate acolo șoselele, conductele, orașul cu diferitele clădiri administrative, revervoarele, noua linie ferată secundară, — totul la scară precisă, și Jed stătea ca un comandant la Cartierul general, care dirijează brigăzi și batalioane. și știa că totul se supune ordinelor sale. În fiecare zi Dick își trimitea raportul și Jed putea oricând să-l cheme la telefon pe directorul său de exploatare.

Ce comoară acest Dick ! Te-ai putea lăsa înșelat de frumusețea lui fadă și să treci cu vederea inteligența robustă care se ascundea sub ea. Jed însă știuse de la început cine era Dick în realitate, — directorul de exploatare ideal, care punea mare preț pe rânduirea amănuntelor, cu aceiași pasiune cu care Jed căuta să scape de ele. Dick construi întreg „aparatul", supraveghea toate verigile, purtă grijă de o funcționare perfectă și vârî în cap

tuturor celor pe care-i avea sub mână două lucruri : în primul rând că vrednicia și munca fără preget își vor găsi răsplata nelimitată, și în al doilea rând, că orice neglijență va fi pedepsită cu o zvârlire afară repede și radicală.

Dick se pricepea să găsească oameni, știe Dumnezeu cum, — Jed era prea ocupat ca să mai facă și asta. El își alătură câțiva colegi de studii, băieți și fete, care erau dispuși să câștige bani și să învețe o meserie în legătură cu petrolul. Spre surprinderea sa, Jed văzu apărând chipuri cunoscute ; așa, de pildă, acel Ignatius O'Grady, care stârnise cândva revolta lui Jed pentru că vroia să recruteze subscriitori pentru reviste romano-catolice, deși era de părere că toate religiile sunt „dobitocii". Acum urma să vândă gazolină, sau mai bine zis să organizeze și să conducă cadre de vânzare pentru a face să răsune prețurile benzinei la o mie de casse de înregistrare.

Căci Jed nu era mulțumit cu prețurile pe care i le plăteau rafinăriile ; el le bănuia că favorizau pe concurenții lui, și cumpărând pe unul din contabilii lor, bănuiala lui se dovedi întemeiată ; atunci el ridică bastonul lui magic și cât ai clipi din ochi se înălță la Mesa Verde, lângă linia ferată, o rafinărie uriașă.

Acum tot Vestul mijlociu trebuia să fie străbătut de o rețea de stațiuni de alimentare ale „Găleții", pe fiecare căsuță dintr-acestea va fi instalată o găleată de metal, — o emblemă minunată, care prețuia milioane. Era de lucru aici pentru prisosul de absolvenți ai Universităților americane, muncă cinstită, onorabilă, la care purtai un halat alb ca zăpada și locuiai într-o mică ladă din sticlă și metal lăcuit, apărat de vânt și intemperii, de unde ieșeai grăbit afară cu un zâmbet prietenos pe buze, îl salutai pe automobilist, îi umpleai rezervorul, îi spălai parbrizul și-l întrebai la urmă : „De ulei n-aveți nevoie ?"

Acum află în sfârșit Jed la ce e bună instrucțiunea școlară. Acum pricepea el sensul terenurilor de football și a echipelor sportive și a procesiunilor și a urlătorilor și a masselor înebunite ! Acum pricepea valoarea bunelor maniere, a trăsăturilor anglo-saxone, a îmbrăcămin-

tei fără cusur și a supleței corporale, — fără să mai pomenim de acele elemente asupra cărora bătrânul rector Saybuck stăruia necontenit : onestitate, devotament și respect față de instituțiile de stat americane.

Jed examină raportul lui O'Grady în care era stabilit procentul tinerilor absolvenți de Universitate americani care ar putea fi folosiți la conducerea unei stațiuni de alimentare, constată că e bine așa și dădu ordin ca fiecare stațiune să înalțe un drapel american, pe care la apusul soarelui să-l coboare cu un salut. Afară de asta, la fiecare stațiune de alimentare va trebui să se găsească un exemplar din biblie și unul din Constituția Statelor Unite. Nu uită să-l informeze despre aceasta pe șeful său de publicitate, care făcu să apară o notiță pe prima pagină a lui „Mountain City Post", ca și în majoritatea celorlalte ziare din regiunea respectivă.

IV.

Toate acestea cereau timp, dar nu atâta cât s-ar putea crede, căci în America, țara posibilităților nelimitate, țâșnesc peste noapte organizații noi, și cârduri de oameni îndeplinesc dintr-odată munci pe care nu le îndepliniseră încă niciodată. Stațiuni de alimentare cu benzină sunt anunțate în cataloagele industriei oțelului la prețul de patru sute până la șapte sute de dolari bucata și în cursul unei singure luni îți pot fi furnizate câteva sute de bucăți din ele. Sunt firme de construcție care-ți nivelează terenul și-ți instalează stațiunile de îndată ce ai terminat cu încheierea contractelor de arendare a locurilor alese și cu atribuirea comenzilor.

Dic Sunstorm știa toate acestea. Cum ajunsese el să-și însușească mulțimea asta de cunoștințe ? se întrebă Jed. Dar îl lăsă pe Dick să-și vadă de treabă, fără să se amestece în afacerile lui. Îi făcea plăcere lui Dick să aibă un aparat desăvârșit pentru vânzarea produselor „Găleții", și chiar dacă risipea o grămadă de bani, din cauză că se grăbea, nu era nimic, căci „Găleata" scuipa afară dolarii tot mai repede. Jed întâmpina cu dispreț blajin entuziasmul orb al lui Dick pentru vânzarea cu amănuntul. El însuși nu-și putea da seama ce rost avea

să înființezi noi stațiuni de alimentare, câtă vreme era atât de ușor să le iei cu toptanul de la alții. Ce rost avea să întemeiezi ceva nou, când poți „face" sume enorme, care sunt îndestulătoare pentru a acapara bunul concurentului în târgul liber ? Jed vedea apropiindu-se timpul când nu i-ar mai păsa dacă toată „Găleata cu păcură" ar seca peste noapte.

Interesul său se îndrepta acum spre Wall Street. În fiecare dimineață apărea înainte de opt la birou, căci la ora opt se deschidea Bursa din New York. Pusese să i se instaleze un aparat de telegrafie și un fir particular în legătură cu un remizier. Aparatul era prevăzut cu un dispozitiv ingenios, numit „Trans-Lux", care lumina viu cifrele și le proiecta pe perete, astfel că puteai sta comod în fotoliu și să urmărești jocul lor. Și Jed le destină mai mult timp decât studiului rapoartelor de producție din schelă. „Găleata cu păcură" se transformase într-un uriaș stup cu miere, în jurul căruia roiau milioane de harnice albine. Publicul se bătea pentru aceste acțiuni miraculoase, pe care le crease Jed, acțiunile acelea cu frumoasa pecetie aurie și cu gravuri de sonde și hârdaie vechi de lemn. Misiunea lui Jed era să le vândă... pentru ca să și le ia apoi îndărăt ; misiunea lui era să facă lucrul acesta mereu și mereu, sistematic și neostenit, la fel cum o secerătoare adună milioane de grăuncioare aurii.

„Societatea de exploatare Găleata cu păcură", ale cărei acțiuni Jed le vânduse publicului mult prea ieftin, se bucura la Bursă de o extraordinară popularitate și dividendele ei fură plătite doi-trei ani în mod regulat. Într-o zi însă începură să umble zvonuri că ea se afla în dificultăți ; din pricina supraproducției de petrol și a dezvoltării excesive a instalațiilor, societatea fusese nevoită să cheltuiască sume mari. Publicul nu știa de unde vin aceste zvonuri ; tot atât de bine te-ai fi putut întreba de unde vin vânturile care stârnesc nisipul și-l mână sub formă de furtuni peste plaiuri. Dar Jed știa, căci el era stăpânul vânturilor — sau mai bine zis nu el, ci vicleanul său avocat care se pricepea tot atât de bine în fabricarea zvonurilor ca și în aceea de societăți Delaware și Arizona. Abe Silberman însărcinase pe un iscusit „scandalagiu" profesionist să murdărească propriul

cuib : zvonurile care își aveau originea în Mountain City, ajungeau cu un ceas mai târziu în Wall Street.

În realitate, la epoca asta „Societatea de exploatare" dispunea de o rezervă care era mai mare decât valoarea nominală a capitalului. Dar de unde să știe cineva lucrul acesta ? În ultimul său raport Jed făcuse să dispară venitul printr-un număr de ooligațiuni imaginare. Din dările de seamă pe care le publica nu se putea afla nimic despre societățile sale ; aceste dări de seamă făceau parte, cum se exprima Abe Silberman, din categoria „felicitărilor de Crăciun și de ziua onomastică". Asta înseamnă că erau tipărite pe hârtie fină, cu litere aurite, împodobite cu ornamentații de găleți și sonde, și numai foarte puțină cerneală de tipar ordinară tulbura frumusețea ansamblului. Un bilanț adevărat nu exista și în contul de profit și pierdere activul și pasivul erau concentrate în posturi atât de mari și prevăzute cu denumiri atât de vagi, încât după ce le examinai știai tot atât de puțin despre întreprindere ca și înainte. Astfel, Jed putea spune oricând acționarilor săi că se afla pe marginea prăbușirii ; tot așa de bine le putea spune că este cel mai victorios rechin petrolifer din oceanele finanței.

El comunică publicului că se afla în dificultați și „Societatea de exploatare" începu să se „fărâmițeze" la Bursă. Tocmai acum erau plănuite o ședință a consiliului de administrație și distribuirea unui dividend. Cu o zi înainte Jed luă bani dela societatea sa „interioară", „Petrolul Găleata cu păcură", și folosi acești bani pentru a „lovi" în „Exploatarea Găleții cu păcură". Asta însemna că, prin mijlocirea secretă a câtorva remizieri din Wall Street el paria cu publicul care specula, că cursurile acțiunilor vor scădea și depuse bani pentru ca să-și acopere pierderile pentru cazul când presupunerile sale s-ar dovedi false. Dar firește că aici nu era vorba de presupuneri, căci el doar era stăpân peste „Exploatarea Găleții cu păcură" și o putea sili la orice. Membrii aleși cu grijă ai consiliului de administrație se întuniră în biroul său, căpătară fiecare câte o bancnotă de douăzeci de dolari pentru osteneala lor, și hotărâră să nu distribuie de data asta nici un dividend, adică pe trimestrul scurs să nu plătească acționarilor beneficiile date de „Ex-

ploatarea Găleții cu păcură". Concomitent cu această hotărâre fu publicată o lămurire alcătuită de Abe Silberman, și din care reieșea că măsura se datora scăderii prețului benzinei, dar că consiliul de administrație nădăjduia că data viitoare lucrurile se vor schimba.

Ședința avu loc dimineața, și în clipa când vestea ajunse la New York, „Exploatarea Găleții cu păcură" scăzu cu vreo treizeci de puncte și la Bursă se petrecură scenele cele mai sălbatice; remizierii se călcau în picioare unii pe alții în graba lor furioasă de a vinde. Dar cursurile își reveniră foarte repede; presa scrise că „se produsese o sprijinire puternică din interior"; presa „galbenă" și gazetele mici scriseră la rândul lor că publicul nu-și pierduse încrederea în bătrâna „Găleată cu păcură" și în tânărul Napoleon al petrolului apusean.

Dar iată ce se petrecuse în realitate: oamenii lui Jed începuseră să cumpere toate acțiunile disponibile și încetară cumpărăturile abia după ce aduseseră cursul la nivelul lui dinainte și ceva peste el. După trecerea acestei zile Jed câștigase câteva milioane de dolari și pe deasupra mai poseda vreo șaizeci de mii de acțiuni ale prețioasei sale „socități de exploatare". Cu alte cuvinte, el îndemnase înainte vreme publicul investitor să construiască un număr uriaș de sonde, conducte, rezervoare, șosele, etc, iar acum silise același public să-i dăruiască o treime din toate aceste instalații.

V.

Dar publicul investitor n-avea nici un motiv să fie trist; el își putea lua înapoi acțiunile, dacă ținea într-adevăr la ele. Trecură șase luni și publicul, care nu pricepuse niciodată ce se întâmplase de fapt cu el, uitase cu totul chestia. Căci în vremea asta avusesră loc atâtea crachuri și crize și prăbușiri de cursuri! Acum publicul citea în presa financiară zvonuri noi despre „Societatea de exploatare", zvonuri care de data aceasta erau favorabile. Prețul petrolului era iarăși în creștere, marea întreprindere înregistra un beneficiu uriaș și avea de gând să distribuie dividende în trimestrul viitor.

Cu două zile înainte de întrunirea consiliului de administrație, o telegramă făcu înconjurul lumii : pe terenul „Societății de exploatare“ se produsese o nouă erupție care știe Dumnezeu câte butoaie scuipa pe zi. Nimeni afară de câțiva oameni din schelă nu știa că era vorba de o „erupție aranjată“ adică sonda începuse să erupă înainte cu câteva săptămâni, dar fusese zăgăzuită și țițeiul depozitat, iar toată erupția fusese o înscenare pusă la cale cu grijă, despre care trebuia să se vorbească numai în ziarele de după-amiază și în cele de dimineață din ziua următoare. Acțiunile „Societății de exploatare“ începură să urce ; membrii docili ai consiliului de administrație se întruniră și fixară un Bonus de două sute la sută plătibil în acțiuni și un dividend trimestrial regulat de opt la sută. Iarăși se produseseră scene sălbatice la Bursă, Jed Rusher își vându publicului acțiunile la un preț aproape dublu decât îl plătise și câștigă din nou câteva milioane de dolari.

Ce prostie să-ți prăpădești vremea chibzuind la instalări de conducte și rafinării și la întemeieri de stațiuni de alimentare, când poți juca acest joc frumos ! Era un ferăstrău uriaș cu un mâner la fiecare din capete ; la unul din ele stătea Jed Rusher, iar la celălalt stătea tot Jed Rusher, și cu vânjoasele sale brațe financiare mânuia ferăstrăul încolo și încoace, și jocul acesta vroia să-l continue atâta timp cât vor ține vremurile capitalului financiar și robustețea sa țărănească va rezista încordării. Nu exista nici o posibilitate să fie împiedicat dela aceasta, nici o posibilitate de a se afla măcar cât de cât ce făcea de fapt. Statutele lui îngăduiau orice și nu ofereau cel mai mic mijloc de a fi oprit, sau de a fi numai silit să arate beneficiile.

Ca să schimbăm comparația, vom spune că Jed era un păianjen uriaș, care stătea în centrul plasei sale de „Găleți“. Plasa aceasta se deosebea de toate celelalte plase obișnuite prin aceea că era invizibilă, și afară de un păianjen-speculant și un păianjen-avocat nu știa nimeni cum mergeau firele. Jed putea transfera banii — „rezervele“ sale — dela una din întreprinderi asupra celeilalte ; el putea să determine ruinarea uneia și să îngrașe pe cealaltă, să speculeze acțiunile primei și să

le cumpere „pe diferență“ pe ale celei din urmă. După șase luni sau chiar numai după o lună putea întoarce sistemul, și doar câțiva inițiați și prieteni ar putea pricepe ce se petrecea.

Cine poate avea vreo idee de ce massa acțiunilor scade sau urcă atât de brusc în Wall Street ?

Toți marii profitori ai beneficiilor trustiere, toți marii păianjeni în plasele lor invizibile, jucau acum același joc. S-ar putea număra pe degete de la foarte puține mâini marile întreprinderi ale căror acțiuni n-au fost „manipulate“ în felul acesta, — manipulate de acei oameni care stăpâneau fondurile și controlau capitalul împărțit în acțiuni. Rezultatul a fost o orgie speculativă cum nu mai văzuse lumea până atunci. Întreaga Americă și o mare parte a civilizației apusene jucară jocul Wall-Street-ului. Remizierii deschiseră filiale în orașele mai mici și oriunde se aduna un număr mai mare de oameni se improvizau săli de bursă și se întemeiau băncuțe. Fermierii pe fermele lor izolate primeau telefonic cursurile și speculau. Viața în Wall Street era un lanț de excese sălbatice, ziarele raportau despre o vânzare zilnică de patru milioane de acțiuni, apoi de șase, apoi de opt, apoi de zece și douăsprezece milioane, — în fiecare zi un nou record, și aparatul telegrafic nu mai putea ține pas cu vârtejul ameților al cumpărărilor și vânzărilor.

Să tot trăiești și să aduni beneficii ! Banii Americii și banii întregii lumi curgeau în valuri, pentru a fi folosiți la întemeierea de noi birouri de remizieri, pentru a crea cârduri de noi funcționari de bancă. Afacerile normale nu mai erau luate în seamă de bănci. De ce să împrumute un bancher, sau oricine altul, unui fermier sau unui om de afaceri bani cu șase sau șapte la sută, câtă vreme casele din Wall Street ofereau douăzeci sau treizeci la sută „pe zi“ ? Da, afacerea de bancă în înțelesul obișnuit al cuvântului începea să se demodeze. De ce să-și depună o firmă oarecare bani la bancă, dacă putea să-și îndrume excedentele de-a dreptul spre Wall Street și să recolteze beneficii enorme ?

Dar ceea ce era mai important : de ce vreun funcționar superior sau director să administreze în așa fel

banii societății sale, încât de pe urma asta să profite acționarii, când cu aceiași bani putea recolta beneficii pentru el și colegii săi ? Conform prevederilor legale nici un director de bancă nu-și putea împrumuta lui însuși bani, și din acest motiv Jed considera băncile la fel de perimate ca marile bastimente de război. Dar nici o prescripție legală nu interzicea societăților Delaware ale lui Jed să-i împrumute lui întreaga lor avere. Nici o clauză din statute nu putea opri aceasta. Ba, nu exista în statute nici măcar o propoziție care să oprească pe vreuna sau toate societățile „Găleții cu păcură", să transmită întregul lor activ asupra lui Jed Rusher, ca un contra-serviciu pentru serviciile aduse de el, anume că ședea la masa de scris. Firește, legea consideră consiliul de administrație ca fiind răspunzător față de acționari ; orice acționar are dreptul să-l dea în judecată, dacă n-are ceva mai bun de făcut cu banii și cu timpul său. Intr-adevăr, ce șanse poate avea, dacă n-are posibilitatea să-și procure dovezi, dacă nu poate afla cât posedă societatea sau ce anume învârtește ea ? În practica de toate zilele lucrurile se întâmplă așa că plângerile sunt introduse numai de șantajiști, în timp ce acționarul nemulțumit își vinde acțiunile și cu asta, basta !

Nimic nu-l putea deci împiedica pe Jed să procedeze după pofta inimii cu banii societăților sale, cu condiția să fi fost atât de prevăzător să-l însărcineze pe Abe Silberman să întocmească documentele trebuitoare și să le pună în concordanță cu prescripțiile legale.

CAPITOLUL 19.

IN PLINĂ ASCENSIUNE.

I.

Cam peste un an dela data nașterii oficiale a micului Claudius Warrener Rusher, Lulu Belle își văzu a doua oară împlinit visul, și în camera copiilor apăru o nouă

păpușă vie — de data asta de sex feminin — care primi numele de Elisabeth Macy Rusher. Peste doi ani veni altă fată, Jane Warrener Rusher. În felul acesta toată familia fusese ținută în seamă. Nu putea exista nici o îndoială că noii cetățeni americani se trăgeau din Jed Rusher, și el resimți bucuria paternă de rigoare. Firește că dânsul ar fi dorit ca odraslele sale să fie băieți ; dar nu găsi nimic de reproșat micului Claude, care era un copilaș liniștit și drăgălaș, îngrijit cât se poate de bine de o bonă cu titlu de doctor și cultură științifică.

Nici soției sale nu-i găsea nimic de reproșat Jed. Ea corespundea programului pe care-l întocmise el și confirma judecata-i sănătoasă. Totul pertru ca erau babyșorii ei ; tot ce făceau aceștia era pentru ea o nouă minune, și îndată ce începură să vorbească, creierul mamei se transformă într-un fonograf, care înregistra și reproducea sunetele miraculoase. Firește că asta avu drept urmare că alți oameni o găsiră plictisitoare, dar ei erau prea politicoși ca să i-o spună în față, iar Jed puțin se sinchisea ,pentru că nu prea stătea pe acasă. Bunica își făcea griji că Lulu Belle era atât de necultivată, că nu va fi în stare să scrie niciodată ortografic, că nu va ști niciodată ce se petrece în lume sau despre ce trebuie să vorbești la o serată ; Jed însă băgă de seamă că femeile „culte“ se înnebunesc după distracții și sunt înfumurate, sau poartă ochelari și sunt posace, și el nu ducea dorul nici uneia din aceste categorii. O soție care stătea acasă și se juca cu copiii, care privea în sus la bărbatul ei, îl lăsa în pace și-i ieșea totdeauna înainte zâmbitoare, — asta era ce-i trebuia. Împrejurarea că Lulu Belle era bogată, că-l lăsa să facă cu banii ei tot ce vroia el, și iscălea fără să le privească măcar toate hârtiile pe care i le aducea dânsul completa imaginea fericirii conjugale.

Afară de asta el avea o soacră desăvârșită — sau cel puțin așa i se părea lui în acest stadiu al conviețuirii lor. Desigur, Mrs. Jane nu se scuturase încă de prejudecățile ei mondene și episcopale, dar le ținea ascunse și părea personificarea tactului matern. Era cu neputință să nu resimți respect față de un bărbat care câștiga bani atât de mulți și care „stârnea atâta praf“ în lumea afa-

cerilor. Acesta abia dacă mai era un bărbat obișnuit, ci mai curând o forță naturală, pe care o femeie nu-l putea conduce, — o fântână țâșnitoare sau un ciclon căruia trebuie să-i faci loc să se dezlănțuie. După străduințe de ani de zile Mrs. Jane îl dezobișnuise pe soțul ei de a citi dimineața la dejun situația bursei ; Jed însă mai curând ar fi consumat cafeaua și ouăle cu șuncă într-o lăptărie decât să lase să i se impună o astfel de regulă. Și la adăpostul pildei sale firește că Wally recăzu în vechiul său viciu, rânjind ca un maimuțoi mare, blond și păros.

II

Jed Rusher nu devenise numai tată ci și unchi. Fratele său Tom îi scria de fiecare dată când se producea evenimentul o scrisoare cu o ortografie care lăsa și mai mult de dorit decât aceea a lui Lulu Belle. Jed dicta unuia din secretarii săi un răspuns și nu uita niciodată să alăture un cec în valoare de o sută de dolari. De când Jed se mutase la oraș, cei doi frați nu se mai văzuseră ; acum însă veni o scrisoare în care se spunea că Tom avea concediu câteva zile, și că împreună cu Allie ar avea plăcere să vină și ei odată la oraș.

Și iată-i acum întâmpinați în gară de Jed și Liza. Un țăran spătos, puțintel cam stângaci, ars de soare, cu figura blajină și cinstită, cu pantaloni ca sacii și haină largă, — și o țărăncuță neînsemnată, ofilită de griji, îmbrăcată ca vai de lume. Făceau o impresie atât de jalnică, încât Jed n-avea de ce să fie mândru în timp ce-i conducea la limuzina sa nou-nouță. (Șoferul în uniformă cafenie și șapcă fusese ales cu toată grija de mama-soacră).

Ce Dumnezeu te faci cu o astfel de pereche ? Să-i duci la un hotel care nu trebuie să fie prea pompos, pentru ca să nu se simtă stingheriți, apoi să-i însoțești la marele magazin universal, cu turnul înalt de optsprezece până la douăzeci etaje de unde poți cuprinde cu privirea întreg orașul și munții de jur-împrejur ! Da, asta le va place. Jed însuși locuia de cinci sau șase ani aici și nu fusese încă niciodată sus pe turn, acum însă o va face pe

călăuza și le va arăta celor doi marele magazin universal cu mărfurile lui de lux, le va cumpăra un cadou scump, apoi le va lua bilete pentru turn : sus, de jur-împrejurul balustradei de piatră sunt fixate firmulițe de alamă, cu săgeți indicatoare îndreptate spre cutare sau cutare munte ; alături e arătată înălțimea muntelui și numele lui.

Tom și Allie se comportă ca toți turiștii. Priviră prin telescop, făcură observații cu privire la limpezimea atmosferei și calculară exact unde se afla orașul în care locuiau ei. Li se arătară edificiile publice importante : Parlamentul cu cupola-i aurită. Palatul de Justiție, Biblioteca, Universitatea și diferitele clădiri comerciale, între care și „Fourth National Bank", în care își avea reședința Jed. Apoi parcurile, cluburile de țară și somptuoasele locuințe ale bogătașilor.

După ce văzuseră totul de două ori și spuseseră tot ce le dădu în gând coborâră câteși patru cu ascensorul în restaurantul elegant al magazinului, unde Jed comandă tot ce era mai bun și-l ascultă pe Tom povestind despre magazinul de coloniale unde era angajat, și pe Allie despre casa și copiii ei. Apoi Jed pretextă afaceri urgente și lăsă în seama Lizei să-i plimbe în mașină și să le arate palatele plutocrației. Masa o vor lua la Liza și Carrie Meecham, iar seara Jed îi va duce pe toți, inclusiv Lulu Belle, la un cinematograf.

Lui Jed îi apărură amândoi vrednici de compătimire, ei-înșiși însă păreau să fie foarte mulțumiți cu sine. Se gândise să-i ofere lui Tom o slujbă în birou, dar își dădu seama că asta nu va merge, căci Tom nu era făcut pentru oraș, și oricât de rustică era acum soția lui, cu siguranță că va avea ambiții mondene când va ajunge să trăiască în apropierea lui și a Lizei. Cel mai nimerit lucru era să-i trimită afară în schelă și să-l însărcineze pe Dick Sunstorm să-l „încadreze" pe Tom. Tom era un băiat cinstit și putea deveni lucrător-prim sau poate șeful unui depozit de vânzare, — va ști Dick ce să facă cu el. Poate că Jed îl va putea folosi ca membru în consiliul de administrație în vreuna din noile sale societăți, căci el avea

nevoie de oameni care veneau atunci când erau chemați, votau fără să pună întrebări și nu se lăsau șperțuiți.

III.

Și încă o vizită de familie, care pentru Jed era cu mult mai puțin plăcută. Într-o zi, întorcându-se de la masă, el găsi pe birou o notă, pusă de secretarul său, „Jermin-ul lui Jed", care era discrețiunea în persoană, și purta un pantalon croit și călcat fără cusur : „Chemați la telefon pe comisarul Patrik din Prefectura Poliției. Urgent !"

Jed se puse în legătură cu comisarul, care după glas și vorbă părea să fie și el discrețiunea personificată, numai că de data asta în uniformă albastră. În paza lui ci-că s-ar afla o tânără care-și zicea Madge Rusher și susținea c-ar fi sora președintelui „Găleții cu păcură". Tocmai sosise în oraș și era reținută la poliție pe baza unei înștiințări telegrafice din Omaha, unde ar fi emis un număr de cecuri fără acoperire. Avea Mr. Rusher o astfel de soră ?

Frumoasă afacere ! Madge îi scrisese în câteva rânduri lui Jed, spunându-i că trupa ei de operete dăduse faliment, amantul o părăsise și ea era „ruinată". Jed îi trimisese bani, apoi când cererile ei se îndesiră, îi scrise o scrisoare de refuz la Omaha. Restul se produse de la sine. Acum ea venise la el în oraș, pentru că aici el va trebui să se intereseze de dânsa. Nu putea arunca oprobiul asupra clicii Warrener-ilor și Macy-lor, lăsându-și sora să zacă într-o celulă polițienească, pentru că excrocase câțiva negustori și hotelieri.

Jed spuse comisarului că va veni îndată la el, dar înainte de a pleca telefonă redactorilor-șefi ai celor două ziare din Mountain City, căci știa că informația aceasta va ajunge la ei, și în primele ceasuri de după-amiază rotativele lucrau din plin. Jed vorbi cu „T. J.", cu care făcuse cunoștință de mult și a cărui „prietenie" o cultivase cu grijă. Îi spuse că avea o soră adoptivă, care fugise de acasă de copilă și acum era învinovățită de a fi emis cecuri fără acoperire la Omaha. Chestia putea pre-

zenta interes la Omaha, nu însă aici, unde n-ar face decât să aducă necazuri unor oameni nevinovați. Jed întreținea legăturile cele mai prietenești cu ziarul, — nu mai era nevoie să pomenească de inserțiunile pe care le dădea „Găleata cu păcură", — și întâmplarea făcea ca tocmai în clipa aceasta agenții săi să fi primit însărcinarea să pregătească o serie de inserțiuni pentru noile stațiuni de alimentare, — o chestie de vreo cinci mii dolari. Glasul de la celălalt capăt al firului era amabilitatea însăși : Jed putea fi încredințat că în „Mountain City Post" nu va apare nimic despre sora lui adoptivă.

Din partea celuilalt ziar primi aceeași asigurare, plecă apoi la Prefectura Poliției, strecură în mâna comisarului o bancnotă de douăzeci de dolari pentru bunele sale servicii, se informă de suma cu pricina — era vorba de ceva peste cinci sute de dolari — trimise banii telegrafic la Omaha și ceru să se anuleze mandatul de arestare emis împotriva surorii sale. Apoi o luă cu sine în mașină pe aceasta și o duse la un hotel, unde avură o explicație. Madge vru să-i povestească amănunțit despre nenorocirea ei, dar Jed îi tăie vorba ; nu era dispus să asculte tânguielile acestei tinere obraznice și țipător îmbrăcată, care întâmplător se trăgea din aceeași mamă ca el. Ea își alesese singură calea și ceruse celorlalți membri ai familiei s-o dea uitării. Ce mai vroia deci acum ?

Madge încetă să plângă și arboră o mutră impertinentă. Avea un drept să pretindă ca Jed s-o ajute — spuse ea ; — oare nu-l ajutase și dânsa altădată ? Oare nu muncise și ea alături de ceilalți ca el să poată merge la școală și să aibă astfel un punct de plecare pentru cariera lui ? Acum el era bogat și avea datoria să facă, la rându-i, ceva pentru ai săi. Jed o întrebă din nou ce vroia de la el, și ea răspunse că-i trebuiau cinci sute de dolari ca să ajungă la New York, unde se fac angajamentele pentru teatru, și unde va ști s-o scoată la capăt până va găsi ceva de lucru. După aceea nu-l va mai supăra niciodată în viitor.

Bine, zise Jed, va face și asta, și ceva mai mult : îi va trimite lunar, toată viața, câte o sută de dolari, indiferent unde se va afla ea ; în felul acesta va fi cruțată de a flămânzi și nu va mai avea nici un motiv pentru

excrocherii. Pensia îi va fi servită atâta timp cât nu i se va pune lui în cale, nu se va arăta la Mountain City și nu va ajunge la închisoare. Plata ei va înceta imediat ce, indiferent unde și în ce împrejurări, se va folosi de numele lui sau al Lizei .Dacă nu va respecta aceste condițiuni, Jed se va dezice de ea în public și va lua scandalul asupra sa.

Madge acceptă soluția și Jed, îi dădu un cec, apoi plecă cu ea la gară și o instală în tren.

IV.

În felul acesta Jed avu prilejul să facă cunoștință cu una din neplăcerile bogăției : un roi de paraziți, care depindeau de mărinimia lui. Foarte curând apăru un frate mai bătrân al tatălui său, care era invalid și amenința cu azilul de săraci, apoi o soră a mamei sale care suferea de tuberculoză și trebuia internată într-un sanatoriu. Îndată ce se răspândi faima „Găleții", un cârd întreg de veri de diferite grade ieșiră la iveală. În locuința sa își făcură apariția fel de fel de cucoane parfumate care se îndeletniceau cu filantropia și-i cerură obolul pentru spitale de copii și aziluri de bătrâni. Inventatorii perpetuum-ului mobile și al lamei de ras care se auto-ascute, care se adresaseră înainte vreme lui Claudius G. Warrener, începură să scrie acum președintelui societății „Petrolul Găleata cu păcură", iar studenții ambițioși născociră pretexte pentru a face cunoștința celui mai vestit fiu al scumpei și bătrânei lor Alma Mater.

Dacă toți aceștia nu-l puteau prinde pe Jed, o prindeau pe sora sa, care ca urmare a activității ei în parohie și a credineți ce o avea în iubirea aproapelui, era mult mai accesibilă. Liza dispunea de un venit mare și nu avea nici o treabă, deoarece toate investițiile noi le făcea Jed. Ea își alese filantropia ca profesie, intră în nenumărate „comitete" și își creă un cârd numeros de întreținuți, care depindeau de ea personal, a căror viață o supraveghea cu severitate, și a căror purtare distruse foarte curând ultima rămășiță a credinței sale în oameni, credință care mai supraviețuise învățăturii despre păcatul original. Printre protejații ei Liza nu găsi nici unul

care să aibă în inimă altceva decât dorința de a stoarce cât mai mult de la dânsa, apoi mai descoperi că toți aceștia nu vroiau să trăiască așa cum le prescria ea. În aceeași măsură în care îmbrăcămintea Lizei devenea mai elegantă și poziția ei socială mai ridicată, inima ei părea să se înăsprească și limba să i se ascută.

Dar destinul rezervase pentru acest suflet conștiincios o răsplată, în persoana acelui tânăr predicator. Glaub, care revenise ca pastor la Biserica Metodistă a Mântuitorului. Pastorul Glaub era alături de Liza în diferite comitete și-i ajuta la împărțirea ofrandelor și la organizarea feluritelor întruniri și bazare de binefacere. Avea un respect foarte adânc pentru ea, în primul rând pentru că era bogată și apoi pentru că era cu patru ani mai în vârstă ca el ; se simțea măgulit când ea îl invita, și nu dură mult și-i dădu de înțeles că persoana ei îi era simpatică.

Liza își jertfise viața „copiilor" ei, care își trăiau însă acum viața lor proprie. Pe Jed, lumina ochilor ei, îl vedea rar, căci el era prea ocupat. Și cine altcineva avea nevoie de ea ? Nici măcar Carrie, care lucra toată ziua. Liza trecuse de treizeci, și dacă ținea să aibă copii trebuia să se grăbească. Așa se făcu, că ea îl luă pe tânărul pastor la o plimbare cu mașina și-i dădu câteva dovezi timide de tandrețe, la care el răspunse printr-o propunere bâlbâită de căsătorie. Nu era una din acele întâlniri amoroase, o chestie dintr-alea nelegiuite, pe care Liza le stigmatizase totdeauna. Nu, două suflete cucernice se puneau în slujba Domnului... — și asta duse la o cununie încântătoare cu flori în biserica mare și gravă, și Jed Rusher se văzu împopoțonat de soacră-sa în ținută de gală : frac, pantaloni dungați, mănuși albe, ba chiar și ghete și joben.

Și, după vreun an, Jed deveni din nou unchiu. Liza avu mult de suferit, dar până la urmă se întâmplă așa cum spune înțeleptul Solomon, adică se bucură nespus de nașterea unui om. Ea îl botează Jed Rusher Glaub și în rugăciunile ei nu cerea altceva decât ca el să devină un cetățean tot atât de drept și cu frica lui Dumnezeu ca unchiul și nașul său.

Și astfel Liza reîncepu munca — munca de a crește o nouă generație, care să păsească pe poteca dreptliniară și îngustă a virtuții, și care să scape de cursele diavolești ale scepticismului și desfrânării, care în zilele noastre sunt înzestrate cu atât de multe dispozitive moderne.

V.

Într-o seară de vară bătrânul Warrener primi vizita lui Jed, cu care se întreținea pe ton glumeț, râse de hotărârea lui de a lua în mâna sa industria petrolieră din Vest, i-l sfătui să se gândească ceva mai multișor la sănătate și să acorde mai mult timp tinerei și fermecătoarei sale soții. Apoi bătrânul se întoarse cu fața la perete, stinse lumina, adormi și nu se mai trezi niciodată.

E greu să ne închipuim ceva mai măreț și mai impozant decât slujba religioasă care se oficiă la biserica Sf. Mihai, înainte de înhumarea rămășițelor pământești ale acestui bătrân ateu și zeflemist. Până la urmă Biserica e totdeauna în câștig, căci ea așteaptă gata pregătită cu înmormântarea, pe când un ateu sau zeflemist numai arareori se gândește să se îngrijească de eventualitatea aceasta.

Și tot atât de greu e să ne închipuim ceva mai demn, mai impresionant decât reportajele ziarelor asupra vieții și faptelor bune ale răposatului plutocrat. Zeflemelile și concepțiile sale excentrice asupra reformei funciare nu fură pomenite cu nici un cuvânt. Dar când avocații săi deschiseră testamentul, se făcu trista descoperire că bătrânul testase un sfert de milion de dolari cu obligațiunea de a se înființa catedre de teoria reformei funciare la Universitățile Americii. Moștenitorii principali n-avură nevoie nici de douăzeci și patru de ore pentru a se întruni și a cădea de acord că acest legat era în contrazicere cu morala publică, și că-l vor ataca în justiție Lucru pe care îl și făcură, iar banii fură deocamdată consemnați în timp ce clauza cu bucluc fu supusă judecății a șapte bărbați mai în vârstă, care fuseseră aleși de marile trusturi ale Statului, și care gândeau despre reforma funciară întocmai la fel ca rectorul Saybuck al Universității Mountain City.

Un singur om îl jeli cu sinceritate pe bătrân. Când Lulu Belle Rusher privi pentru ultima oară chipul său ca de ceară fu gata să leşine şi soţul ei trebui s-o sprijine şi s-o scoată afară din biserică. Jed nu era dintre acei oameni care plâng cu uşurinţă, cu toate acestea se simţi nespus de emoţionat; ştia că pierduse un prieten şi golul acesta din viaţa sa nu va mai putea fi umplut. Bietul bătrân! La ce-i folosiseră concepţiile utopice, nesăbuite? El murise şi ideile sale se vor risipi ca fumul.

Aşa gândea Jed şi el ar fi putut merge mai departe cu gândul şi să aplice aceeaşi constatare şi asupra sa şi a „Găleţii" sale. Dar era ceva într-însul care nu îngăduia această slăbiciune, ceva în el protesta împotriva oricărui gând de bătrâneţe, boală şi moarte, atâta timp cât era vorba de Jed Rusher. Nu, ceea ce făcea dânsul era cu totul altceva; el construia ceva real, ceva care va rămâne, şi afară de asta el stătea sub ocrotirea unui destin deosebit, astfel încât putea folosi alţi oameni ca mijloc şi scop, ca de pildă pe acest bătrân plutocrat, care zăcea acum în sicriul acesta scump de bronz, cu trandafiri roşii la căpătâi şi galbeni la picioare, în timp ce un predicator distins, îmbrăcat în alb, mormăia vechile litanii pe care mortul le disprețuise atâta!

VI.

Vechi prieteni îşi iau rămas bun şi alţii noi vin! Dick Sunstorm, acolo sus în schelă, îşi adusese una din vechile sale colege de universitate, şi acum îşi făceau amândoi datoria înmulţind populaţia. Prima lor progenitură fu botezată Jed. Firește că un om în situaţia lui Dick — făcea parte acum din clasa acelora cu venit de o sută mii dolari pe an — nu putea continua să locuiască într-un biet bordei de scânduri, cum era casa de pe ranch-ul lui Cudliff. Dick îşi clădise mai întâi o vilă modernă, apoi, devenind ambiţios, începuse să-şi construiască unul din acele imitaţii de castele, cu douăzeci de dormitoare elegante, fiecare cameră cu baie proprie, garaje pentru treizeci de automobile şi tot ce se mai cerea. Când clădirea aceasta fu gata, birourile „Găleţii" din Mountain City rămaseră o zi întreagă fără suprave-

ghere, iar funcționarii societății plecară în limuzinele lor noi la festivitatea de inaugurare.

Jed și Lulu Belle veniră firește și ei, de asemenea și Liza cu soțul. Un eveniment deosebit pentru Lulu Belle, care nu mai văzuse schela de când fugise în California ca să-și ascundă acolo taina ce o purta sub piept. Și acum i se oferea privirilor o interesantă secțiune transversală prin minunile progresului american. În Mesa Verde o rafinărie uriașă, rezervoare care acopereau o suprafață de două sute de pogoane, coșuri înalte din cărămidă galbenă care împungeau aproape tot cerul, și un bulevard modern, asfaltat, pe care puteai ajunge într-o jumătate de oră în schelă, în timp ce înainte fusese nevoie de o jumătate de zi. Curând se iviră primele sonde, apoi, pe șirul de coline, se vedea o pădure de turnuri, urcând povârnișul și pătrunzând adânc în „Arroyo"; de-a lungul șoselei erau rezervoare, depozite, gherete unde se vindeau cârnați calzi, stațiuni de alimentare și firmele mari ale „Găleții"; apoi orășelul care purta numele de Rusher, cu ale sale case noi de cărămidă, care aparțineau lui Jed, un hotel, o bancă, un restaurant și un cinematograf, — totul construit în numai cinci ani, dar ceva mai bun nu era de găsit în toată America. Asta o spuneau toți tinerii funcționari cu spirit întreprinzător. Jed îmbrățișă totul cu privirea și văzu că lucrurile erau în bună regulă.

Și castelul cenușiu pe care un tânăr arhitect îl construise pentru Dick — drace! asta era o lovitură! Jed trebui să recunoască fățiș că sub raportul acesta mai era ceva de învățat. În primul rând nu știuse că exista astfel de piatră aici în munți; va trebui să examineze lucrul mai de aproape. Apoi, nu i-ar fi dat niciodată în gând să-și clădească o casă în adâncul unuia din aceste „canon"-uri, în planul din fund cu o perdea de pini întunecați și o cascadă „dresată" anume, care sărea în grădina din spatele castelului, alimentând un iaz cu păstrăvi, un bazin de înot, un patinoar și un șanț de apărare. Dick și Clarice se delectau în fața acestor minunății. De ce nu și-ar angaja Jed și Lulu Belle un arhitect — poate chiar același — și să ofere locuitorilor din Mountain City un nou subiect de vorbă?

Gândul acesta dormita în mintea lui Jed de când văzuse pentru întâia oară un „palat" ; acum el îl scoase afară, ca să-i împărtășească soției sale, și primul ei răspuns fu : „Ar fi atât de rău pentru mama și papa dacă i-am părăsi". Dar Jed zise : „Mama" și papa ar putea locui și ei la noi din când în când. Ne vom construi o casă afară din oraș, ca să aibă loc destul copiii când s-or face mari".

Stătură mult de vorbă despre asta și Jed expuse idei grandioase. Vroia să achiziționeze câteva sute de pogoane, fără să țină seamă de preț, — sau, mai curând, tocmai de dragul prețului. Vroia un parc în toată regula, cu o pădure artificială, un lac, terenuri de joc și un teatru, într-un cuvânt : un adevărat club de țară, ai cărui oaspeți îi va alege el. Lulu Belle nu pricepu bine cum ajunsese el la ideea asta ; dar când dânsul puse întrebarea ce rost avea să ai mulți bani și să nu faci nimic cu ei, ea se dumiri.

Discutară chestiunea cu Jane și Wally. Acesta din urmă se entuziasmă imediat, căci doar era vorba de o afacere de terenuri. Întâmplător cunoștea chiar un teren potrivit într-o regiune de mare viitor ; fusese sfătuit să-l ia pe seama lui și să-l împartă în parcele. Jane obiectă că atunci casa ei va deveni cu totul pustie, dar nu se împotrivi totuși planului, căci în felul acesta tânăra pereche va mai ieși în lume ; era îngrijorată oricum când vedea că Lulu Belle nu putea fi scoasă din odaia copiilor. Aveau nevoie de mai multă distracție, cu deosebire Jed. Jed îi dădu dreptate și se gândi că într-adevăr viața lui se va schimba acum în sensul acesta.

In realitate însă se întâmplă așa ; el dădu dispozițiile cuvenite, apoi însă amănuntele începură să-l plictisească și lăsară pe seama altora rezolvarea. Aceștia își cunoșteau meseria, altminteri nu i-ar fi ales dânsul. Ce rost ar fi avut să încerce să-i spună ceva lui Wally despre terenuri ? Wally cunoștea terenul cel mai bun, el va ști să se tocmească, fără să pomenească numele lui Jed, scumpind astfel prețul. Cu sprijinul soției sale Wally putu spune cine era arhitectul cel mai „fashionable" din oraș. Și când acest arhitect veni cu schițele și planurile sale,

ce putea să-i spună Jed, fostul argat la vite ? El ascultă cu luare aminte și răsfoi volume cu fotografii și gravuri scumpe : gotică medievală, Renaștere franceză și italiană, stilul florentin și venețian, Louis Quatorze și Baron Haussman, Regina Elisabeta, Regina Ana, cei cinci Georges — sau mai curând șase, inclusiv Washington — și cei nouă Henry, inclusiv Ford.

Rezultatul fu că Jed arătă cu degetul pe o anumită fotografie și zise :

— Construiește-mi asta, dar de vreo trei ori mai mare !

Era vorba de un castel seniorial englez,, Haddon Hall, și amabilul arhitect zise că Jed dădea dovadă de gust ales, dar din păcate, dacă ar fi de trei ori atât de mare, n-ar mai arăta ca pe fotografia asta. Când Jed spuse câte camere dorea să aibă, arhitectul observă că atunci clădirea ar trebui să fie de cel puțin șase ori atât de mare și proporțiile, în general, ar trebui schimbate. Bine, să fie schimbate, zise Jed, numai să se înceapă odată — apoi timp de o lună uită de toată chestia asta.

Când arhitectul veni cu noile schițe, Jed tocmai era angajat într-o bătălie de bursă, așa că aruncă doar o privire fugară asupra proiectelor și fu de acord cu totul, numai să se înceapă odată, și să fie lăsat în pace. Pentru el asta era o afacere ca oricare alta, de care trebuia să se ocupe funcționari pricepuți.

Când veni arhitectul horticol ca să se sfătuiască cu el, Jed spuse că vroia o pădure, un lac mare, o grădină întinsă, poteci întortocheate și drumuri carosabile. Mai mult nu știa ce să spună cu privire la această temă,, tot restul trebuia să-l rezolve arhitectul, dacă într-adevăr se pricepea în meserie. De asemenea Jed putu da indicații cât de mari să fie garajul, teatrul și sala de gimnastică ; mai știa că vroia două dormitoare pentru servitorime, apoi căsuțe pentru paznici și grădinari, și de jur-împrejurul proprietății un grilaj de bronz înalt de trei metri, cu sârmă ghimpată având țepii îndreptați în afară.

Afară de asta nu mai avea decât de plătit conturile, și din când în când trebuia să făgăduiască a veni pe șantier pentru a-și da seama de mersul lucrărilor. Ade-

sea era însă atât de ocupat încât revenea asupra făgăduielii sau se achita de ea repede de tot, ca să se poată întoarce la birou și să-și reia îndeletnicirile. Avea despre toată chestia doar o impresie generală, pe care o cunosc toți constructorii de castele senioriale, palate și conacuri : lucrarea costa de două ori cât era prevăzut în deviz, și efectuarea ei cerea de două ori atâta timp. O sumedenie de întâmplări neașteptate puteau interveni în viața lui Jed, înainte de a fi în măsură să se strămute în acest Haddon Hall mărit de opt ori.

CAPITOLUL 20.

ARENA.

I.

Claudius G. Warrener lăsase prin testament nepoatei sale Lulu Belle un pachet din acele acțiuni ale lui „Fourth National Bank", care prețuiau cât contra-greutatea lor în radium ; astfel, Jed fu propus în locul bătrânului în consiliul de administrație al băncii. El primi, și când avu prilejul să pătrundă îndărătul culiselor, constată că fusese nedrept cu instituțiile bancare. Un sistem cu adevărat admirabil, care-ți dă putința să fabrici bani imaginari — cunoscuți sub numele de *credit* — în sumă de zece ori mai mare decât cea existentă în realitate, și să împrăștii apoi cu egală îndreptățire pe piață acești bani imaginari, pentru a acapara de acolo tot ce-ți poftește inima. Jed poseda sub formă de rezerve bani foarte mulți, dar omul n-are niciodată destul, și ar fi de zece ori atât de fericit dacă și-ar putea multiplica de zece ori beneficiile.

Plin de tact el se apropiă de ceilalți membri ai familiei care moșteniseră câteva din aceste acțiuni prețioase, și le cumpără la niște prețuri despre care oamenii vorbeau numai în șoaptă. Rezultatul fu că Jed ajunse să domine banca, și dacă membrii din consiliul de administrație nu făceau ce spunea el, îi putea da afară și pune alții în locul lor. După lege, Jed, ca membru în

consiliul de administrație, nu-și putea împrumuta bani lui-însuși ; dar el putea împrumuta unor firme din al căror consiliu de administrație făcea parte, și vrednicii săi avocați puteau fabrica asemenea firme, la nevoie chiar o duzină pe zi.

Poșta aeriană îi dădea acum posibilitatea ca în cel mult o săptămână să întemeieze o nouă societate — Delaware, dar nici asta nu era destul de repede pentru el, și se deprinse să țină câteva în rezervă, astfel că n-avea nevoie decât să tragă afară un sertar, de câte ori vroia să întemeieze o nouă schelă sau să „rezerve" pentru el și grupul său de familie un teren deosebit de favorabil.

Jed mai deveni membru în consiliul de administrație al „Băncii fermierilor și negustorilor", al cărei președinte, Thomas J. Evarts, era unchiul soției sale. Asta însemna, firește, că Jed căpătă chef să pună mâna și pe această instituție, și începu cu toată discrețiunea să cumpere acțiuni. În scurt timp va stăpâni un șir întreg de bănci, și luând banii pe care oamenii de afaceri din Mountain City îi depuneau zi de zi la ele, îi va înmulți cu zece și astfel va putea „manipula" acțiunile sale și produce perturbări pe piață. Concurenții săi făceau la fel, — de pildă Sanderson-ii stăpâneau „Mountain City National" și cu ajutorul ei finanțaseră și puseseră pe picioare întreprinderea lor „Central Pete". Acum foloseau forța de care dispuneau, pentru a pune obstacole în calea proprietarului „Găleții", și proprietarul „Găleții" își aduna puterile și se pregătea pentru a duce războiul în țara dușmană.

Bătrânul Claudius G. Warrener era mort, dar banii săi continuau să trăiască în memoria lui Jed și acolo cei doi întrețineau lungi dispute despre noua desfășurare a vieții lui Jed. Spiritul „bătrânului Claude" zâmbea straniu, pentru că Jed ținea să posede el totul și nu putea suporta ca și alte concerne să scoată petrol din această regiune muntoasă. Dar tânărul Napoleon al petrolului răspunse — cu aceleași cuvinte pe care le folosise vechiul Napoleon al Franței — că el era un om pașnic și nu dorea altceva decât ordine și siguranță. Din păcate concurenții săi nu doreau același lucru, și ei continuau să urzească întrigi împotriva sa și să com-

ploteze pentru prăbușirea lui, astfel că nu putea fi pace până ce ei nu se vor fi supus voinței sale.

Ideia principală a lui Jed, de a pune pe picioare cum trebuie „Găleţile" sale și apoi să ducă o viață tihnită și elegantă pe proprietatea sa de la țară, — acesta fusese visul înfumurat al unui fecior de țăran. În realitatea aspră însă, producerea și vânzarea unei mari cantități de petrol avea caracterul unei campanii militare : Jed în fruntea unei armate, împresurat de oștiri dușmane, care prin mii de șiretlicuri și manevre se gândeau să-l doboare. Deoarece în acest război, ca în toate celelalte războaie, cea mai bună apărare era atacul, Jed se văzu nevoit să născocească tot felul de mijloace pentru a lua concurenților săi comenzile și până la urmă bunul întreg.

Cu neputință de prevăzut tot ce se putea întâmpla, de a cunoaște toate capcanele ce i se întindeau ! Nu era zi de la Dumnezeu să nu se pomenească cu o duzină de procese împotriva diferitelor societăți pe care le întemeiase : vechi pretenții asupra terenurilor, cereri de daune, insulte personale, și câte altele ! Un întreg stat-major de avocați era trebuitor pentru a respinge aceste atacuri. Și mereu alte înșelăciuni și șantaje ! Funcționari care cădeau în ispită și-l trădau pe Jed pentru bani, sau, îndemnați de dușmanii săi, puneau la cale acțiuni care trebuiau să furnizeze apoi temeiuri pentru vreun proces împotriva lui Jed. Ramificațiile comploturilor se întindeau departe în lumea aceasta a „marilor afaceri". Funcționari făptuiau șantaje împotriva propriilor lor societăți, le puneau în favoarea părții adverse într-un arbitraj, pentru ca la urmă să iasă la iveală că erau părtași la beneficiile rezultate de pe urma rezolvării litigiului. Și când Jed îi concedia apoi, ei îl dădeau în judecată *ca acționari*. Ei vroiau să-l silească pe Jed să împartă feluritele sale beneficii nete, pentru ca acționarii să capete și ei o parte dintr-însele, și în cele din urmă el trebui să se hotărască să și „piardă" bani, — adică să deplaseze excedentul spre altă parte a pânzei de păianjen.

Jed încercă să țină propriul său concern „curat", adică, ca toate beneficiile să-i revină lui. Dar cum să ajungă la aceasta, câtă vreme era pândit din toate păr-

țile de lăcomie sălbatică ? Acei cu care avea de-a face erau atât de lacomi de bani încât până și distracțiile lor erau o speculație. Partidele lor de golf nu aveau scop recreativ, ci erau o imitație a afacerilor : pariau în care gaură va cădea mingea, pariau o mie de dolari pe un match, și abia atunci lucrul devenea pentru ei interesant. După munca aspră a unei zile își prăpădeau noaptea întreagă la masa de pocker și câștigau sau pierdeau câteva mii de dolari. Febra le molipsea și pe femei, care în cursul după-amiezii jucau bridge între ele, iar seara cu bărbații. Se certau pentru câștig sau pierdere, se săturau unele de altele și porneau în căutarea de noi amoruri... — în societatea bună din Mountain City „Central Pete" era denumită în glumă „Societatea de pensii alimentare", dat fiind că toți directorii, îndată ce se îmbogățiseră puțin, își luaseră noi „logodnice", și se lăsaseră jupuiți în lege de soțiile lor, în procesele de divorț.

II.

La asta se mai adăuga războiul de bursă care nu mai lua sfârșit. Nerușinații Sandersoni nu se mulțumeau să-și limiteze manipulațiile la acțiunile lui „Central-Pete", ci îndrăzneau să se amestece și în chestiunile „Găleții". îi mituiau pe funcționarii lui Jed și-i puneau acestuia spioni în birou și în schelă, ca să afle ce planuri avea ; îndată ce întreprindea ceva pe piață, băga de seamă că cineva i-o luase înainte, că o forță misterioasă îi încurca țițele. Firește că lucrul acesta îl înfuria, și el începu la rândul lui să asmuțe spioni asupra lui „Central Pete". Nu dură mult și în felul acesta află despre inamicii săi tot ce vroia să știe.

Jed nu încredința nimănui secretul planurilor sale, nici măcar lui Abe Silberman. O fi fost vrednic de încredere avocatul, dar poate că alți componenți ai firmei nu erau, și oricând exista posibilitatea ca vreo stenotipistă sau un procurist să aibă legături cu dușmanul. Jed întrerupse definitivarea instalațiilor sale și îngrămădi mari cantități de numerar la băncile din Mountain City și New York, și când Sanderson-ii începură data următoare să speculeze acțiunile principalei lor societăți, ca

preludiu la „tăierea" dividendelor, Jed interveni prompt și acapară tot ce oferiră, și tot ce avea de oferit publicul cuprins de panică. Prin oferta lui făcu să se urce acțiunile lui „Central Pete" cu vreo șaizeci de puncte, și când Perry Sanderson se trezi a doua zi dimineață, descoperi că avea de livrat un mare număr de acțiuni pe care nu le poseda, și că cea mai importantă societate a sa căzuse în mâinile celui mai înverșunat concurent al său.

Pentru Perry asta era o chestie cu mult mai serioasă decât ar fi fost pentru Jed într-o împrejurare asemănătoare, căci organizația lui „Central Pete" era din vremurile bune, când nu fuseseră născocite încă acțiunile fără drept de vot, iar posesiunea acțiunilor însemna într-adevăr stăpânirea asupra întreprinderii. În urma acțiunii lui Jed, Perry nu numai că pierduse câteva milioane de dolari, dar mai înlesnise dușmanului său de moarte să pătrundă în centrul fortăreței sale. Se va mai apăra el încă mulți ani de zile de acum încolo și va pierde mereu alți bani în cursul străduințelor sale de a-l bate pe Jed, dar rezultatul va trebui să fie „fuzionarea" lui „Central Pete". Atunci va numi Jed propriul său consiliu de administrație, și ori de câte ori se va produce vreo manipulare cu acțiunile, beneficiarul va fi Jed.

Era un război asemănător războiului titanilor din antichitate, care smulgeau copacii cu rădăcini cu tot, ca să-și dea unul altuia peste cap cu ei. Lumea financiară se cutremura sub zguduirile luptei, și Wall Street luă cunoștință de faptul că în Vest apăruse un nou titan. Perry Sanderson avea la New York aliați și tovarăși, — diferite bănci și societăți de investiție care participaseră la finanțarea întreprinderilor sale și acum aveau depozitate în tezaurele lor subterane „garanțiile" sale. Domnii aceștia trufași nu vedeau cu ochi buni că un nou venit își croia drum în sfera intereselor lor, și pe deasupra le mai și respingea sfaturile, atunci când trimiteau la el emisari, ca să trateze cu dânsul. Războaie noi începură să se contureze pe orizontul lui Jed, și el văzu apropiindu-se clipa când va fi nevoit să servească o lecție câtorva din acești îngâmfați din Est.

„Câștigă bani, Jed Rusher! Câștigă bani!". Aceiași învățătură pe care i-a dat-o viața copilului din regiu-

nea de vite, când se holbase plin de respect la pasagerii din trenul-fulger transcontinental, aceeași învățătură pe care i-o dăduseră suferințele îndurate pe plantațiile de sfeclă și la pensiune, îi era acum din nou vârâtă în cap aici. Din lipsă de bani Perry Sanderson era nevoit să se despartă de prețioasele acțiuni ale lui „City National Bank", și asta însemna că sumele care-i stăteau la dispoziție vor scade și mai mult. Din lipsă de bani concurenții lui Jed nu puteau susține lupta prețurilor pe care o ducea el împotriva lor. Din lipsă de bani ei nu puteau ține pas cu el la achiziționarea de noi terenuri și la întemeierea de noi schele. Din lipsă de bani vor trebui să se lase „fuzionați" cu toții până la urmă.

„Câștigă bani, Jed Rusher!", — și asta și făcu el. Bani țâșniră din câteva sute de gropi pe care pusese el să le sape în câmpul petrolifer al „Găleții" fiecare groapă proteguită cu grijă printr-un zid dublu sau triplu de burlane de oțel de patru până la șaisprezece țoli. Cu ajutorul acelui labirint de cuvinte bătute la mașină sau tipărite, pe care-l născocise Abe Silberman și care fusese înregistrat în localitățile prescrise de lege, Jed Rusher își exercita controlul asupra fiecărei picături din prețiosul „aur negru". O mare parte din acesta îi aparținea numai lui, restul îl lăsa publicului în condiții care îi asigurau *lui* controlul. De asemenea, stăpânea toate căile pentru prelucrarea, distribuirea și vânzarea acestui petrol și a produselor sale ; după ce le transformase în bani gheață, îi depunea pe aceștia la propria sa bancă, apoi, după legea bancară, fiecare dolar în parte furniza baza pentru fabricarea altor zece dolari „de credit". Jed lua acești zece dolari, sau cea mai mare parte dintr-înșii, și-i depunea la altă bancă, unde erau din nou înmulțiți cu zece ; sau depunea banii la remizierii din New York și cumpăra cu ei înapoi acțiunile care timp de câteva săptămâni sau luni fuseseră lăsate publicului. Publicul era bucuros că i se îngăduia să posede câteva bucăți de hârtie, pe care Jed pusese să fie tipărite și împodobite cu peceți roșii și aurii — să le posede până în clipa când îi venea chef lui Jed să dea de înțeles că acțiunile n-ar mai valora atâta, și că ar fi mai bine să-i fie vândute înapoi lui. Publicul va fi bucuros atunci că putea trăi

fără ele, până-n clipa când îi venea iar chef lui Jed să dea de înțeles că bucățile de hârtie cu pricina ar valora mai mult decât actualul lor preț, și ar fi mai bine ca publicul să le cumpere înapoi.

III.

Cu cât trecea timpul cu atât mai vast și mai multiform devenea câmpul de activitate al lui Jed. De pildă lumea politicii, pe care el o disprețuia atât de mult, și despre care își închipuise, prostește, că nu-i va cășuna niciodată dureri de cap. Dar el trebui să constate că era cu neputință pentru un finanțator al petrolului să se țină departe de politică.

Încă de la început Sanderson-ii încercaseră să-l împiedice să capete drepturile rutiere pentru conductele sale ; ei mai încercară să-i facă cu neputință construirea de șosele bune — toate lucruri de care avea nevoie pentru a-și aduce produsele pe piață. Și acel medic veterinar pensionar, care era în fruntea comitetului regional al partidului republican, care luase cu atâta promptitudine mia de dolari a lui Jed și făcuse primele îmbunătățiri de drumuri, — ticălosul acesta încasase de la „Central Pete" altă mie de dolari și pusese să se construiască șosele mai bune spre terenurile lor. Din pricina aceasta Jed se văzu nevoit să intervină în politica locală.

Vrednicul Dick își luă sarcina aceasta, lăsându-l pe Jed să-și vadă de ale lui ; îi supuse numai o schiță generală a planurilor sale și un deviz de cheltuieli. Apoi recrută câțiva indivizi care-și ziceau democrați, finanță o vastă campanie de organizare, cumpără un ziar local, angajă un prim-redactor destoinic și porni să dezvăluie incapacitatea și venalitatea administrației regionale ; după câtva timp aceasta începu să se simtă cam prost, astfel că funcționarii puseră pe foc toată arhiva. Chestia stârni mare senzație. La viitoarele alegeri lista democrată cuceri administrația regională, și din clipa aceasta Dick Sunstorm deveni „guvernatorul invizibil" din Red Sandy County. Inspectorii veneau la el ca să

afle ce era de făcut în chestia șoselelor și în alte chestiuni, și „Găleților“ dobândiră ce le trebuia.

Dick îi făcu lui Jed o socoteală, următor căreia își recuperaseră printr-un singur post toate cheltuielile campaniei, anume la impozitele micșorate asupra capitalului. Cuantumul impozitelor pe care le plătea unul sau altul era fixat în mod cu totul arbitrar și depindea de comisiunea de impunere ; și trusturile care puneau la dispoziție banii pentru menținerea în viață a partidelor politice ,făceau tot ce puteau ca să-și pună oamenii în aceste comisiuni de impunere. Numai câteva din marile trusturi plăteau mai mult de cinci până la zece la sută din sumele pe care le aveau de plătit de fapt, și Jed își dovedi înțelepciunea și perspicacitatea, renunțând să-i jupoaie cu totul pe concurenții săi de la „Central Pete“ cu această nouă armă a impozitelor, pe care o avea acum în mână. Era prea primejdios, spuse el lui Dick ; e mai bine să nu pui în mișcare opinia publică prin astfel de chestiuni. Oricât i-ar fi urât Jed pe concurenții săi din clica Sanderson-ilor, mai mult îi ura pe politicieni și demagogi, care căutau să atâțe masele cu vorbăria lor despre marele capital și privilegiile lui.

IV.

Marele om de afaceri care devenise Jed trebuia să se mai ocupe și cu problema muncitorească.

Jed își închipuia că-i cunoaște pe muncitori. Nu fusese el unul de-ai lor, la ranch-ul de vite și pe plantațiile de sfeclă ? Nu stătuse de atâtea ori la masă la pensiune și ascultase necazurile celor din „echipa cimitirului“ de la fabricile de zahăr ? El era încredințat că fiecare din acești lucrători avusese aceleași șanse ca și dânsul, Jed Rusher, să parvină în viață. Știa că mulți dintr-înșii jucau, beau, înjurau, făceau scandal — distracții pe care Jed și le refuza. Ei nu puneau de o parte nimic din ce câștigau, nu făceau intrigi și nu luptau, așa cum făcuse el, și ispășirea era că rămâneau muncitori de rând.

Totuși Jed nu înceta să-i compătimească, — bieții de ei ! Uneori, ieșind din Mountain City, drumul îl ducea

printr-un cartier foarte distins odinioară, ale cărui case de modă veche, cu nenumăratele lor turnulețe și ornamentații, arătau acum murdare și ca vai de lume și serveau drept locuințe ieftine pentru muncitori. Jed îi vedea stând îngrămădiți în fața oficiilor de plasare și citind înștiințările de pe tabela neagră ; oameni încovoiați, posaci, descurajați, în pantaloni de piele, haine de pâslă, pălării largi de cowboy și cizme greoaie în picioare. Pe străzi întregi prăvăliile de haine vechi se înșiruiau una lângă alta, vechiturile stăteau atârnate în văzul tuturor și negustorii își pândeau din ușă prada.

Da, oamenii aceștia o duceau greu și Jed nu va uita niciodată cât de aproape fusese și el să ajungă unul de-ai lor. El făcea pentru dânșii tot ce putea, le construise barăci mari cu numai două paturi în fiecare încăpere și un duș pentru fiecare doisprezece oameni, și dădu ordin să se administreze cantina în așa fel încât nimeni să nu aibă motiv să se plângă. Înființă un magazin la prețuri de cost, deschise un cinematograf și contribui la ridicarea unei biserici metodiste, pe care lucrătorii s-o poată frecventa când aveau plăcere, — numai că cei mai mulți nu erau amatori de așa ceva !

Cel mai important însă era că le dădea de lucru, lucru de pe urma căruia trăiau și care-i apăra de pieire. Jed era încredințat că el crease aceste posibilități de muncă. Nu descoperise el „Găleata" ? Nu întemeiase el întreprinderea ? Nu furniza el banii și creierul ? Nu-i combătea el pe dușmanii care căutau să distrugă mașina ?

Da, Jed era constructorul și susținătorul unui sistem uriaș, care dădea putință să trăiască la mii de oameni flămânzi și fără adăpost. Veneau în schelă cine știe de unde, plini de praf și obosiți, cu pătura învălătucită pe spate, — sau câte patru ori cinci în vreo mașină hârbuită, pe care o adunaseră de pe vreun maidan, — sau erau strânși cu măturoiul, cu zecile, de prin orașele unde veniseră să-și caute de lucru, și expediați încoace, pentru ca, luați în primire și instruiți de oamenii lui Jed, să fie încorporați muncii de acolo.

Toate acestea erau opera lui Jed, și el aștepta în schimb de la lucrătorii săi supunere și devotament. Dacă

se vedea înșelat în așteptările sale, cauza era pervertirea înnăscută a firii omenești, instinctul acelui câine de a mușca mâna care-l hrănește ; și mai ales lucrăturile acelor indivizi egoiști și interesați, care găseau mai nimerit să trăiască din darul lor oratoric decât din forța mușchilor lor. Oamenii aceștia căutau să-i organizeze pe lucrători în sindicate ; acei care se îngrijeau de această organizare încetau să mai lucreze, se instalau într-un birou, își puneau guler alb, îl vizita pe Jed în cabinetul lui și fumau din țigările sale, în timp ce-i spuneau cât trebuia să le plătească oamenilor săi și câte ore pe zi urmau să muncească aceștia.

Firește că astai nu-i convenea lui Jed. De comun acord cu toți ceilalți industriași de petrol el făcu front împotriva sindicatelor. „*Open shop*", sau „Planul american", — așa se numeau teoriile sau lozincile care erau enunțate la congresele anuale ale Asociației Industriașilor. In practică însă rezultă următoarea complicație : În războaiele pe care le purtau industriașii unii împotriva altora, sindicatul era uneori o armă ușor de mânuit. Conducătorii muncitorimii puteau fi cumpărați, ca toate celelalte în America. Și când Jed prinse de veste că „Central Pete" primise comenzi importante, îi veni ideia cât de avantajos ar fi dacă ar izbucni întâmplător o grevă care să-i pună pe Sandersoni în neputință să-și țină angajamentele.

Jed rezistă însă ispitei. El își spuse că arma aceasta era prea primejdioasă și-i expuse lui Dick punctul său de vedere. Dar veni clipa când Dick izbuti numai cu mare greutate să împiedice o grevă la întreprinderea lui, prin aceea că puse să se tragă o chelfăneală câtorva agitatori sindicaliști și pe alți vreo zece îi zvârli în stradă. Dick putu produce lui Jed dovada că mișcarea aceasta împotriva „Găleții" fusese finanțată de unul din directorii lui „Central Pete" ; astfel legile cavalerismului fură aruncate peste bord, Dick căpătă fondurile cuvenite și două birouri de detectivi porniră la lucru : unul din ele avea menirea să atâțe nemulțumirea muncitorilor din schelele Sanderson-ilor, celălalt să împânzească cu agenți secreți întreprinderile „Găleții". Domnii aceștia primeau leafă dublă, și aveau misiunea să descopere

pe instigatori, care zburau apoi repede în stradă, încă înainte de a avea putința de a-i câștiga pe lucrători de partea lor.

V.

Aici Jed se văzu din nou urmărit de duhul „bătrânului Claude", și trebui să stea de vorbă cu el. Warrener i-ar apăra pe acești „agitatori" și ar spune că ei sunt produsul unui sistem prost, care-i mână pe oameni la răzvrătire. El ar spune că Jed nu e îndreptățit să stăpânească tot terenul „Găleților" sale și petrolul din pământ; petrolul acesta era un dar al naturii și s-ar fi cuvenit să rămână proprietatea colectivității și de fapt Jed ar trebui să plătească un impozit în valoarea sumei pe care un întreprinzător petrolist oarecare ar plăti-o ca arendă pentru terenul folosit. Firește că asemenea idei nu-i veneau la socoteală lui Jed, și în alte dueluri sufletești secrete, el spuse bătrânului Warrener părerea sa mai lămurit decât ar fi cutezat să i-o spună în viață fiind.

Tocmai pe câmpurile petrolifere își putea da seama Jed de primejdia ideilor pe care le profesase bătrânul său prieten și binefăcător. Când îl ascutai pe „bătrânul Claude", totul suna prietenos și blând; el propunea să se ajungă la atingerea scopurilor sale prin plebiscit si alegeri, fără să se desconsidere legile și Constituția. Îndată însă ce aceste idei pătrundeau în massa necioplită a lucrătorilor, ele deveneau pretenții de expropriere directă, de confiscare fizică și cu forța a averii lui Jed. Agenți ai Rusiei roșii se strecurau printre muncitori, își împrăștiau ideile lor revoluționare și ațâțau în ascuns răzvrătirea. Pe lângă ei mai existau produse indigene, așa-numiții „Wobblies" sau „Muncitori industriali ai lumii", al căror program era un „sindicalism criminal" foarte precis. Deși se făcuseră legi care amenințau cu închisoarea pe asemenea agitatori, ei izbuteau totuși să pătrundă printre muncitori, să țină întruniri și să provoace chiar greve din când în când.

Jed nu putea pricepe cum era cu putință asta; lucrul era o dovadă în plus pentru incapacitatea guvernului. Jed nu era în măsură să impună respectarea legilor

pe tot cuprinsul țării, dar cel puțin bunul său putea să și-l apere. Își creă o trupă polițienească bine plătită și bine instruită, și Dick Sunstorm, „guvernatorul invizibil" al districtului, purtă de grijă ca ea să fie învestită cu puteri polițienești. Îndată ce dibuia vreun organizator sindical pe terenurile „Găleții", acesta căpăta un picior în spate și zbura afară. Jed regreta că nu pricepuse mai mult din lucrurile acestea atunci când întemeiase schela. Făcuse greșeala de a lăsa să treacă o șosea publică prin orășelul Rusher, în loc să-i dea caracterul unei tabere particulare (cum era cazul cu taberele lucrătorilor mineri, împrăștiate pe ici pe colo prin văile de pe aici), cu porți închise și un lanț întins de-a curmezișul șoselei, în așa fel încât nici lăptarul sau medicul n-ar fi putut intra, dacă societatea nu era mulțumită cu atitudinea lui.

Dar lucrul nu era atât de grav; nu trebuie să te sinchisești prea mult de legi, când ai în directorul tău pe omul în mâna căruia stă aplicarea lor.

Jed nu era dintre acei oameni care-și fac griji fără rost, și nici de prea multă bunătate de inimă nu suferea. La asta se mai adăuga și faptul, că aproape nici nu-i vedea pe oamenii care munceau pentru el; de aceea ei nici nu-i puteau preocupa fantezia; îndată ce planurile sale de dezvoltare se înmulțeau, ei erau angajați cu sutele și Jed nu le știa nici măcar numele. Doar rareori vizita orășelul Rusher, pe care-l cunoștea aproape numai din rapoartele trimestriale ale lui Dick, în care era specificat cât costaseră canalele și conductele de apă, trotuarele ,noile clădiri și repararea celor vechi. Proprietarul „Găleții" își plimba privirea deasupra diferitelor posturi și se încredința că chiriile încasate acopereau din belșug cheltuielile de întreținere și dobânda capitalului. Atâta timp cât soldul nu era trecut cu cerneală roșie, lăsa chestia pe seama celui mai bun dintre toți directorii generali.

VI.

Stăpânul „Găleții cu păcură" se apropia de al treizecilea an, și toate visurile sale din tinerețe se împliniseră. Era unul din cei mai bogați oameni din oraș, ,poate

chiar cel ma bogat, — nimeni nu putea ști prea bine. Unii care trebuiau să știe asigurau că era un om de cel puțin o sută de milioane ; alții, în schimb, râdeau de susținerea aceasta și afirmau că putea avea cel mult treizeci de milioane.

În realitate asta atârna de elementul de bază al calculului. Dacă e vorba de suma pe care ar putea-o realiza Jed de pe urma vânzării pe bani gheață a proprietății sale, atunci totalul n-ar fi fost atât de mare ; dar el n-ar vinde niciodată pe bani gheață, așa că o astfel de evaluare n-ar avea nici un sens. Jed dispunea de o mașină prin care dirija în buzunarele sale, zi de zi, săptămână de săptămână, an de an, sume tot mai uriașe. Capacitatea de producție a acestei mașini atârna de creierul său, care o conducea, și Jed n-avea altă intenție decât să continue a rămâne pe locul mașinistului și să îndeplinească munca ce-i era atât de familiară și dragă.

El își spunea, așa cum își spun toți marii financiari, că nu banii îl interesau, ci cea ce se poate face cu dânșii. lucru ce corespundea în oarecare măsură adevărului. Era chiar adevărat că nici nu se ocupa măcar cu banii. Adică cu monezi de metal și bancnote, căci în întreg orașul Mountain City nu era deajuns din marfa aceasta pentru a ține în funcție „Gălețile". Materialul cu care negocia Jed erau hârtiuțe pe care le dădea la tipărit, și a căror singură valoare era garantată de semnătura lui. Cu alte cuvinte : bogăția lui consta din încrederea publicului. Și-i plăcea să accentueze asupra faptului că mii și zeci de mii de oameni erau încredințați că el va continua să stea și pe viitor pe locul de conducere al mașinii. Dintre miile de oameni care lucrau pentru el, câțiva o făceau pentru că-l admirau, iar alții pentru că se temeau de el, — toți însă numai pentru că știau că la sfârșitul săptămânii sau lunii vor căpăta dela dânsul „bonul lor de mâncare".

O răspundere uriașă, pe care Jed începu s-o simtă acum în sfârșit. El băgă de seamă treptat-treptat, că în primii ani ai vieții sale omul nu putea face destule exerciții fizice, pentru ca s-o scoată la capăt până la sfârșit ; se gândi cu repulsie că va fi nevoit poate să se alăture jucătorilor de golf ca novice și jucător

prost. Mai descoperi apoi cum din faptul că în tinerețea sa putuse mistui „talpă de cizme", nu rezulta că e în stare acum să trăiască dintr-un dejun amestecat cu rapoarte de bursă și un prânz „dres" cu telegrame de la remizieri. Toți îi spuneau că trebuia să se odihnească, și asta și avea de gând să facă, — dar abia după ce va fi dat o lovitură Sandersonilor, după ce va mai fi prins odată prilejul pentru o manevră de bursă.

CAPITOLUL 21.

BOMBA.

I.

Mrs. Macy izbutise încetul cu încetul s-o atragă pe Lulu Belle în viața mondenă a orașului. Cu chiu cu vai, prin îndemnuri și lingușiri, ea reușise să-i scoată din cap gândul absurd de a-și petrece toată viața în odaia copiilor și să îndeplinească acolo treburi care le puteau face cu mult mai bine oameni cu pregătire specială.

— Copila mea, vei deveni o adevărată pustnică, dacă nu mai ieși puțin în lume. Ce te vei face când copiii vor fi mai mărișori și vor cere de la mama lor oarecare imbold spiritual?

Până una alta Lulu Belle și mama ei plecară „să facă ceva cumpărături". Porniră dis-de-dimineață, ca să vadă ce noutăți sunt prin oraș, și îndată ce coborâră din limuzinele lor, magazinele elegante desfășurară o activitate febrilă. Vânzători, directoare și chiar proprietarii dădură fuga să le întâmpine. „Bună ziua, Mrs. Macy, bună ziua, Mrs. Rusher, ce doriți să vedeți azi?" Lulu Belle dorea să vadă de toate. Îi plăceau lucrurile frumoase și când dădea cu ochii de ele excalama: „Oh, mamă, ce dulce-i asta!" Și corul funcționarilor se grăbea s-o acompanieze.

Rochii, moi, subțiri și ușoare, lenjerie cusută de mână cu dantele și panglicuțe trandafirii, albastre și gălbui; ciorapi atât de diafani încât atunci când îi îmbrăcai

erai în îndoială dacă-i aveai îmbrăcați sau nu ; rochii de vară atât de vaporoase încât puteai face din ele un ghem ; pălărioare de paie nostime care stăteau oblic pe cap și-ți dădeau o înfățișare atrăgătoare ; rochii de seară create de artiste scump plătite, și croite în așa fel încât să scoată la iveală forma gâtului, a umerilor, a sânilor și șoldurilor frumuseților blonde sau brune care le îmbrăcau.

Mai erau apoi acolo mantile de iarnă cu blănuri admirabile, a căror obârșie era în îndepărtate zone glaciale, unde cei ce așezau cursele pentru prinderea fiarelor își primejduiau viața, iar bietele animale îndurau chinuri pe care o favorită a zeilor cum era Lulu Belle, nici nu și le putea închipui. Tot acolo găseai pietre prețioase scânteietoare și un șir întreg de obiecte de toaletă, cutioare și sticluțe cu etichete fantastice scrise în franțuzește ; apoi jucării și nimicuri pentru copii, — da, puteai petrece o dimineață foarte plăcută admirând comorile pământului locuibil și născocirile creierului omenesc.

Lulu Belle și Mrs. Macy luară masa apoi la elegantul hotel Trianon, după care se duseră la cinematograf sau poate la vreo recepție. Când ajunseră acasă, toate cumpărăturile din cursul dimineții sosiseră, cele două cameriste le despachetaseră, le întinseră pe paturi și se pierduseră în admirație în fața lor. Întocmai așa cum Lulu Belle umpluse mașina în prima zi a lunii ei de miere, la fel își umplu și acum buduarul, odaia de îmbrăcat și inundă chiar și salonul cu fleacurile ei. Vrafuri întregi de „vechituri" — lucruri purtate odată sau de două ori — trebuiră să fie strânse și dăruite cameristelor, servitoarelor, unei verișoare sărace, Carriei Meecham, soției lui Tom Rusher ori vreunei alte persoane pe care Lulu Belle o cunoștea sau de care auzise numai.

La sfârșitul fiecărei luni Jed primea facturile. Ca orice om de afaceri care se respectă, la început se simțise și el îndemnat să le verifice, să se încredințeze de exactitatea lor. Dar cum să facă asta? Să trimită pe vreunul din secretarii săi la soția sa ca s-o chestioneze ? Și cum să-și amintească Lulu Belle de toate ? Cumpărase pe ziua de

17 două bluze de sport, apoi în ziua de 19 alte două, — sau primele două fuseseră înapoiate și nu se menționase aceasta ? Numai a pune asemenea întrebări însemna să dai de înțeles că Lulu Belle e risipitoare ; și nu asta era intenția lui Jed, — n-avea decât să aibă patru bluze de sport, dacă lucrul o făcea fericită. Atâta timp cât ea va semna fără codeală toate hârtiile pe care i le supunea el, dânsul va câștiga pentru ea de o mie de ori mai mulți bani decât ar putea ea cheltui vreodată. Dădu deci dispoziții secretarului său să plătească fără nici o obiecțiune toate conturile soției sale. Negustorii însă descoperiseră curând asta și conturile începură să curgă cu nemiluita.

II.

Treptat-treptat viața de club de țară o prinse în mreji pe fermecătoarea, bogata și simpatica Mrs. Rusher. Ea nu mai era acum pustnica, copila care avea trei copilași, ci o femeie de aproape douăzeci și unu de ani, înfloritoare ca orice altă femeie de vârsta aceasta. Micuții de acasă ,dintre care cel mai mare avea aproape șase ani, mai erau pentru anumiți oameni doar un motiv pentru a face glume ; unii vedeau cât de bine îi prinsese aventura lui Lulu Belle și se întrebau dacă nu-i o idee fericită să faci întâi copii și abia după aceea să te îngrijești de propria ta educație.

Lulu Belle se străduí în mod sincer să-l atragă alături de dânsa și pe soțul ei în viața aceasta plină de învățăminte. Dar ce putea să-i ofere lui această viață ? El nu-i cunoștea pe oamenii despre care se trăncănea, și când se întâmpla să facă cunoștința lor, îl plictiseau. Nu auzise încă niciodată de conferențiari și nici cărțile lor nu le citise vreodată, iar când se ducea la vreo conferință a vreunuia, băga de seamă imediat că individul cu pricina nu urmărea altceva decât să vândă provincialilor americani, pe care-i disprețuia, prețiosul său accent englezesc. Când mergea la teatru, în primul sfert de ceas era atent la ce se juca, apoi începea să se gândească la afacerile lui, și atunci larma de pe scenă îl tulbura. Nu dansa și nici nu fuma și bea. La vreo petrecere cu dans

se retrăgea pe terasă și stătea de vorbă cu alt soț plictisit, despre afaceri, iar după câtva timp începea să caște și-i trimetea vorbă lui Lulu Belle că pleca acasă și-i va trimete înapoi mașina. Hotărâtor pentru viața lui Jed era faptul că bursa de acțiuni din New-York se deschidea foarte devreme dimineața, astfel că se întâmpla ca în unele zile el să și stea la dejun. înainte ca oaspeții să se fi întors dela dans.

Problema fu rezolvată cu ajutorul unei „soacre desăvârșite". Mrs. Jane se socotea încă o tânără matroană „*smart*", în stare să danseze toată noaptea și în același timp s-o facă pe doamna distinsă. Așa că Wally și Jed le lăsau pe cele două cucoane sclivisite să se ducă la petreceri, iar ei ședeau împreună până la zece sau la unsprezece și vorbeau despre „Găleți". Lulu Belle și mămica ei, înconjurate de un cârd le domni galanți, se distrau până-n zori, apoi plecau acasă să se culce și să se scoale la douăsprezece ca să ia dejunul. Totul se petrecea însă în limitele celei mai stricte bune cuviințe, mulțumită educației bigote a mamei și nevinovăției sufletești a fiicei, nevinovăție care și-o păstrase întreagă, cu toate conversațiile mondene și piesele de teatru și filmele erotice de pe Broadway și din Hollywood.

Acesta era regimul de iarnă, care în cursul verii se schimba doar într-atâta că doamnele se strămutau într-o „tabără" amenajată cu tot dichisul pe lângă vreun lac de munte, unde la celelalte distracții se adăugau vâslitul și înotul, și unde dormeau și mai puțin, pentru că diminețile erau atât de încântătoare ! Apoi nenumăratele celelalte „tabere" din munți și invitațiile telefonice !... Apoi goneai în mașină dela o partidă de înot la un concurs de tennise sau la o reprezentație dată de amatori. Mult-ocupatul soț a lui Lulu Belle, putea veni numai pentru weekend și uneori nici atunci. „Oh Jed, de ce nu încetezi cu munca !" îl ruga ea, la care el răspundea râzând că va înceta ,dar mai târziu. Atâta timp cât o vedea fericită totul era în regulă. Era mândru de ea și bucuros c-o poseda, dar dela început chiar nu prea avusese ce să vorbească cu dânsa.

Copiii nu aveau de suferit sub regimul acesta. Dimpotrivă, căci ce alta putea face Lulu Belle decât să-i răs-

fețe ? Era mult mai bine să lase educația lor în seama unor specialiste bine plătite, care-și însușiseră cultura respectivă la Universitate și stăpâneau cele mai moderne cunoștințe în ce privește psihologia, higiena și dietetica corpului. Doamnele acestea grave știau precis ce trebuiau să învețe micul Claude, mica Betty și mica Jane la orice oră din zi și din noapte. Ele purtau de grijă ca micuții să fie fericiți și să nu se plictisească. Și când la răstimpuri o apariție dumnezeiască, îmbrăcată-n mătase foșnitoare intra ca un vântuleț de primăvară -n odaia copiilor, răspândind un parfum mai dulce decât al florilor din grădina zeilor, și se năpustea asupra micuților încântați, cu o furtună de îmbrățișări și sărutări, — ei da, specialistele în psihologia copilului se pricep și la părinți, și tehnica tratată în cursurile de perfecționare cuprinde și repararea prejudiciilor emoționale, precum și sarcina de a readuce pe linie micile deraieri educative.

III.

Astfel decurse viața de familie a lui Jed în cei doi ani de care avură nevoie arhitecții pentru a plănui și construi acel Haddon Hall mărit de opt ori. Uriașa clădire se afla acum în stadiul decorațiilor interioare. De undeva din Răsărit venise un pictor — cu un renume al naibii de mare și prețuri corespunzătoare ! — și acum picta fresce în vestibul, indieni, bivoli, caravane de emigranți, căutători de aur, pe scurt : întreaga istorie a vestului sălbatic. Totul era uimitor de real... și Jed Rusher își căpătă și el locul lui acolo : scena când căutătorul de petrol, în cămașă kaki și cizme de călărie, stă lângă animalul său, și cu un gest majestuos ridică mâna, în timp ce, ascultând de acest gest, încep să se înalțe din pământ fantomele sondelor... Așa îl va vedea posteritatea pe tânărul Napoleon al petrolului ; și Jed, zâmbind plictisit, îngădui să fie pictat și „Ford"-ul acela hârbuit care-i scosese mațele în prima sa expediție spre ranchurile lui Cudliff și Nichols.

Niciodată nu și-ar fi închipuit Jed că în legătură cu o casă sunt de rezolvat atâtea amănunte. Arhitecții

veniră la el cu probe din acea minunată marmură roșiatică pe care o propuneau pentru pereții și pardoseala camerei de baie a doamnei Rusher, apoi cu alte probe de marmură neagră ca smoala, pe care o aleseseră pentru camera de baie a lui Jed. În ambianța obiectelor de toaletă din aur, marmura aceasta va face un efect uimitor, — și trebuie menționat că nu era vorba de aur masiv ci de o nouă metodă de aurit, al cărei secret nu putea fi descoperit decât printr-o analiză chimică. Unul din arhitecții mai tineri făcea parte din clica lui Lulu Belle de la clubul de țară și pregătea pentru ea o mică surpriză : scaunul de „toaletă", din aur, din camera ei de baie era în legătură cu un instrument muzical cu clopoței ,astfel că atunci când se va așeza pe el va fi întâmpinată cu o melodie veselă...

Venea apoi problema decorațiilor exterioare. O primăvară și o vară întreagă artiștii peisagiști fuseseră ocupați cu mașini de săpat și de nivelat, dirijând transferarea unor enorme mase de pământ dintr-un loc în altul. Era cu neputință ,spuneau ei, să obțină efecte de perspectivă și relief pe un teren șes. Acum erau pe cale să planteze pădurea „artificială". Ce anume copaci îi plăceau mai mult lui Mr. Rusher ? Singurul arbore pe care-l cunoștea Jed era plopul ; cât de mult se bucura odinioară, găsind refugiu la umbra plopilor în zilele cu arșiță ! Acum luase deprinderea să supună toate aceste probleme soacrei sale, care era o autoritate în materie. Sau poate că descoperise și ea trucul lui Jed, de a consulta pe atotștiutoarea duduie dela Biblioteca municipală ? În buduarul lui Mrs. Jane Jed găsi o bibliotecă în miniatură DE RERUM ELEGANTIARUM. „Grădini italienești", „Mobile antice veritabile", „Uși și porți în stil colonial", „Cultura trandafirilor în America", „Economicul în gospodăria milionarului", — așa glăsuiau titlurile, și Jed zâmbi în sinea lui, căci și el, atunci când păsise pentru întâia oară în această casă, se folosise de același truc față de Mrs. Jane : „Vă voi citi un pasaj din culegerea de legi a acestui stat, perioada legislativă 1891, pagina 122, secțiunea întâi !"

IV.

Mama soacră observase că orice încercare de a-l smulge pe Jed de la afacerile sale era zadarnică ; trebuia să-l lase să-și vadă de-ale lui și să-l înlocuiască și mai departe ca „damă de companie“ a fiicei sale. Acum însă, când noua locuință se apropia de terminare, începu să-l „piseze“ ,deși nu prea stăruitor. Jed avu oarecum senzația că cineva îl trăgea de pulpana hainei.

Mrs. Jane alese tema „Castelul Rusher“ pentru a-și plasa aluziile delicate. „Jed, când casa asta uriașă va fi gata ,va trebui să-i acorzi ceva mai multișor timp“... „Jed, nu crezi c-ar trebui să iești ceva mai multișor, ca să cunoști câțiva oameni, care vor folosi și ei terenurile acestea de joc ?“.

Așa mergeau lucrurile zi de zi și asta începu să-l supere pe Jed ; mai rău nu-i putea fi prezentată casa cea nouă, decât ca o povară, care-l stingherea în dorințele și intențiile sale. Cine va fi stăpânul acestei case, el sau societatea din Mountain City, care vroiau s-o viziteze și să se amuze în încăperile ei ? Se așteptau oamenii aceștia din clubul dela țară să se strămute aici, unde să capete pe gratis alcool adus prin contrabandă ?

El dădu un răspuns glumeț și lăsă lucrurile baltă. Dar după o zi sau două se pomeni iar cu mama soacră :

— Jed, nu crezi c-ai putea să-i destinezi ceva mai multișor timp lui Lulu Belle ? Abia dacă o mai vezi din când în când, zău așa !

Lui Jed nu-i plăceau aluziile. De ce oare nu puteau oamenii spune pe șleau, în cuvinte simple, ce aveau pe inimă ?

— Dar ce s-a întâmplat, mamă ? Nu-i oare fericită Lulu Belle ?

— Ba e fericită, Jed, însă ar fi și mai fericită dacă l-ar putea vedea mai des pe soțul ei.

— Dar poate face ce-i poftește inima. Că doar lucrul care-l fac eu nu-l poate face ea !

— Totuși, ți-ai putea lua puțin timp ca să te odihnești și să te mai distrezi, Jed. Gândește-te unde vom ajunge dacă nu te mai ocupi de altceva decât de „Găletile“ tale !

Jed făgădui să se gândească la asta. Întâmplarea făcu însă ca tocmai în timpul acesta o forță misterioasă din Răsărit să pornească un atac de bursă împotriva acțiunilor lui, și el era ocupat cu zădărnicirea acestei manevre .Apoi ,erau prevăzute noi planuri de dezvoltare, care costau o mulțime de bani și vor cere tratative lungi cu băncile. Astfel că Jed continuă s-o vadă și de acum încolo pe fermecătoarea sa soție numai la masa de prânz, atunci când ea nu mânca în oraș, și seara la culcare, când nu era dusă să danseze.

Dar Mrs. Jane nu-l slăbi. Se vede că avea ceva pe inimă, căci iarăși veni la el :

— Jed, de ce n-o iei cu tine pe Lulu Belle când pleci în schelă ?

— Cu plăcere, mamă, mă tem numai că s-ar plictisi. Știi prea bine că eu nu plec să mă distrez acolo.

— Lulu Belle se împacă bine cu Dick și Clarice, și sunt încredințată c-ar interesa-o să revadă schela după atâția ani. De ce n-o inviți odată ?

Jed o invită. Și Lulu Belle dădu drumul îndată la ceea ce învățase :

— Mama m-a întrebat dacă n-aș vrea să merg cu tine, Jed. Firește că mi-ar face plăcere, — dacă nu te stingheresc și dacă sporovăiala mea nu te plictisește.

Plecară cu mașina în schelă, și Jed o lăsă pe Lulu Belle la soția lui Dick, care o plimbă peste tot, arătându-i minunile petrolului, și organiză în noul și marele palat al lui Dick o recepție, la care soțiile directorilor de exploatare dădură năvală în rochiile lor fantastice, arzând de curiozitate s-o vadă pe vestita și strălucitoarea Lulu Belle, despre care citeau în fiecare săptămână în rubrica mondenă a presei din Mountain City.

A doua zi Lulu Belle începu să se cam plictisească, pentru că nu avea altceva de lucru decât să înoate în iazul de pești al lui Dick, și asta nu putea fi făcut mult timp, pentru că era apă rece de munte. Către seară însă Jed termină treburile și hotărâseră să plece înapoi după cină, ceea ce și făcură, ajungând în oraș la unu după miezul nopții. Lulu Belle putu vorbi despre oamenii noi pe care-i văzuse, iar Jed îi împărtăși hotărârile pe care le luase, și când Lulu Belle nu cunoștea deo-

sebirea dintre un rezervor și un cazan, era cel puțin destul de deșteaptă să întrebe.

V.

Peste o săptămână Jed trebui să plece la Chicago, și iar veni la el Mrs. Jane cu planurile ei viclene. De ce să n-o ia și pe Lulu Belle cu dânsul ? I-ar face plăcere să cunoască un oraș mare ,să facă unele cumpărături, să meargă la teatru și să viziteze muzeul. Bine, zise Jed, numai să poată suporta să rămână singură în timp ce el va fi ocupat cu afacerile și conferințele. Din nou o întrebă Jed pe Lulu Belle și iarăși îi fu dat să constate că mama soacră netezise drumul dinainte. Dar Jed era prea ocupat cu propriile sale planuri, pentru ca să chibzuiască la acele planuri femeiești care se urzeau împotriva lui.

În primele zile de existență ale societății „Găleata cu păcură" i se întâmplase ceva ciudat. Un tânăr venise la el cu recomandații dela rectorul Saybuck și dela profesorul de electro-fizică dela Universitate. Tânărul acesta, care părea să fie un geniu, avea o „idee", și anume : era vorba de o invenție cu ajutorul căreia se putea auzi muzică și alte sunete din depărtare. Descoperirea asta se numea „Radio" și ziarele se ocupau mult de ea. Intâmplător Jed tocmai o auzise pe sora sa vorbind despre primejdia de a deveni „îngust la minte" și să nu fii altceva în viață decât „un petrolist", prin care înțelegea desigur un om necioplit. Astfel îi dădu în gând lui Jed să se asocieze la această invenție și prin asta să „capete un orizont mai larg".

În schimbul unei participări cu cincizeci la sută la patentul lui, Jed dăduse tânărului Harris câteva mii de dolari și, ce să vezi ! omul se puse pe lucru și făcu minuni. Se puteau transmite acum sunete chiar din New York și Chicago ! Jed instală drăcia în salonul Macy-ilor și toată lumea veni să asculte și fiecare ținu să aibă și el un aparat. Jed încheie din nou un contract cu tânărul Harris, îi instală un laborator și își asigură o participare de cincizeci la sută la toate patentele sale din următorii zece ani. Chemă apoi la el pe unul din direc-

torii săi, căruia îi dădu însărcinarea să instaleze o fabrică pentru aparate de radio, și în mai puțin timp decât s-ar fi putut aștepta Jed, fură asaltați cu comenzi ; oricâte fabrici construia, nu puteau ține pas cu cererea.

Și, cea ce era mai curios : se dovedi că tânărul geniu era cinstit. În loc să-și dosească invențiile, susținând c-ar fi fost făcute de fratele său ori de altcineva, el le predă în mod conștiincios și unele din ele fură adevărate mine de aur. Când Jed întâlnea un om cinstit, considera asta ca un dar neașteptat al naturii ; îl lăsa să fie mai departe cinstit și vârî beneficiile în buzunar.

Și acum trebuia să plece la Chicago, ca să aprobe planurile definitive pentru o instalație de fabrică a societății „Rusher-Radio", care urma să coste trei milioane de dolari, și afară de asta să dea unuia din directorii săi generali însărcinarea să alcătuiască un program de cincizeci de mii dolari, pe baza căruia artiștii de frunte și „star"-urile de varieteu din întreaga lume, să facă reclamă în America pentru produsele petrolifere ale „Găleților".

Astfel se făcu, că Lulu Belle petrecu iarăși câteva zile de sărbătoare împreună cu soțul ei. Ea nu fu singură nici o clipă, căci prietenii ei de la clubul de țară telegrafiaseră în prealabil și când ajunse la hotel, o și așteptau o jumătate duzină de invitații, iar câțiva colegi de club ai celor mai buni prieteni ai ei erau dispuși să danseze cu ea de la amiază până-n zori. Izbuti să-l convingă pe Jed să meargă odată la teatru cu ea, și își cumpără atâtea rochii și mantile noi încât mai avu nevoie de o duzină de cufere, ca să le poată transporta acasă.

Apoi, două zile după înapoierea sa de la Chicago, Jed găsi pe biroul său o scrisoare cu mențiunea : „Personal". De obicei, asemenea scrisori veneau de la tineri poeți care aveau nevoie de vreun sprijin, sau de la soții de întemnițați, ai căror copii mureau de foame, sau de la inventatori, sau de la oameni cărora li se revelase o nouă religie. În câteva rânduri însă el căpătase în felul acesta informații despre concurenții săi în afaceri, astfel că dăduse ordin ca toate scrisorile „personale" să-i fie predate fără a fi fost deschise. Desfăcu deci și plicul

acesta și găsi într-însul următoarele rânduri scrise cu mașina :

„Ar fi de dorit să nu dormi și să cercetezi mai de aproape legăturile dintre soția d-tale și tânărul „Gerald Lyncum.

Un prieten".

Atâta tot, dar era deajuns. De-acum încolo îi va merge lui la fel ca Maurului din Veneția cu multă vreme în urmă :

Nici opiul, nici mandragora
Nici celelalte somnifere din natură
Nu-ți mai ajută la somnul dulce
Pe care-l dormeai până ieri.

Era ca și când o rachetă luminoasă ar fi explodat deodată în conștiința lui Jed. Acesta era deci sensul tuturor acelor aluzii îngrijorate ale lui Mrs. Jane ! Încercările ei de a-l îndemna pe Jed să acorde mai mult timp soției sale ! Strădaniile ei de a-i trimite pe amândoi în voiaj, în schelă și la Chicago ! Desăvârșita mamă-soacră băgase de seamă că ceva nu e cum trebuia să fie, și încercase în felul ei femeiesc viclean să schimbe lucrurile.

Gerald Lyncum ! Jed scotoci prin vagile sale amintiri din serile petrecute la clubul de țară, și încetul cu-ncetul ieși la iveală din cârdul cavalerilor mai tineri și mai în vârstă, figura unui băiețandru blond cu chip răzător și buze puțin cam prea pline și senzuale, — da, Jed își amintea acum de el, fusese în câteva rânduri la masă la familia Macy, și Lulu Belle spusese despre dânsul c-ar fi „un tânăr nespus de simpatic".

Gândurile lui Jed se opriră în loc, inima încetă să-i mai bată. „Un tânăr simpatic" fusese tatăl micului Claude deci ! Dar fără îndoială că asta era numai o concordanță întâmplătoare a frazelor. Erau atâția „tineri simpatici", cluburile de țară mișunau de ei, mai cu seamă vara, când veneau acasă de la universitate, și n-aveau altceva de făcut decât să „tragă clopotele" soțiilor oame-

nilor de afaceri care muncesc din greu, Gerald Lyncum fusese la Princeton, — lui Jed i se păru a fi auzit undeva că tocmai își luase doctoratul ; el mai știa că Gerald Lyncum era unul din numeroșii nepoți care trăiau în trândăvie de pe urma beneficiilor firmei de combustibil „Great-Western-Fuel-Company". Erau aceiași Lyncumi împotriva cărora o auzise tunând și fulgerând pe Mrs. Lydia Warrener, atunci când el fusese încă infirmierul „bătrânului Claude".

Dintr-odată totul i se lămuri. Fără să mai întreprindă vreo cercetare el știu că autorul scrisorii anonime avea dreptate. Era firesc ca Lulu Belle să întrețină o legătură amoroasă cu unul din acești tineri de vârsta și rangul ei, care n-avea altceva de făcut decât să se distreze cu ea. Jed fusese un nătâng că nu prevăzuse aceasta și n-o ținuse departe de afurisita aceea de viață de club. În aceeași clipă i se lămuri în ce situație se găsea față de Lulu Belle ; n-avusese niciodată încredere în ea, căci dânsa făcea parte din acea gașcă de oameni bogați care nu produc nimic, dar își dau aere de noblețe și se socot superiori celor ce muncesc. Ea fusese de la bun început o ființă ușuratică, altminteri n-ar fi făcut ce făcuse. Să nu i vorbească lui despre „nevinovăția" și „sufletul ei frumos", — cuvintele acelea sentimentale pe care le folosise bunicul ei !

Nu, ea nu făcea parte din clasa lui Jed. El își închipuia că-și cunoaște „clasa", avea acum lămurit imaginea în fața ochilor : Liza, femeia puternică, demnă de încredere, muncitoare, care cunoștea deosebirea dintre drept și nedrept și pe care i-o insuflase lui de la început. O astfel de femeie ar fi trebuit să-și caute ! Acum, firește, Liza aparținea pastorului Glaub și avea de purtat grijă pentru trei copii. Jed știa însă că oricând putea găsi la ea mângâiere, siguranță și înțelegere, — dar niciodată la vreunul din snobii aceia bogați și trândavi. Când ar fi să izbucnească vreo discordie, firește că atât Macy-ii cât și Warrener-ii se vor întoarce împotriva lui. Lulu Belle era din sângele și rangul lor. Wally era el om de treabă, dar un prost ; se lăsa dus de nas de soția sa, care-i vârâse în cap că ea ar fi ceva cum nu s-a mai văzut pe lume. Tipicul om de afaceri american, care

n-are curajul să creadă într-însul, și tipica doamnă nobilă americană, care se uită la tine de sus, pentru că n-are altceva de făcut decât să-și piardă timpul citind câteva versuri și să asculte trăncănelile snobilor literari de la Oxford.

VI.

Era limpede pentru Jed că de acum încolo va fi singur. Bine, va ști el ce are de făcut. Acum i-a căzut vălul de pe ochi și, ca de obicei, își va dovedi vrednicia.

Timp de o jumătate de ceas rămase nemișcat pe scaun, examinând fiecare amănunt al problemei, cântărind fiecare latură a ei. În cele din urmă luă telefonul și se puse în legătură cu Dick Sunstorm.

— Dick — spuse el — te rog să vii în oraș. S-a întâmplat ceva despre care vreau să stau de vorbă cu tine... Nu, nu telefonic, vino cât poți de repede!

Era un ordin și el fu executat. După patru ceasuri Dick se afla la birou, strălucitor, corpolent și, firește, îngrijorat.

— Cunoști un detectiv cinstit, Dick?

— Asta-i greu de spus. Depinde despre ce e vorba. Cunosc doi-trei oameni care mi-au adus o grămadă de material bun și care nu m-au vândut, după cât știu. Dar e o profesiune în care nu prea găsești mulți sfinți.

— Vorbește-mi de cei pe care-i cunoști!

Dick vorbi, Jed ascultă cu luare aminte, apoi chibzui.

— Despre ce e vorba, Jed? întrebă Dick în cele din urmă.

— Numai tu poți afla de asta, Dick. Să fim înțeleși însă, nici măcar Claricei nu trebuie să i-o spui.

— Te poți bizui pe mine.

— Vreau s-o pun sub supraveghere pe Lulu Belle.

— Oh, Dumnezeule! exclamă Dick. — Asta nu-i cu putință, Jed! Ți-a ajuns cumva ceva la ureche?

Jed îi întinse scrisoarea și Dick o citi.

— Păstrează-ți cumpătul, Jed! Se poate foarte bine să fie un concurent, care vrea să-ți facă un rău.

— Știu, Dick, și de aceea și vreau să urmăresc lucrul.

— Cred că am un om potrivit pentru treaba asta. Bănuiesc că e unul de la universitate, unul care frecventează gașca lor. Probabil că vine și el pe la club. Să știi, Jed, că nu-l voi asmuți asupra lui Lulu Belle, ci asupra acelui Lyncum. Îi voi spune că trebuie să aflu ceva despre tânărul Lyncum pentru a o folosi într-o chestie de afaceri împotriva familiei. Dacă cu prilejul acesta se va izbi de Lulu Belle, cu atât mai bine.

— În regulă! zise Jed. — Pe lucru!

CAPITOLUL 22.

LEGEA.

I.

Aceasta fu perioada celor mai aprige lupte din cariera lui Jed Rusher. Dușmanii săi se înverșunară împotrivă-i, căutară să-i pună tot felul de piedici în cale, și asta din cauză că exista prea mult petrol și beneficiile se lăsau mai greu atinse. Oameni ca Jed, care stăteau singuri, care respingeau orice întovărășie, erau tratați ca niște lupi primejdioși și toate mâinile se ridicau împotriva lor. Dușmanii săi nu se mulțumeau cu lupte pentru prețuri și atacuri de bursă, cu răspândirea de zvonuri împotriva societăților sale, cu procese și denunțuri, ei încercau să-l nimicească cu arma mortală a Codului penal.

În căutarea petrolului Jed dobândise numeroase concesiuni pe terenurile Statului. După prescripțiile legale, putea pretinde drepturile petrolifere pentru o suprafață de două mii trei sute cincizeci acri din asemenea teren, cu condiția să întreprindă sondajele necesare. În același timp Lulu Belle avea dreptul la o suprafață egală, la fel și Liza, Tom Rusher, Dick Sunstorm și Carrie Meecham, și nimeni nu putea interzice acestor persoane onorabile să se înțeleagă între ele, ca tot terenul acesta să aparțină lui Jed. Dar toate astea nu erau deajuns pentru un om care vroia să controleze întreaga industrie petro-

liferă din Vest. Lui Jed îi trebuia teren cât mai mult, din ce în ce mai mult. Diferitele lui concerne-„Găleți" obținură drepturi de concesiune, și pentru a camufla lucrul mai bine, intrară în acțiune alte concerne cu nume cu totul inofensive, cum ar fi : „Pionierul", „Eureka", „American" ; „National", „Washington", „Jefferson" și „Lincoln". Acum era rolul dușmanilor lui Jed să străbată meterezul proteguitor al consiliilor de administrație și acționarilor de paie și să dovedească cum că îndărătul tuturor acestora se ascundea același Jed Rusher, ceea ce era împotriva legii. Ei recurseră la toată influența de care dispuneau și puseră în mișcare Oficiul federal al terenurilor Statului, care trebuia să-l silească pe Jed să dea înapoi ceea ce dobândise — și dacă se întâmpla asta, atunci alte societăți vor pretinde ele dreptul de proprietate, societăți organizate exact în același fel de către concurenții lui Jed Rusher !

Mai rău încă : Jed se angajă într-o luptă aprigă cu autoritățile judecătorești din districtul său. Era o chestie atât de neînsemnată, încât abia merita atenție, dar Sandersonii și oamenii lor izbutiră s-o „umfle". Era vorba de niște bani pe care una din societățile lui Jed îi împrumutase de la „Fourth National Bank", din al cărei consiliu de administrație făcea parte același Jed. Jed făcuse o greșeală în unul din amănuntele tehnice, — și asta pentru că cel mai bun dintre toți sindicii, Abe Silberman, suferea de o boală de rinichi, care-l ținuia la pat din când în când, așa încât Jed era nevoit atunci să semneze hârtii pe care nu le examinase ochiul a-toate-văzător al juristului. Toate băncile se foloseau de forma aceasta de drept de împrumut și era o încălcare de lege atât de general obișnuită, ,încât numai prea puțini știau de existența acestei legi ; se întâmpla cu asta la fel cum se întâmpla cu uzanța aceea a băncilor de a împrumuta bani cu o dobândă nelegală. Majoritatea băncilor naționale se foloseau în mod curent de această tactică, și ce s-ar fi întâmplat Doamne !, dacă vreo instanță judiciară și-ar fi ales un singur bancher, pentru a face din el obiectul unei acțiuni penale !

De data asta cazul prezenta gravitate, pentru că procurorul era un văr al lui Perry Sanderson. Oamenii de

la „Central Pete" îl protejau și firește că-l foloseau în lupta împotriva concurenților lor. Dick Sunstorm îl făcuse atent pe Jed asupra acestui lucru ; era absolut necesar, îi spusese el, să caute să se apropie de cercurile politice din Mountain City și să nu lase câmpul acesta pe mâna dușmanului. Jed replică însă că nu vroia să aibă nimic de-a face cu toată porcăria aceea, cum o numea el, n-avea nevoie de serviciile celor din Mountain City și își va cultiva singur ogorul. Și făcu apoi cea mai mare greșeală pe care o poate face un om de afaceri în politică, și anume : contribui la fondurile electorale ale partidului advers, nu însă deajuns ca să-i asigure izbânda.

II.

Necazurile începură atunci când șeful de birou al lui Jed învinovăți pe unul din contabili de a fi furat anumite documente. Omul fu concediat și se duse firește imediat la Perry Sanderson. Perry merse la vărul său, procurorul, care tocmai fusese ales și se angajase prin programul său, „să-i vâre la pușcărie pe toți pungașii". Firește că nu putea aduce la îndeplinire asta, căci atunci ținutul n-ar mai fi avut administrație, și ar fi trebuit să se clădească multe temnițe noi, lucru ce nu le-ar fi convenit contribuabililor. De aceea, tânărul reformator avea nevoie de o victimă, cu ajutorul căreia să statueze un exemplu, și ce putea fi mai senzațional decât un atac împotriva unui potentat al petrolului, putred de bogat, care abia de curând jefuise piața și câștigase milioane cu prilejul unui crah de bursă ? Orașul era plin de oameni mărunți, care sângeraseră de pe urma acestui crah, și care-l urau pe Jed, pentru că vârâse în buzunar banii lor.

Primul avertisment îl căpătă Jed prin vizita câtorva polițiști, care, prevăzuți cu un ordin de percheziție, dădură buzna în biroul său. Autoritatea judiciară se în-

[1] Se știe că în Statele Unite magistrații nu sunt numiți, ci aleși. — *N. Tr.*

trunise în secret dis-de-dimineață, interogase pe contabilul concediat și examinase documentele aflate în posesiunea lui. Și acum, în fața clădirii lui „Fourth National Bank" se afla un camion-automobil de șapte tone și toate registrele și mapele de corespondență ale lui Jed fură încărcate în el. Vărul Sanderson-ilor urma să descâlcească păienjenișul plasei „Găleților" și să alimenteze coloanele ziarelor din Mountain City.

Firește că Jed era furios. Și întâmplarea avu chiar din primul moment un rezultat important : îl aduse în contact cu politica. Niciodată nu-și va mai închipui el că-și va putea cultiva singur ogorul, ocolind oamenii politici. De acum încolo va proceda și în oraș și în stat la fel ca în ținutul unde se aflau prețioasele sale „Găleți". Va hrăni cu banii săi partidele republicane, și când se va ajunge la alcătuirea listelor de candidați, le va examina și va purta de grijă ca niciun demagog să nu fie pus în situația să se năpustească asupra lui cu măciuca unei *„sub poena duces tecum"*. În cazul când dușmanii săi îl vor concura și își vor pune oamenii lor pe listă, Jed va dezlănțui imediat o campanie de reformă și va da banii trebuitori, pentru ca să-i alunge pe ticăloși din slujbele lor și să repună autoritatea publică în mâinile poporului.

Firește că faptul stârni mare senzație în toată presa. Peste întreaga pagină a lui „Mountain City Post" se putea citi : „Acțiune publică împotriva lui Jed Rusher !" Orașul se împărți îndată în două tabere, una *pentru*, cealaltă *contra*. Warrener-ii și Macy-ii săriră în ajutorul lui Jed, — cu excepția bătosului Clive, care era căsătorit cu o Sanderson, și care descoperi brusc că afaceri urgente îl chemau în Europa. Soția sa refuză să-l însoțească, ea rămase acolo și unelti cât putu împotriva rubedeniilor soțului ei, producând în familie o spărtură care avea să rămână deschisă multă vreme.

Era interesant să vezi cum se trăgeau sforile în cazul acesta ! Mrs. Lydia Abercrombie Warrener, văduva „bătrânului Claude", regina acestei „tabere parvenite de căutători de aur", dădu un ospăț regesc în cinstea lui Mrs. Gammon, văduva de curând decedatului co-proprietar al ziarului „Mountain City Post". Și ce însemna

asta ? Sărmana bătrână Mrs. Gammon, o nemțoaică, începuse ca fiică a unui căutător de aur și soție a unui chelner, și era lipsită de orice pretenții spirituale sau mondene. Ea izbutise să trăiască vreo șaptezeci de ani în oraș, fără să fie supărată vreodată cu vreo cinstire. Acum însă fu târâtă afară din bârlogul ei, și gurile rele din Mountain City chicotiră aflând că marea Mrs. Lydia trimisese să-l cheme pe redactorul monden al „Poștei", ca să-l întrebe ce fel de persoană era Mrs. Gammon, și despre ce anume se putea sta de vorbă cu ea la masă ?

Ce scop să aibă asta ? Era o inspirație strălucită a „soacrei desăvârșite" a lui Jed Rusher, care-i lămurise mamei sale, că dacă o invita pe Mrs. Gammon și făcea dintr-însa o personalitate mondenă de seamă, va trezi o gelozie turbată în inimile soției și fiicelor fiorosului T. J. Goodson, care controla politica „Poștei". Doamnele Goodson se vor simți probabil îndemnate să se informeze de ce nu erau și ele invitate în case nobile, și vor afla că motivul trebuie căutat în comportarea șantajistă a șefului familiei lor, care nu se sfiise să dea amploare în gazeta lui informațiilor calomnioase asupra elitei orașului.

Și, într-adevăr, efectul fu întocmai acela pe care-l prezisese Mrs. Jane. „Bătrânul T. J." ajunsese la vârsta când banii pe care-i avea îi ajungeau ; el începu acum să năzuiască după reputație mondenă și să aplece urechea la sâcâielile soției și fiicelor sale.

Nu trecu nici o lună și avu loc o a doua recepție, de data asta în cinstea doamnelor Goodson, și când încurcăturile lui Jed Rusher atinseră din nou punctul culminant, „Poșta" publică știrile undeva în interiorul gazetei, fără toate acele amănunte intime și personale care le-ar fi făcut amuzante. Cam la aceeași epocă T. J., acest bondar bătrân al gazetăriei, publică, spre uimirea întregii lumi civilizate, o declarație prin care afirma că scopul vieții sale este promovarea unei noi generații de americani, după principii creștinești, și că avea de gând să destineze o parte din averea sa întemeierii unei fundații pentru înălțarea morală a omenirii.

III.

În toiul acestor frământări, Jed primi de la Dick Sunstorm primul raport asupra lui Gerald Lyncum. Era un raport lung și amănunțit, în care era trecut cu exactitate tot ce făcuse tânărul „bonvivant“ în curs de câteva săptămâni, zi de zi, de când se scula la ora prânzului, și până se culca în zori Credinciosul Dick recitise raportul și însemnase cu creion albastru toate pasajele referitoare la Lulu Belle. După cât se părea, acest tânăr Lyncum era foarte adesea împreună cu strălucitoarea și frumoasa Mrs. Rusher, și într-un rând se plimbase cu ea în grădina clubului de țară, unde o prinsese în brațe și-i dăduse o sărutare lungă, mai lungă decât îngăduia cenzura cinematografică. Altădată plecase cu ea cu mașina la țară, dar nu opriseră nicăieri și nici nu părăsiseră automobilul. Detectivul menționa în raportul său că, în caz că cei interesați doreau, putea procura și alte amănunte asupra acestei laturi a cazului, și Dick îi dăduse însărcinarea cuvenită.

Astfel, în orele sale libere, între frecăturile cu justiția și conferințele cu avocații, Jed avea ceva la care putea chibzui. Subiectul nu prea era vesel și de cele mai adeseori îl dădea de-o parte ; se va ocupa mai târziu cu el, când va avea date mai precise. Un lucru era însă limpede, și anume : scrisoarea anonimă se întemeia pe fapte. În sinea sa Jed credea tot ce-i mai rău, și era pregătit să le găsească în rapoartele detectivului. Căci știuse din totdeauna că Lulu Belle e o femeie ușuratică și că fericirea lui casnică era clădită pe nisip.

Era o încercare penibilă pentru Jed să fie nevoit a fi împreună cu Lulu Belle zi de zi și noapte de noapte în tot timpul cât bântuiră aceste furtuni în sufletul său. Trebuia să stea de vorbă și cu părinții ei, și să nu lase să se observe că ceva nu era în regulă. Nu-i venea ușor să joace teatru ; din moment ce nu era vorba de afaceri, era deprins să spună totdeauna ceea ce gândea. Acum însă trebuia să zâmbească mereu... și să știe că soția sa era o ticăloasă, și că „desăvârșita soacră“ știa totul în mod precis. El o observa, chibzuia mult și se mira. Ce

naiba o fi cu femeile ? Sunt oare toate ipocrite din fire ?

Lulu Belle era veselă și calmă ca de obicei ; zâmbitoare, aparent fericită, ea se lăsa îmbrățișată de el — ca de obicei. Întâmpina grijile lui cu multă simpatie, asculta toate amănuntele povestite de el și se străduia să le priceapă. Dar tot timpul Jed știa că ea ducea în taină o a doua viață și se întreba cât de departe o fi ajuns. Bănuiala rodea la temeliile fericirii sale. Nu „opiu și mandragora și nici toate somniferele" pe care știința modernă se pricepe să le prepare îi puteau aduce somnul acela dulce pe care-l gustase înainte de a fi jucat rolul tânărului cavaler din taxi.

Jed era nevoit să-l vadă din când în când și pe tânărul Gerald Lyncum. El veni de câteva ori în casă, sau Jed îl întâlni la clubul de țară, când se ducea s-o ia pe Lulu Belle. Gerald în haină de seară cu plastron scrobit la cămașă și gâitane negre la haină și pantalon ; Gerald într-un pantalon de tenis din flanelă și haina vărgată ; Gerald în costum de golf. Gerald în felurite costume, care toate aminteau de jocuri și distracții, și care trebuiau să aibă un efect atâtător asupra lui Jed Rusher, care n-avea timp pentru distracții. Gerald avea păr blond cu un cârlionț strengăresc la tâmplă, un zâmbet veșnic pe buzele pline, senzuale, care lui Jed îi erau cu deosebire antipatice, pentru că în imaginația sa le vedea mereu lipite de buzele sau obrajii soției sale. Cum se face oare că puterii noastre de imaginație sărutările altor bărbați îi apar mai puțin plăcute ca propria noastră comportare într-o situație asemănătoare ? Jed nu chibzui asupra acestui lucru, ci se mărgini să-l urască pe tânărul Gerald cu manierele sale studențești ușuratice și conversația sa literară. Mereu privirile tânărului se îndreptau spre Lulu Belle, întorcându-se apoi repede de la ea, Jed îl observa în ascuns și băgă de seamă că și el era observat.

O altă chestie tot atât de ciudată : aceea cu detectivul ! Omul venise cu cele mai bune recomandații la clubul de țară „Katonah" și devenise un membru recunoscut al protipendadei. Jed trebui să „înghită" să-i fie prezentat și să stea de vorbă cu el apoi, într-o zi omul fu invitat la familia Macy și Jed trebui să-l primească.

N-avea încotro, nu putea da de înțeles că individul nu e prea „curat". Nu-i putea nici măcar cere lui Dick să-l țină departe de casa Macy, căci omul nu trebuia să știe că Jed are vreo legătură cu misiunea ce-i fusese încredințată. Jed angajase deci un detectiv ca să-i vină în casă, să observe cum se comporta el față de soția sa și să raporteze dacă se remarca vreo înstrăinare.

Cum oare își începuse cariera tipul acesta ? Dick istorisi lui Jed povestea vieții lui Percy Merriman, fiul unui cărămidar. Mulțumită mușchilor săi peste măsură de dezvoltați, absolvise liceul și o mare universitate din Vest. Timp de opt ani fusese erou de fotbal plătit și o celebritate în paginile de sport ale tuturor ziarelor americane. De obicei astfel de eroi universitari se îndreaptă spre vânzarea de acțiuni sau negoțul de terenuri, sau poate spre contrabanda de alcool. Percy acesta însă fusese solicitat să-și folosească darurile mondene pentru spionarea aventurilor erotice ale bogătașilor. Un fel de viață comodă și confortabilă : douăzeci și cinci dolari zilnic și spezele, inclusiv un automobil și tot ce era mai bun pe lume ca mâncare, îmbrăcăminte și locuință. Se urzeau doar atâtea intrigi și existau atâtea soiuri de spionaj, încât niciodată nu va fi lipsit de lucru, iar mai curând sau mai târziu va pescui vreo moștenitoare bogată !

IV.

Jed Rusher ținu consfătuiri cu Abe Silberman. Fără îndoială, Jed încălcase stipulațiunile legale, așa cum fuseseră ele stabilite în statute. Faptul că o mie de alți bancheri și oameni de afaceri încălcaseră aceeași lege nu va constitui nici un argument valabil pentru jurați, la fel de puțin ca și împrejurarea că el fusese ales dintre cei o mie, numai pentru că anumiți mari petroliști și financiari vroiau să-l scoată din circulație, ca pe un concurent primejdios. Faptul că Jed determinase scăderea prețului benzinei cu câțiva cenți la galon, nu va face nici o impresie asupra juraților, căci desigur că ei erau influențați în judecata lor de alte considerațiuni.

Cu procurorul nu era nimic de făcut. În primul rând pentru că era o creatură a lui Sanderson, și în al doilea rând pe el nu-l interesau atât banii cât cariera politică ; nădăjduia — pe temeiul acțiunii sale împotriva lui Jed — să ajungă judecător sau poate chiar guvernator. Nu erau deschise decât două căi, spuse Abe Silberman : prima de a „construi" un alibi, iar cealaltă : de a-i „prelucra" pe jurați. Prevăzătorul avocat fu de părere că în cazul acesta primejdios era mai inteligent să fie folosite amândouă metodele.

E de la sine înțeles că Jed nu avusoese niciodată de gând să se facă vinovat de sperjur și mituire. Dar ce să facă ? Dușmanii săi îl vârâseră într-un impas și-l vor doborî, dacă nu-i combătea cu propriile lor arme. Avocatul îi domoli scrupulele, spunându-i că trebuia să se țină de regulile jocului și că era un vechi obicei ca un om bogat, atunci când intra în încurcături, să-și „cumpere" o ieșire. Dacă judecai bine lucrurile, trebuiai să recunoști chiar că nici n-ar fi cuviincios altfel. Jurații erau niște bieți pârliți, — cine alții, altminteri, în schimbul sumei de trei dolari pe zi, și-ar pierde timpul într-o sală plină, înăbușindu-se în aerul prost de acolo ? Și de ce-ar munci degeaba oamenii aceștia ? Nu pretindea oare judecata sănătoasă ca juratul, care dovedește un interes omenesc pentru Jed și-i ajută să scape din încurcături, să se aștepte a fi răsplătit pentru serviciile sale ?

Firește că un avocat cu experiență ca Abe Silberman nu va risca să-i ofere bani unui jurat. Dar erau destui alți oameni care să facă treaba asta, și Abe cunoștea adresele lor și-i pusese la încercare în situațiile cele mai grele. Pe scurt, acesta era un sistem special, asemănător în totul acelor sisteme cu ajutorul cărora îți capeți gin-ul sau whisk-ul pentru recepția pe care o dai, sau interceptezi convorbiri telefonice, pui să se copieze telegrame și să se scotocească prin coșurile de hârtii ale altora, pentru a afla măsurile luate de adversari, — sau să pui un detectiv s-o urmărească pe nevasta ta, când bănuiești că sărută pe un tânăr frumos într-o noapte cu lună plină în grădina clubului de țară.

În ce privește martorii, onorabilul Silberman repetă principiul militar că cea mai bună apărare este atacul. Planul său era să pregătească o poveste care să-l blameze pe procuror în fața justiției. Acuzația se întemeia pe mărturia unui contabil concediat, care furase documente din biroul lui Jed. Bine, ei vor lua deci un interogatoriu acestui contabil. În primul rând Abe stabilise deja că omul acesta ducea o viață dublă, că avea soție și copil și în același timp întreprindea voiajuri de plăcere cu altă femeie ; ei îi vor arunca în față asta și poate că astfel îl vor face să dea înapoi. Dacă lucrul nu reușea, vor susține că documentele presupuse a proveni de la Jed le falsificase. Vor aduce ca martor un librar, de la care cumpărase hârtia, și vor dovedi că mașina de scris pe care erau scrise documentele îi aparținea lui. Și — ceea ce era mai important — vor aduce în fața justiției funcționari ai lui „Fourth National Bank", care vor depune hârtiile veritabile referitoare la afacerea lui Jed cu banca, și vor dovedi că această afacere corespunsese în toate privințele prevederilor legale. Toate acestea vor fi mai mult sau mai puțin riscante, dar avocați capabili ai unor clienți bogați, care nimeriseră în încurcături, făcuseră ei lucruri și mai și, cum s-ar zice.

Pentru respectul datorat adevărului trebuie să recunoaștem că Jed nu aprobă programul acesta fără a avea scrupule de conștiință. El era un enoriaș cu vază al Bisericii metodiste a Mântuitorului și credea în ceea ce se predica acolo. Din păcate, însă, se părea că o serie de prescripțiuni există pentru duminică, și altă serie pentru zilele săptămânii. Jed trebuia să se mângâie cu conștiința că după ce-i va fi învățat pe dușmanii săi să-l lase în pace, nu va mai fi nevoit să calce legea. Până atunci plăti totuși un tribut idealurilor sale, cel puțin prin aceea că nu spuse Lizei ce avea de gând să facă ; îi povesti că dușmanii lui urziseră o conspirație ticăloasă împotriva sa, care însă, prin harul Providenței, fusese imediat descoperită.

V.

Hotărâtor pentru Jed fu convorbirea sa cu Mr. Walton Kennealy la Mountain-City-Club. Convorbirea

aceasta avu loc într-o seară când Jed luă masa singur — Lulu Belle avea câțiva tineri prieteni în vizită și Jed nu mai avea chef să joace teatru. Ședea acolo și-și mânca cotletul, pierdut în gânduri și cu mutra întunecată, când se pomeni la masa lui cu un bărbat mai învârstă, care-i zâmbi prietenos.

Mr. Kennealy era un unchi al lui Gerald Lyncum, dar Jed nu știa aceasta. La ultimul crah de bursă pierduse o avere întreagă, ceea ce de asemenea nu știa Jed. Smochingul bătrânului domn mai era încă fără cusur și contribuția sa la club era plătită,, așa că pentru Jed el era unul din nenumăratii bogătași bătrâni care își pierdeau serile pe aici, citind ziare, jucând șah și flecărind. Acesta de acum avea părul alb frumos ondulat, fața trandafirie și un zâmbet care ar fi putut fi al unui înger. El arboră zâmbetul acesta când spuse :

— Ei, Rusher, ai provocat un adevărat scandal în presă !

— Știu ! zise Jed, nu prea politicos.

— Mi-a ajuns ceva la ureche, care cred că te-ar interesa — spuse celălalt.

Jed începu să se dezgheațe puțintel.

— Cred că știi, Rusher, de ce e atât de înfărâtată lumea împotriva d-tale ? urmă Kennealy. — Ești prea independent și nu admiți să ți se spună nimic.

— Să zicem mai bine — replică Jed — că sunt unii oameni care cred că afacerea petrolului le aparține lor, și eu nu vreau să admit pretenția asta.

— Urmarea însă, ar fi, Rusher, că dacă nu se ajunge la un compromis, toată afacerea petrolului se duce de râpă. Dacă voi vă împingeți la faliment unul pe altul, unde vom ajunge ?

— Publicul va trebui să-și capete petrolul — spuse Jed — chestiunea e numai cine să-l vândă ?

— E o greșeală gravă, concurența asta acerbă. E risipă curată, îți face sânge rău și nu duce la nimic bun. Ar fi destul profit pentru toți dac-ați vrea să fiți oameni cu judecată.

El ținu o scurtă predică asupra moralei în afaceri și Jed ascultă, fără să-și piardă răbdarea, pentru că era

încredințat că îndărătul acestui lucru se ascundea ceva deosebit.

După câtva timp Mr. Kennealy vorbi despre „neplăcerile de a sta în închisoare". De ce să ajungă un om ca Jed acolo ? Ar fi incomod, neinteligent și complet nefolositor. În primul rând un exemplu prost pentru clasele de jos — bătrânul spuse asta cu cel mai dulce al său zâmbet îngeresc — și în al doilea rând penibil pentru ceilalți membri ai clubului din care făcea parte Jed. Probabil că Jed nu se gândise la latura aceasta a chestiunii.

— Știi prea bine că nu mă prea dau în vânt să intru la închisoare — spuse Jed.

Dar bătrânul păru să se îndoiască de lucrul acesta. Atitudinea lui Jed nu lăsase petroliștilor altă ieșire. Asta fu spus pe ton glumeț, dar Jed pricepu că celălalt o credea foarte serios. Oamenii care-l aveau în puterea lor îi transmiteau o mică predică dojenitoare, prin intermediul acestui bătrân. Vroiau oare să-i mai dea odată o șansă ?

El se informă despre asta în felul său deschis, fără înfloriturі, întrebându-l pe Mr. Kennealy de-a dreptul dacă primise misiunea să-i facă vreo propunere. Dar celălalt refuză să dea un răspuns lămurit. Spuse doar că n-avea misiunea să propună ceva concret, dar îi auzise vorbind despre Jed pe domnii aceia care erau interesați la evenimentele actuale, și ca urmare a sentimentelor sale de prietenie și a grijii ce o purta bunului renume a Warrener-ilor și Macy-ilor, cu care era de multă vreme împrietenit, se simțea obligat să vorbească cu Jed în mod deschis.

Bine, răspunse Jed, se va conforma acestei reguli de joc ceremonioase și elegante ; va trage cu urechea la aluziile fine și va pune în legătură una cu alta. Ce spuneau concurenții săi despre el și ce aveau de gând cu dânsul ? Mr. Kennealy răspunse că se temea mult că ei nu vor accepta nici un compromis care să-i îngăduie lui Jed și de acum încolo să scadă prețurile petrolului, cum o făcuse în trecut în câteva rânduri ; dar firește că ei nu vroiau să-i ia beneficiile la care el era îndreptățit. Nu era la mijloc o chestiune de bani, ci una de putere. Și bătrânul cu zâmbetul angelic propuse lui Jed

să se despartă de acțiunile „Găleții cu păcură", adică ale societății „interioare", care dispunea de dreptul de vot. Dacă consimțea să vândă aceste acțiuni, putea păstra tot restul averii sale și să fie la fel de bogat ca acum...

Jed râse. Nu se mai putuse abține.

— De cât timp ar avea nevoie ca să folosească dividendele pentru ei și să deprecieze proprietatea mea? întrebă el.

— Firește că asta s-ar putea întâmpla — răspunse bătrânul. — Știi și d-ta la fel de bine ca noi că nu trăim în paradis. Dar ai putea să-ți valorifici proprietatea...

— Cu alte cuvinte să vând totul și să-ntorc spatele petrolului. Și de ce să mă apuc apoi?

— Ești tânăr, Rusher, și există atât de multe lucruri interesante pe lume! Poate că ți-ar face plăcere să vizitezi puțin Europa...

— Cu alte cuvinte să merg în exil în loc de închisoare! În cazul acesta ar opri ei acțiunea pornită împotriva mea?

— De, știi d-ta cum sunt lucrurile astea... eu nu-s procurorul și nu pot făgădui ceva în numele lui. Dar, dacă s-ar folosi influențele cuvinte și i s-ar lămuri că primejdia pentru lumea comercială e înlăturată...

— Atunci crezi că mi-ar aplica poate suspendarea pedepsei? întrebă Jed, privind îndârjit la bătrân. — Ascultă-mă, Mr. Kennealy, când îl vezi pe Perry Sanderson, spune-i că ai vorbit cu mine și că ai impresia — nu știi precis, firește, ci ai doar așa o impresie — că Rusher se află în posesia mărturiilor unui șir întreg de oameni, care din însărcinarea societății „Central Pete" au jurat fals, și dacă acest caz ajunge în fața justiției, vor mai fi și alți onorabili domni, afară de mine, pe drumul cel mai sigur spre închisoare. Va trebui să ni se instaleze un aparat telegrafic pentru cursuri de bursă în închisoare și să ne timită acolo pe secretarii și contabilii noștri, pentru ca să putem conduce din celulele noastre afacerile petrolifere.

Bătrânul Kennealy clătină capul.

— Păcat ! păcat ! zise el. — Vei vedea că închisoarea te va ruina, Rusher. Înainte de a ieși dintr-însa ți se va fi luat totul.

— Te înșeli, Mr. Kennealy, nu mă va deranja câtuși de puțin. Mă voi ocupa mai departe de afacerile mele și mă voi scăpa definitiv de oamenii de la „Central Pete", — din celula de închisoare la fel de sigur ca din biroul meu. Nici n-am început încă bine lupta. Și când o voi începe, indivizii vor crede că au de-a face cu o haită întreagă de lupi.

După convorbirea aceasta Jed se duse acasă la avocatul său și-i zise :

— Dă-i drumul, Abe, hotărârea mea e luată. Aprob totul !

VI.

Sfârșitul acestei intrigi veni ca un soi de Antiklimax ; ca atunci când ești atacat de un dulău cu înfățișare fioroasă, care mârâie de zor și face larmă mare, dar îndată ce-l întâmpini curajos, face stânga-mprejur și o ia la goană.

Întâmplările propriu zise erau cunoscute numai de puține persoane din Mountain City și dădură prilej la nesfârșite presupuneri. Iată ce povestește istoria „secretă" :

Abe Silberman trimise pe unul din oamenii săi de încredere la contabilul concediat, care provocase tot scandalul. Într-o întrevedere intimă i se expuse omului toate episoadele vieții sale amoroase, care putuseră fi adunate. Atâta timp cât tânărul — asta era o particularitate a legii — rămânea cu iubitele sale înăuntrul frontierelor statului, nu i se putea întâmpla nimic ; dacă însă în cursul voiajurilor sale de plăcere cu persoana respectivă trecuse cu mașina dincolo de frontierele țării, se făcuse vinovat de o abatere la legea numită „Actul Sclavilor Albi" și putea fi condamnat la zece ani închisoare. Avocățelul lui Abe nu știa dacă-l putea învinovăți pe drept de crima aceasta, dar el riscă totuși, și pe deasupra mai susținu că avea dovezi. Și poate că tânărul contabil făptuise într-adevăr crima, sau poate că-și în-

chipuia numai că dușmanii săi vor putea dovedi lucrul! În orice caz el își pierdu nervii.

Apoi i se expuse o poveste bine ticluită: i se enumerară toate învinovățirile de sperjur și fals care urmau a fi ridicate împotriva lui. Avocatul spuse că știa unde cumpărase hârtia pe care fuseseră ticluite falsurile, și mașina de scris pe care fuseseră scrise scrisorile. Vor aduce martori cu care vorbise despre planurile sale și cărora le povestise câți bani îi dăduseră Sandersonii. Contabilul știa, firește, că aproape toate acestea erau născociri, dar la ce-i putea folosi, dacă li se prezentau juraților dovezi! El va fi stigmatizat ca șantajist și atunci se va putea linge pe bot de a mai găsi vreodată slujbă.

De cealaltă parte avea șansa de a căpăta douăzeci și cinci mii de dolari, împreună cu o mașină nou-nouță, și își putea lua soția și copilul, sau, după cum îl îndemna inima, iubita, și să plece spre Mexic sau Canada. Avocatul avea banii la el și mașina se afla în fața ușii. Tânărul nu trebuia să facă altceva decât să semneze o declarație legalizată, prin care adeverea că fusese tocmit de Perry Sanderson să falsifice documentele cu ajutorul cărora Jed urma să intre la închisoare. După ce va semna această declarație în prezența a doi notari, care puteau confirma identitatea lui, toată lumea îi va aparține.

Tânărul semnă și-și văzu de drum, fără să ia însă cu el nici nevasta și nici copilul, nici amanta, cu care făcuse escapadele, ci una nouă, pe care o cunoscuse de curând. Dar asta îi era indiferent lui Abe Silberman și clientului său. Abe avea în mână declarația legalizată, cu care se duse la avocatul lui Perry Sanderson și i-o puse pe masă împreună cu alte câteva documente. În biroul lui Sanderson se găsea un funcționar care de un an de zile se afla în serviciul lui Jed Rusher și care era gata să jure că-i spionase pe Perry și asociații săi atunci când construiseră „cazul" împotriva lui Jed și plănuiseră falsul; cel puțin Abe povesti avocatului că așa stăteau lucrurile — și de unde să știe avocatul, sau de unde să știe Perry că nu era așa? Pe de altă parte, Mr. Walton Kennealy se apropiase de Jed Rusher la Mountain-City-

Club, spunând că venea din partea lui Perry Sanderson, și încercase să exploateze procesul ca să-i smulgă lui Jed „Societatea de petrol Găleata cu păcură". Mr. Kennealy n-avea decât să tăgăduiască această convorbire, dar întâmplarea făcuse ca un chelner să fi stat îndărătul scaunului său și să fi auzit cuvintele sale, lucru de care era gata să jure.

Vrednicul Abe făcu o vizită și procurorului. Dacă — spuse el acestuia — acțiunea împotriva lui Jed Rusher era continuată, clientul său va introduce acțiune împotriva lui Perry Sanderson și asociaților săi pentru calomnie și șantaj. Abe nu vroia să facă cunoscute amănuntele materialului său doveditor, dar vorbi de o cantitate mare de asemenea material, și aluziile sale dădură de înțeles destul de limpede că din asta ar ieși cel mai mare scandal care izbucnise cândva în ținutul acela muntos. Vor fi atrase într-însul persnoalități de vază din lumea finanțelor și modei, bărbați și femei, familii vor fi distruse, și o parte din aceia care finanțaseră alegerea procurorului, vor fi stigmatizați pentru vecii-vecilor.

Firește că magistratul știa că toată povestea asta era în cea mai mare parte „fabricată". Cel puțin credea că știe asta, — dar glasul lui Abe Silberman suna cât se poate de convingător. Unul din cei doi împricinați în proces era un pungaș, — însă de unde să știe procurorul că pungașul nu era chiar vărul său Perry Sanderson? Putea el fi sigur că printre marii speculanți ai petrolului, tocmai acesta unul nu era în stare să „construiască" ceva împotriva concurentului său? În definitiv, ce dovezi avea el împotriva lui Jed Rusher, de când fugise contabilul? Toate neregularitățile pe care le găsise în registrele lui Jed vor fi taxate drept falsuri, și de unde să știe juratii cui trebuiau să-i dea crezare? Cazul putea deveni foarte supărător'; a răpune pe un om bogat nu era deloc atât de ușor cum își închipuise procurorul.

Rezultatul fu că acuzarea împotriva lui Jed fu lăsată să cadă și gurile rele din oraș își pierduseră marea lor sansă. Jed își păstră acțiunile „Găleții" sale și continuă să determine scăderea prețurilor, în timp ce Perry Sanderson începu să se clatine și foarte curând fu demis

din calitatea sa de președinte al lui „Central Pete". Procurorul nu mai fu reales, și urmașul său, la fel și primarul din Mountain City fură numiți de Jed. Walton Kennealy și câțiva din prietenii săi apropiați nu mai vorbiră cu Jed la Mountain-City-Club, iar Mrs. Clive Warrener se feri timp de câteva luni s-o vadă pe cumnata ei Jane Warrener. Până la urmă soția părăsită a contabilului concediat se încuiă împreună cu copilul într-o cameră mobilată și deschise robinetul de gaz aerian. Când însă Jed citi notița în ziar, nu-și mai aminti de numele acesta, astfel că tragedia rămase fără efect asupra conștiinței sale.

CAPITOLUL 23.

AȘA SE SFÂRȘESC LUCRURILE.

I.

Într-o după-amiază de iarnă Jed primi vestea că scăpase definitiv din ghearele legii. Cel mai iscusit dintre toți avocații îl încunoștiință telefonic despre asta și schimbară între ei felicitări discrete, — dat fiind că se putea să le fie interceptată convorbirea. Jed o chemă la telefon pe sora sa, și când o auzi plângând de bucurie și ușurare, pricepu cât de grea fusese încercarea aceasta pentru ea. Apoi îi telefonă lui Dick Sunstorm la schelă. Bravul Dick! Strigătele sale de triumf trebuie să-i fi speriat pe cei din jur. Jed îi făcuse praf! El îi va face totdeauna praf pe dușmanii săi! Era cel mai mare om din întreaga Americă, ba chiar din toată lumea! Jed trebuia acum să se năpustească asupra lui Perry Sanderson și să-l gonească din branșa petrolului pe nelegiuitul și pe ticălosul acesta.

— Ca să nu uit, Jed — zise Dick — am primit un raport nou în chestia aceea cu care m-ai însărcinat.

— Ce scrie într-însul?

— Cam același lucru ca în primul, numai că ceva mai pe larg.

— Nimic mai rău ?

— Nu, nimic mai rău. Dacă nu ești ocupat astă seară vin în oraș și-ți aduc raportul.

— Bine — răspunse Jed — voi fi bucuros să te văd, și vom face un mic chefuleț.

Același lucru, dar nu ceva mai rău ! Lulu Belle îl săruta pe tânărul Lyncum, făcea cu el călătorii lungi cu mașina, dar probabil că nu obișnuia încă să petreacă noaptea prin hanuri. Până unde mersese și până unde avea de gând să mai meargă ? Jed avea răgaz acum să se concentreze asupra acestei chestiuni. Să provoace oare deznodământul ? Atunci firește că va fi mai greu să procure dovezi în viitor. Trebuia să se hotărască : vroia s-o salveze sau vroia s-o pedepsească pe Lulu Belle ?

Îl chemă la telefon pe socrul său și-i împărtăși vestea cea bună. Bucuria lui Wally fu sinceră, — un brav copil bătrân, dar și un dobitoc, cum constata Jed din ce în ce mai lămurit. Se vede că soția și fiica nu-l inițiaseră în secretul lor. Da, spuse Jed, va veni acasă la cină ; îl aștepta diseară pe Dick Sunstorm, pentru o conferință de afaceri. Apoi dădu un telefon acasă, de unde i se spuse că Lulu Belle și mama ei plecaseră în oraș, dar erau așteptate la masă.

El se afla acasă când cele două femei sosiră, cu obrajii îmbujorați de frig și ochii strălucitori de bucurie pentru vestea care firește că se și aflase în tot orașul, deoarece vânzătorii de ziare o strigau la toate colțurile de stradă : „Acțiunea împotriva lui Jed Rusher a fost stinsă, — din lipsă de dovezi, susține procurorul". Lulu Belle alergă la soțul ei și-l luă de mână :

— Oh, sunt atât de bucuroasă !

Dar lui îi bătu la ochi că ea nu-i dădu nici o sărutare și atitudinea ei era cam silită. Se bucura, așa cum se bucură orice femeie când numele ei nu-i târât în noroi. Dar lipsea orice căldură personală. Firește, asta se întâmpla pentru că săruta în taină pe un altul. Jed băgă de seamă că amândouă femeile erau agitate și își spuse că jucau comedie, exagerându-și jocul.

Fără să dea drumul mâinii soțului ei, Lulu Belle spuse după câtva timp :

— Ce program ai astă seară, Jed ? Ai avea puțin timp pentru mine ?

— Îl aștept pe Dick pentru o consfătuire, dar va veni cam târziu.

— Lasă-l să aștepte, dacă nu se poate altfel, Jed. Trebuie să vorbesc ceva cu tine. Am așteptat cu asta până vei fi scăpat de chestia cu procesul.

În sfârșit, acum ieșeau lucrurile la iveală ! Bine, dacă vroia să stea de vorbă cu el, o va asculta ; asta era specialitatea lui.

În timpul mesei el deschise ochii și urechile și se uită cu luare aminte la soacră-sa. Fără îndoială, bătrâna cunoștea situația și știa că astă seară urma să se întâmple ceva. Zâmbea silit și Jed o surprinse cum îl observa cu coada ochiului. Wally însă nu știa nimic ; el era într-o dispoziție minunată, deoarece Jed îl bătuse pe Sanderson. Wally era încredințat că Perry era unul din cei mai mari pungași din stat și trebuia alungat. Lui Jed îi plăcea să audă asta, dar firește că lucrul nu sporea respectul său față de inteligența socrului său.

Și iată-i acum pe toți patru la masă, serviți cu solemnitate de doi bărbați muți în uniforme negre, gustând câte puțin din o jumătate duzină de feluri și întreținându-se pe un ton amabil. Cine ar fi fost de față și i-ar fi auzit, ar fi zis că e o familie fericită, oameni bogați care știau să guste viața și să-și asigure darurile pe care le oferă. Asta ar fi spus-o oricine i-ar fi văzut, pentru ca apoi să fie foarte surprins când ar fi aflat de marea tragedie care urma să se producă peste câteva ceasuri și că Jed Rusher, cel mai bogat și mai norocos om de afaceri din oraș, lua acum ultima sa masă în casa aceasta.

II.

Lulu Belle intră cu el în odaia ei de locuit și închise toate cele trei uși. Ea se așeză într-un fotoliu moale, îmbrăcat cu pânză înflorată. Nu-și schimbase toaleta pentru cină, ci mai purta costumul albastru-închis pe care-l pusese pentru ceaiul de după-amiază. Poate că asta era un truc psihologic : nu vroia să apară prea ispititoare

bărbatului pe care urma să-l piardă. El o cumpărase ieftin — acum s-o vândă scump !

Dar când Jed o privi i se păru că nu mai văzuse până atunci o femeie atât de frumoasă. Ea avea douăzeci și doi de ani și era la apogeul înfloririi ; tenul era de un trandafiriu minunat, natural sută la sută. Dar culoarea aceasta se schimba acum mereu, odată cu sentimentele ce-i frământu inima. Dacă Jed mai avea vreo îndoială asupra celor ce urmau să se întâmple, nu trebui decât să observe roșeața ce-i acoperea obrajii și degetele care ciupeau nervoase de rochie, și privirile care se fereau cu încăpățânare să le întâlnească pe ale lui. Când ea lăsă ochii în jos, el îi văzu genele tremurând și buzele la fel. Vorbirea îi era anevoioasă.

— Jed, ceea ce am a-ți spune te va face nefericit, și-mi pare grozav de rău. Am amânat mult, pentru că nu aveam curajul să-ți vorbesc de asta atâta timp cât mai aveai pe cap cealaltă chestie. Dar acum a trecut și ai dreptul să afli adevărul. Te rog să mă crezi că știu să prețuiesc ce-ai făcut pentru mine, fapt pentru care-ți sunt recunoscătoare și pe care nu-l voi uita niciodată. Dar tu știi cum s-au întâmplat lucrurile... Tu nu m-ai iubit niciodată cu adevărat și nici eu nu te-am iubit. La început n-am băgat de seamă, ci abia în ultimul timp. Am continuat să trăim astfel împreună fără s-o mărturisim, poate nici chiar nouă-înșine.

Lulu Belle închise ochii, strânse pumnii și el văzu cum căuta să-și stăpânească agitația.

— Jed, mi-am pus în gând să te fac fericit și ăsta era singurul lucru la care mă gândeam. În ultimii ani însă am început să mă întreb, dacă însemnez oare ceva pentru tine, și dacă n-ai fi mai fericit alături de o soție care să n-aibă creier de păsărică, o femeie care să cunoască deosebirea între o acțiune și o obligație, și care să poată participa la viața ta. Tu singur trebuie să știi asta, Jed, ai fost prea mărinimos ca să mi-o spui, dar trebuie s-o fi gândit adesea, nu-i așa ?

Se opri din nou și Jed se uită la ea atent și văzu cum îi tremurau pleoapele. Își pusese în gând s-o lase să vorbească numai pe ea, dar introducerea asta lungă începuse să-l plictisească, astfel că spuse :

— Poți intra de-a dreptul în subiect. Vrei să-mi spui că ești îndrăgostită de Gerald Lyncum.

Pleoapele se ridicară și ochii ei mari îl priviră țintă.

— Oh ! Știai deci !

— Firește că știam. Îți închipuiai cumva că m-ai putea duce de nas ?

— Nu, Jed, nu-mi închipuiam deloc asta. Dar nu vroiam să te fac nefericit, atâta timp cât îi aveai pe dușmani pe cap. Nu mă puteam împotrivi la ceea ce mi s-a întâmplat — în contra simțămintelor mele — dar puteam aștepta, și asta am și făcut.

— Am aflat totul. Spune mai departe !

O expresie dureroasă apăru în ochii mari și albaștri ai tinerei femei.

— Oh, Jed, ai pus să fiu supravegheată ! Gerald susținea că cineva îi deschide scrisorile, dar eu n-am vrut să cred. Jed, nu știai că-ți voi respecta drepturile ? Nu știi că nu te-am mințit încă niciodată ?

Jed vru să replice că natura afacerilor sale îl făcuse sceptic, dar învățase să-și pună frâu gurii. Zise doar :

— Ce ai să-mi spui ?

— Nimic alta decât următoarele : Îl iubesc pe Gerald și lucrul nu se poate schimba. Știu asta de aproape un an. Nu pot face nimic împotrivă. Sunt încredințată că nu sunt femeia potrivită pentru tine și știu că te-ai căsătorit cu mine numai din milă. Acum vreau deci să-ți redau libertatea. Vreau să plec cu Gerald și după aceea vei putea divorța de mine și să-ți cauți soția potrivită.

Jed nu-și putu reține un zâmbet batjocoritor.

— Ești foarte mărinimoasă, Lulu Belle, și știu să apreciez grija ce mi-o porți. Dar ți-am spus eu vreodată că n-aș fi mulțumit cu soția mea ?

— O, Jed ! Nu-mi îngreuna sufletul ! Nu pot face nimic împotrivă.

— Te-ai îndrăgostit de altul ; sunt gata să accept situația, însă n-am de gând să mă las amețit cu vorbe dulci. Nu te preface c-ai fi îngrijorată numai de mine.

— Dar crede-mă că țin într-adevăr să nu te fac nefericit, Jed.

— Scoate-mă pe mine din cauză, mă voi ocupa eu-însumi de sentimentele mele. Iubești pe un altul cu care vrei să pleci și mă rogi să închid un ochi...

— Nu, Jed, nu cer asta, încerc numai să fiu loială, așa cum ai fost și tu cu mine. Eu nu-s fericită, de mult nu mai sunt fericită, m-am prefăcut numai, pentru că asta era datoria mea.

— Ce ai să-mi imputi ?

— Nimic, Jed. Ai fi bărbatul ideal dacă ai avea soția potrivită, o soție care să înțeleagă ce faci și care să-ți împărtășească interesele. Eu nu pricep nimic despre afaceri, da pricep ceva despre dragoste și știu că noi doi nu ne-am iubit niciodată. Nu știu dacă îți pot explica asta. Îți pot spune numai că mă doare inima pentru că nu am pe nimeni care să se poarte cu mine tandru, care să mă sărute dimineața și să mă întrebe cum mă simt, și care să se intereseze de gândurile mele, — chiar dacă sunt gânduri naive, dar altele n-am. Ele nu sunt ale tale, gândurile acestea, și nici nu pot face să fie. M-am străduit mereu și meru, Jed, — cred că știi bine asta.

— Te-am tulburat vreodată în dorințele tale ?

— Firește că nu, dar tocmai asta e. Mi-ar fi fost mai plăcut dacă ai fi făcut-o, căci atunci aș fi știut cel puțin că te preocupi de mine și știi ce fac. Nu pricepi oare, Jed, că atunci când îl lași pe un om în pace și singur, îl faci tocmai să fie singur ?

— Credeam că știi ce vrei. Așa părea.

— Vroiam să am un bărbat. Tu ești tatăl copiilor mei și din când în când mă și îmbrățișezi, dar după cinci minute ai uitat și uneori am simțământul că nici măcar atunci nu te gândești la mine, ci că ești cu gândurile la vreo afacere.

— Nu pot face nimic împotriva faptului că sunt prea ocupat, Lulu Belle.

— Pentru că nu vrei, Jed. Vei spune că n-ar fi trebuit să mă îndrăgostesc de altul, dar asta e, de fapt, același lucru. Suntem firi deosebite. Dacă vreau să nu te fac nefericit, trebuie să-mi înăbuși toate dorințele, și ce rost ar avea s-o fac, de vreme ce în sinea ta ai tot atât de puțină plăcere de mine ca și eu de tine ?

III.

Acesta era felul modern și elegant, cu care trebuia tratată problema „Căsătorie și divorț". Jed auzise mult de asta ; văzuse chiar și câteva piese de teatru și filme sonore, în care tinere perechi luau loc unul în fața celuilalt și aranjau chestiunile dintre ei în chipul acesta. Firește că Lulu Belle se pricepea și mai bine în materie ; ea trăia împreună cu tânărul acela independent și pe de altă parte se conducea după ideile ei proprii. Nici unul, nici altul nu se lăsau abătuți în vrerile lor de vreo lege divină sau omenească.

Și iată-l acum pe Jed în fața unei asemenea propuneri. Ce va face el ?

Jed aparținea unei biserici severe, și cunoștea pasajele biblice cu care Liza ar fi afurisit pe această adulterină, sau viitoare adulterină. Dar pe el nu-l lăsa inima să se folosească de aceste blesteme. Oare „desfrâul modern" îl depravase într-atâta ? El știa ce ar fi făcut într-o situație asemănătoare bărbații din ținutul de vite, vânjoșii fii de pionieri, oamenii aceia pe jumătate primitivi. Ei ar fi luat o pușcă și ar fi slobozit o încărcătură de alice în pieptul acestei tinere care-și distrugea căminul. Jed știa însă că el nu va face asta. Probabil că Lulu Belle avea dreptate, — dânsul ținea mai mult la afacerile sale decât la soția sa.

— Ce gândești să faci cu copiii ?

— Acesta e lucrul cel mai important pe care vreau să-l discut cu tine, Jed. Va trebui să mi-i lași mie.

— Va trebui ?

— Da, Jed. Ce să fac eu fără copiii mei ? Aș muri fără dânșii.

— Nu ți-a dat în gând c-aș putea avea și eu un anumit interes pentru ei ?

— Știu că interesul tău nu e prea mare, Jed. Te-am observat timp de șapte sau opt ani și sunt încredințată că te gândești foarte puțin la ei.

— Știam că li se poartă bine de grijă...

— Da, Jed, firește, și vei fi știind că și de acum încolo li se va purta tot atât de bine de grijă.

— De către Gerald Lyncum.

— Nu, Jed, ci de mama lor.

— Și nu crezi că ei ar putea avea nevoie de un tată, chiar dacă s-ar presupune că tatăl n-are nevoie de ei ?

— Jed, trebuie să-ți spun ceva...

Lulu Belle începu să ciupească iarăși de rochie, lăsă în jos ochii mari, albaștri și genele îi tremurară.

— N-am vrut să ți-o spun, dar Gerald era de părere că trebuie : el e tatăl micului Claude.

Asta era deci ! sfârșit, taina ieșise la iveală ! Gerald Lyncum era acel „tânăr simpatic", care juca un rol scurt dar important în viața lui Lulu Belle.

— Vezi, Jed, — spuse ea — nu-s chiar atât de rea precum crezi. Gerald are de fapt un drept asupra mea. Înainte de a-ți aparține ție i-am aparținut lui.

— Dacă nu mă-nșel, spuneai cândva că nu ții la acest tânăr.

— Atunci era chiar așa. Cel puțin nu știam nimic de asta. Dar el ținea la mine. Vezi tu, Jed, ceea ce-mi făcea mie plăcere, i-a plăcut și lui. El n-a găsit lucrul revoltător, ca tine. Acesta a fost probabil unul din motivele pentru care tu nu m-ai iubit niciodată — nu-i așa, Jed ?

El nu răspunse. Pe dânsul nu-l interesau nici chestiunile psihologice, nici cele istorice. După o scurtă pauză Lulu Belle urmă :

— Vezi deci cum stau lucrurile, Jed. Gerald are un drept asupra micului Claude.

— Mă îndoiesc de asta. Cred că vei fi știind că măritișul tău cu mine înainte de nașterea copilului, a făcut să fiu tatăl său legitim.

— Nu vorbesc de legi, Jed. Aici nu poate fi vorba decât de judecata omenească sănătoasă. Spuneai că micul Claude are nevoie de un tată, și eu îți spun că are unul.

Din nou nu răspunse Jed. El era în avantaj, căci putea tăcea și s-o lase să se chinuiască. Când ea urmă, glasul ei sună puțintel cam isteric.

— N-aș putea renunța la copii, Jed ! Nu, n-aș putea ! Dacă stărui asupra acestui lucru, va trebui să rămân la tine, — și la ce-ți va folosi asta ? Gândește-te doar o clipă ! O soție, care la drept vorbind nu-i soție, — care nu te iubește și pe care tu n-o iubești ! Să te certi doar

mereu, ca să vă faceți nefericiți unul pe altul ! Ce rost are asta ? De ce n-am fi oameni cu judecată și să găsim o cale care să ne facă fericiți pe amândoi ?

Din nou Jed nu răspunse. Aștepta ca ea să-și facă propunerile. Aici era vorba de tocmeală și toate atu-urile erau în mâna lui.

— Ascultă, Jed — urmă ea. — Recunosc că până acum am vorbit numai despre mine și dorințele mele. Dar și tu ai drepturi și nu vreau să fiu egoistă. M-am străduit să găsesc o soluție dreaptă. Am foarte mulți bani, nimic din aceștia nu mi i-am câștigat singură, și de numai foarte puțini din ei am nevoie pentru mine. Cred că ceea ce a lăsat moștenire bunicul e cu adevărat al meu ; dar tu i-ai vârât în „Găleți" și știe Dumnezeu câți ai făcut dintr-înșii — bani, cu care eu n-am nimic de-a face. Nu știu ce-aș putea începe cu atâta bănet, nu-s destul de deșteaptă ca să-i pot plasa și nici Gerald nu este. El vrea să scrie poezii și firește că asta e cu totul altceva.

Iarăși interveni o pauză. Jed, omul de afaceri, aștepta.

— Poți folosi banii aceștia cum vrei, Jed. I-ai câștigat și te pricepi ce să faci cu ei. Îți trebuiesc pentru afacerea ta. Dar de copii n-ai nevoie, — cel puțin de copiii aceștia nu ! Ești tânăr și te vei recăsători, cu o femeie potrivită, și vei avea copii pe care-i vei putea crește în spiritul tău. Te rog, Jed, te rog din suflet, fii rațional ! Știu că faptul că micul Claude nu este fiul tău a fost totdeauna o umbră în viața ta, lucru pe care nu-l poți tăgădui, și gândul de a trebui să-i lași lui moștenire banii tăi nu te mulțumește deloc. Vom face demersurile legale cuvenite ca paternitatea lui Gerald să fie recunoscută, pentru ca Claude să nu mai poată avea nici o pretenție asupra averii tale.

— Mă îndoiesc dacă lucrul acesta e cu putință, Lulu Belle. Și în orice caz va da naștere unui scandal enorm.

— Ce-mi pasă mie de scandal, Jed ! Nu mi-e rușine de faptele mele, și le voi recunoaște oricând. Voi face totul, totul, numai ca să devin liberă și să-mi capăt copiii ! Nici nu vreau ca ei să aibă atâția bani, Jed, vreau să plec în străinătate și să trăiesc cât se poate de simplu într-o mică vilă.

Jed zâmbi, — un zâmbet cinic care-i schimonosi fața. Își putea lesne imagina cum prima expediție de cumpărături a lui Lulu Belle va face „mica vilă" cu totul nelocuibilă. Vechea poveste cu „o odăiță în coliba cea micuță!" Se vede că i se aprinseseră rău călcâiele bietei fete. Într-o anumită privință îi era milă de ea. Oricine era atât de prost ca să se îndrăgostească, îi făcea milă.

IV.

Lulu Belle continuă să cerșească, devenind din ce în ce mai stăruitoare :

— Și fetele, Jed, știi, tu nu te interesezi de fete. Ce se va alege de Elizabeth și Jane, dacă vor trebui să crească între doi părinți care se ceartă mereu? Nu știu cum va hotărî legea, dar le poți dezmoșteni și-ți făgăduiesc că ele nu vor căuta să își valorifice niciodată pretențiile. Le voi educa și va deveni pentru ele o convingere religioasă că n-au nimic de-a face cu averea ta. Nu vrei să spui DA, Jed, ca să rezolvăm lucrurile prietenește ?

— Să-ți aud propunerea ! spuse el, rece.

— A și fost făcută, Jed. Păstrez banii pe care mi i-a lăsat bunicul, numai aceia și mai mult nu, tot restul rămâne al tău.

— Toate acțiunile „Găleților" ?

— Toate, Jed !

— Asta e o groază de bani, Lulu Belle. Cel puțin douăzeci până la trezi de milioane.

— Și chiar dacă ar fi de zece ori pe atâta, Jed, — cu cât sunt mai mulți, cu atât mai puțin vreau să-i am.

— Vor fi de acord părinții tăi cu asta ?

— Firește că-și vor ieși din sărite, dar nu-mi pasă. Sunt majoră și știu ce vreau.

Jed bătea toba cu degetele pe brațul fotoliului. În cele din urmă spuse :

— Nu știu ce demersuri legale ar fi necesare. Știu numai că orice înțelegere intervenită ar trebui să fie întărită juridic și ca motiv de divorț va trebui indicat adulterul.

— Bine, Jed, n-am nimic împotrivă.

— Va trebui poate să semnezi vreo hârtie, o declarație prin care să recunoști că tu ai rupt căsătoria.

— N-am rupt-o încă, dar firește că pot s-o fac.

— Va trebui iarăși, poate, să te duci cu Gerald într-un hotel și să te înscrii acolo în registru, față de martori. O chestie cam neplăcută.

— Tot ce este necesar voi face, Jed.

— Bine! Fă-ți rost de un avocat și trimite-l la Abe Silberman și vom face o înțelegere scrisă.

— N-am putea rezolva asta între noi?

— Cine vrea să dispună de posesiunea unei mari sume de bani fără concursul unui avocat, trebuie să fie mult mai dobitoc decât sunt eu, Lulu Belle.

— Bine, fie cum vrei! Dar pot fi sigură cel puțin că... primești propunerea mea?

— Da, o primesc. Nu vreau să te torturez.

— Îți mulțumesc, Jed.

In pauza care interveni, lacrimi de ușurare se iviră în ochii tinerei femei.

— Jed, îmi pare rău dacă te fac nefericit. Trebuie să știi însă că-ți voi fi mereu recunoscătoare pentru faptul că mi-ai ajutat...

— Bine, bine! spuse el aspru. — Nu e nevoie să devenim sentimentali. Voi scoate-o eu și singur la capăt. Chiar mâine dimineață mă mut de aici. Aș pleca încă astă seară, dacă nu l-aș aștepta pe Dick.

— Nu trebuie să te grăbești, Jed.

El zâmbi din nou ironic, și zise:

— Așteaptă numai până vei împărtăși părinților tăi condițiile asupra cărora am căzut de acord, și vei vedea atunci dacă mai sunt dispuși să mă rabde în casă la ei!

V.

Jed se ridică, se duse în camera sa, încuiă ușa care dădea pe coridor, căzu într-un fotoliu, și rămase astfel o jumătate de ceas, fără să se miște. Așa, acum se sfârșise încă o etapă din viața sa! Încet-încet lua frâul în mână. Îl necăjise faptul — mai mult decât vroia să recunoască — că alături de el mai era și o a doua per-

soană tovarăș cu drepturi egale asupra „Găleților". Până acum fusese numai o tovărășie pe hârtie, dar într-o bună zi ea ar fi putut deveni reală și să apară ca o problemă uriașă în viața sa. De pildă, dacă Lulu Belle l-ar fi tras pe sfoară și ar fi dat o luptă crâncenă la procesul de divorț, așa cum făcuseră atâtea femei și o face mereu. Nu, nu, el o scosese bine la capăt! Va fi acum propriul său stăpân și nu va mai trebui să joace comedia de a o pune pe nevastă-sa să semneze hârtii în prezența unui notar.

Îi va pare însă straniu să trebuiască să se mute într-un hotel. Dar poate că va locui la Liza, ceea ce ar fi o cale comodă pentru a rupe cu obișnuința. Pentru că începi să te deprinzi cu anumite lucruri. El se obișnuise s-o aibă de nevastă pe Lulu Belle și brațele sale vor năzui încă o bucată de vreme după ea. Dar el fusese totdeauna stăpân pe simțămintele sale; era un bărbat puternic și nu va deveni slab nici de acum încolo.

Târâitul telefonului îi întrerupse șirul gândurilor. Era arhitectul, care se afla pe terminate cu Haddon Hall-ul mărit de opt ori. Artiștii care pictau frescele sfârșiseră astăzi lucrul lor și mâine dimineață se desfăcea schelăria; n-ar vrea Mrs. Rusher să ia înțelegere cu decoratorii de interioare, ca să aleagă draperiile și portierele? Afară de asta sosiseră și mobilele din răsărit și trebuiau așezate...

— O clipă! îl întrerupse Jed, aspru. — Sunt foarte ocupat astă seară. Te chem eu mai târziu.

Pentru Dumnezeu, ce să facă el acum cu clădirea asta uriașă? Uitase cu totul de ea, în agitația din cursul după-amiezii și al serii. Acum însă ea se împletea în gândurile sale, ca un simbol pentru pustiul vieții lui. Își imaginase cum își va face intrarea cu Lulu Belle în palatul acesta și-l va umple cu viață, cum vor aduce într-însul oameni care-l vor popula și-i vor justifica existența.

Acum însă Lulu Belle nu va mai intra niciodată într-însul. Niciodată nu va folosi ea camera de baie cu pereții de marmură! Niciodată făptura ei fermecătoare, trandafirie-albă, nu se va oglindi în cele două oglinzi care-și stăteau față-n față. Niciodată nu se va așeza

ea pe scaunul de aur al closetului și nu va auzi jocul acela minunat al clopoțeilor ! Pentru întâia oară singurătatea rănea inima lui Jed Rusher...

Dar se reculese repede. Nu era el omul care să se lase doborât. Nu, va începe o viață nouă. Sunt mulți care abia la treizeci de ani își întemeiază o familie. Va găsi el o nouă tovarășă de viață, n-avea nici o grijă în privința asta ! În tot Mountain City-ul nu exista o singură fată care să refuze a deveni stăpâna castelului Russher. Se va găsi una, fără nici o îndoială ! Pentru moment însă perspectiva aceasta nu-i părea prea ispititoare. Văzu o paradă a frumuseții defilând pe dinaintea ochilor minții sale, și nici una din femeile acestea nu stârni o dorință deosebită într-însul ; graba lor exagerată îi repugna. Cine știe ce fetișcană inteligentă și vanitoasă va pune stăpânire pe dânsul și el va face încă odată experiența aceea amară pe care o făcuseră atâția alții, că căsătoria este o loterie.

Nu, nu va cădea în cursa întinsă de ele ! Va transforma casa într-o galerie de artă sau poate într-un cămin pentru copiii altora și nu pentru ai săi proprii.

Dar asta nu mergea ! Îi și auzea pe bârfitori delectându-se pe socoteala lui ! Jed Rusher cu inima frântă, doborât de supărări, pentru că nevasta i-a fugit cu un tânăr și frumos poet din Princeton !

Un poet ! Gândurile lui Jed se duseră la Gerald Lyncum, și-i veni să râdă. Mai continuă oamenii să scrie poezii ? Aproape că uitase că mai există așa ceva. Arta poetică era pentru el ceva care se studiază la universitate și la care dai examen. Atât !

Jed se întoarse la problema lui, care era atât de diferită de toate celelalte probleme tratate de „poeți". Trebuia să țină capul sus și să nu dea dovadă de nici o slăbiciune. Se va muta singur la castelul Rusher și va organiza cu toate astea o serbare de inaugurare, invitându-și toți cunoscuții, inclusiv Warrener-ii și Macy-ii, ba îi va invita chiar și pe Lyncumi și pe Sandersoni — întreaga bandă, prieteni și dușmani, și va vedea câți vor avea curajul să lipsească. Apoi le va juca poate un renghi : va pleca în alt ținut, în care era necunoscut, căutându-și acolo o soție care să nu-l ia pentru banii

lui. Când era copil citise la școală o poveste despre regele Kophetua care se căsătorise cu o servitoare. Firește, nu va fi chiar o servitoare — așa ceva nu există în America, țara prosperității. Însă va fi o fată din popor, o femeie cu judecată, care să vrea să fie soție și mamă.

Dar mai există astfel de femei în America? Sau nebunia petrecerilor și boala luxului le-a molipsit pe toate? Și în lumea asta nouă, îmbogățită peste noapte, mai pot fi educați copiii„ fără să-i corupi prin lux și trândăvie? Nu va atrage el oare o nouă „garnitură" de clubiști, de teapa acelora cu care se amuză Lulu Belle și Gerald? Aici era ceva „putred" și Jed nu putea descoperi ce anume. Trebuiesc bani ca să poți face ceva în afaceri, dar banii aceștia sunt apoi o povară pentru femei și copii, care se prăbușesc sub greutatea lor și se duc dracului...

Jed se cufundă în gânduri, cum nu i se mai întâmplase niciodată în viață până atunci. Până la urmă ajunse la încheierea că era nevoie de religie, religie care să-i țină pe oameni de a-și pierde mințile. Și acum i se lămuri imediat în ce fel trebuia să-și aleagă o soție: o va însărcina pe Liza cu treaba asta. Nimeni n-o putea păcăli pe Liza, el va căpăta o nevastă cu scaun la cap, la fel de serioasă ca însăși Liza. Cu siguranță că existau tinere fete dintr-acestea în comunitatea metodistă, poate nu fapturi mondene, și care probabil că nu vor străluci cine știe ce la castelul Rusher, dar asta nu-l supăra; soția sa va fi așa cum dorea el, și dacă lucrul nu convenea bandei aceleea de snobi, atâta pagubă! Jed Rusher era fiu de țăran, lui nu-i era rușine cu originea sa, și el va avea o soție și copii de aceeași teapă cu dânsul: oameni sănătoși, care știu să muncească și care se pricep să se poarte cum trebuie.

VI.

Un servitor anunță sosirea lui Dick Sunstorm. Bravul Dick, ce mângâiere pentru ochi! Nimeni nu i-ar fi putut fi mai binevenit lui Jed. Îi strânse mâna cu căldură și-l

bătu pe umăr. După ce luară loc și Dick își aprinse o țigară, Jed spuse :

— Ei, prietene, acum totul s-a aranjat. Lulu Belle se duce după Gerald.

— Sfinte Dumnezeule !

— Las că-i bine așa ! Nu-i atât de rău cum s-ar putea crede. Am ajuns la o înțelegere, următor căreia îmi cedează mie toate acțiunile „Găleților".

— Vorbești serios, Jed ?

— Ea spunea că n-are nevoie de ele, numai copiii îi vrea.

— Poți renunța la copii, Jed ?

— Nu vreau copiii ei ; mai cu seamă pe micul Claude, care nici nu-i al meu.

Și Jed povesti întreaga chestie, pe care prietenul său o ascultă cu gura căscată și cu exclamații de uimire. N-avusese nici cea mai mică bănuială de toate acestea. Știuse, firește că copilul venise pe lume prea devreme — starea lui Lulu Belle înainte de plecarea ei în California îi bătuse la ochi. — dar presupusese că Jed și ea avuseseră raporturi înainte de căsătorie, cum se întâmplă în atâtea cazuri.

— Jed — zise el — găsesc că ai ieșit bine din afacerea asta. Da, dragul meu prieten, acum poți începe o viață nouă.

El începu imediat să făurească planuri de viitor, și primul lucru era o soție pentru Jed. O tentație irezistibilă, atunci când ești unul din cei mai bogați oameni din oraș și ai un palat uriaș în care nu trebuie decât să te muți ; oricare om s-ar simți ispitit să-i găsească o soție, care să împartă cu el această bogăție. Jed o văzu pe Liza punându-se pe treabă de la primul semn, speranțele Carriei Meecham se vor trezi din nou, Clarice, soția lui Dick va porni o campanie printre cucoanele clubului ei literar, tinerele secretare ale lui Jed vor începe să se spilcuiască, fardându-se și pudrându-se și mai mult dacă se putea, ba poate chiar și Mrs. Jane se va simți îndemnată să găsească pe cineva care să calce pe urmele lui Lulu Belle.

— Nici o grijă, Dick — zise el — am destul de lucru cu afacerile mele.

— Cred și eu! Îmi închipui că ai acum posibilitatea să alcătuiești consiliul de administrație al lui „Central Pete" așa cum îți convine și să-i dai pașaportul lui Perry Sanderson. Am impresia că acțiunile lor stau gata să se prăbușească. Ce părere ai tu de asta?

Acesta era modul just de a-l abate pe Jed. Peste câteva minute cei doi prieteni erau angajați într-o aprinsă discuție de afaceri și toate femeile cu chestiunile lor meschine erau date uitării. Vorbiră despre noi lucrări de dezvoltare și despre perspectivele instalării unui nou câmp petrolifer. Apoi Jed zugrăvi cum decursese lupta sa cu procurorul, povesti atât cât putea ști cineva afară de Abe Silberman, și Dick se dovedi destul de inteligent să nu pună prea multe întrebări.

Un alt subiect de discuție: Dick avea ceva pe inimă. Atacurile împotriva lui Jed, dușmăniile care ieșiseră la iveală, îi făcuseră griji. De data asta Jed mai scăpase cu fața curată, dar la ce bun să-și creeze dușmănii, când nu aveai nevoie de ele? În caz că Jed vroia să se ocupe activ de politică, va trebui să pună la contribuție și altceva decât bani, și anume puțină diplomație, puțin tact. Dick vorbi foarte prudent, și nu trecu mult și Jed descoperi unde țintea. Vroia ca Jed să angajeze un șef de presă. Jed se lăsă pe spate în fotoliu și începu să râdă.

Dar asta nu ținu prea mult, pentru că, în definitiv, Dick nu se lăsa luat în râs de nimeni, și când avea o idee lupta pentru ea. Cu toată seriozitatea el declară că în zilele noastre oamenii bogați sunt figuri publice și trebuiau să ia acea atitudine pe care o cereau interesele lor. Existau specialiști în reclamă a căror meserie era să creeze și să întrețină aceste figuri. Când cineva deținea un loc atât de însemnat ca Jed, nu-și putea îngădui să fie dușmănit, căci lucrul era prea primejdios. Privește numai la cele întâmplate acum! Toate necazurile, frământările și cheltuielile s-ar fi putut lesne evita. Dacă Jed ar fi fost o figură populară și un prieten al poporului și nu un „lup de bursă" și un provocator de crize, ar fi îndrăznit oare așa un „găgăuță" de procuror să se dea la el?

— Crezi deci că vei face din mine un erou? spuse Jed râzând.

Nu putea rămâne serios la gândul de a deveni un favorit al publicului și adăugă :

— Vrei cumva să fac cinematograf ?

— Cer de la tine numai să-ți cauți un om, care să se priceapă în afacerile tale și să-ți poată spune ce trebuie făcut. N-are decât să te și filmeze pentru un jurnal sonor, dacă crede că e necesar. E vorba aici de o știință și o artă. Există oameni care-și concentrează întreaga lor pricepere asupra acestui lucru, și ți-i poți cumpăra pe acești oameni, — lucrul se întâmplă mereu, iar rezultatul îl vezi în ziare. Ia-l de pildă pe bătrânul Rockefeller. Îmi amintesc din vremea copilăriei mele că el era unul din oamenii cei mai dușmăniți din întreaga Americă. Numele lui era un simbol pentru rapacitatea ordinară. Prin faptul că-și procura comisioane secrete și-a nimicit concurenții, a aruncat în aer rezervoarele și conductele lor petrolifere, i-a mituit pe parlamentari, — pe scurt : era un bandit. Și ce s-a întâmplat apoi ? Și-a angajat un șef de presă plătit cu o mie de dolari pe lună, — atât de ieftin nu-i mai poți găsi astăzi, firește, — și iată-l pe Ivy Lee luându-l pe seama lui pe bătrânul John W., și făcând dintr-însul un favorit al poporului american, cel mai simpatic bătânel a cărui poză apăruse vreodată într-un supliment ilustrat. Și cum a fost făcută treaba asa ? Firește că a dăruit o mulțime de bani pentru cercetări medicale, dar asta o făcuse și înainte și nu i-a ajutat la nimic. Acum însă invită la el la castel copii de școală, le dă de băut limonadă și dăruiește fiecăruia din ei un bănuț. Îi mai invită și pe reporteri, stă de vorbă cu dânșii, le explică concepția lui despre lume și dăruiește fiecăruia din ei un bănuț, — și acesta e un mijloc de mituire mai de efect decât o bancnotă de o mie de dolari.

— Crezi că și în afacerea mea aș putea împărți bănuți, Dick ?

— A, de unde ! Tu trebuie să găsești ceva nou, care să se potrivească firii tale ; sau mai bine zis să-ți angajezi un șef de propagandă de prima forță, plătit cu o mie de dolari pe săptămână, și să-l pui pe el să se gândească asupra problemei și să-ți spună ce trebuie să faci. Poate că în iarna aceasta vei pune să se împartă

paltoane săracilor care iau masa la cantinele populare. Poate că vei avea un impuls generos și-i vei invita la noul tău palat unde-i vei hrăni cu supă fierbinte, — și alături de ei îi inviți și pe reporteri, ca să-ți viziteze castelul și să descrie cele văzute într-un mod care să meargă la inimă. Sau poate că-ți aduci aminte că ai început ca băiat venit de la țară și întemeiezi o școală pentru fii de țărani, unde să fie formați pentru întreprinderile tale. Indiferent cum vei face, principalul lucru e să fie ceva pitoresc și să-i atragă pe reporteri, obișnuindu-i să ceară material de la șeful tău de presă și să te prezinte publicului ca o făptură plină de umanitate. Dacă vei face asta vei putea continua să stăpânești piața cât vei pofti, vei putea dirija partidul republican, să numești funcționarii de stat și să le dai ordine, fără ca nimeni să creadă ceva rău despre tine sau să-ți aducă vreun prejudiciu.

VII.

O bătaie în ușă și un servitor intră cu o carte de vizită. Jed aruncă o privire asupra ei și citi tare :

— *Ernest Aloisius Saybuck, Dr. theol.* Pentru ce anume crezi că mă vizitează bătrânul acesta ?

— Știi prea bine pentru ce, Jed — zise Dick. — Pentru ce te vizitează pe tine oamenii ?

— Să poftească ! spuse Jed servitorului.

Și iată-l pe rectorul Saybuck intrând în odaie, mai îmbătrânit, mai adus de spate, mai puțin glas, dar mai unctuos ca oricând și cu întreg zelul său de totdeauna pentru scumpa și bătrâna Alma Mater, pentru universitatea Mountain City, și pentru ceea ce însemna ea în direcția educării unei noi generații de cetățeni cumpătați, temători de Dumnezeu și plini de vrednicie. Niciodată forțele necredinței și radicalismului roșu nu fuseseră mai puternice, niciodată nevoia de asistență nu fusese mai mare ca acum. „Bătrânii“ trebuiau să vină în ajutor...

— Ce pot face pentru dvs., domnule rector ? îl întrerupse Jed.

— Știi prea bine, Rusher! Cunoști doar veșnicele mele necazuri. Odinioară ai dus lupta alături de mine, d-ta erai una din iscoadele mele, făceai parte din avangarda căutătorilor mei de aur. Ți-a istorisit vreodată povestea, Sunstorm, cum s-a dus la bătrânul Claudius Warrener, spre a-i stoarce ceva pentru universitate, și cum i-au fost făgăduiți cincizeci de mii de dolari?

— Da, mi-a povestit — răspunse Dick.

— Hahaha! Cred că asta a fost întâmplarea cea mai nostimă din toată cariera mea academică. Cincizeci de mii de dolari pentru o catedră de reformă funciară! Și bietul Rusher credea că a apucat pe Dumnezeu de coadă! Strălucitor de bucurie pentru marea sa captură a venit la mine, hahaha!

— Hahaha! râse și Dick, politicos.

— Ce s-a întâmplat, domnule rector? îl întrerupse Jed. — Ați mărit prea mult lefurile?

— Nu, Rusher, mărirea lefurilor nu prea e partea mea slabă, hahaha! Vezi însă că din cauza crahului acela de bursă „Zahărul-Rocky-Mountain" nu mai plătește dividende, și pentru că am auzit că la chestia asta ai câștigat o grămadă de bani, am venit la d-ta să ne acoperi deficitul. În semestrul acesta înmatriculările au sporit cu patru sute doisprezece, și pentru mine e hotărâtor, totdeauna gândul ce datorez tuturor acestor băieți și fete. Ei își înalță privirile spre mine, iar eu trebuie să le împlinesc așteptările, Rusher. Știi d-ta cum e asta, căci nu e prea mult de când ai fost unul de-ai noștri. Sunt încredințat că educația noastră ți-a fost de folos și noua generație privește acum spre d-ta...

— Pricep prea bine, domnule rector, și-mi voi face datoria. De câtva timp am simțământul că datorez ceva bunei noastre Alma Mater. Vă voi da cei cincizeci de mii de dolari pe care nu i-ați căpătat de la Warrener.

— Rusher, Dumnezeu să te binecuvânteze! Ce...

— Banii aceștia sunt destinați unei catedre pentru combaterea reformei funciare și altor rătăciri economice. Ce părere aveți de asta?

— Admirabil! Admirabil!

— Am făcut constatarea că lucrul acesta e absolut necesar. Sunt de părere că orice cetățean are datoria

să facă tot ce-i stă în putere, pentru promovarea unui americanism sănătos, a bisericii și familiei.

Jed se-ntoarse spre directorul său comercial :

— Ei, ce zici Dick, e bine așa ?

Dick Sunstorm sări din fotoliu și întinse mâinile :

— Pe Dumnezeul meu, Jed, ai nimerit-o ! Ai nimerit-o singur ! Tu n-ai nevoie de șef de propagandă !

— Vedeți dv., domnule rector — lămuri Jed — Dick stăruia să iau poziție publică, cum s-ar zice, și să-mi fac cunoscute părerile asupra acestor chestiuni.

— Admirabil ! Admirabil ! exclamă din nou bătrânul.

Și Dick, în entuziasmul său, prinse amândouă mâinile prietenului său și le strânse cu putere :

— Ești un om mare, Jed Rusher ! Ești cel mai mare om din America !

— SFÂRȘIT. —

Tipărit la ROMCART S.A. sub comanda nr. 495

Roman psihologic scris într-o formă atractivă şi captivantă, sintetizează practic toate procedeele stilului de viată american, care conduce la bogătie şi putere, dar şi la zbucium şi duritate, cancanuri şi intrigi amoroase din lumea financiară.

ISBN 973-97003-0-6

3500 +
70 TL
3570

Uniunea scriitorilor din România
Cont 45106262
BCR - SMB